

วารสารนวัตกรรมสังคม

วิทยาลัยนวัตกรรมสังคม มหาวิทยาลัยรังสิต

ปีที่ 3 ฉบับที่ 2 กรกฎาคม – ธันวาคม 2563

Journal of Social Innovation
College of Social Innovation, Rangsit University
Year 3 Volume 2 July – December 2020

วารสารนวัตกรรมสังคม

วิทยาลัยนวัตกรรมสังคม มหาวิทยาลัยรังสิต

ปีที่ 3 ฉบับที่ 2 กรกฎาคม – ธันวาคม 2563

เจ้าของ

รองศาสตราจารย์ ดร.สังคิต พิริยะรังสรรค์

ผู้อำนวยการหลักสูตรปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาผู้นำทางสังคม ธุรกิจ และการเมือง ในนาม
วิทยาลัยนวัตกรรมสังคม มหาวิทยาลัยรังสิต

คณะที่ปรึกษา

ดร.อาทิตย์ อุไรรัตน์

รองศาสตราจารย์ ดร.สังคิต พิริยะรังสรรค์

ศาสตราจารย์ ดร.อภิชัย พันธเสน

พลเอก เอกชัย ศรีวิลาส

ศาสตราจารย์ ธีรยุทธ บุญมี

ดร.สุริยะใส กตะศิลา

บรรณาธิการผู้พิมพ์ผู้โฆษณา

ดร.บุญส่ง ชเลธร

หัวหน้าหลักสูตรศิลปศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาผู้นำทางสังคม ธุรกิจ และการเมือง (ระบบการศึกษา
ทางไกลทางอินเทอร์เน็ต) วิทยาลัยนวัตกรรมสังคม มหาวิทยาลัยรังสิต

บรรณาธิการบริหาร

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ฉัตรวัณฐ์ องค์สิงห์

ผู้อำนวยการหลักสูตรปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาผู้นำทางสังคม ธุรกิจ และการเมือง วิทยาลัย
นวัตกรรมสังคม มหาวิทยาลัยรังสิต

กองบรรณาธิการ

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.รัตพงษ์ สอนสุภาพ

รองคณบดีฝ่ายวิชาการ วิทยาลัยนวัตกรรมสังคม มหาวิทยาลัยรังสิต

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ร.ต.อ. ดร.จอมเดช ศรีเมฆ

ผู้อำนวยการหลักสูตรศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาผู้นำทางสังคม ธุรกิจ และการเมือง
วิทยาลัยนวัตกรรมสังคม มหาวิทยาลัยรังสิต

ดร.นพ.มโน เมตตานันโท เลาหวนิช

ผู้อำนวยการสถาบันคานธี และอาจารย์ประจำ วิทยาลัยนวัตกรรมสังคมมหาวิทยาลัยรังสิต

ดร.นลินี ณ นคร รักษาธรรม

อาจารย์ประจำ วิทยาลัยนวัตกรรมการสังคม มหาวิทยาลัยรังสิต

ผู้ทรงคุณวุฒิประเมินบทความภายใน**รองศาสตราจารย์ ดร.ภิรมย์ จันถาวร**

อาจารย์ประจำ วิทยาลัยนวัตกรรมการสังคม มหาวิทยาลัยรังสิต

รองศาสตราจารย์ ดร.ณรงค์ เพ็ชรประเสริฐ

คณบดีสถาบันเศรษฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยรังสิต

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ชูลิรัตน์ เจริญพร

ผู้อำนวยการหลักสูตรศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาผู้นำทางสังคม ธุรกิจและการเมือง (ระบบการศึกษาทางไกลทางอินเทอร์เน็ต) วิทยาลัยนวัตกรรมการสังคม มหาวิทยาลัยรังสิต

ดร.อภิรัตน์ กังสดารพร

รองคณบดีฝ่ายบริหาร วิทยาลัยนวัตกรรมการสังคม มหาวิทยาลัยรังสิต

อาจารย์สุณี ไชยรส

รองคณบดีฝ่ายกิจการนักศึกษา และผู้อำนวยการศูนย์ส่งเสริมความเสมอภาคและความเป็นธรรม วิทยาลัยนวัตกรรมการสังคม มหาวิทยาลัยรังสิต

ดร.ชาญชัย จิวจินดา

ผู้อำนวยการสำนักงานทรัพย์สินทางปัญญา และอาจารย์ประจำวิทยาลัยนวัตกรรมการสังคม มหาวิทยาลัยรังสิต

ดร.ศรัณย์ ธิตีลักษณ์

อาจารย์ประจำ วิทยาลัยนวัตกรรมการสังคม มหาวิทยาลัยรังสิต

ดร.วีรพงษ์ ชูติภัทร์

อาจารย์ประจำ วิทยาลัยนวัตกรรมการสังคม มหาวิทยาลัยรังสิต

ผู้ทรงคุณวุฒิประเมินบทความภายนอก**ศาสตราจารย์ ดร. แด ดิลกวิทยรัตน์**

ที่ปรึกษาหลักสูตรศิลปศาสตรมหาบัณฑิต ด้านเศรษฐศาสตร์การเมือง เศรษฐศาสตร์แรงงานและการจัดการทรัพยากรมนุษย์ (นานาชาติ) คณะเศรษฐศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

รองศาสตราจารย์ ดร.กัมปนาท ภัคดีกุล

คณบดีคณะสิ่งแวดล้อมและทรัพยากรศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหิดล

รองศาสตราจารย์ ดร.สุธรรม นันทมวงคชชัย

หัวหน้าภาควิชาอนามัยครอบครัว คณะสาธารณสุขศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหิดล

รองศาสตราจารย์ วิทยากร เชิญกุล

นักวิชาการอิสระ ด้านปรัชญาสังคมและการศึกษา

รองศาสตราจารย์ เสาวนีย์ จิตต์หมวด

ประธานคณะกรรมการศูนย์นโยบายโลกมุสลิม คณะเศรษฐศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย กรรมการอำนวยการสำนักสันติวิธีและธรรมาภิบาล ผู้อำนวยการหลักสูตรการเสริมสร้างสังคมสันติสุข จังหวัดชายแดนภาคใต้ สถาบันพระปกเกล้า

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.วิษณุ วงศ์สินศิริกุล

อาจารย์หลักสูตรเศรษฐศาสตร์ วิทยาลัยบริหารธุรกิจ นวัตกรรมและการบัญชี มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.บงอร พลเดชา

อาจารย์ประจำหลักสูตรสาขาวิชาการพัฒนาธรรมาภิบาล บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏจันทรเกษม

กรรมการบริหารหลักสูตรปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการพัฒนาธรรมาภิบาล

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.กนกรัตน์ ยศไกร

อาจารย์ประจำหลักสูตรสาขาวิชาการพัฒนาธรรมาภิบาล บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏจันทรเกษม กรรมการบริหารหลักสูตรปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการพัฒนาธรรมาภิบาล

ดร.สุนทร คุณชัยมั่ง

ผู้อำนวยการมูลนิธิสัมมาชีพ และผู้ร่วมก่อตั้งองค์กรเพื่อการริเริ่มธุรกิจเพื่อสังคมแห่งประเทศไทย

ดร.ภาส ภาสสัทธา

ที่ปรึกษาคณะกรรมการ ปปช. และคณะกรรมการพิจารณาวินิจฉัย อุทธรณ์และร้องทุกข์ของ คณะกรรมการการอุดมศึกษา

ดร.เทียนชัย วงษ์ชัยสุวรรณ

นักวิชาการอิสระ

นาวาอากาศเอกหญิง ดร.ชฎาดา เข้มเพชร

นายทหารปฏิบัติการประจำกองบัญชาการ กองทัพไทย

ดร.ชัยรัตน์ วงศ์กิจรุ่งเรือง

อาจารย์ประจำสาขาพัฒนาสังคม คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

ดร.วารินทร์ สิ้นสูงสุด

ผู้ทรงคุณวุฒิและกรรมการบริหารคณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา

ดร.จารุพล เรืองสุวรรณ

อาจารย์ประจำคณะรัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์

พ.ต.ต.ดร.ชวนัสต์ เจนการ

อาจารย์ประจำ วิทยาลัยสหวิทยาการ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์

ดร.สุภัศตรา แก้วประดิษฐ์ ทรัพย์ชุกุล

อาจารย์ประจำภาควิชาสังคมวิทยา คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์

กองเลขานุการ

ดร.เปรมณัช โกชนสมบูรณ์ และ นางสาววีรญา อังสุธรถาวริน

English Editors

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ฐิติพร ศิริพันธ์ พันธเสน

อาจารย์ประจำ วิทยาลัยนวัตกรรมการสังคม มหาวิทยาลัยรังสิต

ดร.นพ.มโน เมตตานันโท เลาหวนิช

ผู้อำนวยการสถาบันคานธี และอาจารย์ประจำ วิทยาลัยนวัตกรรมการสังคม มหาวิทยาลัยรังสิต

Journal of Social Innovation

College of Social Innovation, Rangsit University

Year 3 Volume 2 July – December 2020

Owner

Assoc.Prof.Dr.Sungsidh Piriyaarangsana, Director, Ph.D.Leadership, College of Social Innovation, Rangsit University

Editorial Advisor

Dr.Arthit Ourairat

Assoc.Prof.Dr.Sungsidh Piriyaarangsana

Professor.Dr.Apichai Puntasen

General Ekkachai Srivilas

Editor in Chief

Asst.Prof.Dr.Chatwarun Ongkasing

Director, Ph.D.Leadership, College of Social Innovation, Rangsit University

Editorial Board

Assoc.Prof.Dr.Sitanon Jesdapipat

Lecturer in Faculty of Economics, Rangsit University

Assoc.Prof.Dr.Pirom Chantaworn

Lecturer in College of Social Innovation, Rangsit University

Asst.Prof.Dr.Rattaphong Sonsuphap

Deputy Dean for Academic Affairs, College of Social Innovation, Rangsit University

Asst.Prof.Dr.Chuleerat Charoenporn

Director, M.A.Leadership (Online), College of Social Innovation, Rangsit University

Asst.Prof.Dr.Jomdet Trimek

Director, M.A.Leadership, College of Social Innovation, Rangsit University

Asst.Prof.Dr.Nathanicha Na Nakorn

Lecturer, Master of Business Administrative, Bangkok University

Dr.Suriyasai Katsila

Dean, College of Social Innovation, Rangsit University

Dr.Mano Mettanando Laohavanich

Director, Gandhi Institute and Lecturer in College of Social Innovation, Rangsit University

Dr.Boonsong Chaletorn

Director, B.A.Leadership (Online), College of Social Innovation, Rangsit University

Dr.Sarun Thitiluck

Lecturer in College of Social Innovation, Rangsit University

Dr.Veraphong Chutipat

Lecturer in College of Social Innovation, Rangsit University

Peer Review

Assoc.Prof.Dr.Sitanon Jesdapipat

Lecturer in Faculty of Economics, Rangsit University

Asst.Prof.Dr.Rattaphong Sonsuphap

Deputy Dean for Academic Affairs, College of Social Innovation, Rangsit University

Dr.Suriyasai Katasila

Dean, College of Social Innovation, Rangsit University

Dr.Apirat Kangsadanporn

Deputy Dean of Administration, College of Social Innovation, Rangsit University

Dr.Sarun Thitiluck

Lecturer in Faculty of Economics, Rangsit University

Dr.Chanchai Chewjinda

Director of Intellectual property office and Lecturer in College of Social Innovation, Rangsit University

Mrs.Sunee Chaiyarose

Deputy Dean of Student Affairs and Director, The Promotion Center for Gender Equality and Social Equity, College of Social Innovation, Rangsit University

Mr.Sanit Sangkham

Asst. to the President for Social Development and Privilege and Lecturer in College of Social Innovation, Rangsit University

Peer Review (Outside)

Chair Professor Lae Dilokvidhyarat

Faculty of Economics, Chulalongkorn University

Assoc.Prof.Dr.Narong Petprasert

Dean of Faculty of Economics, Rangsit University

Assoc.Prof.Witayakorn Chiengkul

Independent Scholar in Philosophy, Sociology and Education

Assoc.Prof.Dr.Kampanad Bhaktikul

Dean of Faculty of Environment and Resource Studies, and Executive Board of Mahidol University

Assoc.Prof.Dr.Sutham Nanthamongkolchai

Head of Department of Family Health, Faculty of Public Health, Mahidol University

Assoc.Prof.Sawvane Jitmoud

Chairperson, Center for Muslim World Policies, Faculty of Economics, Chulalongkorn University. Steering Committee, office of Peaceful Means and Good Governance as Director, Strengthening Peaceful Society in the Deep South Course, King Prajadhipok's institute

Asst.Prof.Dr.Bangon Poltechar

Lecturer, Graduated College, Chandrakasem Rajabhat University

Asst.Prof.Dr.Kanokrat Yossakai

Lecturer, Faculty of Management Science, Chandrakasem Rajabhat University

Asst.Prof.Dr.Visanu Vongsinsirikul

Director, Institute for SME Innovation, Lecturer in Economics, College of Innovation Business and Accountancy, Dhurakij Pundit University

Dr.Duangporn Arbhasil

Dean, College of Management, Mahidol University

Dr.Pas Pasatta

Senior Advisor to (NACC) Commissioner, Member of Bangkok Metropolitan Council, Committee for Appeal and Pettition Office of the Higher Education Commission

Group Captain, Dr.Chayada Kempetch

Operational Officer, Royal Thai Armed Forces Head Quarter

Dr.Chairat Wongkitrungruang

Lecturer, Social Development Program, Faculty of Social Science, Kasetsart University

Dr.Warin Sinsoongsud

Advisor, Board of Committee of Faculty of Management Science, Baansomdejchaopraya Rajabhat University

Dr.Soonporn Koonchaimang

Director of Right-Livelihood Foundation, Co-founder of Thailand Social Business Initiative: TSBI

Dr.Tienchai Wongchaisuwan

Independent Scholar in Sociology

Col Boonrod Srisombat

Deputy Commandant RTA CGSC

Dr.Charupol Ruangsuwan

Lecturer in Public Administration, Faculty of Political Science, Thammasat University

Pol.Maj.Dr. Chavanut Janekarn

Lecturer College of Interdisciplinary Studies, Thammasat University

Co-ordinator

Dr.Pramemanut Pochanasomboon

Ms.Veraya Aungsuthonthavarin

English Editors***Asst.Prof.Dr.Titiporn Siriphant Puntasen***

Lecturer in College of Social Innovation, Rangsit University

Dr.Mano Mettanando Laohavanich

Director, Gandhi Institute and Lecturer in College of Social Innovation, Rangsit University

สารบัญ

สารจากคนบตี	10
ดร.สุริยะใส กตะศิลา	
บรรณาธิการแถลง	11
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ฉัตรวรัญช์ องค์สิงห์	
บทความวิชาการ	13
ปฏิรูปศึกษาเพื่อแก้ไขปัญหาและปฏิรูปเศรษฐกิจและสังคม	
รองศาสตราจารย์ วิทยากร เขียวกุล	
ลิ้นคอล์น มหาบุรุษ ผู้เลิกทาสและประกาศหลักการระบอบประชาธิปไตยใหม่	31
ดร.วิชัย ต้นศิริ	
เบื้องหลังคดีสังหารหมู่ล้งวัดพรหมคุณาราม รัฐอริโซนา สหรัฐอเมริกา	43
ดร.นพ.มโน เลหาพนิช	
กฎหมายมีไว้ทำไม?	71
พันตำรวจตรี ดร.ชวนส์ถ์ เจนการ	
การลดความยากจนและความเหลื่อมล้ำทางการศึกษา	93
ทิพย์พาพร ต้นตีสุนทร	
บทความวิจัย	111
การเข้ามากระทำความผิดในประเทศไทยของชาวลาว	
วีรญา อังศุธรถาวริน	
สิทธิประโยชน์หลักประกันสุขภาพถ้วนหน้า กรณีทันตกรรม	129
เดโช โกมินทร์ รัฐพินิจสกุล และ สุณี ไชยรส	
ศาสนาและสิทธิมนุษยชนต่อโทษประหารชีวิต	149
เศรษฐศิลป์ พรหมพะเนาว์ และ ดร.เอกพจน์ คงกระเรียน	

สารจากฉบับนี้

วารสารวิชาการ “นวัตกรรมสังคม : Journal of Social Innovation” ปีที่ 3 ฉบับที่ 2 (เดือน กรกฎาคม – ธันวาคม 2563) เป็นฉบับที่ทีมงานทำงานกันด้วยความผ่อนคลายจากสถานการณ์โควิด และเตรียมปิดต้นฉบับพร้อมวางแผนเตรียมรับวาระแห่งความสุขสันต์หรือการเฉลิมฉลองกับปีเก่า 2563ที่กำลังจะผ่านไป และต้อนรับกับปีใหม่ 2564ที่กำลังจะเข้ามา

แต่สถานการณ์ที่ควบคุมไม่ได้ก็เกิดขึ้น การแพร่ระบาดของเชื้อไวรัสโควิด 19 กลับคืนสู่สังคมไทยอีกครั้ง และแพร่ระบาดไปในหลายจังหวัดอย่างรวดเร็ว จนต้องปิดล็อกดาวน์เป็นพื้นที่ควบคุม บรรดาผู้ประกอบการร้านค้า สถานที่ให้บริการต่างๆที่เพิ่งจะฟื้นคืนตัวจากสถานการณ์การแพร่ระบาดของเชื้อไวรัสชนิดนี้ในรอบแรก ก็กลับทำท่าจะล้มฟูอีกครั้ง มีบางกระแสที่อยากจะฝันมาตรการล็อกดาวน์ เพราะแม้ว่าจะปิดกิจการแต่ก็ไม่สามารถหลุดจากวงจรหนี้และดอกเบี้ย แต่ถ้าฝันคำสั่งเปิดกิจการก็ไม่รอดอยู่ดี สถานการณ์เช่นนี้ทำให้ผู้ประกอบการเสมือนตกที่นั่งตายทั้งเป็น

อย่างไรก็ตาม ชีวิตยังต้องดำเนินต่อไปบนการประคับประคองซึ่งกันและกัน หุ่่มเทความรู้ ความสามารถและสรรพกำลังทั้งหมดที่มีเพื่อรักษาชีวิตสังคมให้ดำรงอยู่ต่อไปได้ และวารสารวิชาการนวัตกรรมสังคม ซึ่งเผยแพร่ในรูปวารสารอิเล็กทรอนิกส์ก็ขอโอกาสทำบทบาทและหน้าที่ในการนำเสนองานทางวิชาการโดยทีมงานทุกคนขอเป็นกำลังใจให้กับสังคมในการเดินทางต่อไปในท่ามกลางสถานการณ์อันยากลำบากนี้ ด้วยความเชื่อมั่นว่าด้วยกำลังจิตอันกล้าแข็งและตั้งมั่นของทุกคนในชาติ จะนำพาให้พวกเราผ่านวิกฤตนี้ไปด้วยกัน

ดร.สุริยะใส กตะศิลา
คณบดีวิทยาลัยนวัตกรรมสังคม
มหาวิทยาลัยรังสิต

บรรณาธิการแถลง

วารสารนวัตกรรมสังคม ประจำปีที่ 3 ฉบับที่ 2 กรกฎาคม-ธันวาคม 2563 ซึ่งเป็นฉบับส่งท้ายปีเก่าต้อนรับปีใหม่ 2564 ได้สำเร็จตามกำหนดอีกฉบับหนึ่งในฉบับนี้ยังคงมีเรื่องราวและเนื้อหาที่น่าสนใจติดตามเช่นเดียวกับฉบับที่ดำเนินมาก่อนหน้านี้โดยแบ่งเป็นสองส่วนคือบทความวิชาการและบทความวิจัยสำหรับบทความวิชาการเริ่มต้นด้วย “ปฏิรูปศึกษาเพื่อแก้ไขปัญหาและปฏิรูปเศรษฐกิจและสังคม” โดยรองศาสตราจารย์ วิทยากร เขียงกุล ผู้เป็นปรมาจารย์ทางด้านการศึกษามีผลงานเป็นที่ประจักษ์ และอีกบทความหนึ่งที่อยู่ในแวดวงของการศึกษาคือบทความของอาจารย์ทิพย์พาพร ตันติสุนทร เรื่อง “การลดความยากจนและความเหลื่อมล้ำทางการศึกษา” โดยเสนอแนวทางออกไปอย่าง que ผู้บริหารทางการศึกษาต้องให้ความสนใจตามมาด้วย “ลินคอล์น มหาบุรุษ ผู้เลิกทาส และประกาศหลักการระบอบประชาธิปไตยใหม่” ซึ่งแท้จริงแล้วมีการกล่าวถึงผู้นำท่านนี้ในวาระโอกาสต่างๆ กัน แต่ทว่า ดร.วิชัย ตันศิริ ได้นำเสนอในมุมมองที่แตกต่างออกไปอย่างน่าสนใจ ในขณะที่ ดร.นพ.มโน เลหาหวนิช มาในบทความถึงอาชญากรรม โดยนำเสนอ เรื่อง “เบื้องหลังคดีสังหารหมู่ล้างวัดพรหมคุณาราม รัฐอริโซน่า สหรัฐอเมริกา” เป็นข้อมูลเชิงลึกที่เขียนได้อ่านน่าสนใจติดตามเช่นเดียวกับบทความของพันตำรวจตรี ดร.ชวนสร์เจเนกา ที่เขียนบทความและตั้งคำถามเชิงวิพากษ์ใน “กฎหมายมีไว้ทำไม ? ” มุมมองเชิงวิพากษ์นี้จะทำให้ผู้อ่านไม่มองกฎหมายในแง่มุมมองแบบเดิมๆ อีกต่อไป

สำหรับบทความวิจัย ซึ่งถือเป็นอีกความภาคภูมิใจหนึ่งของวิทยาลัยนวัตกรรมสังคมในการปลูกปั้นคนรุ่นใหม่ให้มีโอกาสได้นำเสนอความรู้ความสามารถในเวทีวิชาการ เริ่มด้วยการเปิดเรื่องราวของ “การเข้ามากระทำความผิดในประเทศไทยของชาวลาว” โดย วีรญา อังศุธรถาวริน นักศึกษาปริญญาเอกที่ตั้งใจทำงานเรื่องนี้อย่างจริงจัง และติดตามมาด้วยผลงานของนักศึกษาปริญญาตรี 2 บทความ ที่นำเสนอเรื่อง “สิทธิประโยชน์หลักประกันสุขภาพถ้วนหน้า กรณีทันตกรรม” นำเสนอโดย เดโช โกมินทร์ ภายใต้การดูแลของอาจารย์สุณี ไชยรส และอีกบทความหนึ่งคือเรื่อง “ศาสนาและสิทธิมนุษยชนต่อโทษประหารชีวิต” โดย เศรษฐศิลป์ พรหมพะเนาว์ ภายใต้การดูแลของ

ดร.เอกพจน์ คงกระเรียน โดยทุกบทความได้ผ่านการอ่านและการ review จากผู้ทรง
คุณวุฒิทั้งภายในและภายนอก และนี่คือเรื่องราวทั้งหมดของความตั้งใจในทีมงาน
วารสารวิทยาลัยนวัตกรรมสังคมฉบับนี้

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ฉัตรวิญญ์ องค์กรสิงห์
บรรณาธิการ

ปฏิรูปศึกษาเพื่อแก้ไขปัญหา และปฏิรูปเศรษฐกิจและสังคม

Educational reform for problem-solving and socio-economic reformation

รองศาสตราจารย์ วิทยากร เชียงกุล¹

บทคัดย่อ

การบริหารจัดการการศึกษาไทยในระดับทั่วทั้งประเทศยังมีปัญหาทั้งด้านปริมาณและคุณภาพ การจะปฏิรูปการศึกษาให้สามารถพัฒนาคนให้มีทั้งความรู้/ทักษะที่จะใช้พัฒนาทั้งชีวิตตนเองและช่วยพัฒนาเศรษฐกิจสังคมได้ดี จึงเป็นเรื่องที่จะช่วยแก้ปัญหาและพัฒนาเศรษฐกิจสังคมได้อย่างสำคัญ ผู้เขียนได้เสนอแนวคิดหลัก 3 เรื่อง คือ 1) แนวทางการปฏิรูปการบริหารจัดการการศึกษา ประกอบไปด้วย การปฏิรูป ผู้บริหาร สถาบัน ครูอาจารย์ ให้เป็นมืออาชีพ ที่มีคุณภาพ/ประสิทธิภาพเพิ่มขึ้น การปฏิรูปโครงสร้างระบบการบริหารจัดการให้เป็นแบบกระจายอำนาจและความรับผิดชอบไปที่สถานศึกษา และการปฏิรูปหลักสูตรวิธีการเรียนการสอน การวัดผล ให้ผู้เรียนรู้จักคิดวิเคราะห์ ประยุกต์ใช้เป็น มีความรู้ทักษะที่ใช้งานในโลกสมัยใหม่ได้จริง 2) เน้นการปฏิรูปการเรียนรู้ การวิจัยและพัฒนาด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีที่เหมาะสมกับประเทศไทย เพื่อที่จะแข่งขันและร่วมมือ และอยู่รอดอย่างมีคุณภาพชีวิตในโลกยุคใหม่ได้ 3) ควรกำหนดเป้าหมายการศึกษาที่ลึกซึ้งกว่าแค่การสร้างมนุษย์เศรษฐกิจ คือ การสร้างมนุษย์ให้รู้จักตัวเองและสังคม มีจิตสำนึกที่จะช่วยกันสร้างสังคมที่สันติสุข ไม่ใช่แค่พัฒนาความฉลาดทางปัญญา แต่ต้องพัฒนาความฉลาดทางอารมณ์และความฉลาดทางสังคมอย่างถือเป็นเรื่องสำคัญด้วย

คำสำคัญ: ปฏิรูปการศึกษา ปฏิรูปการวิจัยและพัฒนา เป้าหมายการศึกษาเพื่อสร้างมนุษย์ที่สมบูรณ์

¹นักวิชาการอิสระ

Abstract

The administration of Thailand's education reveals that there are problems both in terms of quantity and quality. The objective is to reform education to develop people with the relevant manufacturer skills to develop their own social and economic development as well. It is a matter that will help solve problems and develop the social economy significantly. The authors propose three main issues as follows: 1) reform the management of education including the reform of the management of teachers have to be professional with quality/performance for improvement information system which is structural reform management systems and management should be decentralized and the responsibility to study and reform primary clients; methods of teaching measurement results for learners to think critically, ready to be applied as skills that the modern world has oriented reforms; 2) learning clients' research and the cultures of science and technology fields suitable for Thailand to compete and cooperate and survive with the quality of life in the modern world; and, 3) the goal of a deeper study than just the creation of the human economy is to create human beings to know oneself and society. Having consciousness to help each other build up a peaceful society, and not merely to develop intellectual intelligence but also emotional intelligence and social intelligence are important.

Keywords: education reform, reform of research and development, educational goals to create perfect human beings.

บทนำ

การศึกษาไทยโดยภาพรวมมีปัญหาทั้งเรื่องการให้บริการที่ไม่ทั่วถึง ไม่เป็นธรรม และคุณภาพ/ประสิทธิภาพที่ยังด้อยกว่าหลายประเทศ คนไทยต้องพยายามปฏิรูปการศึกษาทั้งในเรื่องการปฏิรูประบบการบริหารจัดการศึกษาในเรื่องสำคัญๆ การปฏิรูปหลักสูตรวิธีการเรียนรู้ การสอน การวัดผล การวิจัย และเผยแพร่ด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีที่เหมาะสม และการตั้งเป้าหมายการศึกษาเพื่อการพัฒนาประชาชนให้เป็นคนเก่งและคนดี มีจิตสำนึกเพื่อส่วนรวมมากกว่า แคร์เรื่องความรู้ทักษะเพื่อการพัฒนามนุษย์เศรษฐกิจ การศึกษาจะแก้ไขปัญหาและพัฒนาสังคมได้ดี ต้องมีเป้าหมายการพัฒนาทุกด้านเพื่อสร้างสังคมที่ประชาชนมีความสุข ความพอใจ มากกว่าการเน้นความเติบโตทางวัตถุ

1. แนวทางการปฏิรูปการบริหารจัดการทางด้านศึกษา

การจะสร้างพลเมืองที่มีความคิดอ่าน อุทิศเสียใจคอ ทักษะ และความรู้/ทักษะแบบใหม่ที่จะใช้งานในโลกยุคใหม่ได้ดี ควรทำใน 3 เรื่องใหญ่คือ

- 1) ปฏิรูปผู้บริหารสถาบันการศึกษา ครู, อาจารย์
- 2) ปฏิรูปโครงสร้างระบบการบริหารจัดการ
- 3) ปฏิรูปหลักสูตร วิธีการเรียน การสอน การวัดผล

ครูอาจารย์คือผู้มีบทบาทสำคัญที่สุดในกระบวนการจัดการศึกษาจำเป็นที่จะต้องปฏิรูปครู, อาจารย์ให้มีความรู้ ทักษะ คุณสมบัติ แบบใหม่ เช่น ใฝ่รักการอ่าน คิดวิเคราะห์อย่างมีเหตุผลเป็น พวกเขาจึงจะสามารถสอนแบบใหม่และเป็นแรงบันดาลใจให้ลูกศิษย์ได้

การปฏิรูปโครงสร้างการบริหารจัดการ กล่าวโดยสรุปคือ กระจายอำนาจงบประมาณ ความรับผิดชอบ ไปที่ท้องถิ่น เขตการศึกษา สถานศึกษาโดยตรงเพิ่มขึ้น โดยทยอยอย่างมีจังหวะขั้นตอนสำหรับท้องถิ่นและสถาบันการศึกษาที่มีความพร้อม เพื่อให้เกิดการบริหารที่คล่องตัว ยืดหยุ่น มีประสิทธิภาพสูงกว่าการบริหารแบบรวมศูนย์อำนาจไว้ที่ส่วนกลาง และสั่งการไปตามลำดับชั้น และที่สำคัญคือการปฏิรูปการบริหารบุคคลให้ครูอาจารย์ได้พัฒนาความรู้ ความสามารถ อย่างเป็นอิสระประชาธิปไตยเพิ่มขึ้น และได้ผลตอบแทนตามผลงานเพิ่มขึ้น ลำดับแรกคือ ปฏิรูปอาจารย์ที่สอนคณะศึกษาศาสตร์ ครุศาสตร์ ผู้มีหน้าที่สำคัญในการฝึกหัดครูรุ่นใหม่

หลักสูตรและการจัดการเรียนการสอนก็ควรปฏิรูปใหม่ เปลี่ยนจากการสอนแบบบรรยายให้นักเรียนจำประมวลความรู้ไปสอบ เป็นการเรียนรู้แบบสัมมนา ทดลอง ทำโครงการ ทำวิจัย ทำความเข้าใจปัญหาและวิธีการแก้ปัญหา ที่ผู้เรียนจะต้องอ่าน ค้นคว้า เรียนรู้ด้วยตัวเองมากขึ้น ครูเปลี่ยนจากผู้บรรยายเป็นโค้ช เป็นผู้เอื้ออำนวยให้เกิดกระบวนการเรียนรู้ ที่ผู้เรียนต้องฝึกการคิดวิเคราะห์ สังเคราะห์ ประยุกต์ใช้เป็น ฝึกภาคปฏิบัติ วิจัย ทำโครงการแก้ปัญหา การฝึกทำงานเป็นทีม แลกเปลี่ยนเรียนรู้จากกันและกัน ซึ่งคือกระบวนการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพมากกว่าการนั่งฟังคำบรรยายเพื่อจำไปสอบ

การประเมินผล ควรต้องเปลี่ยนตามให้สอดคล้องกับหลักสูตร และวิธีการสอนการเรียนแบบฝึกให้คนคิดวิเคราะห์ อภิปราย ลงมือปฏิบัติ ฯลฯ ให้ผู้เรียนเข้าใจว่าการประเมินผลเป็นกระบวนการเพื่อส่งเสริมพัฒนาการเรียนรู้ของผู้เรียนเป็นหลัก ผู้เรียนควรรู้จักที่จะประเมินตนเองได้ เพื่อนควรช่วยกันประเมินได้ ครูช่วยกันประเมินนักเรียนในโรงเรียนของตน ในชั้นประถม มัธยม ครูประจำชั้นควรเป็นครูประจำชั้นของเด็กกลุ่มเดิม (ซึ่งไม่ควรมากกว่าชั้นละ 30 คน) ที่เลื่อนชั้นไปอย่างต่อเนื่อง ครูผู้นั้นจะได้รู้พัฒนาการความก้าวหน้าของลูกศิษย์กลุ่มเดิมของตนในทุกด้านรวมทั้งการพัฒนาพฤติกรรม อุปนิสัย ความนึกคิด ค่านิยม ฯลฯ ได้อย่างใกล้ชิด

วิธีการสอน, สอบแบบเก่านั้น ครูแต่ละคนเข้ามาสอนแต่วิชาการและโรงเรียนจัดการสอบแบบมาตรฐานที่เน้นการวัดว่าใครเก่งกว่าใคร แค่นั้น เป็นวิธีที่ล้าหลังและมียผลเสีย ทำให้ผู้เรียนเครียด มองว่าการเรียนการสอนเป็นเรื่องแข่งขันกันกับคนอื่นมากกว่าเพื่อการพัฒนาตัวเอง แข่งกับตัวเอง การสอบหรือประเมินผลนักเรียนแบบใหม่ควรทำโดยครูในโรงเรียนเองแบบวัดความก้าวหน้าของนักเรียนแต่ละคนเรียนรู้อะไรเพิ่มขึ้นแค่ไหนอย่างไร เพื่อที่จะหาทางช่วยให้พวกเขาแต่ละคนว่าเขาให้เรียนรู้ได้ดีขึ้น แต่ทั้งนี้ต้องเร่งรัดพัฒนาครูอาจารย์ให้มีความรู้ทักษะเรื่องการประเมินผล ซึ่งเป็นความรู้/ทักษะที่สำคัญที่นักการศึกษาต่างประเทศที่เข้ามาวิจัยระบบการศึกษาไทยเคยมองว่าครูอาจารย์ไทยยังมีความรู้เรื่องการประเมินผลน้อยมาก²

หลักสูตร วิชาพื้นฐานที่สำคัญ เช่น การอ่าน คณิตศาสตร์ วิทยาศาสตร์ ตั้งแต่ชั้นประถมควรปรับให้เน้นการเข้าใจประเด็นสำคัญเพื่อไปใช้งานในโลกจริงต่อไปได้

²Joint OECD-UNESCO Review of The Education System of Thailand 2015

หลักสูตรการศึกษาในระดับมัธยมปลายถึงมหาวิทยาลัย ควรรวมสาขาวิชาปรัชญา ประวัติศาสตร์ การบริหารจัดการ การเมือง สังคมวิทยาแนววิพากษ์ ที่จะช่วยให้ผู้เรียนเข้าใจกระบวนการเปลี่ยนแปลงสังคม เข้าใจบริบทสังคมจริง นักเรียนนักศึกษาไทยควรศึกษาสังคมไทยในระบบโลกทั้งมิติทางเศรษฐกิจ การเมือง สังคม ระบบนิเวศ (รวมวิทยาศาสตร์เทคโนโลยี) อย่างสัมพันธ์เชื่อมโยงกัน เพื่อให้ผู้เรียนจะได้เข้าใจมิติทั้ง 4 ด้านของสังคมอย่างเป็นองค์รวมเพิ่มขึ้น แทนที่จะเรียนแต่ละวิชาแบบแยกเป็นส่วนๆ อย่างกลไก ซึ่งทำให้ผู้เรียนเข้าใจและเห็นวิธีแก้ปัญหาได้เพียงบางส่วน แต่ไม่เห็นภาพใหญ่ทั้งระบบ (เปรียบเทียบการไปเรียนรู้จักรายละเอียดของต้นไม้บางชนิด แต่ไม่รู้จักรากทั้งป่า)

การจัดการศึกษาที่ดีควรต้องรวมถึงการสัมผัส, สังเกต, วิจัย เรียนรู้กรณีศึกษาท้องถิ่นและประเทศไทยในฐานะที่เป็นส่วนหนึ่งของระบบเศรษฐกิจสังคมโลก เพื่อให้ผู้เรียนเข้าใจทั้งภาพย่อยและภาพใหญ่ของระบบเศรษฐกิจ สังคม การเมือง วัฒนธรรม ระบบนิเวศ อย่างเชื่อมโยงเป็นองค์รวม ทั้งผู้เรียนและครูอาจารย์ต้องศึกษาวิเคราะห์จากปัญหาต่างๆ ในสังคมจริง ระดับสังคมหมู่บ้าน อำเภอ จังหวัด โรงเรียน มหาวิทยาลัย อย่างเข้าใจความเชื่อมโยงกับโครงสร้างและปัญหาระดับประเทศ ระดับภูมิภาคอาเซียน และระดับโลกทั้งโลก

การสอนแบบเน้นการจดจำข้อมูลแบบยุคก่อนมีความจำเป็นลดลง เพราะความรู้ในยุคนี้ผู้เรียนสามารถค้นหาข้อมูลจากเว็บไซต์ค้นหา เช่น Google และเว็บไซต์ค้นหาและคลังข้อมูลความรู้อื่นๆ ได้ไม่ยาก (รวมทั้งสามารถเลือกศึกษาออนไลน์จากมหาวิทยาลัยและสถาบันที่เปิดหลักสูตรสอนออนไลน์ได้ฟรี หรือเสียค่าใช้จ่ายต่ำในกรณีที่ต้องการเรียนให้จบเพื่อรับวุฒิปริญญาตรี) เรื่องที่สำคัญยากกว่าคือการสอนให้ผู้เรียนรักในเรื่องการอ่าน, การค้นคว้าหาความรู้ และรู้ว่าจะค้นหา คัดแยก ประเมินข้อมูลว่าอะไรบ้างที่เกี่ยวข้อง สำคัญ น่าเชื่อถือได้มากน้อยเพียงไร รู้จักการคิด วิเคราะห์ตีความ และนำข้อมูลไปใช้ประโยชน์ได้อย่างไร³

ปัจจุบันถึงประชาชนไทยจะใช้เครือข่ายคอมพิวเตอร์ผ่านโทรศัพท์มือถือและคอมพิวเตอร์ชนิดต่างๆ ค่อนข้างสูงโดยเฉพาะในหมู่เด็กและเยาวชนคนหนุ่มสาว แต่ส่วนใหญ่ยังใช้เพื่อการสื่อสารส่วนตัวและเพื่อความบันเทิงแบบตลาดมากกว่าเพื่อการ

³วิทยากร เชียงกูล, สภาวะการศึกษาไทย 2561/2562 การปฏิรูปการศึกษาในยุคดิจิทัล, สกศ. มกราคม 2563

หาความรู้หรือความบันเทิงแบบมีเนื้อหาสาระและหรืออย่างมีศิลปวัฒนธรรมในระดับช่วยพัฒนาภูมิปัญญา รสนิยม การที่คนไทยใช้เทคโนโลยีข้อมูลข่าวสารและการสื่อสารกันมาอาจดูทันสมัย เทคโนโลยีเป็นเพียงเครื่องมือที่คนไทยอาจใช้ประโยชน์ได้เพียงบางส่วน ไม่ได้ใช้เพื่อพัฒนาสติปัญญาอย่างแท้จริง การปฏิรูปการศึกษาจึงต้องทำความเข้าใจในเรื่องนี้อย่างถ่องแท้

แนวทางการปฏิรูปการเรียนรู้ที่สำคัญที่สุด คือ การส่งเสริม กระตุ้น สร้างแรงจูงใจให้เด็ก เยาวชน พลเมือง สนใจการอ่าน การค้นคว้าเรียนรู้ และรู้จักวิธีการค้นหาข้อมูล วิเคราะห์ข้อมูลด้วยตนเองได้เพิ่มขึ้น รู้จักคัดเลือก ประเมิน วิเคราะห์ สังเคราะห์ข้อมูล (ที่ในยุคปัจจุบันอาจสืบค้นจากเครือข่ายอินเทอร์เน็ตได้มากมาย) เพื่อให้ได้ความรู้ ความเข้าใจที่เราสามารถอธิบาย ถ่ายโอนใช้งานได้ เป้าหมายของการเรียนในโลกยุคข้อมูลข่าวสารคือ นอกจากเพื่อจะช่วยให้ผู้เรียนเข้าใจปัญหาต่างๆ ในโลกสมัยใหม่แล้ว ผู้เรียนควรได้เรียนรู้จักวิธีวิเคราะห์ว่าอะไรคือปัญหาและคิดหาวิธีแก้ปัญหา และการตระหนักว่าเราแต่ละคนเป็นส่วนหนึ่งของสังคมใหญ่ และเราแต่ละคนสามารถมีส่วนร่วมสร้างสังคมทั้งระดับประเทศและระดับองค์กร ชุมชน โลก ให้ดีขึ้นด้วย

การเรียนรู้ที่สำคัญมีประโยชน์มีหลายแบบ เช่น การเรียนรู้แบบเพื่อแก้ปัญหา (Problem Based Learning) ทั้งผู้สอนและผู้เรียนควรศึกษาทำความเข้าใจว่าปัญหาต่างๆ ในสังคมนั้นมีทั้ง 1. ปัญหาเชิงเทคนิคที่มักเห็นได้ชัด ซึ่งแก้ได้ด้วยการลงทุน และการบริหารจัดการ และ 2. ปัญหาเชิงโครงสร้างของระบบเศรษฐกิจการเมืองที่ต้องการการวิเคราะห์ภาพรวมอย่างวิพากษ์ คิดและทำเชิงปฏิรูประบบโครงสร้างเศรษฐกิจการเมืองอย่างจริงจัง จึงจะนำเสนอ/พัฒนาประเทศอย่างได้ผล

การเรียนรู้แบบร่วมมือกัน (Cooperative and Collaborative Learning) อภิปรายแลกเปลี่ยนกันเอง ทำงานเป็นกลุ่ม เป็นแนวทางที่การเรียนรู้ที่จะช่วยให้การเรียนรู้สนุก น่าสนใจ และเป็นกระบวนการการเรียนรู้ที่จะเพิ่มความรู้ ทักษะ ที่จะนำไปใช้ประโยชน์ในโลกการทำงานจริงได้เพิ่มขึ้น สมองของมนุษย์เราวิวัฒนาการมาในลักษณะเป็นสมองเพื่อสังคม (Social Brain) ที่พยายามเข้าใจผู้อื่น สื่อสาร ได้รับการยอมรับ และทำงานกับผู้อื่นเพื่ออยู่รอดได้อย่างมีประสิทธิภาพและมีชีวิตที่ดีขึ้น⁴

⁴Cooperative Learning, Collaborative Learning in Lieberman, Matthew Ad. Social Why our Brains are Wired to Connect. Broadway Book, 2013. www.wikipedia.org

เรื่องที่กล่าวมาทั้งหมด มุ่งองค์ความรู้ที่อยู่ในโลกนี้รวมทั้งในประเทศไทยด้วย มากพอที่เราจะศึกษาค้นคว้า แปร ดัดแปลงจากต่างประเทศ และเรียนรู้จากครู อาจารย์ นักวิชาการไทยที่เก่งๆ จากงานวิจัยและหนังสือต่างๆ ได้ ประเด็นสำคัญคือ ต้องฝึกฝนให้ผู้เรียนโดยเฉพาะคนที่เรียนเพื่อไปเป็นครูอาจารย์ ให้เป็นคนรักการอ่าน รักการเรียนรู้แบบนักวิชาการที่สนใจค้นคว้า วิเคราะห์ วิจัยปัญหาและหาทางออกอย่างเป็นวิทยาศาสตร์ มีเหตุผล, มีหลักฐานพยาน มีการทดลองยืนยันได้ รวมทั้งพัฒนาความฉลาดทางอารมณ์ และความฉลาดทางสังคม พัฒนาภาวะผู้นำและความสามารถในการสื่อสาร เข้าใจและทำงานร่วมมือกับผู้อื่นได้ดีขึ้น

2. ปฏิรูปการเรียนรู้, วิจัยและพัฒนาด้านวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยีที่เหมาะสม

การวิจัยและพัฒนาที่จะช่วยพัฒนาทางการศึกษาและทางเศรษฐกิจให้เจริญก้าวหน้าได้ หมายถึงการสร้างเผยแพร่องค์ความรู้และเทคโนโลยีใหม่และรู้จักประยุกต์ใช้เป็น แก้ปัญหาและพัฒนาตนเอง อาชีพการงาน และพัฒนาสังคมได้อย่างเหมาะสม

การที่ไทยใช้นโยบายแนวทางการพัฒนาเศรษฐกิจแบบทุนนิยมที่พึ่งพาการลงทุนและการค้ากับต่างชาติ ทำให้ทั้งภาครัฐและเอกชนของไทยนิยมสั่งซื้อความรู้และเทคโนโลยีจากต่างประเทศมากกว่าที่จะส่งเสริมการวิจัย และพัฒนาความรู้และเทคโนโลยีจากภายในประเทศเอง นโยบายการพัฒนาเศรษฐกิจแนวนี้นี้ทำให้เศรษฐกิจโดยรวมเจริญเติบโต (มูลค่าของสินค้า บริการ ที่คำนวณออกมาเป็นผลิตภัณฑ์มวลรวมภายในประเทศ GDP) ได้ในระดับหนึ่ง แต่เป็นการเติบโตที่เน้นภาคการผลิตขนาดใหญ่ทันสมัยที่พึ่งพาทุนและการค้ากับต่างประเทศ ไม่ได้มีการกระจายการพัฒนาความสามารถ/ประสิทธิภาพในการผลิตไปได้ทั่วทุกภาคส่วน เช่น หัตถกรรม เกษตรกรรม การค้าปลีก การให้บริการขนาดกลาง ขนาดย่อม ทำให้เศรษฐกิจสำหรับประชาชนส่วนใหญ่ยังคงมีปัญหา ประสิทธิภาพต่ำ ผลตอบแทนต่ำ และไม่สามารถพัฒนาให้เจริญก้าวหน้าได้อย่างต่อเนื่อง สม่่าเสมอ ยั่งยืน

สาเหตุที่ประเทศไทยมีการวิจัยและพัฒนาน้อยเมื่อเทียบกับประเทศอื่นๆ ที่ก้าวหน้าทางเศรษฐกิจสังคมมากกว่า มีปัญหามาจากหลายปัจจัยมากกว่าเรื่องรัฐบาลจัดสรรงบวิจัยและพัฒนาให้น้อย (ซึ่งเป็นเรื่องจริงด้วยเช่นกัน) เช่น การที่ทั้งประเทศมีนักวิจัยที่มีคุณภาพจำนวนน้อย หรือคนเก่งๆ ที่พอจะเป็นนักวิจัยที่มีคุณภาพ ก็ไป

ทำงานอื่นที่ได้ผลตอบแทนและมีความก้าวหน้าในอาชีพ มีสภาพแวดล้อมและการทำงานที่ทำให้ท่ายหรือมีผลในทางปฏิบัติมากกว่า อาชีพนักวิจัยในประเทศไทย ยังมีฐานะทางสังคมไม่ค่อยเป็นที่ยอมรับ รวมทั้งผลงานวิจัยอาจจะถูกเก็บไว้บนหิ้งมากกว่าจะมีผู้บริหารอ่านและนำไปประยุกต์ใช้

การที่ผู้บริหารทั้งในระบบการเมืองและการบริหารราชการไม่สนใจจะอ่านและนำงานวิจัยภายในประเทศไปใช้งาน เพราะพวกเขาคิดในกรอบว่าการซื้อเทคโนโลยีและการส่งเสริมให้ต่างชาติเข้ามาลงทุนสามารถเพิ่มความเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจได้เร็วกว่า ถูกกว่า รวมทั้งนักบริหารของไทยไม่ค่อยชอบอ่าน ไม่ชอบการเรียนรู้ คือไม่มีลักษณะนักวิชาการ นักวิจัย คำนคว้าและไม่ได้ตระหนักว่าคนไทยนั้นอาจจะวิจัยและพัฒนาความรู้และเทคโนโลยีที่เหมาะสมในบางเรื่องที่มีลักษณะเฉพาะที่แตกต่างไปจากประเทศพัฒนาอุตสาหกรรมได้ดีกว่าที่จะซื้อหา เข้า ฟังพาเทคโนโลยีจากประเทศเหล่านั้นมากเกินไป

การจะแก้ไขปัญหานี้ได้ ต้องการมองปัญหาอย่างเชื่อมโยงเป็นระบบองค์รวม และการแก้ไขอย่างครบวงจร เริ่มจากการปฏิรูปการอบรมเลี้ยงดูเด็กในครอบครัวและโรงเรียนอนุบาล, การปฏิรูปการศึกษาและการปฏิรูปสื่อสารมวลชนให้เด็กและเยาวชนประชาชนทั้งประเทศให้เป็นคนมีอุปนิสัย ความคิด จิตใจ อยากรู้ อยากเห็น สนใจ ธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมรอบตัว รักการอ่าน การสังเกต คำนคว้า ทดลอง คิดวิเคราะห์ สังเคราะห์ มีจิตใจเป็นนักวิทยาศาสตร์หรือนักวิชาการ⁵ ที่มุ่งแสวงหา ความจริงและพยายามพิสูจน์ด้วยหลักฐานและการคิดหาเหตุผล หรือกล่าวอีกนัยหนึ่ง คือ มีอุปนิสัย ความคิด จิตใจ เป็นนักวิจัย คำนคว้าแสวงหาความรู้ที่เชื่อถือได้และเป็นประโยชน์

อุปนิสัยเช่นนี้คือสิ่งที่เราต้องช่วยกันสร้างตั้งแต่เด็กเล็ก และต้องสร้างกันใหม่ ปฏิรูปกันใหม่ทั้งระบบตั้งแต่การเลี้ยงดูเด็ก ระบบการศึกษา สื่อสารมวลชน และ ระบบเศรษฐกิจ การเมือง สังคม วัฒนธรรม เพื่อพัฒนาศักยภาพการเรียนรู้และพัฒนาตนเองของคนทั้งประเทศ การวางรากฐานที่ดีจะสามารถนำไปสู่การพัฒนานักวิจัยระดับสูงทั้งด้านวิทยาศาสตร์ธรรมชาติ สังคมศาสตร์ และ มนุษยศาสตร์ได้

⁵คำว่านักวิทยาศาสตร์ หมายถึง คนที่สนใจหาความรู้อย่างเป็นเหตุผล มีหลักฐานข้อมูล การวิจัย ยืนยัน ซึ่งรวมทั้งนักวิทยาศาสตร์ธรรมชาติ และนักวิทยาศาสตร์ทางสังคมด้วย แต่คนส่วนใหญ่ยังเข้าใจว่าเป็นนักวิทยาศาสตร์ (ฟิสิกส์, เคมี, ชีวะ ฯลฯ) คำว่านักวิชาการมักใช้ในความหมายกว้าง บางคนก็ตีความคำนี้ว่าเป็นนักทฤษฎีแต่ตำราหนังสือมากกว่าปฏิบัติ แต่นักวิทยาศาสตร์หรือนักวิชาการที่แท้คือคนที่ต้องเรียนรู้จากประสบการณ์ภาคปฏิบัติด้วย

วิธีการที่เราทำกันคือ การคัดนักเรียนที่เรียนเก่งด้านวิทยาศาสตร์ (ธรรมชาติ) คณิตศาสตร์ไปเข้าโรงเรียนที่เน้นการพัฒนาพวกเขาให้เก่งยิ่งขึ้น เป็นเรื่องที่มีประโยชน์อยู่ แต่วิธีนี้จะคัดคนได้เพียงจำนวนน้อย ถ้าเราปฏิรูปการศึกษาทั้งระบบ ตั้งแต่ระยะการตั้งครรภ์ของแม่และเด็กปฐมวัย จะมีจำนวนคนที่สนใจและเรียนเก่งทางด้านวิทยาศาสตร์ธรรมชาติเพิ่มขึ้นได้มากกว่า รวมทั้งทำให้คนเรียนเก่งด้านวิทยาศาสตร์สังคมได้เพิ่มขึ้นด้วย

ปัญหาหนึ่งที่ประเทศไทยมีผู้เรียนระดับมหาวิทยาลัยและมีผลงานวิจัย ด้านวิทยาศาสตร์ธรรมชาติน้อย เพราะเราไม่ได้ส่งเสริมให้เด็กรักและสนใจการคิดวิเคราะห์ อย่างมีเหตุผล และสนใจเรียนวิชาวิทยาศาสตร์ คณิตศาสตร์ มาตั้งแต่ต้น ทั้งประเทศมีครูที่เรียนจบมาทางวิชาคณิตศาสตร์วิทยาศาสตร์โดยตรงและสอนได้น้อยเกินไป บางคนที่สอนแบบท่องจำ ผู้เรียนเข้าใจยาก เรียนไม่สนุก ตำราเรียนและสื่อส่วนใหญ่ยังไม่ค่อยทันสมัย ไม่ตอบสนองต่อสมองเด็ก/เยาวชนที่ต้องการสื่อที่มีสีสัน เข้าใจง่าย เชื่อมโยงอย่างเป็นระบบ ทั้งประเทศมีห้องทดลองและอุปกรณ์การทดลองทางวิทยาศาสตร์ ในโรงเรียนต่างๆ น้อยมาก มีพิพิธภัณฑ์วิทยาศาสตร์และสภาพแวดล้อมที่ส่งเสริมการเรียนรู้ วิทยาศาสตร์น้อย ทำให้นักเรียนไทยส่วนใหญ่อ่อนด้านวิชาคณิตศาสตร์ วิทยาศาสตร์ (ความจริงก็อ่อนทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษแบบใช้งานได้ด้วย) ทำให้คนที่เรียนจบมัธยมศึกษาตอนปลายเป็นคนประเภทอยากรู้อยากเห็น คิดอย่างมีเหตุผลเชิงวิทยาศาสตร์ และมีพื้นฐานวิทยาศาสตร์ คณิตศาสตร์ที่ด้อย⁶

ปัญหาต่อมาคือนักเรียนมัธยมส่วนหนึ่งที่เก่งด้านวิทยาศาสตร์และคณิตศาสตร์ นิยมไปเรียนวิชาชีพ เช่น แพทย์ วิศวกรรมศาสตร์ บัญชี และคอมพิวเตอร์มากกว่า เพราะระบบเศรษฐกิจไทยมีการให้ผลตอบแทนและความก้าวหน้าในการทำงานมากกว่าการเป็นนักวิทยาศาสตร์ นักคณิตศาสตร์ เป็นครูอาจารย์ หรือนักวิจัยด้านนี้ การสำรวจระดับความรู้ของนักศึกษาปีที่ 3 ที่เรียนคณะครุศาสตร์หรือศึกษาศาสตร์ เอกคณิตศาสตร์ พบว่าพื้นฐานความรู้ค่อนข้างอ่อน⁷ ดังนั้นการจะแก้ไขให้มีการวิจัยและการพัฒนาที่

⁶อาจจะรวมทั้งวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี วิศวกรรมศาสตร์ และคณิตศาสตร์ ที่เราเรียกขื่อย่อว่า Stem ซึ่งสวทช. ก็พยายามส่งเสริมอย่างค่อนข้างจำกัด เช่น การจัดฝึกอบรมครุคณิตศาสตร์ วิทยาศาสตร์ พบปัญหาว่าครูจำนวนมากไม่มีพื้นฐานเป็นคนที่มีเหตุผลเป็น ทำให้การฝึกอบรมได้ผลต่ำกว่าที่คาด

⁷สถาบันวิจัยเพื่อการพัฒนาประเทศไทย (TDRI) ข้อเสนอการสร้างและคัดเลือกครูสอนดีรุ่นใหม่ด้วยการยกระดับคุณภาพการศึกษา 28 ธันวาคม 2559

เป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาประเทศมากขึ้น นอกจากจะแก้ปัญหาทั้งการปฏิรูปการเรียนรู้ตั้งแต่โรงเรียนปฐมวัยดังได้กล่าวมาแล้วยังจำเป็นต้องปฏิรูปโครงสร้างเศรษฐกิจและการจ้างงานให้ส่งเสริมให้คนอยากเรียนและทำงานเป็นครูและนักคณิตศาสตร์วิทยาศาสตร์ไปพร้อมๆ กัน จึงจะได้ผล

แนวทางการทำงานของสถาบันส่งเสริมการสอนวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี (สสวท.) ทำอยู่ทั้งในเรื่องการพัฒนาโรงเรียนคุณภาพด้านวิทยาศาสตร์ คณิตศาสตร์ และเทคโนโลยี การจัดฝึกอบรมพัฒนาครู การให้ทุนเรียนด้าน STEM การผลิตตำรา, สื่อการสอน ฯลฯ เป็นแนวทางที่ควรเพิ่มการให้งบประมาณและกำลังคนเพื่อให้ขยายผลการทำงานได้แพร่หลายเพิ่มขึ้น

ความที่ประเทศไทยขาดแคลนนักวิทยาศาสตร์ธรรมชาติและ นักคณิตศาสตร์ มาก ทำให้บางคนมองแบบแยกส่วนว่า เราต้องทุ่มเทงบประมาณกำลังคนเพื่อพัฒนาด้านนี้เพิ่มขึ้น และลดด้านสังคมศาสตร์มนุษยศาสตร์ลง ทั้งๆ ที่ความจริงแล้ว สังคมศาสตร์ และมนุษยศาสตร์ ก็คือ วิทยาศาสตร์แบบหนึ่งซึ่งอาจเรียกได้ว่า วิทยาศาสตร์ด้านสังคม ที่ต้องการการวิจัยและพัฒนาองค์ความรู้ที่เหมาะสม ให้มาช่วยแก้ปัญหาและพัฒนาสังคมไทยที่มีปัญหาอยู่ไม่น้อยไปกว่าด้านวิทยาศาสตร์ธรรมชาติ ประเทศต้องอาศัยองค์ความรู้ทั้ง 2 ด้าน คือ วิทยาศาสตร์ธรรมชาติและ วิทยาศาสตร์ด้านสังคมอย่างเชื่อมโยงควบคู่กันไป คำว่าเทคโนโลยีคือการประยุกต์ใช้ที่เราอาจใช้คำว่าเทคโนโลยีทางสังคม และนวัตกรรมทางสังคมได้ เช่นเดียวกับเวลาพูดถึงเทคโนโลยีและนวัตกรรมของวิทยาศาสตร์ธรรมชาติ

มหาวิทยาลัยไทยอาจจะผลิตจำนวน/สัดส่วนบัณฑิตด้านสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์ได้มากกว่าด้านวิทยาศาสตร์ธรรมชาติจริง แต่คุณภาพบัณฑิต, อาจารย์ และองค์ความรู้ด้านสังคมศาสตร์ และมนุษยศาสตร์ของประเทศไทย ก็ยังอยู่ในระดับต่ำ หรือยังไม่สามารถนำความรู้ด้านวิทยาศาสตร์สังคม ไปใช้แก้ไขปัญหาและพัฒนาด้านเศรษฐกิจสังคมการเมืองของประเทศไทยได้อย่างถูกทาง และอย่างมีประสิทธิภาพมากนัก ต้องมีการวิจัยและพัฒนา รวมทั้งการปฏิรูปการศึกษาด้านสังคมศาสตร์ และมนุษยศาสตร์อย่างวิเคราะห์เจาะลึก อย่างวิพากษ์วิจารณ์ อย่างมีคุณภาพและสอดคล้องกับความเป็นจริงของสังคมไทยมากขึ้น เพื่อที่เราจะสามารถนำความรู้วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีด้านสังคม (เช่น เศรษฐศาสตร์การเมือง การบริหารจัดการ ฯลฯ) ไปแก้ไขปัญหาและพัฒนาทางสังคมได้ดีขึ้นกว่าปัจจุบัน ขณะเดียวกันก็

จะช่วยให้เราสามารถนำความรู้ด้านวิทยาศาสตร์สังคมที่ใช้งานได้จริงไปบริหารจัดการ การวิจัย พัฒนา ประยุกต์ใช้วิทยาศาสตร์ธรรมชาติ และเทคโนโลยีจากธรรมชาติให้ได้ ผลเพิ่มขึ้นได้ด้วย

หากประเทศไทยต้องการพัฒนาการศึกษา การวิจัยและการพัฒนาอย่างเป็น ระบบ องค์กร เราต้องส่งเสริมให้ ครูอาจารย์ นักวิจัย นักเรียน นักศึกษา เรียนรู้หลัก ใหญ่ๆ ของทั้งวิทยาศาสตร์ธรรมชาติและวิทยาศาสตร์สังคมอย่างเห็นความสัมพันธ์ เชื่อมโยงกัน ศึกษาเรื่องชีวิต ธรรมชาติ สังคมจากมุมมองของสาขาวิชาการต่างๆ อย่าง กว้างขวาง และรู้จักใช้มุมมองแบบพหุวิทยาการ (หรือสหวิทยาการ) ไปแก้ไขปัญหา เศรษฐกิจ สังคมการเมืองทุกด้านอย่างเป็นระบบองค์กร แทนที่จะเน้นการศึกษาแบบ แยกสาขาความเชี่ยวชาญเฉพาะด้านแบบคับแคบ ซึ่งเปรียบเหมือนการสอนให้รู้จัก ต้นไม้ และสิ่งมีชีวิตในป่าชนิดต่างๆ อย่างละเอียดละออแบบผู้เชี่ยวชาญเฉพาะด้าน แต่ไม่รู้จักป่าไม้ทั้งป่า หรือไม่รู้จักภาพรวมของระบบนิเวศ ในความหมายกว้าง ซึ่งรวม ทั้งเรื่องเศรษฐกิจ การเมือง สังคม วัฒนธรรม และสภาพแวดล้อม

เนื่องจากเศรษฐกิจเป็นพื้นฐานสำคัญในการดำรงอยู่ของมนุษย์ ชุมชน และ ประเทศ นโยบายพัฒนาเศรษฐกิจ จึงเป็นตัวการสำคัญในการกำหนดเรื่องการจัดการ ศึกษาและเรื่องอื่นตามมา การที่รัฐบาลไทยทุกรัฐบาลเน้นนโยบายส่งเสริมการลงทุน การค้าเสรีให้ทุนต่างชาติและ ทุนขนาดใหญ่ เข้าลงทุนพัฒนาอุตสาหกรรมเพื่อส่งออก เป็นด้านหลัก ทำให้ทั้งภาครัฐภาคธุรกิจเอกชนต่างสนใจจะลงทุนด้านวิจัย และพัฒนา ของตนเองน้อย เพราะการพัฒนาเศรษฐกิจแนวนี้ การซื้อหรือเช่าเทคโนโลยีจากต่าง ประเทศก็ทำได้ อย่างน้อยก็ในระยะสั้นระยะกลางได้อยู่แล้ว ชนชั้นนำไทยบางส่วนก็ มองง่ายๆ ว่าวิทยาศาสตร์เทคโนโลยีของประเทศ พัฒนาอุตสาหกรรมก็เจริญก้าวหน้า กว่าไทย และประเทศไทยซึ่งเป็นประเทศเล็กยากจนคงไม่มีทางจะวิจัยและพัฒนาไป แข่งกับเขาได้ การซื้อ (หรือเช่า) วิทยาศาสตร์เทคโนโลยีจากคนอื่นน่าจะนำมาใช้งาน ได้เร็วกว่า และเงินลงทุนต่ำกว่าการวิจัยและพัฒนาด้วยตนเอง แต่กรอบความคิดเช่น นี้เป็นการมองแบบถูกบริษัททุน ข้ามชาติเป็นผู้กำหนดครอบงำและเป็นการมองระยะ สั้น มองแต่เรื่องการค้าขายเศรษฐกิจโดยรวม ไม่ได้มองประโยชน์ระยะยาวและไม่ ได้มองความเจริญก้าวหน้าชนิดที่จะเป็นประโยชน์ต่อคนไทยส่วนใหญ่หลายด้านใน ระยะยาว

จริงๆ แล้วการวิจัยและพัฒนาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี ซึ่งรวมทั้งด้านสังคมด้วย เป็นเรื่องที่ยืนอยู่กับความเหมาะสมสำหรับคนในแต่ละประเทศด้วย เทคโนโลยีที่กำลังก้าวหน้า ทันสมัยที่สุด ใหญ่ที่สุด เร็วที่สุด ไม่จำเป็นต้องดีสำหรับประเทศไทยซึ่งหมายถึงคนไทยทั้งหมดเสมอไป ไทยเราเป็นประเทศระดับกลางค่อนข้างใหญ่ที่มีประชากรมากลำดับที่ 20 ของโลก มีพื้นที่ทำการเกษตรได้มาเป็นลำดับที่ 18 ของโลก⁸ ตั้งอยู่ในเขตร้อน มีทรัพยากรธรรมชาติ มีความหลากหลายทางชีวภาพมาก เหมาะสำหรับการวิจัยและพัฒนาทางด้านชีวภาพ เช่น เรื่องสมุนไพร พืช สัตว์ ทั้งประเทศไทยมีศักยภาพที่จะพัฒนาทรัพยากรในประเทศ พลังงานทางเลือก สาธารณสุขทางเลือก ภูมิปัญญาท้องถิ่น หัตถกรรม ศิลปวัฒนธรรมท้องถิ่น พัฒนาระบบสหกรณ์ และการจัดองค์กรแบบร่วมมือกันเพื่อส่วนรวมเพิ่มขึ้นได้อีกมาก หากมีประเทศไทยหันมาส่งเสริมวิจัยและเผยแพร่ความรู้เทคโนโลยีที่เหมาะสมอย่างจริงจังเพิ่มขึ้น

ที่สำคัญควบคู่กันคือ ประเทศไทยควรเลือกใช้นโยบายพัฒนาเศรษฐกิจแนวเน้นการพึ่งตนเองระดับประเทศ คือพึ่งแรงงาน ทรัพยากร เทคโนโลยีที่เหมาะสม และตลาดภายในประเทศเป็นสัดส่วนสูงขึ้น ลดสัดส่วนการพึ่งพาการลงทุนและการค้ากับต่างประเทศลงมาเหลือแค่ระดับที่จำเป็นและเป็นประโยชน์ต่อคนไทยส่วนใหญ่ในระยะยาวจริง⁹ หากชนชั้นนำไทยเข้าใจเรื่องนี้และเลือกแนวทางพัฒนาประเทศแนวนี้นี้ เราจะพัฒนาประเทศได้อย่างมั่นคง สมดุล เป็นธรรม ยั่งยืน ได้มากกว่า แนวทางการพัฒนาทุนนิยมอุตสาหกรรมแบบพึ่งพาการลงทุนและการค้ากับต่างประเทศที่เน้นการซื้อ และเลียนแบบวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี

3. เป้าหมายการศึกษาควรอยู่ที่การสร้างมนุษย์ที่รู้จักตัวเองและสังคม มีจิตสำนึกที่จะช่วยกันสร้างสังคมที่สันติสุข

คำว่า การศึกษา (Education) หมายถึงการจัดกระบวนการเรียนรู้อย่างเป็นระบบ มีสถานศึกษา ครูอาจารย์ หลักสูตร ตำรา สื่อการสอน ฯลฯ แต่คำที่มีความหมายสำคัญกว่าคือ Learning - การเรียนรู้ มนุษย์ทุกคนนอกจากจะเรียนรู้จากครูอาจารย์ ตำรา สื่อการสอนต่างๆ จากการจัดการศึกษาอย่างเป็นทางการแล้ว ยังสามารถเรียนรู้ด้วยตนเองจากการอ่าน การสมาคม ทำงานร่วมกับคนอื่น และการหาความรู้จากแหล่ง

⁸www.wikipedia.org List of Countries by Population, Cultivated Area

⁹วิทยาการ เชียงกุล. เศรษฐศาสตร์แนวใหม่ เพื่อชีวิตและระบบนิเวศที่สันติสุข. กรุงเทพฯ: 2556.

ต่างๆ ได้อย่างต่อเนื่องตลอดชีวิต ไม่ใช่แค่การไปเข้าเรียนในสถาบันการศึกษาเท่านั้น การจัดการศึกษาจะได้ผลมากน้อยแค่ไหนขึ้นอยู่กับตัวผู้เรียนเองอย่างมากด้วย ผู้ใหญ่ควรช่วยกันสร้างบรรยากาศการเรียนรู้ที่ดีให้กับเด็ก ทำให้เด็กมีความสุข ความพอใจ ความอยากเรียนรู้ทั้งที่บ้านและที่โรงเรียน เป้าหมายการศึกษาควรถือความสุข ความพอใจ เป็นเป้าหมายที่สำคัญอันดับแรกจะช่วยให้เป้าหมายการเรียนรู้และการเป็นพลเมืองดีเป็นไปได้มากขึ้น การวิจัยพบว่า เด็กที่มีความสุขจะเรียนและสอบได้ดีกว่าเด็กที่ไม่ค่อยมีความสุข พวกเขาจะกระตือรือร้นมากกว่า มีความมานะอดทนมากกว่า มีความคิดสร้างสรรค์มากกว่า มีสมาธิมากกว่า และเข้ากับทั้งเพื่อนและครู ได้ดีกว่าเด็กที่ไม่มีความสุข

คนที่มีความสุขจะมองโลกในแง่ดี คิดสร้างสรรค์และอยากช่วยให้คนอื่นมีความสุข ทำให้เขามีโอกาสพัฒนาเป็นคนดีได้มากกว่าคนที่ไม่มีความสุข นี่ควรถือเป็นเป้าหมายในการปฏิรูปการศึกษาที่สำคัญที่สุด เพราะการศึกษาที่เน้นการสร้างคนเก่งแบบแข่งขันใครแพ้ถูกคัดออก เน้นการพัฒนาความรู้ทักษะให้ไปทำงานเพื่อสร้างผลผลิตและทำเงินให้ได้มากที่สุดนั้น ถึงจะมีประโยชน์ในการพัฒนาเศรษฐกิจโดยรวมหรือการผลิตสินค้า/บริการให้เจริญเติบโตขึ้นได้ระยะหนึ่ง แต่มีข้อจำกัดในการสร้างคนที่มีทัศนคติ, ค่านิยม เน้นเรื่องเศรษฐกิจด้านเดียวที่เรามักจะเรียกว่า **มนุษย์เศรษฐกิจ** (หรือสัตว์เศรษฐกิจ) การเน้นการสร้างคนประเภทนี้อาจเท่ากับการมุ่งสร้างคนที่สนใจเฉพาะเรื่องผลประโยชน์ของตัวเอง มีความเข้าใจ เอื้ออาทรต่อคนอื่นน้อย และไม่ได้มีจิตสำนึกแบบพลเมืองดีที่รับผิดชอบ เอาใจใส่เรื่องส่วนรวมมากเท่าที่ควร

ปัจจัยที่จะทำให้คนเรามีความสุข ความพอใจอย่างแท้จริง หรืออย่างค่อนข้างยั่งยืน ประกอบด้วย **ความฉลาดทางอารมณ์และความฉลาดหรือทักษะในทางสังคม** (บางคนเรียกรวมๆ ว่า **ทักษะชีวิต**) การมองโลกในแง่บวกหรือแง่ดีอย่างสมจริง และสร้างสรรค์ ไม่วิตกกังวลมากเกินไป การรู้จักปรับตัวกลับคืนสภาพเดิมได้เร็วหลังจากเผชิญปัญหา มีความสัมพันธ์ที่ดีกับคนอื่น รู้สึกว่าได้รับการยอมรับจากเพื่อน (จากสังคม) มีความรัก เอื้ออาทร เมตตา กรุณาต่อคนอื่น การมีทักษะในการสื่อสารที่ดี การมีกรอบคิดที่ตระหนักถึงการมองโลกปัจจุบันอย่างเป็นอยู่จริงมากกว่าจะเสียใจกับอดีต ขณะเดียวกันก็รู้จักมองออกไปไกลถึงอนาคตอย่างไม่ได้คาดหวังสูงเกินจริง

ปัจจัยที่ทำให้คนมีความสุข ความพอใจ กล่าวมานี่คือปัจจัยชุดเดียวกันที่ทำให้คนเราประสบความสำเร็จในการเรียนและการทำงาน ด้วย นักเรียนที่มีความสุข ความ

พอใจ มีแนวโน้มจะเรียนและสอบได้ดีกว่านักเรียนที่ไม่มีความสุข เด็กที่รักการอ่าน อ่านหนังสือเป็น จะสนุกกับการอ่านหนังสือวรรณกรรม สารคดีต่างๆ ที่มีประโยชน์ไม่น้อยกว่าตำราเรียน โดยไม่รู้สึกว่านี่คือการทำงานภาคบังคับที่น่าเบื่อ คนที่ทำงานอย่างมีความสุข ความพอใจ เข้ากับคนอื่น ๆ ได้ดี มีความคิดเชิงบวก มีความรู้สึกกว้างไกล และชีวิตมีความหมายจะประสบความสำเร็จได้มากกว่าคนที่ทำงานด้วยความรู้สึกเบื่อหน่าย เคร่งเครียด ทุกข์ทรมาน¹⁰

เรื่องนี้นักวิจัยเรื่องการทำงานของสมองยืนยันว่า หากบรรยากาศในห้องเรียนเป็นมิตร ทำให้ผู้เรียนมีอารมณ์ดี ไม่กลัว ไม่กังวล รู้สึกว่ายาก ทำท่ายเหนื่อยๆ แต่เป็นเรื่องที่น่าสนใจ ไม่ถึงกับเครียดมากนัก ผู้เรียนจะเรียนรู้ได้ดีกว่าในบรรยากาศที่ครูสอนแบบเข้มงวด หรือชอบว่าชอบกระแนะกระแหนเด็ก¹¹

การปฏิรูปการศึกษาควรมีเป้าหมายหลักให้**ผู้เรียนมีแรงจูงใจอยากรู้ อยากเห็น อยากเรียนรู้ และได้กับการเรียนรู้ด้วยตนเองเพิ่มขึ้น** ครูควรเป็นผู้ส่งเสริมผู้ช่วยที่แนะมากกว่าการกำหนดวิธีการสอนการเรียนทุกอย่าง ที่สำคัญคือ การช่วยให้ผู้เรียนมีความสุขในการเรียนและรักการเรียนรู้ด้วยตนเอง ได้เรียนรู้เรื่องความฉลาดทางอารมณ์และความฉลาด (ทักษะ) ทางสังคม เพื่อที่จะเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์มากกว่าแค่มนุษย์เศรษฐกิจที่รู้จักการทำมาหากินหรือการหาเงินเท่านั้น

คำว่ามนุษย์ที่สมบูรณ์ หมายความว่ามนุษย์เราควรสามารถสนองความต้องการหลายมิติ เช่น ทางจิตใจ อารมณ์ความรู้สึก ทางวัฒนธรรม หรือการต้องการได้รับการความรัก การยอมรับจากคนอื่นในสังคมด้วย ไม่ใช่แค่ความต้องการสนองตอบทางร่างกายหรือทางเศรษฐกิจเท่านั้น กล่าวในอีกแง่หนึ่งมนุษย์ที่สมบูรณ์คือมนุษย์ที่ฉลาดทั้งทางปัญญา ทางอารมณ์ และทางสังคม เป็นทั้งคนมีความสุข ความพอใจ และเป็นพลเมืองดีที่รับผิดชอบในทางสังคม ไม่ใช่แค่เก่งในแง่ทำงานที่ประสบความสำเร็จมาก มีรายได้สูงแต่อาจเป็นคนเห็นแก่ตัวและไม่มีความสุข ความพอใจอย่างแท้จริง

แนวทางการพัฒนาการศึกษาเพื่อสร้างมนุษย์ที่สมบูรณ์, มีจิตสำนึกเพื่อส่วนรวม

1. ส่งเสริมสร้างแรงจูงใจภายในให้เด็กเยาวชน ผู้ใหญ่ เกิดความรักในการอ่าน การอยากรู้ อยากเห็นอย่างต่อเนื่อง การอยากเรียนรู้ โดยไม่ต้องไปเน้น

¹⁰Martin Seligman Authentic Happiness, 2002

¹¹ วิทยากร เชียงกูล การเรียนรู้อย่างมีประสิทธิภาพ สายธาร 2549

จุดมุ่งหมายอื่นใด นอกจากเพื่อความรักในการเรียนรู้โดยตัวของมันเอง คนที่รักการอ่าน อ่านหนังสือเป็น จะสนุกหรือเพลิดเพลินกับการอ่านโดยไม่รู้สึกว่าการอ่านหนังสือคือการทำงานภาคบังคับที่น่าเบื่อ

2. **เน้นการพัฒนาความสามารถหรือความฉลาดทางด้านสังคมและอารมณ์ของผู้เรียน**ควบคู่ไปกับความฉลาดทางปัญญาหรือความรู้/ทักษะทางวิชาที่พื่อนำไปใช้ในการทำงานในโลกจริงได้อย่างถือเป็นเรื่องสำคัญ การสอนการเรียนรู้ควรจะใช้แนวทางการเรียนรู้จากการร่วมมือ (Collaborative Cooperative Learning) ที่ฝึกให้ผู้เรียนเรียนรู้ทำงานร่วมกันเป็นทีม ช่วยเหลือกัน รุ่นพี่หรือคนที่เก่งกว่าช่วยติวคนอื่น ฯลฯ

3. **เปิดกว้างให้เด็กมีโอกาเล่น** ออกกำลังกายและทำกิจกรรมที่เขาสนุกเพลิดเพลิน รวมทั้งกิจกรรมศิลปวัฒนธรรม และได้เรียนรู้พัฒนาตนเองในหลายด้าน โดยการเรียนรู้จักแบ่งเวลาทำกิจกรรมต่างๆ อย่างสมดุล/เหมาะสม

4. **เปลี่ยนแปลงวิธีการประเมินผลหรือสอบโดยไม่เน้นการจัดลำดับของนักเรียนในชั้นเรียน** การประเมินผลที่ดีควรวัดพัฒนาการในการเรียนรู้ของผู้เรียนแต่ละคน เน้นการแข่งขันกับตัวเอง (พัฒนาตัวเอง) มากกว่าเน้นการแข่งขันกับคนอื่น และให้ผู้เรียนตระหนัก รู้จักการประเมินผลด้วยตัวของเขาเองได้ด้วย เขาจะได้รู้ว่าเขาเรียนได้แค่ไหน ต้องปรับปรุงตัวเองอย่างไร การประเมินผลระดับชาติในระดับชั้นประโยค เช่น มัธยมปลายและการสอบคัดเลือกเข้าสถาบันการศึกษาระดับสูงขึ้น ก็ควรประเมินผลโดยเน้นความสามารถในการคิดวิเคราะห์ สังเคราะห์ จับประเด็นสำคัญเป็น ฯลฯ มากกว่าการท่องจำข้อมูล และควรพิจารณาพัฒนาการของผู้เรียนจากความฉลาดทางอารมณ์และความฉลาดทางด้านสังคม พิจารณาการพัฒนาบุคลิกอุปนิสัยใจคอ ค่านิยม ที่มีวุฒิภาวะคิดบวก คิดสร้างสรรค์ด้วย นี่คือการศึกษที่แท้จริงหรือโดยสมบูรณ์ซึ่งมีความหมายมากกว่าแค่การได้เรียนรู้สาขาวิชาบางวิชาแล้วสอบผ่านหรือได้คะแนนดี

5. **เลิกการสนับสนุนให้เด็กต้องเรียนพิเศษตอนเย็น/เสาร์-อาทิตย์** เพื่อมุ่งแข่งขันให้เรียนเก่งกว่าคนอื่นหรือเรียนได้เร็วกว่าเด็กอื่นตั้งแต่อายุน้อย เพราะถึงเด็กบางคนจะมีความฉลาดทางปัญญาที่จะทำได้ แต่ถ้าพัฒนาการทางอารมณ์และสังคมของเขายังไม่พร้อม หรือเมื่อเขาต้องใช้เวลาเรียนหนักมากไป เครียดมากไป, อย่างไม่สมดุลกับความต้องการของชีวิตที่ต้องการพัฒนาด้านอื่นๆ พร้อมกันไปด้วย จะทำให้เขาเรียนไปอย่างไม่มีความสุข ถึงตอนต้นๆ เขาจะเรียนได้ แต่ก็อาจมีปัญหาทางด้าน

สุขภาพจิตตามมาในภายหลังได้ ทั้งนี้รวมทั้งพ่อแม่ ผู้ปกครอง ไม่ควรคะยั้นคะยอให้ลูกหลานเลือกเรียนสาขาวิชาในระดับอุดมศึกษาที่พ่อแม่ ผู้ปกครองชอบหรือคาดว่าจะเป็นที่กำวหน้า คนยกย่อง มีโอกาสทำรายได้สูง แต่ผู้เรียนไม่ได้ชอบและหรือไม่ได้นัดอย่างแท้จริงด้วย พ่อแม่ไม่ควรคาดหวังจากลูกมากเกินไป จนเป็นการกดดันให้เกิดความเครียด ขนาดเด็กเรียนเก่งยังมีความเครียดฆ่าตัวตายได้เพราะถูกคาดหวังในเชิงมุ่งแข่งขันกับคนอื่นในสังคมมากเกินไป ควรส่งเสริมให้ลูกเรียนรู้จักตัวเองและพัฒนาสิ่งที่เขาถนัดหรือชอบให้ดีที่สุดเท่าที่เขาจะทำได้ โดยไม่ต้องไปเน้นเรื่องการแข่งขันกับคนอื่น

6. **ส่งเสริมให้เด็กตั้งคำถาม คิด วิเคราะห์** วิธีที่จะเรียนรู้ด้วยตนเอง เช่น การอ่านแบบจับใจความได้ดี วิธีเลือกหนังสือ ค้นคว้าหาข้อมูล เปิดใจกว้าง ลดอคติ มองทั้งด้านบวก ด้านลบอย่างรอบด้าน วิพากษ์วิจารณ์วิเคราะห์ความเชื่อถือของข้อมูล สามารถวิเคราะห์ตีความข้อมูลแบบเชื่อมโยงและประยุกต์นำไปใช้ในชีวิตจริงได้ เรียนรู้แบบแก้ปัญหาเป็น เรียนรู้แบบทดลอง ฝึกภาคปฏิบัติทำโครงการต่างๆ ออกไปเรียนรู้โลกจริงด้วย

7. **รู้จักการแบ่งเวลาและการใช้เครือข่ายอินเทอร์เน็ต** สมาร์ทโฟน คอมพิวเตอร์พกพา ฯลฯ อย่างเหมาะสมกับวัย และอย่างสมดุลกับการใช้ชีวิตคนอื่น ๆ เพื่อเรียนรู้จากโลกจริง การวิจัยหลายประเทศไม่สนับสนุนให้เด็กเล็กใช้เครื่องมือเหล่านี้ เพราะเขาควรจะได้เรียนรู้จากโลกจริงมากกว่าโลกเสมือน เด็กที่โตหน่อยก็ควรใช้เครื่องมืออย่างจำกัดทั้งในเรื่องเวลาและโปรแกรมที่ใช้ พ่อแม่ผู้ปกครอง ครูอาจารย์ควรติดตามหาความรู้ในเรื่องนี้อย่างรู้เท่าทัน ทั้งข้อดีและข้อเสียของเครื่องมืออิเล็กทรอนิกส์ที่เป็นเหมือนดาบ 2 คมที่มีทั้งประโยชน์และโทษ ประโยชน์คือ ช่วยให้เราค้นคว้าหาข้อมูลข่าวสารความรู้ ติดต่อสื่อสารกับคนอื่นได้สะดวกรวดเร็วขึ้น โทษคือ หากไปเสพติดหมกมุ่นใช้เวลากับมันมากเกินไป โดยเฉพาะในเรื่องการเล่นเกม การเล่นเกมพนัน การหมกมุ่นกับเรื่องเพศ หรือความสนุกแบบฉาบฉวยในเรื่องใดเรื่องหนึ่ง ทำให้สูญเสียทั้งเวลา มีปัญหาทั้งทางสุขภาพกายและสุขภาพจิตและหรือปัญหาอื่นๆ ได้

เรื่องพวกนี้ต่างประเทศมีการวิจัยเรื่องผลกระทบของสื่ออิเล็กทรอนิกส์ทั้งด้านบวกและด้านลบต่อนักเรียน นักศึกษากลุ่มต่างๆ อยู่มาก ไทยยังวิจัยเรื่องพวกนี้น้อย ซึ่งควรจะทำเพิ่มขึ้น ขณะเดียวกันก็ควรติดตามผลการวิจัยในต่างประเทศ เพื่อจะได้รู้เท่าทันปัญหาและป้องกันปัญหาไว้ก่อนตามแนวคิด “ปลอดภัยไว้ก่อน” สำหรับอะไร

ใหม่ๆ ที่อาจมีผลกระทบทางลบได้ การเลือกแนวทางปลอดภัยไว้ก่อนอีกทางหนึ่งคือ เดินสายกลาง รักษาความสมดุลระหว่างการเรียนรู้จากโลกจริงและการเรียนรู้จากโลกในอินเทอร์เน็ต เรียนรู้จักเทคโนโลยีใหม่ๆ เพื่อใช้ด้านบวกให้เป็นประโยชน์ แต่ไม่หลงไหลเสพติดเป็นทาสสิ่งประดิษฐ์ทางเทคโนโลยี เราจึงจะได้ชื่อว่า ผู้มีการศึกษาหรือผู้ทรงภูมิปัญญาอย่างแท้จริง

การใช้คำว่ามนุษย์ที่สมบูรณ์อาจฟังดูเป็นอุดมคติ แต่แนวคิดของจิตวิทยาแนวบวกมองว่ามนุษย์ที่ประสบความสำเร็จและความสุขที่แท้จริงอย่างยั่งยืน คือผู้ที่สามารถพัฒนาอุปนิสัยที่เป็นจุดแข็ง/คุณธรรมของมนุษย์ใน 6 ด้าน ทำให้ผู้วิจัยอยากสรุปนี้คือ ความหมายที่ใกล้เคียงกับมนุษย์ที่สมบูรณ์ มนุษย์ที่แท้ มนุษย์ที่ประเสริฐ ที่ทางฝ่ายนักปรัชญาทางจริยธรรม/ทางศาสนาก็พยายามอธิบายกัน

จุดแข็ง/คุณธรรม 6 ด้าน ที่ควรเป็นเป้าหมายของการศึกษา - การพัฒนามนุษย์ ประกอบไปด้วย

- 1) การสงสัยใคร่รู้ ความอยากรู้อยากเห็น การเปิดใจกว้าง (ที่จะรับฟัง เรียนรู้) การรู้จักจัดการการเรียนรู้ การรู้จักมองภาพที่กว้าง การสร้างสรรค์ มีวิสัยทัศน์
- 2) ความกระตือรือร้น ความมุ่งมั่น กล้าหาญ กล้า ยืนหยัด มีคุณธรรม เป็นตัวของตัวเองอย่างคงเส้นคงวา มีชีวิตชีวา
- 3) การมองโลกในแง่ดี ชอบขอบคุณและสิ่งที่ดีควรขอบคุณ มีมนุษยธรรม รักเมตตา ฉลาดทางอารมณ์และทางสังคม (เข้าใจตัวเองและคนอื่นในสังคม)
- 4) มีจิตสำนึกความเป็นพลเมือง รักความเป็นธรรม มีภาวะผู้นำที่ทำเพื่อประโยชน์ส่วนรวม
- 5) การควบคุมจัดการกับอารมณ์ตนเอง มีแรงจูงใจในตัวเองในยามเผชิญอุปสรรคยังสามารถก้าวต่อไปได้ พิจารณาเรื่องต่างๆ อย่างใจเย็น รู้จักยับยั้งชั่งใจและอดเปรี้ยวไว้กินหวาน ไม่ด่วนทำตามแรงกระตุ้น
- 6) การตระหนักถึงสิ่งที่สูงเหนือกว่าตัวเราเอง (Spirituality) ชื่นชมความงาม ความดีเลิศ รู้สึชอบคุณ มีความหวัง มีอารมณ์ขัน สนใจเรื่องการยกระดับทางความคิด จิตวิญญาณ ที่สูงส่งกว่าตัวเราเอง หรือเรื่องอื่นๆ เช่น ช่วยเหลือคนอื่นที่ทุกข์ยากหรือด้อยโอกาสกว่าโดยไม่หวังผลตอบแทนใดๆ แสวงหาความจริงเรื่องชีวิต สังคม โลก¹²

¹²วิทยากร เชียงกูล The Power of Positive Thinking พลังแห่งการคิดบวก ไทยควอลิตีบุ๊กส์ 2562

เอกสารอ้างอิง

วิทยากร เชียงกูล. (2562). *The Power of Positive Thinking* พลังแห่งการคิดบวก.

กรุงเทพฯ : ไทยควอลิตี้บุ๊คส์.

วิทยากร เชียงกูล. (2549). *การเรียนรู้อย่างมีประสิทธิภาพ*. กรุงเทพฯ: สายธาร.

วิทยากร เชียงกูล. (2556). *เศรษฐศาสตร์แนวใหม่ เพื่อชีวิตและระบบนิเวศที่สันติสุข*.

กรุงเทพฯ: กรุงเทพฯธุรกิจ มีเดีย.

วิทยากร เชียงกูล. (2563). *สภาวะการศึกษาไทย 2561/2562 การปฏิรูปการศึกษาในยุคดิจิทัล*. กรุงเทพฯ: สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา (สกศ.).

สถาบันวิจัยเพื่อการพัฒนาประเทศไทย (TDRI). (2559). รายงานชุดการปฏิรูประบบบุคลากรครู: ข้อเสนอการสร้างและคัดเลือกครูสอนดีรุ่นใหม่ด้วยการยกระดับคุณภาพการศึกษา. เอกสารเผยแพร่วันที่ 28 ธันวาคม 2559.

(เอกสารอัดสำเนา)

Lieberman, Matthew D..(2013). **Social Why our Brains are wired to Connect**. New York: Crown Publishers.

OECD-UNESCO. (2016). **Review for the Education System of Thailand**.

Retrieved 25 Oct 2020. From <https://www.oecd.org/publications/education-in-thailand-9789264259119-en.htm>

Seligman, M. E. P. (2002). *Authentic happiness: Using the new positive psychology to realize your potential for lasting fulfillment*. Free Press.

ลินคอล์น มหาบุรุษ ผู้เลิกทาสและประกาศ หลักการระบอบประชาธิปไตยใหม่

Lincoln, the great man who abolished slavery and
proclaimed principles of the new democracy

ดร.วิชัย ตันศิริ¹

บทคัดย่อ

บทความนี้มุ่งศึกษาความเป็นผู้นำของลินคอล์น ซึ่งชาวโลกยกย่องให้เป็นมหาบุรุษคนหนึ่งของโลกตะวันตก โดยวิเคราะห์ปัจจัยที่หล่อหลอมให้ลินคอล์นมีความมุ่งมั่นพยายามที่จะได้รับความเคารพนับถือจากเพื่อนมนุษย์ด้วยกันโดยกระบวนการเรียนรู้ด้วยตนเองจากวัยเด็กมีส่วนสำคัญในการหล่อหลอมบุคลิกภาพของลินคอล์นอย่างชัดเจน ตั้งแต่การท่องบ่นคริสต์วจนะจากพระคัมภีร์ จนกระทั่งบทเรียนจากนิทานอีสปอันเป็นตำนานพื้นบ้าน และบทกวีของเชกสเปียร์และไบรอนที่ตอกย้ำถึงความไม่จีรังยั่งยืนของอำนาจ

กระบวนการต่อสู้ทางการเมืองตั้งแต่ระดับท้องถิ่นจนถึงระดับชาติ ได้สอนบทเรียนมากมายให้ลินคอล์น และมีส่วนทำให้เขาประสบผลสำเร็จในการเลือกตั้งเป็นประธานาธิบดีของสหรัฐฯ ท่ามกลางความแตกแยกออกเป็นฝ่ายเหนือและฝ่ายใต้

ลีลาการเป็นผู้นำของลินคอล์น น่าจะให้บทเรียนแก่ผู้สนใจศึกษาเรื่องการเมืองในระบอบประชาธิปไตย ลินคอล์นเมื่อชนะเลือกตั้งได้จัดตั้งคณะรัฐมนตรีประกอบด้วยคู่แข่งดั้งเดิมภายในพรรครีพับลิกัน ด้วยเหตุผลสำคัญที่ว่าบุคคลเหล่านั้นคือผู้ที่เข้มแข็ง มีบทบาทเป็นผู้นำของปีกต่างๆ ในพรรค จะต้องรักษาไว้และระดมมาช่วยบริหารประเทศ

¹อดีตรัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงศึกษาธิการ

ลินคอล์นไม่ตัดสินใจเรื่องสำคัญๆ โดยปราศจากการปรึกษาหารือกับคณะรัฐมนตรี เช่น การจะประกาศเลิกทาสในมลรัฐภาคใต้ ที่ประกาศแยกตัวจากสหรัฐ และลินคอล์นเชื่อมั่นในตนเองเสมอ

ลินคอล์นแน่วแน่ในการกำหนดเป้าหมายของสงครามคือชัยชนะเท่านั้น จะไม่ยอมยอมเป็นอย่างอื่น ทั้งๆ ที่มีความพยายามจะเจรจากับฝ่ายใต้

ลินคอล์นจึงทุ่มเทพยายามจำนวนมหาศาลเพื่อเอาชนะฝ่ายใต้ด้วยกำลังและการแสวงหานายพล เช่นนายพลกรีนดี จึงเป็นนโยบายสำคัญ

ลินคอล์นได้ฝึกฝนวาทศิลป์เป็นเวลาหลายปีในช่วงที่เป็นทนายความ หรือเป็นเพียงผู้แทนราษฎรในระดับมลรัฐ และโดยเฉพาะในการรณรงค์หาเสียงแข่งขันกับบุคคิสมาชิกดักกลาส แต่ลินคอล์นจะปราศรัยน้อยที่สุดในช่วงดำรงตำแหน่งประธานาธิบดี เพราะไม่ต้องการสร้างความสับสน ฉะนั้นสุนทรพจน์ที่สำคัญของท่านจะเกิดขึ้นในวันสาบานตัวเป็นประธานาธิบดี และอีกครั้งหนึ่งในวันมอบหุ้ยมังคุดให้แก่ทหารหาญผู้เสียชีวิตในสมรภูมิเกิตติสเบิร์ก ซึ่งประโยคทั้งท้าย คือ “ด้วยความเมตตา กรุณา บารมีของพระผู้เป็นเจ้า จะได้พานพบกำเนิดใหม่ของเสรีภาพ และเพื่อว่ารัฐบาลของประชาชน โดยประชาชน และเพื่อประชาชน จะไม่สูญสิ้นไปจากโลกของเรา”

โดยสรุป อาจกล่าวได้ว่าลินคอล์น คือผู้ให้กำเนิดใหม่แก่สหรัฐอเมริกา เป็นสหรัฐอเมริกาที่มีความเป็นประชาธิปไตยที่สมบูรณ์แบบ ที่ผู้มีอุดมการณ์ทั่วโลกจะพยายามเอาอย่าง

คำสำคัญ: ลินคอล์น, มหาบุรุษ, เลิกทาส, หลักการระบอบประชาธิปไตยใหม่

Abstract

This article focuses on Lincoln's leadership which the world hailed as one of the great men of the western world. It analyzes the factors that shaped Lincoln's endeavors to earn the respect of his fellow humans. The self-learning process from childhood played a role in shaping Lincoln's personality. From the recitation of Christ's words from the Bible until lessons from Aesop's fables, which are folklores and poetries of Shakespeare and Byron that underscore the insecurity of power political processes from local to national taught Lincoln many lessons and contributed to his successful election as President of the

United States. Among the divisions were the North and the South. Lincoln's leadership style should give a lesson to those interested in studying politics in democracy. Lincoln, when winning the election, established a cabinet consisting of traditional competitors within the Republican Party for the important reason that those who are strong. The leadership role of the party wing must be maintained and mobilized to help manage the country. Lincoln did not make important decisions without consultation with the Council of Ministers, such as the declaration of the abolition of slavery in the southern states that announced separation from the United States yet Lincoln always believed in himself. Lincoln was steadfast in his targeting of war, the only victory. He would not compromise otherwise despite trying to negotiate with the South; Lincoln devoted an enormous amount of resources to defeating the South with his might and seeking generals such as General Grant; it was an important policy. Lincoln practiced rhetoric for many years during his time as a lawyer or just as a representative to the state level and especially in a campaign to compete with Senator Douglas. But Lincoln gave the least speech during his presidency. Because he did not want to create confusion. Therefore, his important speech took place on the day of the oath of the presidency. And again on the day of giving the grave to the brave soldiers who died on the Gettysburg battlefield in which the closing sentence was: "May the mercy of God find a new birth of freedom and for the government of the people, by the people and for the people will not disappear from our world." In conclusion, it can be said that Lincoln was the one who gave birth to the United States. It is the United States with the perfect democracy that the idealists around the world are trying to follow.

Keywords: Lincoln, the great man, abolished slavery, principles of the new democracy

เกริ่นนำ

การศึกษาเรื่องผู้นำเป็นส่วนหนึ่งและส่วนสำคัญของวงการรัฐศาสตร์ และได้มีความตื่นตัวแพร่หลายไปในบริบทต่างๆ และน่าจะยังประโยชน์ต่อมวลมนุษยชาติมากกว่าแนวคิดดั้งเดิม เรื่อง “อำนาจ” ซึ่งเคยเป็นจุดศูนย์กลางของการศึกษาทางรัฐศาสตร์ช่วงระยะเวลาหนึ่ง แม็คเกรเกอร์ เบิร์นส์ คือนักรัฐศาสตร์คนสำคัญที่เป็นเอตทัคคะในเรื่องนี้ ได้ผลิตผลงานที่ยิ่งใหญ่ เรื่อง “สภาวะผู้นำ” เมื่อ ค.ศ. 1978 ครอบคลุม ทุกๆ รูปแบบของสภาวะผู้นำ ตั้งแต่ผู้นำทางปัญญา ผู้นำการปฏิรูป ผู้นำการปฏิวัติตลอดจนผู้นำประเภทเจรจาแลกเปลี่ยน ที่เรียกว่า “Transactional leadership” เช่น ผู้นำทางความคิด ผู้นำพรรคการเมือง ผู้นำในรัฐสภา ผู้นำในองค์การบริหารต่างๆ เป็นต้น

ตามแนวคิดของแม็คเกรเกอร์ เบิร์นส์ ประธานาธิบดีลินคอล์น คือ “ผู้นำที่ทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลง” (Transforming Leadership) จากสถานการณ์ในช่วงกลางคริสต์ศตวรรษที่ 19 ที่เกิดวิกฤติเรื่องทาส ทำให้เกิดการแตกแยกระหว่างมลรัฐฝ่ายเหนือและฝ่ายใต้ ซึ่งไม่ต้องการ “เลิกทาส” ลินคอล์นชนะการเลือกตั้งมาอย่างเฉียดฉิว ด้วยการสนับสนุนของพรรครีพับลิกัน ซึ่งเอนเอียงที่จะหยุดยั้งมิให้ระบบทาสแผ่ขยายไปยังมลรัฐอื่นๆ ทางซีกเหนือ ตลอดจนในมลรัฐใหม่ที่เริ่มจะเข้ามาพร้อมกับสหรัฐอเมริกา (จากภาคตะวันตก)

แต่ชัยชนะในการเลือกตั้งครั้งนี้ ของพรรครีพับลิกัน (ค.ศ. 1861) และการได้เข้าดำรงตำแหน่งเป็นประธานาธิบดีของลินคอล์น ก็นำไปสู่การแตกแยกของสหรัฐฯ ในที่สุด เมื่อมลรัฐต่างๆ ในภาคใต้ได้ประกาศตัวเป็นอิสระจากภาคเหนือ และเริ่มจับอาวุธเกณฑ์ทหารเพื่อทำศึกสงคราม ในปี ค.ศ. 1861 หากแต่ประธานาธิบดีคนใหม่ คือ ลินคอล์น ดูจะไม่ยินยอมที่จะให้เกิดการแตกแยกเป็นสองประเทศตามที่มลรัฐฝ่ายใต้พึงปรารถนา

หลายฝ่าย ในช่วงเดือนเมษายน ค.ศ. 1861 จึงเฝ้าดูด้วยใจระทึกว่า **ประธานาธิบดีคนใหม่** ที่ผู้คนส่วนใหญ่ในภาคตะวันออกไม่ค่อยจะรู้จัก ตลอดจนมีรูปร่าง **ดูจะอัปลักษณ์** ซึ่งบางคนก็แอบตลกขบขันหาว่าเหมือน “กอริลลา” ผู้นี้ คงจะยอมจำนนต่อภาคใต้ในที่สุด

แต่ผู้ที่คาดหวังเช่นนั้นคงจะต้องผิดหวังอย่างแน่นอน เพราะประธานาธิบดีคนใหม่ฉลาดล้ำลึกอย่างคาดไม่ถึง ตลอดจนมีวิจรรณญาณที่ถูกต้องกับสถานการณ์ อีก

ทั้งสุขุมรอบคอบ มีความอดทนอดกลั้น วางจิตสำนึกไว้ในที่ถูกที่ควร

โดนัลด์ที. ฟิลลิปส์ (D. T. Phillips) ผู้ประพันธ์หนังสือชื่อ “Lincoln on Leadership” ได้กล่าวสรุปว่า ในบรรดาผู้นำที่ยิ่งใหญ่ของสหรัฐฯ ในอดีตที่ผ่านมา เช่น นายพลยอร์จ วอชิงตัน, จอห์น อะแดมส์, โทมัส เจฟเฟอร์สัน และรูสเวลต์ ที่ได้รับเลือกตั้งให้เป็น ประธานาธิบดีสหรัฐฯ รวมทั้งบุคคลสำคัญที่มีชื่อเสียงอีกหลายท่าน ซึ่งอาจมิได้รับเลือกตั้งเป็นประธานาธิบดี แต่อาจจะนับเนื่องเข้าในบัญชีของ “รัฐบุรุษ ผู้ยิ่งใหญ่” ในบรรดา ผู้ยิ่งใหญ่เหล่านี้ ไม่มีผู้ใดจะเทียบได้กับประธานาธิบดี “ลินคอล์น” ผู้ยิ่งใหญ่ที่แท้จริง ที่ประเทศสหรัฐอเมริกาได้เคยพบเคยเห็น เพราะลินคอล์นผู้นี้ แม้จะสูญเสียชีวิตไปแล้ว ถึง 125 ปี แต่ก็ยังสร้างแรงดลใจ ให้แก่ผู้คนทุกๆ ระดับชั้นจากทั่วโลก ที่จะทำงานอุทิศ ตนให้แก่ประเทศชาติ และมนุษยชาติโดยไม่เลือกสีผิวและชนชั้นวรรณะ

ปัจจัยที่เกื้อหนุนให้ลินคอล์นเข้าสู่เส้นทางของการเมือง

ปัจจัยที่เกื้อหนุนให้ลินคอล์นเข้าสู่เส้นทางของการเมืองคงมีหลายประการทั้งนี้ คงไม่มีผู้ใดจะสามารถสรุปได้ทั้งหมด แต่น่าจะประกอบด้วยสภาพแวดล้อมในวัยเด็ก ตลอดจนพรสวรรค์ที่มีอยู่ในตัวของอับราฮัม ลินคอล์น ตั้งแต่เยาว์วัย รวมถึงความสำนึก หรือมโนธรรมสำนึกที่เป็นส่วนหนึ่งของตัวตนของอับราฮัม ลินคอล์น ตั้งแต่เกิดมาเห็น โลก ตลอดจนสภาวะแวดล้อมในหมู่บ้าน ชุมชน และประเทศชาติของลินคอล์นนั่นเอง สภาวะแวดล้อมดังกล่าว รวมถึงสภาวะทางการเมือง หรือวิกฤติการเมือง ช่วงกลาง คริสต์ศตวรรษที่ 19 ที่บุคลิกแบบลินคอล์น อาจเหมาะกับกาลเวลาขณะนั้น

ขอเริ่มต้นที่ “พรสวรรค์” ซึ่งน่าจะหมายถึงสติปัญญา ไหวพริบ ความจำ ซึ่ง “พระผู้เป็นเจ้า” ได้ทรงประทานให้ตั้งแต่เกิด ขณะเดียวกัน ผู้มีพรสวรรค์เหล่านั้น ก็ได้มีโอกาสบ่มเพาะพรสวรรค์ดังกล่าว ให้เจริญเติบโตผ่านการศึกษาหาความรู้ ตลอดจนการทำงานและประสบการณ์ของชีวิตที่ต้องผ่านร้อนผ่านหนาว และสถานการณ์ต่างๆ ที่เป็นทั้งอุปสรรคและอำนวยโชคให้มนุษย์ทุกผู้ทุกนาม

ลินคอล์น เกิดมาในครอบครัวที่ค่อนข้างอดคัด คุณพ่อได้จับจองที่ดินไว้เป็น จำนวนหนึ่ง จากความบกพร่องของตนเองที่รักษาที่ดินเหล่านั้นไว้ไม่ได้ จำต้องมุ่งหน้า สู่ฟาร์มแดนใหม่ คือ อินเดียนนา ซึ่งกำลังจะจัดตั้งเป็นมลรัฐ แต่โทมัส ผู้พ่อ คงจะขาด ปัจจัยการเงินเพื่อการลงทุน จึงไม่สามารถจะพัฒนาที่ดินและกิจการการเกษตรให้ รุ่งเรืองได้ และยังคงต้องอพยพไปอยู่มลรัฐใหม่คือ รัฐอิลลินอยส์ในที่สุด

ลินคอล์น เมื่ออพยพมาอินเดียเนนากับคุณพ่อคุณแม่อายุเพียง 7 ปี เพิ่งจะเริ่มเรียนหนังสือ คุณแม่แนนซี ก็พยายามจะหาโรงเรียนให้เรียน เมื่อมาอยู่ “ธารน้ำนกพิราบ” (Pigeon Creek) ในมลรัฐอินเดียนา แต่ก็เรียนอยู่ไม่นานก็ต้องลาออก (พงศาวดารไม่กล่าวว่าเพราะเหตุใด?) ชีวิตการศึกษาของลินคอล์น จะเป็นเช่นนี้ตลอดวัยเด็ก-วัยหนุ่ม คือเข้าเรียนเพียง 1-2 เดือน แล้วก็ลาออก รวมแล้วตลอดชีวิตจะได้อยู่ในโรงเรียนเพียงปีเศษๆ เท่านั้น

แต่ลินคอล์น ก็ไม่ปล่อยชีวิตให้เป็นไปตามยถากรรมเช่นนั้น ยังจะมุ่งมั่นอ่านหนังสือตามที่คุณแม่แนนซีมอบให้ และต่อมาเมื่อคุณแม่แนนซีเสียชีวิตแล้ว แม่เลี้ยงซาร่าห์ (Sarah) ก็จะได้จัดหามาให้ ทำให้ลินคอล์นศึกษาด้วยตนเองที่บ้านเป็นส่วนใหญ่

ด้วยความจำที่ดีเลิศ ลินคอล์นน้อย ก็สามารถจดจำบทต่างๆ ที่คุณแม่ชี้แนะได้แทบทั้งนั้น จากคัมภีร์ของคริสต์ศาสนา

ที่สำคัญเช่นกัน ก็คือ หนังสืออ่านยอदनนิยมของนักเรียนสมัยนั้น เช่น **โรบินสัน ครูโซ** (Robinson Crusoe) **Pilgrim's Progress** (การเดินทางของผู้แสวงบุญ) ของจอห์น บันเนียน (John Bunyan) รวมทั้ง **นิทานอีสป** หนังสือเหล่านี้สอนบทเรียนเรื่องศีลธรรม และวิถีชีวิตที่ต้องพึ่งตนเอง ที่โรบินสัน ครูโซ ต้องไปเผชิญโชคบนเกาะที่ปราศจากผู้คน รวมทั้งหนังสือฝึกหัดไวยากรณ์ เช่น Dilworth's Speller และ William Scott's **Lessons in Elocution** เล่มหลังนี้ คือการฝึกพูด ที่พระฝรั่งจะต้องฝึกเพื่อเป็นนักเทศน์ที่ดี และมีความสำคัญมากต่อการฝึกหัดพูดของลินคอล์น

นอกจากนั้น ก็ยังมีบทกวีที่ดัดด้นมาจากบทละครของเชกสเปียร์ ซึ่งลินคอล์นสามารถท่องบทสำคัญๆ ต่างๆ ได้มากมาย และต่อมาเมื่ออายุมากขึ้นก็สามารถเข้าถึงบทกวีของ **ไบรอน** และโรเบิร์ต **เบิร์นส์** ซึ่งเป็นบทกวีในยุคโรแมนติก ที่ผู้คนแสวงหาเสรีภาพที่แท้จริงจากการดำรงชีวิตอย่างบริสุทธิ์ในสภาวะธรรมชาติ ที่ปราศจากความเปรอะเปื้อนของความโลภและความหลงกลวงของมนุษย์

ในช่วงเริ่มต้นของชีวิตวัยรุ่น ลินคอล์น ก็เริ่มสนใจชีวิตและผลงานของวีรบุรุษในอดีต เช่น ชีวประวัติของ เบนจามิน แฟรงคลิน และประวัติชีวิตของนายพลยอร์จ วอชิงตัน ประธานาธิบดีคนแรกของสหรัฐฯ ซึ่งเป็นบุคคลตัวอย่างของชาวอเมริกัน โดยคนแรกคือผู้ที่ได้เข้าด้วยความอุตสาหะวิริยะไปจนกระทั่งประสบผลสำเร็จในชีวิตทางราชการและการเมือง ขณะที่คนที่สองคือ วีรบุรุษตัวอย่างผู้มีคุณธรรม ซึ่งชาวอเมริกัน

ทุกคนชอบจะเอาอย่าง นอกจากนั้น ยังได้ปรากฏหนังสือสำคัญ คือประวัติศาสตร์ของสหรัฐอเมริกา จากจุดเริ่มต้นของการจัดตั้งอาณานิคม จนกระทั่งมาถึงยุคปัจจุบัน ที่มีปัญหาเรื่อง “ทาส” ซึ่งผู้เขียน - **กริมชอร์** (Grimshaw) ตั้งความหวังว่าจะค่อยๆ หดไปในที่สุด และลินคอล์นก็เห็นด้วยกับแนวทางนี้

โดยสรุป การศึกษาโดยตนเอง และบางส่วน บางเวลา เมื่อมีโอกาสไปโรงเรียน ในช่วงต่างๆ ทำให้ลินคอล์น ได้มีโอกาสฝึกหัดเขียนเรียงความและสุนทรพจน์ ตลอดจนการฝึกพูดบนขอนไม้บ้าง หรือสถานที่ต่างๆ รวมทั้งการเล่านิทาน ซึ่งลินคอล์น จะได้นิสัยและทักษะดังกล่าวจากคุณพ่อโทมัส ที่ชอบเล่านิทานยามค่ำให้แขกผู้มาเยือนเพื่อแก้เหงา ในอนาคตลินคอล์นจะใช้วิธีการเล่านิทานผสมกับการโต้แย้งด้วย

นอกจากอุปนิสัยที่ชอบเล่านิทาน ซึ่งเป็นพรสวรรค์ที่คุณพ่อโทมัส ส่งต่อมายังบุตรชายคนเดียวนี้แล้ว ลินคอล์นก็ไม่มีอะไรชื่นชอบคุณพ่อของเขาเลย และคุณพ่อโทมัสก็ไม่โปรดปรานลินคอล์นเท่าใดนัก เพราะลินคอล์นไม่ขยันทำอะไรไถนา ตามความประสงค์ของคุณพ่อ บ่อยครั้งก็เอาเวลาไปอ่านหนังสือได้สุ่มทุมพุ่มไม้ หรือไม่ก็ไปฝึกหัดท่องบทละครของเชกสเปียร์ ซึ่งลินคอล์นมีพรสวรรค์ที่จะจดจำบทเหล่านี้ได้เสมอ

ต่อมาใน ค.ศ. 1830 ครอบครัวของลินคอล์นก็ย้ายจากอินเดียนนา สู่มลรัฐอิลลินอยส์ (Illinois) ซึ่งอยู่ทางภาคตะวันตกของอินเดียนนานั้นเอง ต่อมาไม่นาน เมื่อลินคอล์น มีอายุได้ 22 ปี ก็ขอลาคุณพ่อคุณแม่เพื่อไปหางานทำในเมืองเล็กๆ ที่ชื่อว่า “นิวซาเล็ม” (New Salem) ในรัฐอิลลินอยส์นั่นเอง

เมืองนิวซาเล็มเป็นเมืองเล็กๆ มีประชากรเพียง 25 ครอบครัว อยู่ในมณฑลซังแกมอน ลินคอล์น ได้เริ่มทำงานในร้านสะดวกซื้อ และด้วยนิสัยช่างพูดช่างคุย และมีอารมณ์ขัน ไม่ช้าไม่นานก็ทำความรู้จักกับแทบทุกคนในเมืองเล็กๆ แห่งนี้ รวมทั้งได้สร้างชื่อเสียงให้เป็นที่รู้จักในฐานะ “**เอบี ผู้ซื้อสัตว์**” และยามว่างก็จะไปฝึกหัดพูดที่ “**สโมสรโต้วาที**” หรือไปเล่นมวยปล้ำ ซึ่งลินคอล์นมักจะชนะ เพราะได้เรียนรู้ทักษะมวยปล้ำมาจากคุณแม่คนก่อน และทุกครั้งเมื่อชนะ ลินคอล์นก็จะเล่านิทานเพื่อปลอบใจผู้แพ้

ต่อมาในปี ค.ศ. 1832 เมื่อมีการเลือกตั้งสมาชิกสภาของมลรัฐ ลินคอล์นก็ลงสมัครรับเลือกตั้งในเขตซังแกมอน โดยประกาศตัวครั้งแรกว่า มีความประสงค์อยากจะให้ผู้คนเคารพนับถือตนเองเป็นสำคัญ และต้องการจะทำความดีเพื่อ

ตอบแทนผู้คนที่ทั้งหลาย

จะเห็นได้ว่า แรงจูงใจที่สำคัญในการลงสมัครครั้งนี้ (ค.ศ. 1832) คือ ต้องการไปชดเชยให้แก่ชีวิตที่แสนต่ำต้อยมาแต่หนหลัง โดยการกระทำความดีและทำประโยชน์แก่สาธารณะ

แต่การสมัครรับเลือกตั้งครั้งนี้ จะยังไม่ประสบผลสำเร็จ แต่ลินคอล์นก็ตั้งใจที่ได้คะแนนเกือบทุกครัวเรือนในเมืองนิวฮาเล็ม และเมื่อสมัครครั้งที่ 2 ค.ศ. 1834 ลินคอล์นก็จะได้รับเลือกตั้งสมประสงค์

ก่อนจะถึงเวลานั้น ลินคอล์นก็ต้องเผชิญกับปัญหาชีวิตที่จะต้องหาทางแก้ไข กล่าวคือ ลินคอล์นได้เข้าหุ้กับเพื่อนคนหนึ่ง เพื่อซื้อหุ้นร้านสะดวกซื้อ ซึ่งต่อมามีล้มละลาย ลินคอล์นก็เลยกลายเป็นหนี้ ต้องผ่อนชำระแทนเพื่อนด้วย ซึ่งกลายเป็นคนติดเหล้าติดยา ลินคอล์นเรียกหนี้ว่า “หนี้แห่งชาติ” และตนเองก็ต้องหางานทำเพื่อชดใช้หนี้นี้ ทำงานไปรษณีย์ งานช่างรังวัด ฯลฯ ต่อมาก็เรียนกฎหมาย โดยเพื่อนเก่าให้ยืมหนังสือของแบล็ค สโตน เมื่อสอบผ่านหลังจาก 2 ปี ก็มีสิทธิว่าความ และจะต้องเดินทางไปตามชนบทต่างๆ เพื่อว่าความให้แก่ลูกค้าในฤดูใบไม้ร่วง ใบไม้ผลิ ทำให้ลินคอล์นได้ฝึกพูดโต้แย้ง ได้ฝึกการเล่านิทานยามค่ำคืนกับเพื่อนทนายความ และผู้ฟังอื่นๆ ในโรงแรมเล็กๆ ในชนบท ซึ่งเป็นคุณสมบัติสำคัญที่จะส่งเสริมให้ลินคอล์นเป็นที่นิยมของผู้คนทั่วไป และลินคอล์น จะใช้เทคนิคการเล่านิทานเพื่อวัตถุประสงค์ต่างๆ ทั้งเพื่อปลอบใจ หรือเพื่อสนับสนุนแนวคิดของตนเอง หรือเพื่อแก้แค้น หรือเพื่อสร้างบรรยากาศให้เป็นกันเอง การเล่านิทานดังกล่าวมีส่วนสำคัญทำให้ลินคอล์นเป็นที่นิยมของคนทั่วไป

อย่างก้าวสู่มหาบุรุษของโลก

การปฏิบัติหน้าที่ในฐานะสมาชิกสภามลรัฐอิลลินอยส์ ลินคอล์นซึ่งมีความโน้มเอียงไปทางแนวคิด/อุดมการณ์ของพรรควิกส์ อยู่แล้วแต่ต้น มีความนิยมในเฮนรี เคลย์ (Henry Clay) วุฒิสมาชิกผู้เรียกร้องปราชญ์จากมลรัฐเคนตักกี บ้านเกิดของเขานั้นเอง ฉะนั้น จึงเข้าร่วมทำงานกับพรรควิกส์ ได้ปฏิบัติหน้าที่สำคัญในเรื่องงบประมาณและโฆษณาของพรรค สนับสนุนนโยบายการส่งเสริมการอุตสาหกรรม สร้างถนนหนทาง การคมนาคมทางน้ำ การศึกษา การธนาคารของรัฐ

อย่างไรก็ตาม ในช่วง 6 ปีแรก เป็นช่วงเวลาที่ยุ่งเรื่องของพรรควิกส์ ลินคอล์น

ก็ได้รับการเลือกตั้ง 3 ครั้งติดต่อกัน จาก ค.ศ. 1834-1840 แต่ในเทอมสุดท้ายคือ ปี ค.ศ. 1839-1840 เป็นช่วงเวลาขาลง ฉะนั้นลินคอล์นจึงเปิดหมวกอำนาจการเมืองท้องถิ่นไปใน ค.ศ. 1841 และได้ใช้เวลาส่วนใหญ่หลัง ค.ศ. 1841 ไปในฐานะนักกฎหมายว่าความในศาลฎีกาประจำมลฑล จนกระทั่ง ค.ศ. 1846 ได้หวนกลับไปสู่การเมืองอีกครั้งหนึ่ง โดยสมัครเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร (สภาล่างของคองเกรส) ณ กรุงวอชิงตัน ดี.ซี. แต่ผลงานของลินคอล์น ที่สภาผู้แทนราษฎรไม่ประทับใจผู้ใด และลินคอล์น ก็ถูกกล่าวหาว่าเป็นเหตุให้พรรควิกส์ต้องพ่ายแพ้ในการเลือกตั้งสมาชิกสภาคองเกรสในปี ค.ศ. 1846 ทำให้ลินคอล์นดูเหมือนจะถึงทางตันเสียแล้วในทางการเมืองขณะนั้น ก็มีแต่งานทนายความเท่านั้น ที่ยังคงเป็นที่พึ่งและหาเลี้ยงชีพ ซึ่งบัดนี้ลินคอล์นก็มีใช้ตัวเปล่าเสียแล้ว แต่ได้เข้าพิธีแต่งงานกับแมรี (ทอด) เมื่อ ค.ศ. 1838 และมีลูกด้วยกัน 3 คน (แมรี ทอด มาจากตระกูลทอด วุฒิสมาชิกแห่งเคนตักกี พรรควิกส์ และเป็นนายธนาคาร) และมีความทะเยอทะยาน จะได้เห็นสามีของเธอ ได้ก้าวไปสู่ทำเนียบขาวในวันข้างหน้า ซึ่งลินคอล์นก็มิกล้าจะนึกถึง

แต่ในความมืดมิดของราตรีก็ยังคงมีแสงอรุณที่รอคอยเวลาที่จะเปล่งแสงอันอำไพ ใครจะล่วงรู้ได้ว่ามหาสงครามกำลังจะระเบิดขึ้น ระหว่างมลรัฐภาคเหนือและภาคใต้ของสหรัฐอเมริกา

ใครจะคาดคิดได้ว่ามหาสงคราม ภาวะเศรษฐกิจ ครั้งนี้ จะมีผู้คนล้มตายอีกหลายแสนคน และจะเปลี่ยนโฉมหน้าสหรัฐฯ จากความเป็นชนบทไปสู่ความเป็นเมืองอุตสาหกรรม และผู้ที่มาบัญชาการสงคราม ตลอดจนปรับเปลี่ยนทิศทางการเมืองเข้าสู่โหมดประชาธิปไตยที่แท้จริง-ประชาธิปไตยตามความฝันของผู้คนสมัยใหม่ นั่นคือ เป็นระบอบการเมืองการปกครองของประชาชน โดยประชาชน และเพื่อประชาชน ซึ่งคนเดินถนนหาเข้ากันคำก็มีสิทธิที่จะไปนั่งในทำเนียบขาวได้เช่นเดียวกับมหาเศรษฐี นักธุรกิจ หรือนายพลทั้งหลายผู้ที่มาบัญชาการสงครามดังกล่าวก็คือ อับราฮัม ลินคอล์น ผู้ซื่อสัตย์ ลินคอล์นผู้ศึกษาศิลปวิทยาด้วยตนเอง และลินคอล์นผู้ชนะมิตร และมีศิลปะของการจูงใจคน ลินคอล์นผู้มีทักษะความสามารถและจิตวิญญาณที่จะนำประเทศให้ก้าวพ้นวิกฤติแห่งสงครามกลางเมือง

เทคนิควิธีและพรสวรรค์ใดที่ช่วยเกื้อกูลให้ประธานาธิบดีคนที่ 16 ผู้นี้ได้ประสบผลสำเร็จเกินความคาดหมาย สามารถนำพาประเทศก้าวพ้นวิกฤติสงครามกลางเมืองไปสู่สหรัฐอเมริกาใหม่ที่ประชาชนทุกผู้ทุกนาม ทุกผิวสี อย่างน้อยก็เสมอภาค

กันทางกฎหมาย ที่ระบบการเมืองปกครองมิใช่มีความเป็นประชาธิปไตยแต่เพียงในนาม แต่จะต้องอำนวยความสะดวกให้มนุษย์ทุกผู้ทุกนามได้มีโอกาสที่เท่าเทียมกัน โดยปราศจากใช้ความ

บทสรุปของคำว่า “ผู้นำและประชาธิปไตยตัวอย่าง”

หากจะกล่าวโดยสรุปแล้ว ทักษะความสามารถ หรือพรสวรรค์ของลินคอล์น น่าจะมีดังนี้

1. ความสามารถและพรสวรรค์ในการปราศรัยและแสดงสุนทรพจน์ โดยเฉพาะในสมัยนั้นที่ไม่มีไมโครโฟน เสียงของท่านลินคอล์น อาจค่อนข้างแหลม แต่สามารถได้ยินในระยะไกล ทำให้ลินคอล์นสามารถกล่าวคำปราศรัยในทุกๆ สถานที่ได้
2. ภาษาของลินคอล์น เป็นภาษาที่ไพเราะ เพราะลินคอล์นเติบโตมาพร้อมกับการทำงานจำคัมภีร์ตั้งแต่ยังเล็ก ตลอดจนทักษะความสามารถที่จดจำบทวีของเชกสเปียร์ โรเบิร์ต เบิร์น และไบรอน เป็นต้น กล่าวกันว่าลินคอล์นคือประธานาธิบดีผู้เป็นนักกวี ซึ่งมีน้อยคนที่จะมีความสามารถเช่นนั้น เช่น พระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าฯ ของสยาม ที่เราสามารถกล่าวได้อย่างเต็มปากว่า คือ “Poet King”
3. ลินคอล์น มีทักษะความสามารถเป็นนักเล่านิทานตลกขบขัน และนักสนทนาที่มีเสน่ห์ และเป็นปัจจัยที่ส่งเสริมให้ท่านเป็นที่นิยมของประชาชนทุกหมู่เหล่า ท่านจะมีปฏิสัมพันธ์กับมนุษย์ทุกผู้ทุกนามเหมือนกันราวกับเป็นเพื่อนสนิทมานานปี แม้ชาวผิวสีก็รู้สึกเช่นนี้ และท่านได้ใช้วิธีการเล่านิทานเพื่อวัตถุประสงค์ต่างๆ ในการประชุมคณะรัฐมนตรี เช่น เพื่อสรุปเรื่องที่ได้ถกเถียงกันเพื่อรักษาหน้าของบางฝ่าย หรือเพื่อแก้แค้น หรือเพื่อผ่อนหนักผ่อนเบา ลดอารมณ์ร้อนของคู่สนทนา
4. ในการบริหารงานหรือการกำหนดนโยบายของคณะรัฐมนตรี ลินคอล์น จะเลือกเส้นทางสายกลาง หรือการประนีประนอมระหว่างฝ่ายต่างๆ แต่จะต้องยึดความถูกต้องเป็นหลักการที่สำคัญที่สุด

ฉะนั้น ในการจัดตั้งคณะรัฐมนตรี ท่านประธานาธิบดีจึงเชิญอดีตคู่ต่อสู้ในพรรค (รวมทั้งปีกขวา ซ้าย กลาง) ได้แก่ ซีวอร์ด เซส และเบทส์ เข้าร่วมในคณะรัฐมนตรีท่ามกลางการคัดค้านของทีมงาน เหตุผลของท่านประธานาธิบดีคนใหม่ ก็คือ ทั้ง 3 ท่านซึ่งเป็นคู่แข่งกันนี้ คือผู้นำในปีกต่างๆ ของพรรครีพับลิกันที่เข้มแข็งที่สุด ท่านไม่สามารถ

จะละเอียดได้ และหลักการข้อนี้สัมพันธ์กับหลักการถัดไปในข้อที่ 5

5. หลักการสำคัญของการนำพาประเทศชาติหรือพรรคการเมืองที่สำคัญคือ หลักที่ผ่านท่องบ่นมาตั้งแต่ยังหนุ่ม นั่นคือ “The House divided against itself cannot stand – บ้านที่แตกแยกไม่สามารถดำรงอยู่ได้” พรรครัฐบาล หรือแม้แต่ประเทศชาติที่แตกแยก ก็ไม่สามารถจะดำรงอยู่ได้นาน ท่านจึงต้องสร้างเอกภาพภายในองค์กรที่เป็นฐานที่มั่นของท่าน

การจัดตั้งคณะรัฐมนตรี ประกอบด้วย ผู้นำจากหลายปีกของพรรค ก็คือ การพยายามรวมกลุ่มผู้นำที่อาจเห็นแตกต่างกันให้เข้ารวมกันได้ ซึ่งผู้นำที่เข้มแข็งและเชื่อมั่นในตนเองเท่านั้น ที่จะกล้าทำเช่นนั้น และลินคอล์นก็เข้มแข็งเกินความคาดหมายของคู่แข่งทั้งหลาย

6. ในการบริหารงาน ท่านประธานาธิบดีใช้หลักที่สมัยนี้อาจจะเรียกว่า “High touch” คือ ท่านจะต้องจัดการหรือควบคุมอย่างใกล้ชิด ได้รับข้อมูลสายตรง มิใช่รับฟังจากผู้ใต้บังคับบัญชาโดยไม่ตรวจสอบ และหลักการ “สัมผัสด้วยตนเอง” นี้ ท่านจะเลือกใช้กับประเด็นที่สำคัญ หรือมีความหมายต่อความสำเร็จหรือล้มเหลวของคณะรัฐบาลของท่าน ได้แก่ **ชัยชนะในสงคราม** นั่นคือเป้าหมายที่สำคัญที่สุด อย่างอื่นเป็นรอง ฉะนั้นท่านจึงใช้เวลากับการเลือกใช้แม่ทัพนายกองในสมรภูมิที่สำคัญ ได้แก่ **สนามรบในมลรัฐเวอร์จิเนีย** ซึ่งอยู่ทางทิศใต้ของกรุงวอชิงตัน ดี.ซี. ชัยชนะหรือพ่ายแพ้ในสมรภูมิในเวอร์จิเนียเป็นเรื่องสำคัญมากสำหรับท่านและจะแพ้ไม่ได้เลยในสมรภูมิมลรัฐล้อมรอบกรุงวอชิงตัน ดี.ซี. เช่น แมรีแลนด์ และเพนซิลเวเนีย

นอกจากนั้น เป้าหมายที่แท้จริงของท่านซึ่งสื่อสารให้แม่ทัพที่นำทัพในเวอร์จิเนีย มิใช่ชัยชนะในแต่ละสมรภูมิต่างนั้น แต่คือการทำลายกองทัพของข้าศึก และเป้าหมายนี้ แม่ทัพนายกองทั้งหลายดูจะไม่เข้าใจ สร้างความผิดหวังให้ท่านครั้งแล้วครั้งเล่า จนกระทั่งในช่วงสุดท้าย ท่านจึงได้นายพลกร้านด์ ซึ่งเป็นทหารในอุดมคติของท่าน และได้กำราบข้าศึก (ฝ่ายใต้) ได้อย่างราบคาบในเพนเนสซี และจอร์เจีย ท่านจึงตั้งให้เป็นผู้บัญชาการทหารและจัดการกับกองทัพของนายพลลี ฝ่ายใต้ในแหลมเวอร์จิเนีย ซึ่งเป็นช่วงสุดท้ายของสงคราม

7. **ประการสุดท้าย** คุณลักษณะที่น่าจะตกย้ำความยิ่งใหญ่ของลินคอล์น ก็คือ ท่านไม่มีอคติต่อชาวภาคใต้ที่พยายามจะปกป้องสถาบันทาส ตรงกันข้าม ท่านกลับเห็นอกเห็นใจ จึงพยายามจะเสนอโครงการเพื่อชดเชยความเสียหายให้แก่เจ้าของ

“ทาส” หากจะต้องปลดปล่อยเป้าหมายสำคัญสำหรับท่านประธานาธิบดี คือ อย่าได้ขยายระบบทาสไปในมลรัฐอื่นๆ ที่ยังไม่มีทาส และในอนาคต ทาสจะค่อยๆ หดไป แต่ข้อเสนอนี้ ทั้งฝ่ายขวา ฝ่ายซ้าย คุณจะไม่ชอบด้วยเหตุผลต่างๆ กัน ในที่สุดท่านจึงประกาศเลิกทาสในรัฐทางใต้ที่ก่อกบฏ ในวันที่ 1 มกราคม ค.ศ. 1863 และต่อมาก็ออกกฎหมายเลิกทาสในสหรัฐอเมริกาทั้งหมดในปี ค.ศ. 1865 ด้วยเหตุนี้ พวกเหล่าร้ายจึงต้องปลดปล่อยชีวิตของท่านในคืนวันศุกร์ที่ 14 เมษายน ค.ศ. 1865 นั่นเอง

(โปรดติดตามรายละเอียดจากชีวประวัติของลินคอล์น ในหนังสือ **“ลินคอล์น มหาบุรุษผู้เลิกทาส และนักประชาธิปไตยตัวอย่าง”** โดย ดร.วิชัย ต้นศิริ ในโครงการตำราวิทยาลัยนวัตกรรมสังคม สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยรังสิต)

เอกสารอ้างอิง

วิชัย ต้นศิริ. (2563). *ลินคอล์น มหาบุรุษผู้เลิกทาส และนักประชาธิปไตยตัวอย่าง*.

โครงการตำราวิทยาลัยนวัตกรรมสังคม สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยรังสิต.

Donald T. Philip. (1992). *Lincoln on Leadership : Executive Strategies for Tough Time*. New York : A Time Warner Company.

เบื้องหลังคดีสังหารหมู่ล้างวัดพรหมคุณาราม รัฐอริโซนา สหรัฐอเมริกา

Inside analysis of the massacre at Wat Phrom Khunaram Arizona United States of America

ดร.นพ.มโน เลหาวิช¹

บทคัดย่อ

คดีสังหารหมู่พระภิกษุแลฆราวาสจำนวน 9 ศพที่วัดพรหมคุณาราม เมืองฟีนิกซ์ รัฐอริโซนาเมื่อวันที่ 10 สิงหาคม พ.ศ. 2534 เป็นคดีประวัติศาสตร์ที่สะท้อนขบวนการไทย และชาวพุทธในสหรัฐอเมริกาเป็นอย่างมาก ผู้ต้องหาในคดีนี้มีหลายคน นับตั้งแต่กลุ่มที่รู้จักในนามของ Tucson Four ซึ่งทุกคนให้การรับสารภาพกับเจ้าพนักงานสอบสวน แต่ต่อมาถูกปล่อยตัวไป และเจ้าหน้าที่ตำรวจต่อมาได้จับกุมนายโจนาธาน ดูดี และเพื่อน คือ นายอเล็กซ์ การ์เซีย ทั้งคู่เป็นวัยรุ่นอายุ 16 ปี โดยที่ทางการได้ยืนยันว่าเป็นคดีนี้เป็นการปล้นชิงทรัพย์ และผู้ต้องหาทั้งสองคนได้ให้การรับสารภาพ โดยที่นายอเล็กซ์ การ์เซีย ได้ให้การขัดท่อนว่านายดูดีเป็นผู้ลงมือสังหารเหยื่อทั้งหมดโดยลำพัง โดยที่นายอเล็กซ์ การ์เซียได้รับข้อตกลงพิเศษที่เรียกว่า Plea Bargaining และจะไม่รับโทษสถานหนักเท่ากับนายโจนาธาน ดูดี ผู้เขียนในฐานะประธานสงฆ์วัดพระธรรมกาย แคลิฟอร์เนีย (Dhammakaya International Society of California) มีความสนใจและเป็นห่วงเป็นใยในคดีนี้เป็นอย่างมาก และได้เข้าไปสนทนากับนายดูดีถึงในเรือนจำ ภายหลังจากการสืบค้นข้อมูลหลายฝ่ายจึงได้มีข้อสรุปว่านายดูดีไม่ใช่ฆาตกร ดังที่ทางการรัฐอริโซนาได้ประกาศและเชื่อในความบริสุทธิ์ของจำเลย จึงได้ดำเนินการรณรงค์ทั้งในประเทศไทยและสหรัฐอเมริกา จนในที่สุดได้ว่าจ้าง

¹อาจารย์ประจำวิทยาลัยนวัตกรรมการสังคม และผู้อำนวยการสถาบันคานธี มหาวิทยาลัยรังสิต

ศาสตราจารย์ อดันเดร์โชวิทซ์ นักกฎหมายผู้มีชื่อเสียงแห่งมหาวิทยาลัยฮาร์วาร์ดมาต่อสู้คดี จนในที่สุดศาลได้มีการรื้อฟื้นการพิจารณาคดีนี้ใหม่ กระนั้นเองจำเลยก็ถูกตัดสินว่าเป็นผู้ผิดต้องรับโทษจำคุกกว่า 200 ปีจากศาลอาญารัฐอริโซนาเช่นเดิมบทความนี้ได้วิเคราะห์เบื้องหลังการต่อสู้คดีสะท้อนขวัญครั้งนี้ทั้งทัศนคติของชาวพุทธไทยและกระบวนการยุติธรรมของสหรัฐอเมริกา รวมทั้งคนสำคัญผู้ที่เกี่ยวข้องในคดีนี้

คำสำคัญ: คดีฆ่าหมู่พระ วัดพรหมคุณาราม อริโซนา โจนาธาน ดูดี อเล็กซ์ การ์เซีย

Abstract

The massacre of nine monks and lay monks at Phromkhunaram Temple, Phoenix, Arizona, on August 10, 1991 is a historic case that horrifies the Thai people, and Buddhists in the United States. There were several accused in this case beginning with the group known as the Tucson Four who pleaded guilty to investigators soon after their arrest. But they were all released and the police later arrested Jonathan Dudy and his close friend Alex Garcia, both 16-year-old teens, who have confirmed the case was a robbery. And both of the accused pleaded guilty in which Mr. Alex Garcia testified that Mr. Dudy was the one who killed all the victims alone. But Mr. Alex Garcia has been awarded a special agreement called “Plea Bargaining” and will not be punished as much as Mr. Jonathan Dudy. The author who was the President of the Dhammakaya International Society of California was very concerned about this case and went to talk to Mr. Dudy in the prison. After several investigations, it was concluded that Dudy was not as the Arizona authorities declared and believed in the defendant’s innocence. Therefore, the author conducted campaigns in both Thailand and the United States. Finally, he hired Professor Alan Dershowitz, a prominent lawyer at Harvard University to fight for the defendant until the court finally restored the trial of this case. Yet, the defendant was again convicted of more than 200 years in prison from the Arizona Criminal Court. This article analyzes the background of this horrific fight, both the attitude of Thai Bud-

dhists and the US justice system, including revealing important people who are involved in this case.

Keywords: massacre, Phrom Khunaram, Arizona, Jonathan Dudy, Alex Garcia

บทนำ

การสังหารโหดพระและฆราวาส 9 ชีวิตที่วัดพรหมคุณาราม เมืองฟีนิกซ์ รัฐอริโซนาที่เกิดขึ้นเมื่อวันที่ 10 สิงหาคม พ.ศ. 2534 เป็นคดีสะเทือนขวัญชาวพุทธและคนไทยในสหรัฐอเมริกาจนถึงบัดนี้ แม้เวลาจะล่วงเลยมาเกือบ 30 ปีแล้วก็ตามในทางกฎหมายนั้นถือว่าคดีได้สิ้นสุดลงแล้ว ศาลอาญาได้ตัดสินจำคุกจำเลย 2 คนคือนายโจนาธาน ดูดี (Jonathan Doody) และเพื่อนคู่หูของเขานายอเล็กซ์ การ์เซีย (Alex Garcia) เป็นระยะเวลากว่า 200 ปีพร้อมโทษปรับอีกเป็นจำนวนมาก เมื่อถูกจับกุมนั้นจำเลยทั้งสองอายุเพียง 16 ปี ถูกกล่าวหาว่าเป็นโจรที่บุกเข้าไปในวัดแห่งนี้และสังหารเหยื่อทั้ง 9 เพราะประสงค์ต่อทรัพย์ ที่ผู้เยาว์ทั้งคู่ถูกจับกุมนั้นเกิดภายหลังจากการได้ส่วนกว่า 12 ชั่วโมง ในขณะที่ก่อนหน้านี้มีชาวอเมริกันอีก 4 คนจากเมือง Tucson ซึ่งห่างไกลออกไปกว่า 130 ไมล์ถูกจับมาแล้วและทั้งหมดให้การรับสารภาพภายหลังจากการไต่สวนอันยาวนานเช่นกัน กระนั้นประชาชนจำนวนมากที่ทราบรายละเอียดในคดีนี้มีความเคลือบแคลงสงสัยว่าจำเลยทั้งสองนั้นเป็นแพะในคดีนี้ และสาเหตุที่แท้จริงของการสังหารโหดลี้ลับวัดไม่ใช่การชิงทรัพย์ดังที่อัยการและเจ้าหน้าที่ตำรวจของรัฐอริโซนาได้เป็นโจทย์ฟ้องเลย เป็นที่แน่ชัดว่าวิธีการจับกุม สอบสวนจำเลยทั้งสองซึ่งในขณะนั้นยังเป็นวัยรุ่นอยู่เป็นการละเมิดสิทธิมนุษยชนพื้นฐานต่อผู้เยาว์ทั้งสิ้น มาตรการที่แท้จริงจึงยังไม่ทราบว่าใครเป็นผู้ใด รัฐอริโซนาเองได้ประโยชน์ว่าคดีสิ้นสุดไปแล้ว คนไทยฆ่าคนไทยกันเอง ไม่เกี่ยวกับคนอเมริกัน ส่วนรัฐบาลไทยก็ถือว่าเป็นเรื่องของสหรัฐอเมริกา ประเทศที่มีกระบวนการยุติธรรมและสิทธิมนุษยชนที่นับว่าดีที่สุดในโลก จึงไม่อาจเข้าไปยุ่งเกี่ยวได้ไม่เกี่ยวกับประเทศไทยเลย แต่ในฐานะที่เป็นผู้เกี่ยวข้องกับคดีประวัติศาสตร์นี้ที่มีบทบาทมากที่สุดคนหนึ่ง ผมจำเป็นต้องนำคดีนี้พร้อมข้อมูลอีกจำนวนมากที่ยังไม่มีผู้ใดทราบมาเปิดเผยในสาธารณชนได้ทราบ

เมื่อวัดกลายเป็นแดนสังหาร

เช้าวันเสาร์ที่ 10 สิงหาคม พ.ศ. 2534 เวลาประมาณสิบโมง หญิงไทยสองคน คือ นางฉวี บอร์เดอร์ส (Chawee Borders) และนางเปรมจิต ฮาซ (Premchit Hash) ขณะที่เข้าไปเตรียมอาหารถวายพระที่วัดพรหมคุณาราม มาริโคปาแคนดี้ เมืองฟินิกซ์ รัฐอริโซนา ตกใจอย่างสุดขีดเมื่อ พระภิกษุ สามเณร เด็กวัด และแม่ชี ทั้งหมด 9 ชีวิต ที่ตนรู้จักเป็นอย่างดี นอนตายจมกองเลือดอยู่ในอาคารด้านหลังใกล้กับโถงซึ่งปกติเป็นที่ฉันอาหารของพระศพนั้นนอนเรียงกันหันหัวเข้าหากันเหมือนมุ่งไปหาจุดศูนย์กลางอะไรสักอย่างหนึ่ง โดยรอบเป็นกองเลือดขนาดใหญ่อยู่ที่พื้น เมื่อพบว่าโทรศัพท์ในวัดใช้ไม่ได้ น้ำไหลเจ็มนองรอบอาคารวัดทั้งหมด ทั้งคู่จึงรีบขึ้นรถโดยไม่ได้ใส่รองเท้า เพื่อไปหาโทรศัพท์ขอความช่วยเหลือจากเพื่อนบ้านที่ใกล้ที่สุด นางฉวีเป็นผู้โทรศัพท์เรียก 911 แจ้งเจ้าหน้าที่ตำรวจให้มาที่วัดโดยด่วน²

เจ้าหน้าที่ตำรวจคนแรกเข้ามาที่วัดเวลา 11.21 น.และในไม่ช้าวัดพรหมคุณาราม ก็คราคร่ำไปด้วยเจ้าหน้าที่ตำรวจ เจ้าหน้าที่กองพิสูจน์หลักฐาน ช่างเทคนิค ต่างๆ ทุกคนพบว่าสภาพในบริเวณโบสถ์อันเป็นห้องโถงขนาดใหญ่ติดกับห้องอาหารและห้องครัว นั้นดูเรียบร้อยดี ศพของเหยื่อนั้นนอนสุขกันเหมือนกับหันหัวไปสู่ศูนย์กลางวงทุก ศพที่รอยกระสุนปืนที่ท้ายทอย ศพเกือบทุกรายมีมือสองข้างประคองอยู่ที่ท้ายทอยหน้า ศพว่า เกือบทุกศพมีรอยกระสุนลูกปลายกระจัดกระจายตามตามลำตัว ศพหนึ่งถูกยิงด้วยลูกซองเข้าที่ขาบริเวณหัวเข่าแทบจะหายไป ไม่มีร่องรอยการต่อสู้ที่ชัดเจน ปลอกกระสุนปืนไรเฟิล .22 และปลอกกระสุนลูกซองตกเกลื่อนกลาดทั่วพื้นห้อง สายโทรศัพท์ของวัดถูกตัด และน้ำประปาถูกเปิดให้เจ็มนองเต็มไปหมด บนผนังในห้องอาหารนี้มีรอยพ่นสีคำว่า Bloods ไม่มีทรัพย์สินที่หายไปชัดเจน เงินที่ติดอยู่บนต้นผ้าป่าสองต้นยังอยู่ครบ สร้อยคอทองคำที่วางอยู่บนมือพระประธานในโบสถ์ซึ่งมีผู้นำมาวางไว้ระหว่างช่วงเวลาเข้าพรรษายังคงอยู่ครบอีกเช่นกัน แม้ตู้เซฟที่ใส่เงินของวัดไม่มีใครแตะต้อง กุฏิพระที่เป็นเหมือนห้องแถวแคบ ๆ ต่อจากห้องทานอาหาร นั้นถูกค้ำกระจายกระจายเหมือนผู้ร้ายพยายามค้นหาอะไรบางอย่าง

เมื่อเจ้าหน้าที่ตำรวจได้สันนิษฐานเบื้องต้นว่าต้องมีคนร้ายไม่ต่ำกว่า 2 คนบุกเข้ามาสังหารโหดทุกคนในวัดพระสามเณร เด็กวัดและแม่ชี และได้เข้าปิดพื้นที่ห้ามคน

²Stuart, Gary L.(2010), Innocent until Interrogated, Tucson: Arizona University Press, p.4-5

เข้าออก เพื่อเก็บหลักฐานต่าง ๆ ต่อไปอีกสองสัปดาห์ ชาวเริ่มกระจายออกไปในสี่หลายสำนักเรื่องคดีสะเทือนขวัญนี้ตั้งแต่วันที่ 11.45 น.

จุดเริ่มต้นของการเข้าไปมีส่วนร่วม

ขณะนั้นผมเป็นพระภิกษุกำลังศึกษาอยู่ที่มหาวิทยาลัยฮาร์วาร์ดปีที่สองในหลักสูตรของ Harvard Divinity School เวลาใกล้เที่ยง เพื่อนคนหนึ่งโทรศัพท์มาถามว่าทราบข่าวหรือยังว่ามีข่าวใหญ่การฆ่าพระลี้วัดที่เมืองฟินิกซ์รัฐอริโซนา พอเปิดโทรศัพท์ดูผมตกใจมาก CNN แจ้งรายละเอียดว่าเกิดจากการค้ายาเสพติดซึ่งมีแหล่งข่าวจากตำรวจสากล เป็นข่าวใหญ่ที่กระจายไปทั่วโลกอย่างรวดเร็ว

ในฐานะที่กำลังสร้างวัดในนครลอสแอนเจลิสอยู่พอดี ด้วยความเป็นห่วงว่าอะไรกำลังเกิดขึ้นกับวัดทั้งหลายในอเมริกาเสียแล้ว ผมโทรศัพท์ซื้อตั๋วเครื่องบินจากเมืองบอสตันไปนครลอสแอนเจลิสทันทีและเดินทางไปร่วมประชุมกับคนไทยและพระไทยที่วัดไทยแอลเอ ซึ่งเป็นที่อยู่ของชุมชนไทยที่ใหญ่ที่สุดในสหรัฐ ข่าวการฆ่าพระลี้วัดนี้เป็นข่าวที่น่าสยดสยองมาก ทุกคนใจคอหดหู่และข่าวเรื่องการค้ายาเสพติดที่เกิดขึ้นนั้นมีคนเชื่อมากขึ้นทุกขณะ ทั้ง ๆ ที่ไม่มีหลักฐานใด ๆ ขวัญและกำลังใจของชาวพุทธทั่วอเมริกาตกต่ำลงทันที เพราะไม่รู้ว่าการณ์ที่เกิดขึ้นนั้นเป็นการสังหารหมู่คนทั้งวัด พระภิกษุทุกรูป สามเณรหนึ่ง อุบาสกสอง และแม่ชีอายุแปดสิบอีกคนหนึ่งเหยื่อในการสังหารโหดในครั้งนี้ได้แก่³

1. พระไพรัช พรหมวโร ประธานสงฆ์ จากวัดใหม่ยายนุ้ย กทม.
2. พระมหาเสียง มหาปัญญา (กิ่งแก้ว) จากวัดปทุมคงคา กทม.
3. พระมหาเฉลิม กิตติภโท (จัทราพิมพ์) จากวัดใหม่ช่องลม กทม.
4. พระสุริชัย อนุตตโร (จันดาผล) จากวัดประดู่ฉิมพลี กทม.
5. พระอธิการสมศักดิ์ สิริปัญญา จากวัดมงคลนิมิต เชียงใหม่
6. พระบุญช่วย ชยธมโม วัดเจติยงาม เชียงใหม่
7. สามเณร เมทริว มิลเลอร์ บิดาเป็นชาวอเมริกัน แม่ไทย
8. อุบาสิกา ฝอย ศรีพันประเสริฐ คุณยายของสามเณร เมทริว
9. นายจิรศักดิ์ (บอย) จิระพงษ์ หลานของพระไพรัช

³หยุดเลือดบนจีวร หน้า 12

ในขณะที่ทางการรัฐอริโซนาไม่ให้รายละเอียดใดๆ เกี่ยวกับคดีนี้เลยชาวพุทธทั่วสหรัฐมีความวิตกกังวลว่าวัดอื่น ๆ อาจเกิดเหตุร้าย เพราะอาจเป็นการสังหารจากความเกลียดชังเรื่อง เชื้อชาติหรือศาสนาก็เป็นได้ ภายในสามวัน ชุมชนไทยในลอสแอนเจลิสจึงประชุมกันที่จะให้มีการแถลงข่าวครั้งใหญ่ในต้นสัปดาห์นั้น

เสร็จจากการแถลงข่าวครั้งนั้น ผมเดินทางไปที่วัดพหุมนคุณาราม เพื่อดูสถานที่เกิดเหตุด้วยตนเองที่เมืองฟินิกซ์รัฐอริโซนา ทางเจ้าหน้าที่ตำรวจได้ปิดวัดอยู่ 6 วัน และได้เปิดให้ประชาชนเข้าได้ในวันที่ 17 สิงหาคม⁴ คณะของเราจากแอลเอเป็นกลุ่มแรก ๆ ที่ได้เข้าไป ปรากฏว่าต้นผ้าป่าสองต้นที่อยู่ในโบสถ์ยังมีเงินติดอยู่เหมือนเดิมไม่หายไปไหน แม้สร้อยคอทองคำที่อยู่บนมือพระประธานในโบสถ์ก็ยังอยู่แต่ข้าวของในกุฏิพระถูกรื้อกระจายกระจายเหมือนคนร้ายค้นหาของอะไรสักอย่างหนึ่ง แต่หาไม่พบบริเวณที่ศพมากองกันหน้าค้ำว่า เรียงกันเป็นสี่ล้อเกวียนแปดศพ มีอีกศพหนึ่งที่อยู่ภายนอกวง หลักฐานเป็นที่ชัดเจนว่าการสังหารหมู่ครั้งนี้ไม่ใช่เพื่อการปล้นทรัพย์แน่นอน

สันนิษฐานได้ว่าฆาตกรน่าจะมากันเป็นกลุ่มใหญ่เพราะเท่าที่ทราบมา พระไพรัชที่เป็นประสงฆ์ที่นั่นจบจากช่างกลอุเทนถวาย เป็นผู้เชี่ยวชาญด้านมวยไทยและจัดนักมวยไทยมาชกโชว์ที่สนามกีฬาในเมืองฟินิกซ์หลายครั้งหลายหน ปริศนาจึงยังคงอยู่ว่าอะไรคือมูลเหตุที่ทำให้มีการสังหารหมู่พระไทยลี้ภัยในครั้งนี้ แต่ผมก็ติดตามความคืบหน้าในคดีนี้มาตลอด

ทางการรัฐอริโซนาได้สั่งให้เจ้าหน้าที่ตำรวจและกองพิสูจน์หลักฐานออกเก็บหลักฐานจำนวนมากที่สามารถหาได้อันมีความน่าจะเป็นที่เกี่ยวข้องกับคดีอุกฉกรรจ์นี้ ผู้สงสัยรายแรกเป็นชาวกัมพูชาเชื้อสายจีน ชื่อ กิมลี แซ่ลี้ ถูกจับด้วยข้อหาครอบครองปืนยาว. 22 แบบเดียวกับที่สงสัยว่าจะเป็นอาวุธของมือปืนแต่ต่อมาถูกปล่อยตัวไป⁵ แล้วก็มีได้มีข่าวคราวความก้าวหน้าใดๆ เกิดขึ้นเลยจนกระทั่งมีการจับกุมผู้ต้องสงสัยอีก 4 คนจากเมืองทูซอน ซึ่งสื่อมวลชนต่อมาเรียกว่า Tucson Four ผู้ต้องสงสัยทั้งสี่คนนั้นมีประวัติอาชญากรรมโชกโชน เมืองทูซอนนั้นห่างจากเมืองฟินิกซ์ร้อยละสามสิบไมล์ ผู้ต้องสงสัยทุกคนให้การสารภาพโดยบอกว่าพวกตนเมายาเสพติด เข้าไปปล้นเพื่อชิง

⁴Stuart, Gary L. (2010), Innocent until Interrogated, Tucson: Arizona University Press, p.9

⁵หยุดเลือดบนจิวร หน้า 13

ทรัพย์สินจากทางวัดและได้นำเอาของมีค่าและวัตถุมงคลของวัดออกไปเป็นจำนวนมาก เจ้าหน้าที่ตำรวจเมืองฟินิกซ์ได้นัดให้คนไทยที่ไปวัดพรหมคุณารามบ่อย ๆ ออกมาเป็นพยานว่าของที่ขโมยมาได้จากบ้านของผู้ต้องหาทั้งสิ้นนั้นถูกขโมยมาจากวัดไทย แต่ปรากฏว่าไม่มี คนไทยยืนยัน ประกอบกับญาติ ๆ ของผู้ต้องหาของทั้งสี่คนออกมาประท้วงว่า ทั้งสี่คนนั้นเป็น แพะและมีพยานหลักฐานต่างมากมายที่ยืนยันได้ว่าผู้ต้องหาทั้งสี่ไม่ได้ อยู่ในที่เกิดเหตุ หลักฐานดูจะไม่เข้าข้างอัยการและเจ้าหน้าที่ตำรวจเอาเสียเลย ไม่มีคนไทยเชื่อว่าเป็นการฆ่าชิงทรัพย์อย่างที่ทางการรัฐอาริโซน่ายืนยัน

ในขณะที่ทางการรัฐอาริโซน่าจำเป็นต้องปล่อยตัวผู้ต้องหาทั้งสี่คนนั้น ทางการก็ได้จับกุม นายโจนาธาน ดูดี และเพื่อนสนิทคือนายอเล็กซ์ การ์เซีย ด้วยข้อหา ปล้นชิงทรัพย์และฆ่าเจ้าทรัพย์ในวัดพรหมคุณารามตายทั้งหมด 9 ศพ เรื่องราวการจับกุมนั้นไม่มีรายละเอียดในหนังสือพิมพ์หรือในสื่อใด ๆ ทั้งสิ้น แต่มีการประโคมข่าวในรัฐอาริโซน่าบอกว่านายดูดีเป็นฆาตกรหน้าหินใจโหดไม่ทู่ซี้ไม่ร้อนกับการจับกุมแต่ประการใด ส่วนผู้ต้องหาเดิมทั้งสี่คนได้รับการปล่อยตัวพร้อมเงินสดเชยจากทางรัฐและการลบประวัติอาชญากรรมของทุกคนให้ทั้งหมดให้สะอาดบริสุทธิ์ เพื่อแลกกับการไม่ต้องฟ้องร้องเจ้าหน้าที่ตำรวจ

ในฐานะประธานสงฆ์วัดพระธรรมกายในนครลอสแอนเจลิส ผมได้เข้าร่วมประชุม สมัชชาสงฆ์ไทยฝ่ายมหานิกายที่วัดวชิรธรรมประดิษฐ์ ตอนเหนือของรัฐนิวยอร์ก ครั้งนั้นได้มีการหยิบยกปัญหาเรื่องคดีการสังหารหมู่ที่วัดพรหมคุณารามมาพูด ในตอนแรกประธานสงฆ์คนใหม่ของวัดพรหมคุณาราม

ผมเองได้แสดงความคิดเห็นร่วมด้วยและได้เสนอให้จัดงาน “วันมหาวิปัสสนา” ที่วัดพรหมคุณารามทุกปีและยังเสนอให้พระจากวัดไทยในอเมริกาทุกวัดมาร่วมงานสำคัญนี้ด้วย ซึ่งจะมีพิธีกรรมทั้งวัน และผมเองได้แสดงความคิดเห็นว่าผู้ต้องหาทั้งสองคนที่เจ้าหน้าที่ตำรวจจับมานั้นน่าจะเป็นแพะ และผมไม่เชื่อว่าการฆ่าพระล้างวัดในครั้งนี้เป็นการปล้นฆ่าเพื่อชิงทรัพย์อย่างที่อัยการรัฐอาริโซน่าแถลงข่าวต่อสื่อมวลชน และเป็นไปไม่ได้ที่คนเพียงสองคนจะควบคุมคนจำนวนถึง 9 คนในวัดในคืนวันนั้นได้น่าจะมาจากสาเหตุอื่นที่นำมาสู่คดีสะเทือนขวัญครั้งนี้

เมื่อประชุมประจำปีเสร็จแล้วไม่นานขณะที่อยู่ที่วัดพุทธเมย์วูดในแอลเอ ผมได้รับโทรศัพท์จากประธานสงฆ์คนใหม่ของวัดพรหมคุณารามให้ไปช่วยจัดงาน “วันมหาวิปัสสนา” ที่วัดด้วยเพราะ ไม่มีใครมาช่วยท่านเลย เป็นงาน “วันมหาวิปัสสนา” ครั้งแรกผมจึงรวบรวม

คนไทยไปช่วยจัดงานในครั้งนี้ใช้เวลาจัดงานทั้งหมด 3 วันมีพระไทยจากวัดต่างๆ มาร่วมงานจำนวนมาก ในระหว่างนั้นมีผลการพิจารณาดีของลูกขุนศาลอาญารัฐอริโซนาได้ตัดสินว่า นายโจนาธาน ดูดีผิดจริงในฐานะเป็นคนล้นโก่งสังหารหมู่ล้างวัดเป็นชาวที่ผมไม่เชื่อเลยว่าถูกต้องเป็นธรรม

งานครั้งนั้นมีพระธรรมราชานุวัตร หรือหลวงเตี้ยจากวัดพระเชตุพน ฯ มาเป็นประธาน สงฆ์ในงานนี้ด้วย หลวงเตี้ยท่านรู้จักผมดีจึงได้บัญชาให้ผมเข้าไปพบนายโจนาธาน ดูดีในคุกให้ได้และหากเป็นแพะจริง ก็หาทางช่วยเหลือให้ออกจากคุกให้ได้เช่นกัน

วันรุ่งขึ้นผมกลับมาวัดพุทธเมย์วูด ที่ตำบลเมย์วูด ลอสแอนเจลิส เข้าวันนั้นผมได้รับ โทรศัพท์จากนายไบรอัน ดูดี พ่อเลี้ยงของนายโจนาธาน ผมได้พูดคุยกับนางละเอียด ดูดี ซึ่งเป็น ชาวโคราชโดยกำเนิด ได้ชักประวัติทุกอย่างอย่างละเอียดถึงความ เป็นมาของครอบครัว กิจกรรมของ นายโจนาธาน ฯลฯ จนได้ทราบรายละเอียดจนเป็นที่พอใจ ผมจึงได้เรียนรู้ว่าครอบครัวนี้ได้ติดต่อหน่วยงานทางสิทธิมนุษยชนทุกแห่งใน สหรัฐ และแม้แต่สถานทูตไทยแต่ไม่มีใครให้ความช่วยเหลือเลย

ผมได้ซักถามทั้งมารดาและบิดาเลี้ยงของโจนาธานอย่างละเอียด และทราบว่าชื่อเดิมของโจนาธาน ดูดี คือ วีรพล คำแก้ว เป็นลูกชายคนโต ของครอบครัวที่มีพ่อชื่อนายกมล คำแก้ว อาชีพขับรถสิบล้อ ภูมิลำเนาจังหวัดนครนายก และนางละเอียด มุ่งกุ่มกาม อาชีพแม่บ้าน ต่อมานายกมลเสียชีวิตจากโรคมะเร็งร้ายขึ้นสมองในปี พ.ศ. 2522 ส่วนนางละเอียด ผู้เป็นแม่ได้เดินทางไปกับพี่สาวที่เยอรมนี และต่อมาแต่งงานกับนายไบรอัน ดูดีที่เยอรมนีในปี พ.ศ. 2524 นางละเอียดจึงเดินทางมารับลูกชายสองคนคือวีรพล และวีรพันธ์ คำแก้ว ติดตามไปด้วย โดยที่นายไบรอัน ดูดี รับลูกชายทั้งสองคนเป็นบุตรบุญธรรม วีรพล จึงเปลี่ยนชื่อเป็น โจนาธาน ดูดี และวีรพันธ์เป็น เดวิด ดูดี นางละเอียด เองภายหลังมีลูกอีกสองคนกับนายไบรอัน และได้พาลูกทั้งหมดติดตามไบรอันผู้ที่รับราชการในกระทรวงกลาโหม สหรัฐไปอีกหลายแห่งจนในที่สุดมาที่เมืองฟินิกซ์ อริโซนา⁶ นายโจนาธานนั้นเป็นเด็กดีมาตลอด และเมื่ออายุ 15 ปี เขาทำงานพิเศษ 2 แห่งที่ร้านแมคโดนัลด์แห่งหนึ่งและร้านสะดวกซื้ออีกแห่งหนึ่งเพื่อหาเงินช่วยเหลือครอบครัว และยังเป็นผู้อุปถัมภ์ของนักเรียนรักษาดินแดนในโรงเรียนมัธยม

⁶หอยเคือบอนจัวร์ หน้า 31

ปลายในฐานะพันทหารอากาศลูก (Luke Airforce)

ผมจึงนำคนไทยกลุ่มหนึ่งเดินทางไปฟินิกซ์อย่างเป็นทางการ และเข้าพบกับเจ้าหน้าที่ตำรวจและอัยการที่ท่าคดีนี้ และได้เข้าไปพบกับนายโจนาธาน ดูดีในคุก และทนายที่ทางรัฐจัดให้ เป็นทนายอาสาชื่อ Peter Balkan ซึ่งผมเห็นว่าอาจมีปัญหาอย่างมากในการดำเนินคดีเพราะไม่รู้ว่าเป็นใครและทนายอาสาคนนี่ว่างใจได้หรือไม่ เมื่อเดินทางไปถึง นักข่าวของสถานีโทรทัศน์ในเมืองฟินิกซ์มารออยู่ที่ประตูทางออกเครื่องบินติดตามคณะคนไทยจากแอลเอไม่ยอมวางการพบปะเป็นไปตามลำดับ จากเจ้าหน้าที่ตำรวจ และอัยการ ต่อไปถึงการเข้าไปคุยกับ นายโจนาธาน ดูดีในเรือนจำและในที่สุดคือทนายอาสาที่เข้ามาว่าความให้ดูดี

อัยการก็ได้อธิบายว่าสองผู้ต้องหาเข้าไปในวัดเพื่อปล้นชิงทรัพย์โดยนายดูดีเป็นคนถือปืนเข้าไปและเป็นคนวางแผนทั้งหมดตั้งแต่ต้นเพราะเชื่อว่าวัดนี้ร่ำรวย และเคยติดตามแม่มาทำบุญบ่อย ๆ และคุ้นเคยกับพระในวัดนี้เป็นอย่างดี แม้เมื่อน้องชายชื่อนายเดวิดมาอยู่ที่วัดเป็นระยะสั้น ๆ เขาได้เป็นคนเข้ามารับส่งนำอาหารโปรดของน้องชายมาให้และนำเสื้อผ้าของน้องชายไปซักก่อนเหตุการณ์นี้ไม่กี่วัน

อัยการกล่าวว่าเมื่อพระภิกษุในวัดเห็นนายดูดีมีปืนก็หวาดกลัวมือเท้าอ่อน ไม่กล้าทำอะไร แม้จะต่อสู้ก็ไม่นับนายดูดีจึงเป็นฆาตกรใจโหดยิงพระสามเณรเด็กวัดและแม่ชี ตายโดยการยิงกระสุนอย่างบรรจงเข้าที่ท้ายทอยของแต่ละคนแล้วช่วยกับเพื่อนขโมยของออกจากวัด โดยเจ้าหน้าที่ตำรวจได้ค้นพบเครื่องเล่นซีดี ที่ห้องนอนของนายดูดีและพบกล่องซีดีที่มีเลขทะเบียนเดียวกันในกุฏิพระที่เสียชีวิต แต่เมื่อเราถามว่าหากเป็นการปล้นชิงทรัพย์จริงทำไมเงินที่ติดต้นผ้าป่าทั้งสองต้นไม่สูญหายไปด้วยปรากฏว่าอัยการและเจ้าหน้าที่ตำรวจตอบไม่ได้

ส่วนปืนที่ตำรวจและอัยการเชื่อว่าเป็นปืนที่ใช้ยิงนั้น ไม่ได้ยึดมาได้จากนายดูดีเลย แต่ได้ จากทำยรถยนต์ของ Rolando Caratachea นักเรียนโรงเรียนเดียวกันกับดูดี เขาให้โจนาธานและอเล็กซ์ การ์เซีย ยืมปืนนั้นไปสองวัน ซึ่งเมื่อกลับมาคืนอยู่ในสภาพที่เปราะเปื้อนอย่างมาก นายดูดีเองไม่ใช่เพื่อนของนายคนนี้เลย และทั้งสองคนไม่ชอบหน้ากันด้วยซ้ำ อัยการเล่าว่านายโจนาธาน ดูดี จะเป็นผู้บังคับเหยื่อทั้ง 9 ให้ยอมจำนนโดยดี ไม่มีการต่อสู้เลย ทุกคนยอมนอนคว่ำหน้าให้ นายดูดียิงที่ท้ายทอยนั้นฟังไม่ขึ้น ปืนไรเฟิล Marlin .22 นั้นเป็นปืนแรงขับเคลื่อน เป็นปืนยิงนก แม้ยิงเข้าหัวใจโดยตรงเหยื่อ

ก็ไม่ตาย การที่ยิ่งทำยทอยในลักษณะเช่นนี้ แสดงให้เห็นว่ามีคนมีความรู้เรื่องกายวิภาคศาสตร์ของมนุษย์ในระดับหนึ่งทีเดียว จึงได้รู้ว่าจุดตายของมนุษย์นั้นอยู่ที่ก้านสมอง เมื่อยิ่งเข้าไปที่ท้ายทอยหัวใจก็จะหยุดและการหายใจก็จะหยุดทันที

มือปืนคนนี้ไม่ว่าจะเป็นใครก็ตามต้องได้รับการฝึกฝนในการฆ่าคนโดยใช้อาวุธปืนเป็นอย่างดีและต้องมีจิตใจที่อำมหิตมาก และเมื่อมีคนๆ หนึ่งตายแล้วเหยื่อคนอื่นๆ ต้องต่อสู้เอาชีวิตรอดด้วยสัญชาตญาณของมนุษย์ทุกคนไม่ว่าจะเป็นพระหรือฆราวาส

อัยการได้อธิบายต่อไปอีกว่า ผลการตรวจทางนิติเวชได้ยืนยันว่าเป็น Marlin .22 ที่ยึดได้จากนาย Rolando Caratachea นั้นเป็นกระบอกเดียวกันกับปืนที่ใช้สังหารเหยื่ออย่างแน่นอน (ผมทราบในภายหลังว่าวิธีการทางนิติเวชที่นำมาใช้ในการตรวจปืนกระบอกนี้ให้ผล False positive เกินครึ่งหนึ่ง และในปัจจุบันไม่อาจใช้เป็นหลักฐานทางนิติเวชได้)

เข้าพบโจนาธาน ดูดีในเรือนจำ⁷

วันที่ 23 สิงหาคม พ.ศ. 2536 ผมเข้าไปพบนายโจนาธาน ดูดี ในเรือนจำ ผมได้รับอนุญาตให้เข้าไปได้เพียงคนเดียวเพราะเป็นสิทธิที่กำหนดไว้ในรัฐธรรมนูญสหรัฐว่าเมื่อผู้ต้องขังประสงค์จะพบนักบวช ย่อมอาจกระทำได้ ผมจึงติดต่อผ่านทนายเข้าไป และโจนาธานก็อยากคุยด้วย ผมได้พูดคุยผ่านโทรศัพท์ โดยที่ทางเรือนจำมีกระจกกั้นกลางไม่ให้มีโอกาสสัมผัสกัน ผมพูดคุยกับเขา 70 นาที และได้สอนสมาธิพื้นฐานให้เขาด้วย ผมได้ถามเขาว่าในคืนวันเกิดเหตุอยู่นอยู่ที่ไหน เขาตอบว่าอยู่ที่บ้าน และมีพยานยืนยันว่าเขาขับรถกลับมามาก่อนเที่ยงคืน เขาอยู่กับนายอเล็กซ์ การ์เซียถึงสี่ทุ่ม และผมได้นำเรื่องราวรายละเอียดต่าง ๆ ที่ได้เข้าไปพูดคุยกับเขาส่งให้หนังสือพิมพ์มติชนตีพิมพ์ในวันรุ่งขึ้น

สิ่งที่ผมพบคือเขาเป็นเด็กหนุ่มที่จิตใจดี สุภาพยิ้มแย้ม เป็นคนไทยมากกว่าเป็นอเมริกัน แต่ภาษาอังกฤษของเขาดีกว่าภาษาไทยมาก นายโจนาธานเป็นคนที่เรียนดี ใฝ่ฝันจะเป็นนักบินในกองทัพอากาศสหรัฐ และเป็นคนอัญเชิญธง ของโรงเรียนไม่เคยมีประวัติต่างพร้อยใด ๆ เลย และยังทำงานเป็นพนักงานในร้านอาหาร ทำงานสองกะเพื่อหาเงินมาเลี้ยงครอบครัว

⁷ หยดเลื้อยบนจักร หน้า 219-225

บายวันนั้นเองผมและคณะคนไทยได้ไปเยี่ยมสำนักงานกฎหมายของทนายอาสา Peter Balkan สำนักงานของเขามีรอยกระสุนปืนกล ซึ่งมือดีกราดยิงเข้ามากลางดึกคืนหนึ่ง หลังจากที่ เขาได้อาสาเข้ามาว่าคดีให้ดูดี ทางเราได้จ้างเขาด้วยเงินค่าจ้างเพียงน้อยนิด

พร้อมผู้ช่วยอีกหนึ่งคน และเลขานุการอีกหนึ่งคน ส่วนสำนวนคดีที่อัยการและเจ้าหน้าที่ตำรวจส่งมาเพื่อนฟ้องในคดีนี้ นั้นเป็นเอกสารหลายหมื่นหน้ากระดาษเต็มชั้นวางเอกสารทั้งห้อง ทีมอัยการและตำรวจในเมืองนั้นทั้งหมดสร้างเอกสารเหล่านี้ขึ้นมา และไม่มีทางเลยที่จะมีใครจะสามารถประมวลข้อมูลทั้งหมด ทนายจำเลยจึงใช้เหตุผลเดียวว่าจำเลยถูกจับกุมด้วยขัดกับกฎหมายและสิทธิมิแรนด้า (Miranda Rights) ซึ่งจำเลยไม่ได้รับสิทธินั้นเลย

ยิ่งไปกว่านั้นทนายคนนี้ไม่เคยได้รับความร่วมมือใด ๆ จากทางวัดหรือชุมชนไทยเลย แม้แต่น้อย ไม่มีผู้ใดกล่ามาเป็นพยานให้จำเลยแม้แต่คนเดียว จนทนายผู้นี้ต้องนำสุนัขดมกลิ่นเข้าไปในวัด หมาสองตัวนั้นแสดงอาการตื่นขึ้นมาสองครั้ง แสดงว่าได้กลิ่นยาเสพติดในวัด ซึ่งเขาเชื่อว่าเป็นเฮโรอีน

หลังจากที่เกิดคดีสะเทือนขวัญครั้งนี้แล้ว มีสตรีชาวอเมริกันคนหนึ่งเข้ามาที่วัดประจำ อ้างว่ามาด้วยศรัทธาในพระพุทธศาสนา แต่เข้ามาบัญชาการทุกอย่างในวัด พรหมคุณารามและเป็นที่น่าประหลาดใจที่กรรมการวัดให้ความเกรงกลัวเป็นอย่างยิ่ง ไม่ว่านางจะปรารภนาสิ่งใดต้องได้ทั้งหมด และนางเป็นคนที่โจมตีผู้ต้องหาทั้งคู่ว่าเป็นฆาตรกรตัวจริง และเป็นคนที่ทำให้คนในวัดไม่ให้ความร่วมมือใด ๆ กับทนายจำเลย หลังจากที่ประเมินข้อมูลทั้งหมดแล้ว ผมเชื่อว่าทางการอริโซนามีเจตนาจับแพะเพื่อปิดคดีนี้ไม่ว่าจะเป็น นายโจนาธาน ดูดีหรือเพื่อนของเขาซึ่งให้การสารภาพและขัดท่อนายโจนาธาน ว่าเป็นคนลั่นไกยิงเหยื่อทั้ง 9 ทั้งคู่คือแพะ นายอเล็กซ์ยังรับสารภาพในอีกคดีหนึ่งว่าเขาเคยไปฆ่าคนตายเพื่อชิงทรัพย์มาแล้ว

เมื่อกลับมาถึงแอลเอ คณะของเราจึงได้จัดประชุมเพื่ออธิบายเรื่องราวต่างๆ ที่ได้พบมาที่อริโซนาแก่ชุมชนไทย โดยมีครอบครัวนายดูดี ซึ่งได้ย้ายไปอยู่ที่เมือง Colorado Spring หลังจากที่เกิดคดีนี้ไม่นาน แต่ปรากฏว่า ผมดูคนไทยหลายคนออกมาประณามด้วยถ้อยคำหยาบคาย ต่อหน้าธารกำนัลและหนังสือพิมพ์ภาษาไทยฉบับหนึ่งโจมตีผมอย่างรุนแรงติดต่อกันมาเป็นปี ๆ และเรียกผมทุกคำว่า “พระเมตตา(ฆาตรกร)” ซึ่งไม่คาดฝันมาก่อน

ชาวไทยกลุ่มใหญ่ในแอลเอ เพื่อข้อมูลที่คณะของเราบรรยายให้ฟัง และเชื่อว่านายดูดีเป็นแพะแค้นอน จึงร่วมกันลงขันทำเป็นกองทุนต่อสู้คดีเพื่อนายดูดีขึ้น และหาทางที่จะต่อสู้คดีนี้ให้จบได้ ในขบวนการยุติธรรมสหรัฐนั้น เมื่อองค์คณะของลูกขุนมีความเห็นว่าคุณต้องหาผิด จริงยังมีขั้นตอนในการรับฟังความคิดเห็นจากสาธารณะชนอีก โดยในที่สุดผู้พิพากษาจะเป็นผู้ชี้โทษว่าผู้ต้องหาสมควรได้รับโทษสถานใด ตามกฎหมายของรัฐออริโซน นายโจนาธาน ดูดีมีโอกาสดูถูกประหารชีวิตสูงมาก

การต่อสู้คดีครั้งนี้ดูมีเดแปดด้าน ไม่รู้ว่าจะดำเนินการต่อไปอย่างไรเลยผมจึงตัดสินใจเดินทางกลับไปประเทศไทยเพื่อหาแนวร่วม และหากเป็นไปได้จะขอความช่วยเหลือจากรัฐบาล และนักต่อสู้เพื่อสิทธิมนุษยชนทั้งหลาย โดยรวบรวมหลักฐานทั้งหมดนำเสนอต่อรัฐบาลซึ่งขณะนั้นนายชวณ หลีกภัยเป็นนายกรัฐมนตรี

เขาพบนายชวณ ที่รัฐสภา

วันนั้นผมไปกับนายศุภชัย ตริบารุง ซึ่งเป็นนักข่าวและจัดรายการโทรทัศน์ท้องถิ่นในแอลเอ ผมพาศุภชัยเดินขึ้นไปถึงห้องทำงานของนายกรัฐมนตรีนายชวณในอาคารรัฐสภา บังเอิญท่าน นายชวณเป็นแฟนบทความ “จดหมายจากอังกฤษ” ในวารสารกัลยาณมิตรของผมมาตลอด ท่านจึงนิมนต์เข้าไปคุยกันห้องรับรอง ผมกับศุภชัยได้นำภาพถ่ายการวางลักษณะของศพที่ถูกฆ่าแล้วเรียงกันเป็นสี่ล้อเกวียนที่หนังสือพิมพ์ฉบับหนึ่งนำมาลงและเอกสารต่างๆ เกี่ยวกับคดีนี้ให้คุณชวณได้ดู ท่านนายกจึงได้มอบหมายให้คุณอำนวยการ สวรรณศิริมารับผิดชอบเรื่องนี้ คุณอำนวยการจึงพาผมกับศุภชัย ลงมาห้องแถลงข่าวในรัฐสภา บอกผมสั้น ๆ ว่า “เราลงไปจุดพลุกันครับท่าน”

นักข่าวในรัฐสภาจากสำนักข่าวต่าง ๆ กันรวมทำข่าวครั้งนี้ รวมทั้งสื่อโทรทัศน์ด้วย จึงเป็นข่าวเด่นในหนังสือพิมพ์พาดหัวตัวไม่ฉบับเช้าวันรุ่งขึ้นทุกฉบับ รวมทั้งสื่อโทรทัศน์และวิทยุทุกสำนัก และในวันรุ่งขึ้นเอกอัครราชทูตสหรัฐอเมริกาประจำประเทศไทยออกแถลงข่าวโต้ตอบทันทีโดยปฏิเสธพร้อมยืนยันว่ากระบวนการยุติธรรมของสหรัฐอเมริกาดีที่สุด และเป็นธรรมที่สุดในโลก ส่วนรัฐมนตรีกระทรวงการต่างประเทศของไทยเองก็แถลงข่าวสนับสนุนทูตสหรัฐด้วยว่าเป็นเพียงศาลชั้นต้นเท่านั้นกว่าจำเลยจะถูกประหารชีวิตก็อีกสองศาลใช้เวลาอีกหลายปีคนไทยไม่ควรตีตนไปก่อนไข้

คณะกรรมการการต่างประเทศก็เชิญผมเข้าไปให้ปากคำในอีกสัปดาห์ต่อจากนั้น และเป็นที่น่าประหลาดใจเป็นอย่างมาก ภายหลังจากที่ผมได้อธิบายความเป็นมาและความไม่เป็นเหตุ เป็นผลในการจับกุมและดำเนินคดีนี้แล้ว ประธานกรรมการได้กล่าวว่า “ท่านไม่กลัวหรือที่จะทำให้อเมริกาเสียหายหรือ?” พุดเสร็จแล้วก็เดินออกจากห้องประชุมนั้นไป ทำให้ทุกคนที่อยู่ในที่นั้นถึงกับตะลึงเพราะนึกไม่ถึงว่าท่านประธานกรรมการต่างประเทศของสภาผู้แทนราษฎรไทยจะคิดได้เพียงเท่านี้

พบอธิบดีตำรวจ พลตำรวจเอกประทีป สันติประภพ – เฉลยปริศนา

ในคราวเดียวกันนี้ผมได้เข้าพบพลตำรวจเอกประทีป สันติประภพ อธิบดีกรมตำรวจในขณะนั้นถึงที่ทำงาน ท่านได้ฟังสิ่งที่ผมเล่ามาให้ฟังทั้งหมด แล้วเล่าต่อไปอีกว่า ทางตำรวจสากลได้รายงานว่าพระรูปหนึ่งจากจังหวัดเชียงใหม่ ได้นำพัสดุที่ห่อมาห่อหนึ่งภายในเป็นเฮโรอีนบริสุทธิ์ ท่านได้เข้าไปอเมริกาไปยังวัดพระมหาคุณารามก่อนเข้าพรรษา เพื่อไปให้ชายคนหนึ่งที่เป็นที่รู้จักดีในหมู่คนไทยที่วัดนั้น แต่เชื่อว่าของกลางห่อนั้นพระในวัดต่อมาได้ทำลายทิ้งไปแล้ว เมื่อมาทราบความจริงทุกคนที่วัดตายฟรีแน่นอน” คำพูดประโยคสั้น ๆ นี้ทำให้ผมถึงกับอึ้ง และท่านก็บอกต่อไปอีกว่า “แม้แนวทางของไทยจะเชื่อว่านายดูดีเป็นแพะจริงก็ตาม แต่ก็คงจะไม่ไปทำอะไร” คำพูดของท่านอธิบดีสอดคล้องกับเรื่องราวที่ทนายปีเตอร์เล่าให้ฟังว่าสุนัขดมกลิ่นตื่นขึ้นมาสองครั้งเมื่อเข้าไปในวัด เชื่อได้ว่ามันได้กลิ่นเฮโรอีนที่ยังตกค้างอยู่ในวัดหลังเหตุการณ์สังหารโหดครั้งนั้นแล้ว

คนร้ายกลุ่มนี้ไม่น่าเป็นผู้ที่บุกเข้ามาสังหารหมู่พระที่วัด เพราะผู้ร้ายกลุ่มนี้ย่อมต้องการให้คดีนี้ปิดเร็วที่สุดและไม่ต้องการให้เหตุการณ์ที่วัดเกิดขึ้นเป็นข่าว และย่อมต้องมีคนไทยร่วมอยู่ด้วยในขบวนการนี้อย่างแน่นอน ส่วนคนที่มาฆ่าพระนั้นน่าจะเป็นโจรอีกกลุ่มหนึ่งซึ่งต้องการที่จะมาคั่นพบยาเสพติดในวัด และที่น่าเป็นไปได้มากที่สุดคือน่าจะเป็นคนมีสีซึ่งมีนักการเมืองท้องถิ่นหนุนหลังอยู่

ในคืนที่บุกเข้าไปในวัด โจรเหล่านั้นน่าจะแต่งกายเป็นเจ้าหน้าที่ตำรวจ จึงได้ควบคุมเหยื่อทุกคนให้อยู่ในอำนาจได้ และน่าจะมากันหลายคน และพระบางรูปก็คงต่อสู้เพราะพระครูรูปหนึ่งถูกยิงด้วยปืนลูกซองเข้าที่สะโพกและขาจนหัวเข่าเกือบหายไปหมด ซึ่งคงจะถูกยิงเมื่อท่านใช้เท้าเตะโจรและพระไพรัชเจ้าอาวาสก็ถูกฟันนิ้วมือขาดไป

นิ้วหนึ่ง ซึ่งก็น่าจะเกิดจากการพยายามต่อสู้และถูกใจใช้พร้าฟันจนนิ้วขาด ใจกลุ่มนี้เมื่อออกมาภายนอกหลังจากที่ได้ฆ่าเหยื่อทุกคนแล้ว ได้เปิดน้ำประปาให้ไหลนองเพื่อกลบเกลื่อนหลักฐานเป็นต้นว่ารอยเท้าต่าง ๆ และตัดสายโทรศัพท์ของวัด คนร้ายในคดีนี้จึงน่าจะมีอยู่สองกลุ่มพวกค้ายาเสพติดและพวกที่เป็นฆาตรกรที่ต้องการเข้ามาค้นหายาเสพติดเพื่อนำไปสู่การปิดวัดอย่างถาวร

ข้อที่น่าสังเกตอีกประการหนึ่งคือ ลักษณะศพเกือบทุกรายประคองมือทั้งสองข้างไว้ที่ท้ายทอยนั้นเป็นอาการเดียวกันกับที่เจ้าหน้าที่ตำรวจในสหรัฐใช้ในการจับกุมผู้ต้องหา แสดงให้เห็นว่ากลุ่มโจรที่เข้ามาสังหารหมู่ในวัดคีนันมีทักษะในการจับกุมแบบเดียวกับวิธีการที่เจ้าหน้าที่ตำรวจได้รับการฝึกฝนมา และผู้ตายทั้งหมดถูกยิงในลักษณะ “ประหาร” (Execution Style) ซึ่งแสดงให้เห็นว่ามีปืนนั้นเป็นผู้ที่ได้รับการฝึกฝนมาเป็นอย่างดี

พระและภรรยาที่ถูกล่ามโซ่จนจมน้ำตายฟรี ทั้งโจรที่ค้ายาเสพติดกลุ่มนี้ก็ต้องการให้คดีนี้ปิด อย่างรวดเร็ว รวมทั้งรัฐอริโซนาด้วยซึ่งต้องการให้คดีนี้ปิด และแม้รัฐบาลไทยก็เช่นกัน เมื่อถาม นายไบรอัน ดูดีถึงวิธีการจับกุมโจนาธาน เขาได้เล่าว่าภายหลังเกิดเหตุการณ์สะเทือนขวัญนี้ นาย ไบรอัน ดูดี ย้ายไปอยู่เมือง Colorado Spring ตามคำสั่งของหน่วยงานทหารที่เขาสังกัดอยู่ ส่วนโจนาธานไม่อยากไปด้วยเพราะกำลังเรียนได้ดี และฝันอยากเป็นนักบินกองทัพอากาศ จึงขอย้ายไปพักอยู่บ้านของนายอเล็กซ์ การ์เซีย จึงมีปากเสียงกับพ่อแม่ตัวเองเล็กน้อย เพราะเขาไม่อยากย้ายตามพ่อแม่ไปด้วย อยากเรียนหนังสือที่โรงเรียนนั้นต่อไปอีก

การจับกุมโจนาธาน ดูดี

ต่อมาเมื่อแก๊งทุชนสี่คนกำลังจะถูกปล่อยตัวนั้น นักสืบของเมืองฟินิกซ์ได้โทรศัพท์ ติดต่อขอให้ นายไบรอันและนางละอียดผู้เป็นภรรยาเดินทางกลับมาให้ปากคำที่เมืองฟินิกซ์โดยออกค่าใช้จ่ายและค่าที่พักให้ทั้งหมด เมื่อสอบถามรายละเอียดทั้งหมดแล้ว จึงถามว่าวันศุกร์ที่จะถึงนั้นลูกชาย คือโจนาธาน จะอยู่ที่ไหนตอนเย็นซึ่งเป็นเวลาที่ทั้งคู่จะเดินทางกลับจึงได้บอกไปว่าน่าจะอยู่ที่โรงเรียน ปรากฏว่าเจ้าหน้าที่ตำรวจไปจับตัวนายโจนาธานที่โรงเรียนวันศุกร์เย็นนั่นเอง ในขณะที่ทั้งคู่กำลังนั่งรถยนต์กลับไปเมือง Colorado Spring ซึ่งห่างออกไปหลายร้อยไมล์ เมื่อขับรถกลับไปถึงบ้าน

จึงได้ข้อความที่ตำรวจฝากไว้ในเครื่องรับโทรศัพท์อัตโนมัติว่าโจนาธาน ลูกชายถูกจับกุมแล้ว ให้การสารภาพและถูกคุมขังในเรือนจำ ทั้งคู่จึงต้องขับรถย้อนกลับไปที่เมืองฟินิกซ์อีกครั้งหนึ่งในคืนนั้น

ในรัฐธรรมนูญของสหรัฐอเมริกา การที่เจ้าพนักงานของรัฐจะสอบสวนผู้เยาว์ ไม่อาจกระทำได้นอกจากจะมีผู้ปกครองของเยาว์ชนผู้นั้นหรือทนายนั่งอยู่ด้วย ซึ่งโจนาธานไม่มีและเจ้าหน้าที่ตำรวจเมื่อจะจับกุมนั้นต้องบอกสิทธิให้ผู้ต้องหาทราบ ว่า “ขณะนี้ท่านถูกจับกุมแล้ว ท่านมีสิทธิที่จะไม่พูดอะไรเลย แต่สิ่งที่ท่านพูดออกอาจเป็นหลักฐานดำเนินคดีกับท่านได้ หากท่านไม่มีทนายความเราจะยัดหาทนายให้” คำพูดเหล่านี้ทั้งหมดเรียกว่า Miranda Rights ซึ่งเจ้าหน้าที่ตำรวจไม่ได้อธิบายเรื่องสิทธิเหล่านี้ให้โจนาธานรับรู้เลย เพียงแต่พูดสั้น ๆ ว่า “เหมือนในหนังละนะ เคยได้ยินใช่ไหม?”

เจ้าหน้าที่ตำรวจให้โจนาธานลงลายมือชื่อยืนยันว่าพร้อมใจที่ให้เจ้าหน้าที่สอบสวนโดยไม่มีทนายหรือผู้ปกครองเราทราบต่อไปอีกว่า เขาถูกสอบสวนโดยอยู่ยาวนานถึง 14 ชั่วโมง^๑ นั่งในห้องแคบ ๆ บนเบ้นที่ไม่มีพนักพิงไม่มีที่เท้าแขนไม่มีโต๊ะอยู่ข้างหน้า ตลอดระยะเวลาทั้งหมดได้ดื่มน้ำเพียงแก้วเดียว ในช่วงหกชั่วโมงแรกโจนาธานไม่ได้พูดอะไรแม้แต่คำเดียว ทั้งอัยการและเจ้าหน้าที่ตำรวจประชุมกันให้ เจ้าหน้าที่ตำรวจเล่นบทตำรวจดีและตำรวจชั่ว ผลัดกันเข้ามาพูดทั้งชุดที่ปลอมผู้ต้องหาในขณะที่ยัยการเฝ้ามองดูอีกห้องหนึ่งหลังกระจกทางเดียว ในที่สุดตำรวจก็สามารถบังคับให้โจนาธานพูดจนได้ เขาร้องให้พูดสักอีกสักอันพูดทุกอย่างที่พนักงานสอบสวนต้องการให้พูดเจ้าพนักงานสอบสวนมิได้แจ้งให้เขาทราบว่า เขามีสิทธิที่จะให้หยุดสอบสวนเมื่อใดก็ได้ในฐานะผู้เยาว์

ส่วนผู้ต้องหาอีกรายหนึ่งคือนายอเล็กซ์ การ์เซีย วัยรุ่นอเมริกันเชื้อสายแมกซิกัน เป็นเพื่อนสนิทของโจนาธานก็ถูกจับด้วยกัน โดยนายอเล็กซ์รับสารภาพทั้งหมดและปลักปรัว่า โจนาธานว่าเป็นคนวางแผนทั้งหมดและเป็นคนลั่นไกสังหารเหยื่อทุกคนอย่างเยี่ยงโหด รูปแบบที่พนักงานสืบสวนทำข้อตกลงกับอเล็กซ์ เรียกว่า Plea bargain ซึ่งเป็นวิธีที่ผู้ต้องหาคนหนึ่งถูกกันตัวเป็นพยาน เมื่อปลักปรัผู้ต้องหาอีกคนหนึ่งโดยได้รับสัญญาว่าจะไม่รับโทษสถานหนักเท่าผู้ที่เขาขัดทอด วิธีการเช่นนี้ขบวนการยุติธรรมของไทยไม่ยอมรับ

^๑หยุดเลือดบนจิวร หน้า 15

Rolando Caratachea ผู้ที่เจ้าหน้าที่ยึดปิ่นของกลางได้นั้นไม่ตกเป็นผู้ต้องหาใด ๆ โดยให้การปลุกปรัว่า อเล็กซ์ การ์เซีย และโจนาธาน ดุตี้ ยืมปิ่นของเขาไปสองวันก่อนเกิดเหตุ แม้ว่าปิ่นกระบอกดังกล่าวถูกยึดได้ที่ตัวเขาทั้งอัยการและผู้พิพากษาเห็นชอบที่จะให้สิทธิพิเศษที่ เรียกว่า Fifth Amendment ซึ่งผู้ต้องสงสัยไม่ต้องให้การใด ๆ ที่จะปลุกปรัตนเอง

ยิ่งไปกว่านั้นขณะที่นายอเล็กซ์ การ์เซียขึ้นให้การในศาลต่อหน้าลูกขุนนั้น ศาลยังได้ โอกาสนายอเล็กซ์ให้การปลุกปรันายโจนาธานแต่เพียงฝ่ายเดียวว่าเป็นผู้วางแผนและลั่นไกสังหารโหดเหยื่อแต่ละคนอย่างเลือดเย็น และยังพูดอีกว่า “ต้องไม่มีพยาน” ส่วนนายการ์เซียนั้นยังสารภาพอีกว่าเขาได้เคยฆ่าหญิงคนหนึ่งชื่อ Alice Marie Cameron มาแล้วอีกหนึ่งรายเพราะประสงค์ต่อทรัพย์ ส่วนปิ่นลูกของอีกกระบอกหนึ่งนั้นเป็นปิ่นของพ่อของเขาเอง เขาเองเป็นคนถือปิ่นลูกของ ยิงคนในวัด 2-3 นัดให้อยู่ในความสงบ ส่วนโจนาธานเป็นคนจ้องยิงเหยื่อทุกคนเข้าที่ท้ายทอยระยะเผาขนอย่างเลือดเย็นทั้งหมด 17 นัด

วิธีการปลุกปรัในแบบนี้ เรียกว่า Plea bargain ซึ่งเป็นวิธีที่ใช้ในศาลสหรัฐ แต่กระบวนกรยุติธรรมไทยไม่ยอมรับ ขณะเดียวกันโจนาธานไม่ได้สิทธิที่จะพูดในศาลเลยแม้แต่คำเดียว ซึ่งในเวลานั้นอาจเป็นข้อดีกับจำเลย เพราะว่าภาษาอังกฤษของเขายังไม่ดีเท่าใดนัก แม้ว่ากระบวนกรแจ้งจับเยาวชนทั้งสองนั้นไม่ครบถ้วนตามที่ระบุในรัฐธรรมนูญแห่งสหรัฐ แต่ผู้พิพากษา Gregory Martin ประทับรับฟ้องว่าเป็นกระบวนกรจับกุมที่ครบถ้วนตามกฎหมายทุกประการ

เมื่อนำข้อมูลทั้งหมดมาประมวลเข้าด้วยกัน ผมจึงปรึกษาเพื่อน ๆ ที่เรียนที่มหาวิทยาลัยฮาร์วาร์ด เพื่อน ๆ ได้แนะนำเป็นน้ำหนึ่งใจเดียวกันว่าต้องจ้างทนายคนเก่งไปว่าความในการต่อสู้คดีนี้ให้โจนาธาน และทนายคนที่ทุกคนแนะนำคือ ศาสตราจารย์อลัน เดอร์โชว์วิทซ์ (Professor Alan Dershowitz) แห่ง Harvard Law School นั่นเอง

ขณะนั้นเป็นฤดูหนาว ผมพยายามเดินฝ่าหิมะสูงถึงเป็นฟุตเพื่อไปหา ศาสตราจารย์อลัน เดอร์โชว์วิทซ์ท่านนี้ถึงที่ทำงานหลายครั้งที่ Harvard Law School แต่ไม่พบจึงได้เขียนเป็นจดหมายไว้เท่าที่ทราบว่ามีคนติดต่อท่านไปว่าความให้ ปีละหลายร้อยคดีทั่วสหรัฐอเมริกา ผมเองได้เขียนจดหมายบรรยายเรื่องราวของคดีสะเทือนขวัญนี้เท่าที่จะทำได้ และภาวนาว่าขอให้ท่านศาสตราจารย์ผู้นี้โทรศัพท์มาคุยด้วย และ

แล้วท่านศาสตราจารย์ อัลัน เดอร์โชวิทซ์ ได้โทรศัพท์มาจริง ๆ ผมจึงโทรศัพท์นัดตัวแทนชุมชนไทยมาพบเพื่อตกลงกันเรื่องราคาการว่าความ

ท่านศาสตราจารย์ อัลัน เดอร์โชวิทซ์ จึงบอกว่าอัตราการว่าความของท่านคือ ชั่วโมงละ 550 เหรียญ ซึ่งคณะคนไทยก็ถามไปว่าท่านคิดราคาเหมาจ่ายทั้งหมดเท่าใด ท่านจึงบอกว่าคดีนี้น่าจะใช้เวลาทั้งสิ้น 1400 ชั่วโมงทำงานคิดเป็นเงิน 750,000 เหรียญสหรัฐ หรือ 18 ล้านบาทไทย (อัตราแลกเปลี่ยนในขณะนั้น) โดยท่านจะเปิดบัญชีไว้ที่ธนาคารในเมืองเคมบริดจ์ ไกล ๆ มหาวิทยาลัยฮาร์วาร์ด และมีเงื่อนไขว่าท่านจะว่าความให้ก็ต่อเมื่อมีเงินครบตามจำนวนนี้โอนเข้าบัญชีก่อนวันที่ 30 ธันวาคม พ.ศ. 2537

ภาระในการระดมทุนนั้นเป็นของผมคนเดียว แม้ว่าผมมีญาติโยมชาววัดพระธรรมกายที่สนทนสนมอยู่หลายราย เมื่อโทรศัพท์ไปบอกบุญก็ถูกปฏิเสธมาทั้งหมด ด้วยเหตุผลว่าไม่พร้อมบ้าง เป็นกรรมเก่าของโจนาธาน ฯลฯ ผมจึงตัดสินใจเดินทางกลับมาประเทศไทยอีกครั้งหนึ่งมีวัตถุประสงค์เดียวเท่านั้นคือระดมทุนให้ได้ทันก่อนสิ้นปี

ความพยายามเหล่านั้นไม่เกิดผลใด ๆ เลย พบแต่การถูกปฏิเสธนับ ครั้งไม่ถ้วน ไม่ว่าจะเป็นหลวงเตี้ยวัดโพธิ์ ผู้เป็นคนบัญชาให้ผมไปพบนายโจนาธานในคุกให้ได้ และถ้าไม่สำเร็จให้ช่วยออกมากให้ได้ ปรากฏว่าหลวงเตี้ยท่านเฉยไม่รู้ไม่ชี้ เหตุการณ์เป็นเช่นนี้ร้ายแล้วร้ายเล่า ส่วนหนึ่งก็บอกว่าเป็นกรรมเก่าของตัวเอง อีกส่วนหนึ่งมีความรู้สึกว่ามันไกล ตัวเองเกินไปอะไรจะไม่ใช้ อีกส่วนหนึ่งเพราะว่าผมมาจากวัดพระธรรมกาย ซึ่งมีชื่อเสียงในวงการสงฆ์ไทยว่าร้ายรวยรากับธนาคารโลก

ในที่สุดสถานการณ์บังคับให้ผมต้องเข้าไปขอความช่วยเหลือจากภุมขโยเจ้าอาวาสวัดพระธรรมกาย และท่านก็ตกลงโดยให้ญาติโยมคนสนิทคนหนึ่งโอนเงินไปเข้าบัญชีที่ท่านศาสตราจารย์เปิดไว้แล้ว ในวันที่ 30 ธันวาคม และผมจึงได้รับโทรศัพท์กลับมาทันทีว่าได้รับเงินแล้ว และจะลงมือติดต่อไปยังทนายของโจนาธานที่ฟิnikซ์ในทันที

กระนั้นภุมขโยก็กำหนดเงื่อนไขหลายอย่างเป็นต้นว่า เงินจำนวนนี้ไม่ใช่เงินให้เปล่าแต่เป็นเงินกู้ด้วยอัตราดอกเบี้ย 8.9% ต่อปี โดยให้ผมลงนามในสัญญากู้เงินไว้เป็นหลักฐาน แต่ยังห้ามบอกใครว่าได้รับเงินมาจากที่ไหน และห้ามผมไปบอกบุญกับญาติโยมของวัด ให้ระดมทุนจากคนภายนอกเท่านั้น ตลอดจนผมต้องหาเงินมาคืนให้ได้ภายใน 3 เดือน

ผมจึงต้องใช้เวลาในการระดมทุนอย่างเข้มข้น มีความรู้สึกเหมือนขายวิญญาณให้กับซาตานอย่างไรอย่างนั้น มีเจ้าอาวาสหลายแห่งที่ให้ความช่วย

เหลือเพราะเห็นแก่มนุษยธรรม เป็นต้นว่าท่านเจ้าคณะจังหวัดยะลา เจ้าอาวาสวัดเขาตะเกียบที่หัวหินประจวบคีรีขันธ์ ภายในสามเดือนผมระดมทุนได้ 7 ล้านบาทเป็นเงินสด พร้อมโยมที่เคยรู้จักกันดัดเงินดัดมือบอนดัดที่คืนให้ที่จังหวัดสระบุรีมีมูลค่า 30 ล้านบาท แต่ธมฺมชโย บอกว่าต้องเอาเป็นเงินสดมาคืนพร้อมดอกเบี้ยเท่านั้น

ลาออกจากวัดพระธรรมกาย

การระดมทุนครั้งนี้เองทำให้ผมพบความจริงว่านโยบายที่ธมฺมชโยให้ระดมทุนจากผู้มีจิตศรัทธานั้น เป็นเหตุที่ทำให้ครอบครัวจำนวนมากแตกแยก เป็นภัยต่อสังคมไทย ผมจึงเข้าไปอธิบายให้ท่านเจ้าอาวาสทราบว่าจะเปลี่ยนนโยบายในการหาเงินได้แล้ว คำตอบที่ผมได้จากท่านคือคำพูดที่ผมไม่เคยลืมจนถึงปัจจุบันว่า “ท่านเมตตาฯ รู้ไหมว่า หลวงพ่อเป็นใคร ถ้าท่านคิดว่าหลวงพ่อก็คือ พระอธิการไชยบุญญ์ ธมฺมชโยเจ้าอาวาสวัดพระธรรมกายละก็ ท่านเข้าใจผิดเสียแล้ว” คำพูดสั้น ๆ นี้ทำให้ผมเย็นสันหลังวาบขึ้นมาทันที หลายครั้งหลายหนที่คนในวัดรำลือกันว่า หลวงพ่อนั้นเป็น “พระต้นธาดุดันธรรม” เจ้านายของพระพุทธเจ้าทั้งปวง แต่ยังไม่เคยได้ยินจากปาก แต่ครั้งนี้แสดงให้เห็นเจตนาว่าท่านต้องการให้ผมเชื่อว่าท่านคือ “พระต้นธาดุดันธรรม” ซึ่งเป็นคำศัพท์เทคนิคในวิชาธรรมกายของวัดปากน้ำ (ภาษีเจริญ) ที่ปรากฏในเทศน์ 93 กัณฑ์ของพระมงคลเทพมุนี อติตเจ้าอาวาสวัดปากน้ำ (ภาษีเจริญ) หมายถึงพระธรรมกายองค์แรกที่เป็นผู้สร้างสรรพสิ่งในสากลโลก เป็นความเชื่อที่เกิดในมหายานยุคปลายซึ่งมีศัพท์ในภาษาสันสกฤตว่า “อาทิพุทธ” หรือ อีกชื่อหนึ่งคือ “พระผู้เป็นเจ้า” เป็นเจ้านายของพระพุทธเจ้าทุกพระองค์ เป็นคนที่สั่งให้พระมงคลเทพมุนี อวตารลงมาเพื่อปราบมารในโลกนี้ โดยท่านเคยเปรยหลายครั้งในหมู่ลูกศิษย์ว่าหลวงพ่อดเป็นแม่ทัพหน้า ส่วนท่านคือแม่ทัพหลวงตัวจริง ที่อวตารลงมาในครั้งนี้เพราะอดีตเจ้าอาวาสวัดปากน้ำ (ภาษีเจริญ) ทำงานไม่สำเร็จ

น้อยคนจะทราบว่าวัดพระธรรมกายนั้นขับเคลื่อนด้วยคำสอนลับที่ให้อำนาจอย่างสูงสุดแก่ธมฺมชโย ในฐานะผู้บัญชาการสูงสุดของกองทัพธรรม ซึ่งมีภารกิจอันยิ่งใหญ่ในการปราบมาร และมารในวิชาธรรมกายนั้นไม่ใช่มารที่หน้าตาเหมือนยักษ์ที่มาผจญกับพระพุทธเจ้าตอนออกบวช และก่อนตรัสรู้จนตรัสมาสัมโพธิญาณ และเมื่อสามเดือนก่อนมหาปรีณพพาน แต่คือพระธรรมกายสีดำซึ่งมีกำเนิดในเวลาที่ไม่ใกล้เคียงกับพระธรรมกายสีขาว ซึ่งต่อสู้กันมาตั้งแต่ยังไม่มีโลกแห่งวัตถุ ซึ่งครั้งหนึ่งธมฺมชโย

เขียนเป็นคัมภีร์ด้วยลายมือของตนเอง และให้ผมอ่านเป็นคนแรกในวันที่ 17 พฤษภาคม พ.ศ. 2522 เพื่อเป็นของขวัญวันเกิด แต่ในคัมภีร์เล่มนี้ธมฺมชโยยังไม่ใช้พระตันธาดุดันธรรม บอกแต่ว่ามีพระธรรมกายที่มีबारมีมากสององค์ถูกพระตันธาดุดันธรรมใช้ลงมาปราบมาร แต่มารในที่นี้ไม่ใช่มารแบบในพุทธประวัติ แต่เป็นมารที่เป็นพระธรรมกายสีดำ ซึ่งสู้รบกับธรรมกายสีขาวมาตั้งแต่ก่อนมีสังสารวัฏ

ปรัชญาแนวคิดของธมฺมชโยเหมือนนำเอาภาพยนตร์ที่โด่งดังของ Hollywood สองเรื่องมารวมกันคือ Star Wars กับ The Matrix **ธมฺมชโย เป็นทั้งศาสดา เป็นทั้งพระเจ้าเป็นเจ้าอันสูงสุดของศาสนาใหม่ที่กำเนิดจากพระพุทธศาสนาแต่ไม่ใช่พระพุทธศาสนา**

ในที่สุดไม่กี่สัปดาห์หลังจากนั้นผมจึงตัดสินใจลาออกจากทุกตำแหน่งในวัดพระธรรมกาย และมูลนิธิธรรมกาย พร้อมย้ายไปจำพรรษา ณ วัดราชโอรสาราม เพราะผมสามารถทำงานกับมนุษย์ได้แต่ผมทำงานกับพระเจ้าไม่ได้ เท่านั้นเอง ทั้ง ๆ ที่ทราบว่าคุณค่าตนเองจะไม่สดใสอีกต่อไปและจะพบกับผู้ไม่หวังดีจำนวนมากก็ตาม แต่หลักการคือหลักการ

การต่อสู้คดีโดยศาสตราจารย์อลัน เดอร์โชวิทซ์

เมื่อศาสตราจารย์จากมหาวิทยาลัยฮาร์วาร์ดผู้มีชื่อเสียงรับงานที่จะว่าความให้ตามที่ตกลงกันกับผมไว้ ท่านจึงโทรศัพท์ติดต่อไปยังทนายอาสาปีเตอร์ บัลคานในวันนั้น และให้ทนาย คนนี้ไปกระซิบให้ผู้พิพากษาทราบว่าจะมาว่าความให้นายโจนาธาน ดูดีต่อจากเขา เท่านั้นเองท่าน ผู้พิพากษาก็เขียนสำนวนใหม่ และทนายปีเตอร์ บัลคาน นัดให้ผมไปขึ้นศาลเพื่อเป็นพยานฝ่ายจำเลย ในการพิจารณาลดโทษหรือเพิ่มโทษแก่จำเลย ระหว่างนั้นข่าวเริ่มกระจายไปว่าศาสตราจารย์อลัน เดอร์โชวิทซ์ แห่งมหาวิทยาลัยฮาร์วาร์ดจะมาว่าความให้โจนาธาน ดูดี เท่านั้น อัยการผู้ทำคดีถึงกับเส้นโลหิตแตกในสมอง

วันนั้นเป็นครั้งแรกที่ผมขึ้นศาลในสหรัฐ ท่านผู้พิพากษาให้โอกาสผมอธิบายอย่างเต็มที่ว่า ทำไมคนไทยจึงไม่เชื่อว่าผู้เยาว์สองคนจะเป็นฆาตรกรฆ่าพระล้างวัดได้ คำพิพากษาที่ออกมานั้นกลับเป็นคุณกับโจนาธานอย่างมาก และผู้พิพากษาท่านนี้ได้ตั้งคำถามต่อความเห็นของอัยการ ไว้หลายประการจนเป็นมูลเหตุให้ทนายสามารถอุทธรณ์ในศาลสูงต่อไปได้ง่ายขึ้น

วันที่ 11 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2537 ผู้พิพากษา Gregory Martin ตัดสินลงโทษโจนาธาน ดูดี ให้จำคุกตลอดชีวิต 9 ครั้ง (สำหรับฆาตกรรม 9 คน) บวกกับอีก 56 ปีสำหรับการปล้นชิงทรัพย์สิบของวัด และค่าปรับให้วัดพรหมคุณารามอีก 65,636.11 เหรียญสหรัฐและอีก 4,361.36 เหรียญสหรัฐสำหรับให้บริษัทประกันภัยของวัด⁹ กระนั้นเองแม้โจนาธาน จะหลุดจากโทษประหาร เป็นจำคุกสองร้อยกว่าปี ซึ่งยังมีโอกาสถูกปล่อยตัว ส่วนศาสตราจารย์อลัน เดอโซวิตซ์ ไม่เคยมีลูกความถูกประหารชีวิตเลยแม้แต่ครั้งเดียว ต่อมาคือต้องรอศาลอุทธรณ์ การต่อสู้ในศาลใช้เวลาเป็นปีกว่าจะถึงศาลฎีกาของสหรัฐอเมริกา และต่อมาถึงศาลฎีกาของสหรัฐอเมริกาแต่ศาลฎีกาของสหรัฐ มิได้รับมาพิจารณา เป็นโชคดีประการหนึ่งที่ โจนาธานเป็นคนไฝ่ดี เขาใช้เวลาเรียนหนังสือระดับมหาวิทยาลัยได้ในเรือนจำและได้ปริญญาตรีถึงสองใบ

ปีต่อมาศาสตราจารย์อลัน เดอโซวิตซ์ จึงได้ยื่นคดีนี้ต่อ Ninth Circuit Court ซึ่งเป็นศาลทางสิทธิมนุษยชน ผู้พิพากษาได้พิจารณาและมีมติว่า การจับกุมโจนาธานดูดีนั้นขัดรัฐธรรมนูญอย่างชัดเจน และฝ่ายอัยการรัฐอริโซนาทำสำนวนคดีค้าน กระนั้นศาลอ่านสำนวนของอัยการแล้วไม่เห็นว่าจะชอบด้วยเหตุผลจึงตีตกลงไปอีก เป็นเช่นนั้นอยู่ถึง 4 ครั้งใช้เวลากว่าสิบปี ครั้งล่าสุด Ninth Circuit Court จึงมีคำสั่งให้ศาลอริโซนาพิจารณาคดีนี้ใหม่

ในที่สุดผู้พิพากษาของรัฐอริโซนาเรียกตัวโจนาธาน ดูดี มาพบ บอกว่าให้ยอมรับว่าตนเองอยู่ที่เกิดเหตุจริง และยอมรับว่ามีส่วนในเหตุการณ์สังหารโหดครั้งนั้นแล้วจะถือว่าที่ผ่านมามีทั้งหมดเจ็ดคนไปเพราะจำเลยได้รับโทษเพียงพอแล้ว และจะปล่อยตัวจากเรือนจำในทันที หรืออีกทางเลือกหนึ่งจำเลยจะให้มีการพิจารณาคดีใหม่หมด เมื่อมาจุดนี้ศาสตราจารย์ อลัน เดอโซวิตซ์ บอกว่าความรับผิดชอบต่อดีของคนนั้นหมดลงแล้ว แต่นายโจนาธาน ยืนยันขอให้พิจารณาคดีใหม่ทั้งหมด

ปลายปีพ.ศ. 2557 ขณะที่ผมเป็นอาจารย์อยู่ที่วิทยาลัยแพทยศาสตร์นานาชาติจุฬาภรณ์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ ผมได้รับอีเมลจากนายไบรอัน ดูดี พ่อเลี้ยงของโจนาธาน ว่าครอบครัวดูดีขอเชิญให้ผมเดินทางไปอริโซนา เพราะเชื่อกันว่าศาลจะตัดสินให้ปล่อยตัวโจนาธาน เมื่อคณะลูกขุนตัดสินเสร็จ แม้สื่อมวลชนสำนักต่าง ๆ ในอริโซนา

⁹Stuart, Gary L. (2010), Innocent until Interrogated, Tucson: Arizona University Press, p.262

ซึ่งมีนักข่าวติดตามการตัดสินใจคดีนี้มาตลอดก็วิจารณ์ว่านายโจนาธาน จะได้รับการปล่อยตัวอย่างแน่นอน

ครอบครัวดูดีพามาไปฟังการพิพากษาคดีติดต่อกันตลอดเวลาทั้งสัปดาห์ แต่ลูกขุนไม่มีความเห็นเป็นฉันทามติ ถกเถียงกันอยู่นานจนต้องเปลี่ยนคณะลูกขุนใหม่หลายชุด เหตุการณ์จึงไม่เป็นไปดังคาด หลังจากที่เปลี่ยนลูกขุนหลายคณะ ในที่สุดคณะลูกขุนชุดล่าสุดตัดสินให้โจนาธาน ดูดีผิดจริงและมีโทษจำคุกสองร้อยกว่าปี มากกว่าเดิมเสียอีก

เป็นเรื่องแปลกในการพิจารณาคดีครั้งนี้มีพยานอยู่ปากเดียวคือนายอเล็กซ์ การ์เซีย ซึ่งให้การโดยการอ่านคำให้การของตนเองฟังต่อศาลและคณะลูกขุนส่วนพยานปากอื่น ๆ นั้นเสียชีวิตไปหมดแล้ว แม้เจ้าของปืนและเพื่อนคู่หูที่เป็นพยานปลักปรานายโจนาธานนั้นก็เสียชีวิตไปนานแล้วเช่นกัน เจ้าหน้าที่ตำรวจและนักสืบที่ทำคดีนี้เสียชีวิตไปแล้วทั้งหมด และเป็นเรื่องที่น่าแปลกที่ตั้งแต่การพิจารณาคดีตั้งแต่ศาลชั้นต้นถึงสุดท้ายจำเลยไม่เคยได้รับอนุญาตให้พูดเลยแม้แต่คำเดียว

สิ่งที่โจนาธานไม่ทราบคือ คดีนี้ได้กลายเป็นคดีการเมืองไปแล้ว หากลูกขุนทั้งสองคนมีมติเป็นเอกฉันท์ว่านายโจนาธาน ดูดีเป็นแพะ เขามีสิทธิ์ที่จะฟ้องร้องเรียกค่าเสียหายจากรัฐอริโซนาหลายร้อยล้านเหรียญ และตำแหน่งอัยการของรัฐนั้นเป็นตำแหน่งทางการเมืองที่ได้มาจากการเลือกตั้ง ลูกขุนทั้งคณะจึงไม่อาจยอมให้รัฐอริโซนาแพ้ได้ คดีนี้จึงสิ้นสุดเพียงนี้

บทวิเคราะห์

คดีฆ่าพระที่วัดพรหมคุณาราม รัฐอริโซนาที่เกิดขึ้นเมื่อวันที่ 10 สิงหาคม พ.ศ. 2534 เป็นคดีสะเทือนขวัญที่มีความซับซ้อนแม้ว่าทางการรัฐอริโซนาจะยืนยันซ้ำแล้วซ้ำอีกว่าเป็นคดีฆาตกรรมเพื่อประสงค์ต่อทรัพย์ และโจรที่เข้าไปปล้นฆ่าในตอนดึกของคืนวันนั้นเป็นวัยรุ่นสองคน คือนายโจนาธาน ดูดีและนายอเล็กซ์ การ์เซีย ซึ่งทั้งคู่ได้รับโทษจำคุกสองร้อยกว่าปีพร้อมค่าปรับอีกเป็นจำนวนมาก ผู้ที่ทราบรายละเอียดของคดีนี้ย่อมทราบว่าผู้ต้องขังทั้งคู่เป็นผู้บริสุทธิ์ แต่ถูกกระบวนกรยุติธรรมซึ่งมีการตั้งธงไว้แต่แรกแล้วว่าต้องหาผู้ต้องหามาให้ได้เพื่อปิดคดี

หากพิจารณาด้วยสามัญสำนึก เป็นไปไม่ได้เลยที่วัยรุ่นสองคนจะสามารถควบคุมเหยื่อทั้ง 9 คนได้ โดยเฉพาะเมื่อเหยื่อคนแรก คนอื่น ๆ ก็ต้องสู้ แม้ว่าจะเป็นบรรพชิตในพระพุทธศาสนา สัญชาติญาณในการเอาตัวรอดของแต่ละคนนั้นต้องพยายามทุกวิถีทางที่จะต่อสู้เพื่อรักษาชีวิตของตนไว้ ยกเว้นแม่ชีวัยเกือบ 80 ปีคนเดียวเหยื่อที่ถูกสังหารที่เหลือนั้นเป็นชายฉกรรจ์ โดยเฉพาะอย่างยิ่งพระไพรัช เจ้าอาวาสซึ่งชำนาญในเรื่องมวยไทย และเคยจัดรายการชกมวยไทยหลายครั้งในเมืองฟีนิกซ์ การที่เหยื่อแต่ละคนอยู่ในลักษณะใกล้เคียงกันคือหน้าคั่ว มือสองข้างประคองที่ท้ายทอย แสดงว่าการควบคุมเหยื่อทั้งหมดให้อยู่ในอำนาจนั้นกระทำด้วยมืออาชีพร่วมกันหลายคนและมีทักษะที่ได้รับการฝึกฝนในการควบคุมฝูงชนมาเป็นอย่างดี และเป็นไปได้อีกที่ว่าฆาตกรกลุ่มนี้ใส่ชุดเจ้าหน้าที่ตำรวจหรือเจ้าพนักงานของรัฐเพื่อให้เหยื่อของตนอยู่ในคำสั่ง

อาวุธสังหารที่พิสูจน์ว่าเป็นปืนไรเฟิล Marlin .22 นั้นเป็นปืนแรงขับเคลื่อนต่ำ แต่ผู้ลั่นไกนั้นใช้วิธีจ้องยิงที่ท้ายทอยของเหยื่อแต่ละคนสนับสนุนว่ามีปืนคนนี้เป็นนักฆ่าอาชีพรู้กายวิภาคศาสตร์ของมนุษย์เป็นอย่างดี ไม่ใช่เป็นฆาตกรวัยรุ่นแต่อย่างใด ไม่ ส่วนปืนอีกกระบอกหนึ่งที่ใช้ในคดีนี้คือปืนลูกซอง ซึ่งน่าจะใช้ในการควบคุมเหยื่อที่ขัดขืนและต่อสู้ด้วยความรุนแรง ไม่ใช่เป็นอาวุธที่ใช้ในการสังหารเหยื่อ และไม่มีการตรวจยึดจากผู้ต้องสงสัยรายใดเลยตั้งแต่ต้น

มูลเหตุในการบุกเข้าวัดเพื่อสังหารในครั้งนี้ย่อมไม่ใช่การฆ่าเพื่อชิงทรัพย์แน่นอน เพราะเงินที่ต้นผ้าป่าสองต้นในโบสถ์และสร้อยคอทองคำหลายเส้นบนมือพระประธานยังอยู่ครบ และตู้เซฟของวัดไม่มีร่องรอยการเจาะเงินในตู้ยังอยู่ดี แต่การที่ข้าวของในกุฏิพระถูกรื้อค้น แสดงว่าผู้ร้ายรายนี้เข้ามาด้วยวัตถุประสงค์ที่ชัดเจนที่จะมาหาพัสดุบางอย่าง และจากคำพูดของอธิบดีตำรวจไทย น่าจะเป็นเฮโรอีนที่พระรูปหนึ่งนำมาด้วยจากประเทศไทยเพื่อมาให้โยมคนหนึ่งวัด

คนร้ายในคดีนี้จึงมีสองกลุ่ม ๆ แรกคือแก๊งค์ค้ายาซึ่งมีคนไทยที่มาวัดนี้ประจำมีส่วนเกี่ยวข้องด้วย เจ้าตัวเกิดระแวงว่ามีเจ้าหน้าที่ตำรวจจ้องจับอยู่แล้วจึงไม่ยอมเข้าไปเอาพัสดุนั้นในวัด ส่วนอีกกลุ่มหนึ่งนั้นน่าจะมีสายสัมพันธ์อย่างดีกับตำรวจหรือหน่วยงานปราบปรามยาเสพติด ซึ่งทราบข่าวการนำเข้าเฮโรอีนนี้จากประเทศไทย โดยมีพระรูปหนึ่งเป็นผู้ถือเข้ามาด้วยจากตำรวจสากล และมีเป้าประสงค์แรกที่จะเข้าไปยึดของกลางในวัดแต่หาไม่พบ แต่หากพบพัสดุนี้อาจจะสามารถประจานว่าวัดไทยค้ายา

เสพติดและปิดวัดได้ในที่สุด และอาจใช้ความรุนแรงกับคนในวัดทั้งหมดไปแล้วจึงต้องฆ่าล้างวัดเพื่อไม่ให้มีพยานกล่าวโทษพวกตนต่อไปได้

เห็นได้ชัดแจ้งว่าการนายโจนาธาน คูตินั้นเป็นเป้าหมายในการจับแพะเพื่อปิดคดีมาแล้วตั้งแต่ต้นเมื่อแก๊ง Tucson Four มีท่าทีว่าจะหลุดจากการเป็นผู้ต้องสงสัยด้วยเหตุผลหลายประการเป็นต้นว่า โจนาธานเป็นคนไทย ถึงแม้ว่าจะมีพ่อเลี้ยงเป็นชาวอเมริกันก็ตาม ชาวอเมริกันย่อมสรุปว่าคดีนี้เป็นเรื่องคนไทยฆ่ากันเอง ไม่เกี่ยวกับคนอเมริกัน ส่วนรัฐบาลไทยก็สามารถพูดได้อย่างเต็มปากว่าจำเลยเป็นชาวอเมริกันไปแล้ว ไม่เกี่ยวกับความรับผิดชอบของรัฐบาลไทย ทั้งเจ้าหน้าที่ตำรวจ พนักงานสอบสวน และอัยการต่างทำงานประสานกันอย่างดี เพื่อที่จะล่อถามพ่อแม่ของนายโจนาธานอยู่ที่ใดในเวลาทั้งที่ทั้งสองคนนั่งรถยนต์กลับไปเมือง Colorado Spring ทำให้ทั้งคู่หมดสิทธิ์ที่จะเข้าไปนั่งฟังเจ้าพนักงานสอบสวนโจนาธาน แม้เมื่อเข้าสู่ห้องสอบสวนโจนาธานยังไม่ทราบว่าจะตนเองถูกจับ เพราะเจ้าพนักงานไม่ได้อ่านสิทธิของเขาให้ฟังเลย พูดเพียงสั้น ๆ ว่า “เหมือนอย่างในหนังละนะ” และให้โจนาธาน ลงลายมือชื่อเต็มใจที่จะถูกสอบสวน โดยไม่มีผู้ปกครองหรือทนายอยู่ด้วย สิ่งเหล่านี้เป็นประเด็นที่ทนายปีเตอร์ บัลคานีใช้ในการต่อสู้คดีนี้มาตลอด แต่เป็นประเด็นที่ไม่มีทั้งศาลหรือลูกขุนรับฟังเพราะผู้พิพากษา Gregory Martin ประทับรับฟังว่าเป็นกระบวนการที่ถูกต้องสมบูรณ์มาแล้ว

อุปสรรคสำคัญในการต่อสู้คดีนี้ในหมู่ชาวพุทธไทย คือ ความเชื่อในกฎแห่งกรรม หากพิจารณาอย่างผิวเผิน ความเชื่อในกฎแห่งกรรมทำให้คนกลัวบาป ไม่กล้าทำความชั่ว และตั้งใจทำความดี จึงเป็นสิ่งที่ดี แต่ในทางปฏิบัติเมื่อเรามองโลกผ่านเลนส์ของกฎแห่งกรรมเราเห็นว่าโลกนี้ยุติธรรมเสมอ และเคราะห์กรรมที่เกิดกับใครนั้นเป็นวิบากจากกรรมเก่าหรืออาจเรียกกันว่า “ลัทธิกรรมเก่า” เพราะฉะนั้นชาวพุทธที่เชื่อในกฎแห่งกรรมเกือบทั้งหมดจะถือว่า “ธุระไม่ใช่” แม้พวกเขาจะเชื่อว่าโจนาธานเป็นแพะก็ตาม ถึงแม้ว่าชาตินี้ไม่เคยทำผิดคิดร้ายใคร แต่ชาติที่แล้วก็ต้องเคยกระทำความผิดนั้น จะถูกจับติดคุกติดตารางได้อย่างไร

ความเชื่อในกฎแห่งกรรมยังทำให้กฎหมายในประเทศที่นับถือพุทธศาสนาแบบเถรวาทไม่ศักดิ์สิทธิ์ เพราะชาวพุทธส่วนใหญ่เชื่อว่ากฎแห่งกรรมศักดิ์สิทธิ์กว่าและมองไม่เห็นความรับผิดชอบของตนเองต่อปัญหาในสังคม แม้รู้ว่าสิ่งถูกหรือผิด ด้วยความเชื่อที่ว่ากฎแห่งกรรมนั้นเป็นกฎทางธรรมชาติ เหมือนกฎแรงโน้มถ่วงของโลก ซึ่งยอมให้คุณกับคนที่ทำความดีและให้โทษกับคนที่ทำความชั่วเสมอ เหมือนมือที่มองไม่เห็นที่ให้

คุณกับคนดีและลงโทษคนชั่วเสมอ เงื่อนไขสำคัญของกฎแห่งกรรมคือนำเอาเหตุการณ์ในอดีตมาอธิบายเหตุการณ์ที่เห็นอยู่เฉพาะหน้า แล้วปลดปล่อยความรับผิดชอบของตนเองต่อเหตุการณ์

ตัวอย่างเช่น หากไปพบอุบัติเหตุผู้ที่เชื่อในลัทธิกรรมเก่าก็จะบอกว่ากรรมเก่าตามมาทัน แต่ถ้าคนที่ไม่เชื่อก็จะบอกว่าผู้เคราะห์ร้ายนั้น “ช่วย” ไปอยู่ในที่ไม่ควรอยู่ในเวลาที่ไม่ควรอยู่ โดยสรุปแล้วคือผู้ประสบเคราะห์คือผู้ที่นอกจากจะช่วยเหลือแล้วยังเป็นคนเลวอีกด้วย ในทางตรงกันข้ามคนที่ร่ำรวยมีหน้ามีตาในสังคมทุกคนเป็นคนดีหมดเพราะบุญเก่า แม้ว่าประชาชนทั่วไปทราบว่าเป็นนักเลงโตเป็นเจ้าของธุรกิจผิดกฎหมายก็ตาม

พฤติกรรมของชาวพุทธที่มองโลกผ่านเลนส์ของกฎแห่งกรรมจะวางเฉยกับปัญหาทางสังคมและมองไม่เห็นมิติทางสังคม มุ่งความสนใจไปที่ตนเองเป็นหลัก การวางเฉยในสถานการณ์ที่เป็นปัญหาทางสังคมนี้ทำให้ผู้ที่ทำความดี เพราะต้องต่อสู้กับอำนาจผิดกฎหมายหรือผู้มีอิทธิพลไม่ได้รับกำลังใจ ในขณะที่นักเลง ผู้ที่มีอำนาจและกระทำความผิดได้ใจ เพราะเห็นว่าขนาดที่ตนทำความผิดทางกฎหมายยังไม่มีใครกล้ามาทำอะไร คนดีจึงท้อถอยในขณะที่ผู้กระทำความผิดที่มีอำนาจได้ใจ เท่ากับเป็นการสนับสนุนคนผิดให้มีความกล้ามากยิ่งขึ้น

อีกตักกะหนึ่งของกฎแห่งกรรมคือ “สงฆ์คือบุญเขตของโลก” ทำให้ชาวพุทธทำบุญ ไม่ใช่เพื่อการสะกิลเลส คือความโลภในใจตน แต่ทำบุญด้วยความโลภ หรือเหมือนการลงทุน ซึ่งจะมีผลตอบแทนอย่างมหาศาลในชาติหน้า วัดที่สอนกฎแห่งกรรมเป็นวัดที่ร่ำรวยทุกวัด ทำให้พุทธศาสนากลายเป็นศาสนาที่ค้าบุญ และบุญที่กระทำนั้นคือการทำทานเกือบทั้งหมด และในที่สุดนำไปสู่ลัทธิทุนนิยม (Capitalism) เมื่อนำมาใช้ในปัจจุบันทำให้เกิดลัทธิสุดโต่ง ทำบุญจนหมดตัว “ปิดบัญชีโลก เปิดบัญชีสวรรค์” ทำให้ครอบครัวแตกแยก บ้านแตกสาแหรกขาด คนฆ่าตัวตายกันมามากต่อมากแล้ว

ชาวพุทธกรรมนิยมหรือผู้ที่เชื่อในลัทธิกรรมเก่านี้ไม่คิดที่จะบรรลุนิพพาน ตรัสรู้เป็นพระอรหันต์ไม่กลับมาเกิดอีกในชาตินี้ แต่หวังว่าจะได้ไปสวรรค์ภายหลังที่ตนตายไปแล้ว และตั้งใจจะสะสมเสบียงบุญให้มากที่สุดเพราะเชื่อว่าการไปนิพพานได้นั้นต้องมาจากการสะสมบุญเท่านั้น และเชื่อต่อไปอีกว่าความสุขและความสำเร็จที่เกิดขึ้นในชาตินี้และทุกชาติต่อไปภายหน้ามาจากบุญเท่านั้น เป้าหมายในชีวิตคือการโกยบุญและหนีบาป หากพบปัญหาในชีวิตก็จะเข้าวัดทำบุญแล้วอธิษฐานให้ไม่พบเจอจะเจอปัญหานี้อีกในชาติหน้า

อุปสรรคที่สำคัญอีกประการหนึ่งต่อการต่อสู้คดีในครั้งนี้ คือความกลัวสหรัฐอเมริกา แม้ว่าประเทศไทยไม่เคยตกเป็นเมืองขึ้นของนักล่าอาณานิคมตะวันตก เห็นว่าอเมริกานั้นเป็นอภิมหาอำนาจของโลก เป็นต้นแบบของประชาธิปไตย และทำหน้าที่เป็นตำรวจโลก ตักเตือนลงโทษ หรือแม้แต่กลั่นแกล้งประเทศเล็กประเทศน้อย ด้วยวิธีการต่าง ๆ มากมาย ทั้งที่สหรัฐอเมริกานั้นเป็นประเทศที่ทราบกันดีว่ามีการรังเกียจสีผิว คนผิวสีถือตำรวจผิวขาวกลั่นแกล้งจนเป็นปกติ แม้ว่ารัฐธรรมนูญของสหรัฐระบุไว้ชัดเจนว่าประชาชนทุกคนมีสิทธิเท่าเทียมกันทุกประการก็ตาม รัฐอริโซนาเป็นรัฐที่มีความเหลื่อมล้ำมากที่สุด在美国 เป็นรัฐสุดท้ายที่ยอมรับวันมาร์ติน ลูเธอร์ คิง เป็นวันหยุดสาธารณะ สาเหตุที่ต้องยอมรับก็เพราะว่าถ้าไม่รับก็จะไม่มีสิทธิในการจัด Super Bowl อันเป็นรายการชิงแชมป์อเมริกันฟุตบอลประจำปีซึ่งมีรายได้นับพันล้านเหรียญสหรัฐ

อริโซนาเป็นรัฐที่มีประวัติไม่ดีเรื่องการเลือกปฏิบัติต่อชนกลุ่มน้อย แม้ Miranda Rights ก็มีต้นกำเนิดในรัฐนี้และในเมืองนี้นั่นเองเป็นคดีที่นายมิแรนด้าเป็นโจทก์ฟ้องรัฐอริโซนาที่เจ้าหน้าที่ตำรวจเลือกปฏิบัติกับตน และต่อสู้จนถึงศาลฎีกาแห่งสหรัฐอเมริกา ทำให้ผู้พิพากษากำหนดสิทธินี้ให้เจ้าหน้าที่ตำรวจอ่านทุกครั้งที่มีการจับกุมผู้ต้องหาทุกครั้งในปีค.ศ. 1966 (พ.ศ. 2509) รัฐอริโซนายังไม่มี China Town หรือเมืองที่คนต่างชาติชาวเอเชียตั้งบริษัทห้างร้านกันเยอะๆ เป็นรัฐหนึ่งที่มีชื่อไม่ดีในการเลือกปฏิบัติของชนกลุ่มน้อยมาตลอด

ยิ่งไปกว่านั้นรัฐประหารที่เกิดขึ้นในปีพ.ศ. 2534 ทำให้รัฐบาลไทย ขาดความกล้าหาญที่จะเรียกร้องความเป็นธรรมแก่ผู้เสียหาย ไม่มีการไต่ถามหรือขอคำอธิบายใดๆ ต่อความอยุติธรรมที่เกิดขึ้นในคดีนี้เลยตั้งแต่ต้นจนถึงที่สุด แม้ในปัจจุบันทางการไทยได้เพิกเฉยกับการจับแพะในคดีนี้มาตลอด

บทสรุป

แม้ว่าคดีนี้จะผ่านมามาตั้งแต่เดือนสิงหาคม พ.ศ. 2534 จนถึงปัจจุบันกระบวนการยุติธรรมในสหรัฐอเมริกาสิ้นสุดลงอย่างสิ้นเชิง เป็นเวลาเกือบ 30 ปีแล้วทางการไทยยัง ไม่มีการถอดบทเรียนการจับแพะของเจ้าหน้าที่กระบวนการยุติธรรมของสหรัฐในคดีสังหารหมู่ล้างวัดพรมคุณารามแต่ประการใด การเหยียดผิวของคนผิวขาวในสหรัฐยังเป็นที่ยึดปฏิบัติอย่างแพร่หลาย ในขณะที่ความเชื่อแบบฝังหัวในกฎแห่งกรรมของชาวพุทธ

ไทยยังเป็นอุปสรรคสำคัญในการพัฒนาประเทศ ยังไม่มีการแก้ไข ที่เชื่อกันมาอย่างไร ก็ยังคนทำตาม ๆ กันมาต่อไปอย่างนั้น

ผมเองเป็นคนหนึ่งที่เข้าไปยุ่งเกี่ยวกับคดีนี้ เหตุผลสำคัญคือไม่ชอบเห็นใครถูกรังแกและเห็นว่าการสังหารหมู่ครั้งนี้มีเจอนำตั้งแต่ต้น ผลกระทบนั้นสูงต่อสภาพจิตใจของคนไทย ศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์นั้นถูกรังแกอย่างมาก แม้พยานหลักฐานต่าง ๆ ชัดเจนว่าเป็นการจับแพะเพื่อปิดคดี ชาวพุทธไทยและคนไทยรู้สึกเฉย เป็นทองไม่รู้ร้อนเพราะเห็นว่าอะไรไม่ใช่ ไม่มีผู้ใดที่อยากจะออกมาแก้ไขปัญหานี้โดยเฉพาะอย่างยิ่งในสหรัฐที่ประชากรถูกปลุกฝังให้ปกป้องสิทธิของตนเองหากใครที่ไม่ปกป้องสิทธิของตนเองก็ถูกมองว่าเป็นคนอ่อนแอ ไม่สมควรที่จะอยู่ในสังคมแห่งเสรีภาพนี้

หากมันย้อนเวลากลับไปได้ ผมจะตัดสินใจกระโจนเข้าไปช่วยโจนาธาน ดูดีหรือไม่? คำตอบคือ เข้าไปช่วย ผมจะยังคงตัดสินใจเหมือนเดิมทุกประการ แม้ว่าการเข้าไปยุ่งเกี่ยวกับคดีนี้ผมเองจะสูญเสียสถานะทางสังคม จากการที่เป็นผู้บริหารระดับสูงในวัดพระธรรมกาย ต้องย้ายวัด ถูกประณามว่าเป็นจอมเนรคุณ กลายเป็นศัตรูกับคนที่ครั้งหนึ่งเป็นปณิชนียบุคคลที่ผมครั้งหนึ่งเชื่อว่า “สามารถตายแทนได้” ก็ตาม

ในทางตรงข้ามหากเกิดการสังหารหมู่คนอเมริกันในประเทศไทยแบบเดียวกับที่เกิดคดีนี้บ้าง อะไรจะเกิดขึ้น? รัฐบาลสหรัฐจะทำทุกอย่างเพื่อเอาคนผิดตัวจริงมาลงโทษ และจะเรียกร้องค่าเสียหายทุกบาททุกสตางค์จากทางการไทย ตลอดจนจะมีการลงโทษทางการค้า การตัดเงินช่วยเหลือทางทหารจนทำให้รัฐบาลไทยอยู่ไม่เป็นสุข และหากมีการจับแพะเพื่อปิดคดีหน่วยงานของรัฐบาลอเมริกันจะยิ่งบีบคั้นคนไทยและรัฐบาลไทยอย่างไม่มีวันเลิกกราเป็นอันขาด เพราะเขาถือว่าต้องปกป้องสิทธิของประชาชนของเขา

สังคมไทยจำเป็นต้องถอดบทเรียนคดีสะเทือนขวัญครั้งนี้เพื่อแก้ไขปัญหามีอยู่แล้ว และที่จะเกิดขึ้นทั้งในประเทศและนอกประเทศ คดีเช่นนี้ต่อไปจะเกิดขึ้นอีกแน่นอนไม่ช้าก็เร็ว เพราะสังคมยังคงเคลื่อนไหวต่อเนื่อง ในสหรัฐอเมริกาเองมีนักกฎหมายหลายคนสนใจคดีนี้อยู่ มีการเขียนเป็นหนังสืออย่างละเอียด และบทพจนเหตุการณ์ทั้งหมดปัจจุบันหนังสือเล่มนี้ได้กลายมาเป็นหนังสืออ่านในคณะนิติศาสตร์ของมหาวิทยาลัยทุกแห่งในอเมริกา ส่วนประเทศไทยคดีนี้เป็นที่ลืมนั่นไปหมดแล้ว ทั้งที่ผู้เสียหายทั้งหมดเป็นคนไทย

หน่วยงานสำคัญที่ควรเข้ามารับผิดชอบสังคมไทยคือสถาบันการศึกษาต่าง ๆ ที่จำเป็นต้องจัดการเรียนการสอนให้เยาวชนไทยเติบโตด้วยความกล้าหาญทางศีลธรรม

กล้าที่จะยืนหยัดที่จะต่อสู้กับสิ่งที่ผิดไม่ว่าจะประเมิณเหตุการณ์ต่าง ๆ แล้วเสียเปรียบอย่างมาก เหมือนกับไม่มีทางที่จะชนะเลยก็ตาม แต่ไม่ใช่ก้าวร้าวและใช้ความรุนแรงในต่อสู้เพื่อความเป็นธรรม ส่วนสังคมศาสนาจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องปฏิรูปการตีความกฎแห่งกรรมให้เป็นวิทยาศาสตร์มากขึ้น แต่เป็นเรื่องของเหตุปัจจัยซึ่งมนุษย์ด้วยกันเองเป็นเหตุปัจจัยอย่างหนึ่งในสังคม โดยเฉพาะอย่างยิ่งในปัจจุบันคือสื่อมวลชนและโซเชียลมีเดียต่าง ๆ

เหตุเดียวที่นายโจนาธาน ดูดีจะได้รับการปล่อยตัวในฐานะผู้บริสุทธิ์คือ ฆาตกรตัวจริงออกมาสารภาพว่าเป็นผู้สังหารโหดฆ่าพระล้างวัดพรหมคุณาราม และความกระจ่างในคดีนี้ก็จะเกิดขึ้นหรือไม่ก็มีการปฏิรูปขบวนการยุติธรรมของสหรัฐอเมริกาใหม่อย่างชนิดยกเครื่อง ถึงทุกวันนี้ผมก็เพียงได้แต่ภาวนาว่าฆาตกรตัวจริงจะสำนึกบาปแล้วออกมาสารภาพในกรรมที่ตนเองได้ทำในคืนวันที่ 10 สิงหาคม พ.ศ. 2534 ที่วัดพรหมคุณาราม

เอกสารอ้างอิง

- ศุภชัย ตรีบำรุง และทองใบ ทองเปาต์. (2537). *หยดเลือดบนจีวร*. กรุงเทพมหานคร: เอ.เอส.คอมพิวเตอรืกราฟฟิค.
- Stuart, Gary L. (2010). *Innocent until Interrogated*. Tucson, USA: University of Arizona Press.

กฎหมายมีไว้ทำไม?

What Does the Laws Matter?

พินิตำรวจตรี ดร.ชวนัสส์ เจนการ¹

บทคัดย่อ

ปัญหาของการศึกษากฎหมายในประเทศไทยคือการเรียนการสอนที่เน้นการตีความตัวบทกฎหมายและการศึกษาคำพิพากษากฎีกาเป็นหลักบทความนี้จึงได้รวบรวมแนวคิดหลักที่มีอิทธิพลต่อการพัฒนาและความเปลี่ยนแปลงของกฎหมายในแต่ละยุคโดยวิเคราะห์ให้เห็นถึงนัยสำคัญและความสำคัญของกฎหมายในแต่ละยุคที่จะต้องมียุทธศาสตร์ไว้เพื่ออะไรโดยมิได้เปรียบเทียบว่าระบบหรือกฎหมายในยุคใดมีความเด่นหรือด้อยกว่ายุคใด และไม่ได้มุ่งหวังว่าจะนำเสนอข้อสรุปว่ากฎหมายในยุคใดเป็นระบบกฎหมายที่ดีที่สุด หรือนำเสนอข้อเสนอในการพัฒนาระบบกฎหมายไปในหนึ่งทางใดแต่อย่างใด

คำสำคัญ กฎหมาย, ระบบกฎหมาย, ประวัติศาสตร์กฎหมายไทย

Abstract

The problem of studying law in Thailand is the teaching that focuses merely on the interpretation of the law and the study of the Supreme Court's judgments. This article, therefore, combines the main concepts that influence the development and change of law in each era by analyzing the significance and importance of the law in each era that the law must be for what reason without comparing whether the system or law in any era that it is superior or

¹อาจารย์ประจำวิทยาลัยสหวิทยาการ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์

inferior to any other era and does not expect it to convey conclusions about the age of the law that is the best legal system or presenting a proposal to develop a legal system in any way.

Keywords: law, the legal system, history of Thai law

บทนำ

“ที่ใดมีสังคม ที่นั่นย่อมมีกฎหมาย” (Ubi societas ibi jus) เป็นสุภาษิตละตินที่สะท้อนให้เห็นว่ากฎหมายเป็นสิ่งจำเป็นเคียงคู่กับสังคมมนุษย์ ซึ่งหากมีคำถามว่าเรารู้จักกฎหมายหรือไม่? ก็เชื่อได้ว่าทุกคนหากไม่ได้เป็นผู้ปลื้กวิเวกตนออกจากสังคมจนไม่เคยเจอหน้าผู้คนแล้วจะต้องมีความคุ้นเคยหรือมีความเกี่ยวพันกับกฎหมายไม่ทางใดก็ทางหนึ่ง แต่ถ้าถามว่ามีกี่คนที่รู้จักกฎหมายเป็นอย่างดีก็อาจจะมีเพียงนักนิติศาสตร์หรือผู้ที่ศึกษาเล่าเรียนหรือประกอบอาชีพทางกฎหมายซึ่งเป็นเพียงคนส่วนน้อยเท่านั้นที่มีความรู้ทางกฎหมาย แต่ถ้าถามให้ลึกลงไปว่ามีกี่คนที่เข้าใจกฎหมายแล้วนั้น คำถามนี้แม้แต่นักนิติศาสตร์หลายคนก็ไม่อาจกล่าวได้ว่าตนเป็นผู้มีความเข้าใจกับกฎหมายอย่างถ่องแท้

การศึกษากฎหมายของประเทศไทยในปัจจุบันนั้นจะเน้นการเรียนการสอนในเรื่องของการตีความตัวบทกฎหมายและการศึกษาคำพิพากษาฎีกาเป็นหลักซึ่งอาจทำให้นักกฎหมายมีความรู้ทางกฎหมายเพียงอย่างแคบเพราะเป็นเพียงผู้ที่มีความรู้เกี่ยวกับตัวบทกฎหมายเท่านั้น หากแต่ขาดความเข้าใจถึงหลักคิดหรืออุดมคติของกฎหมาย ไม่ทราบถึงที่มาและความเปลี่ยนแปลงที่ทำให้เกิดพัฒนากฎหมาย และไม่สามารถเข้าใจได้ว่าการมีอยู่หรือไม่มีอยู่ของกฎหมายในแต่ละเรื่องนั้นมีความจำเป็นหรือส่งผลกระทบต่อสังคมอย่างไร ซึ่งการที่นักกฎหมายมีเพียงความรู้ความเข้าใจแต่ตัวบทกฎหมายเท่านั้นถือเป็นอันตรายอย่างยิ่งเพราะจะมีแต่ผู้รู้กฎหมายที่เชี่ยวชาญที่ศึกษาแต่กฎหมายในทางที่จะเอามาชนะคดีกันทางคดีเท่านั้น แต่จะไม่สามารถนำกฎหมายมาสร้างสรรค์หรือปรับใช้กฎหมายให้เกิดประโยชน์อย่างแท้จริงต่อสังคมได้เลย บทความกฎหมายมิได้ทำให้ความพยายามในการรวบรวมและวิเคราะห์

แนวคิดหลักที่มีอิทธิพลต่อการพัฒนาและเปลี่ยนแปลงของกฎหมายในแต่ละยุคจนเป็นที่มาของกฎหมายสมัยใหม่ในปัจจุบัน ในทางทฤษฎีเกี่ยวกับวิวัฒนาการของกฎหมายมีการแบ่งกฎหมายเป็นสามยุคตามแนวทฤษฎีกฎหมายสามชั้น ซึ่งในยุคแรกเป็นยุคที่เรียกว่ากฎหมายชาวบ้าน (Volksrecht) ซึ่งกฎหมายในยุคนั้นคือข้อห้ามในสิ่งที่ขัดกับความรู้สึกทางศีลธรรมของคนในสังคม ยุคต่อมาเป็นยุคที่เรียกว่ากฎหมายของนักกฎหมาย (Juristenrecht) เป็นยุคที่มีการศึกษาตีความและกำหนดหลักการทางกฎหมายโดยตุลาการและผู้มีวิชาชีพกฎหมาย ซึ่งมีการพัฒนาหลักการทางกฎหมายมาจากการตีความกฎหมายและการกำหนดหลักการของกฎหมายโดยนักกฎหมายมาปรับใช้กฎหมายให้เหมาะสมกับข้อเท็จจริงในคดีแต่ละเรื่อง ในยุคที่สามที่เรียกว่ากฎหมายเทคนิค (Technical Law) เป็นยุคที่สังคมมีความซับซ้อนขึ้นจำเป็นต้องมีการกำหนดกฎหมายด้วยเหตุผลทางเทคนิค โดยกฎเกณฑ์ความถูกต้องทางกฎหมายที่ตั้งขึ้นมานั้นอาจไม่ใช่เหตุผลทางศีลธรรมโดยตรง เช่น การบังคับให้มีการเดินรถในเส้นทางจราจรทางซ้ายของถนน การบังคับเก็บภาษีอากร กฎหมายที่ดิน เป็นต้น (สมยศ เชื้อไทย, 2531) ในสังคมยุคปัจจุบันจะเห็นได้ว่ากฎหมายที่กำหนดขึ้นในยุคหลังต่างเป็นกฎหมายในเชิงเทคนิค หรือแม้แต่การปรับปรุงแก้ไขกฎหมายหลักพื้นฐานอย่างประมวลกฎหมายแพ่ง ประมวลกฎหมายอาญาหรือกฎหมายวิธีสบัญญัติในยุคหลังนั้นส่วนใหญ่แล้วก็จะเป็นไปด้วยเหตุผลทางเทคนิคมากกว่าเหตุผลทางศีลธรรมหรือหลักการพื้นฐานทางกฎหมาย (Simple Natural Reason) หรืออาจกล่าวได้ว่าการศึกษากฎหมายในปัจจุบันกฎหมายทางเทคนิคจึงมีบทบาทมากขึ้น แต่ยังมีงานวิชาการเพียงส่วนน้อยเท่านั้นที่ให้ความสำคัญกับการศึกษาหลักเทคนิคของกฎหมาย ในบทความกฎหมายมีไว้ทำไมฉบับนี้จึงได้ให้ความสำคัญกับการรวบรวมและอธิบายหลักคิดเชิงเทคนิคในการใช้กฎหมายสำหรับนักกฎหมายยุคใหม่ให้เกิดความเข้าใจในการวิเคราะห์เหตุผลทางเทคนิคของกฎหมายได้อย่างถ่องแท้มากขึ้นอีกด้วย

กฎหมายยุคแรกจนถึงกฎหมายยุคสมัยใหม่ (Modern Law)

สมยศ เชื้อไทย (สมยศ เชื้อไทย, 2560) ได้นำเสนอว่าการรวมกลุ่มทางสังคมระยะแรกสุดเป็นการรวมตัวในลักษณะครอบครัวหรือเครือญาติการกำหนดระเบียบกฎเกณฑ์ในครอบครัวก็เป็นไปในลักษณะอะลุ่มอล่วยไม่เคร่งครัด ความจำเป็นของกฎหมายในระยะนี้ก็เป็นไปในลักษณะของกฎเกณฑ์ทางศีลธรรมหรือจารีตประเพณี

โดยยังไม่เคร่งครัดร้ายแรงเอาเป็นเอาตายเหมือนกับการวางระเบียบปกครองบ้านเมือง กฎเกณฑ์ส่วนใหญ่เป็นการกำหนดกฎเกณฑ์เกี่ยวกับการกำหนดความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล เช่น ผู้ใหญ่มีอำนาจปกครองหรือลงโทษผู้น้อยตามสมควร ภาระหน้าที่ในการให้การอุปการะเลี้ยงดู การแบ่งหน้าที่ในการทำมาหากิน เป็นต้น โดยเป็นสังคมขนาดเล็กวิธีการระงับข้อพิพาทที่เป็นไปในลักษณะอะลุ่มอล่วยไม่รุนแรง เมื่อสังคมขยายตัวขึ้นกลายเป็นสังคมอีกระดับที่เรียกว่าชนเผ่า (Tribe) ความจำเป็นในการรวมกลุ่มทางสังคมเป็นเรื่องของการให้ความช่วยเหลือร่วมมือเพื่อความอยู่รอดและความสุขร่วมกัน ในยามสงบก็เป็นการร่วมมือกันในระดับที่ใหญ่ขึ้น เช่น รวมกันไปล่าสัตว์ ทำกิจกรรมในยามสงครามก็ต้องช่วยกันสู้รบกับข้าศึกชนเผ่าอื่น กฎหมายในยุคนี้ก็จะมีความเคร่งครัดเอาจริงเอาจังมากขึ้น มีการใช้กำลังบังคับกับผู้กระทำความผิด ยิ่งเมื่อสังคมขยายขนาดใหญ่มากขึ้น มีการแบ่งชนชั้นปกครองกับราษฎร ในระยะนี้กฎหมายทางศีลธรรมหรือจารีตประเพณีเท่านั้นไม่เพียงพอจะใช้ในการควบคุมทางสังคม ความจำเป็นของกฎหมายในระยะนี้เพื่อใช้บังคับบัญชาอย่างเด็ดขาดและมีบทลงโทษที่รุนแรงเพื่อใช้ในการบังคับบัญชาทางทหาร และเกิดระบบการปกครองที่มีผู้ใช้อำนาจปกครองและผู้อยู่ใต้การปกครองที่ชัดเจน มีกฎหมายเพื่อใช้อำนาจบังคับบัญชาและลงโทษผู้ขัดขืนอย่างจริงจัง นอกจากนี้เมื่อเกิดการรวมตัวในสังคมที่ใหญ่ขึ้นเป็นธรรมดาที่จะต้องก็มีความขัดแย้งหรือทะเลาะวิวาทระหว่างกันเกิดขึ้นได้ ซึ่งหากเกิดข้อพิพาทที่ไม่สามารถตกลงกันได้แล้วก็จำเป็นต้องมีผู้ตัดสินชี้ขาด โดยการตัดสินชี้ขาดก็จะต้องใช้หลักกฎหมายและกำหนดตัวผู้มีอำนาจชี้ขาดให้เป็นไปตามกฎหมายนั้น

สมัยก่อนเป็นยุคที่มีการแย่งชิงและตัดสินกันด้วยการใช้กำลัง การรวมตัวเป็นประเทศเป็นสิ่งที่จำเป็นเพื่อให้มีกำลังเพียงพอปกป้องคุ้มครองตัวเองได้ กฎหมายในยุคนี้จะมีจุดเด่นในเรื่องของการจัดระเบียบรัฐเพื่อวางระบบปกครอง การบังคับบัญชา และรวบรวมกำลังพลเพื่อใช้ในการเกณฑ์แรงงานหรือทำศึกสงคราม ดังจะเห็นตัวอย่างได้จากรัฐโบราณ อย่างเช่นระบบไพร่ในสมัยอยุธยาที่บังคับให้ไพร่หรือบุคคลธรรมดาต้องมีสังกัดมูลนายเพื่อพร้อมจะเกณฑ์คนมาได้ตลอดเวลา ซึ่งหากไม่เข้าสังกัดมูลนายนอกจากจะต้องถูกลงโทษแล้วยังถือว่ารัฐไม่รับรองสถานะบุคคลและจะต้องถูกจำกัดสิทธิพลเมืองบางประการ เช่น ไม่สามารถนำคดีมาฟ้องร้องได้ (แสง บุญเฉลิมวิภาส, 2060)

ตัวอย่างของระบบศักดินา (Feudal System) ในยุโรปยุคกลาง (ศตวรรษที่ 6-15) ที่มีการวางระบบความสัมพันธ์ระหว่างเจ้านาย (Noble) กับบ่าวไพร่บริวาร (Peasantry) โดยอาศัยการถือสิทธิครองที่ดินของเจ้านายเป็นปัจจัยทำกิน ซึ่งเจ้านายผู้เป็นเจ้าของที่ดินก็จะมีหน้าที่รักษาความสงบเรียบร้อย ระวังข้อพิพาท และอำนวยความสะดวกในเขตปกครองของตน โดยบ่าวไพร่บริวารก็จะตอบแทนด้วยผลผลิตแรงงานและถูกเกณฑ์เป็นกำลังรบในยามสงคราม หรือที่เห็นตัวอย่างเด่นชัดในยุคของการรวมชาติจีน ฉินฉือหวังตี้หรือฉินซีฮ่องเต้ (Qin Shi Huangdi) ได้ใช้แนวคิดเชิงนิตินิยม (Legalism) หรือการใช้กฎหมายนำการปกครอง โดยวิธีการกำหนดระบบกฎหมายเดียวให้ทั่วอาณาจักรจีน ให้มีการกำหนดหน้าที่ของชนชั้นต่างๆ ตั้งแต่ระดับขุนนาง ทหาร ราษฎร และมีระบบการให้รางวัลและการลงโทษที่เด็ดขาดชัดเจนในการรักษาหน้าที่ที่กำหนดนั้น ทำให้เกิดระบบสายการบังคับบัญชาที่เข้มแข็งและลำดับชั้นของคนในสังคมที่ชัดเจน ซึ่งเป็นตัวอย่างที่น่าสนใจในการใช้ระบบกฎหมายในการสร้างความเข้มแข็งในระบบการปกครองที่ประสบความสำเร็จในการรวมชาติและสามารถใช้ในการปกครองประเทศจีนทั้งประเทศได้ (Zimmerman, 2014)

ในงานของ สมชาย ปรีชาศิลปปะกุล (2549) ได้แบ่งยุคของกฎหมายเป็นยุคสำคัญสามช่วงเวลา ยุคแรก เป็นยุคกฎหมายยุครัฐราชาธิราช หรือในยุคที่กษัตริย์เป็นใหญ่ในสมัยที่รัฐยังไม่มีอาณาเขตชัดเจน ความสัมพันธ์ของรัฐเป็นไปในแบบประเทศราชจากการที่รัฐที่อ่อนแอ (ประเทศราช) มักจะยอมอยู่ใต้รัฐที่เข้มแข็ง (ราชาธิราช) เพื่อการปกป้องคุ้มครองดูแล ซึ่งโดยทั่วไปรัฐราชาธิราชก็จะใช้กฎหมายและระบบปกครองของรัฐบังคับเฉพาะในดินแดนหัวเมืองของตนเท่านั้น ในส่วนหัวเมืองประเทศราชก็ยังคงใช้กฎหมายท้องถิ่นในการปกครองตนเองได้ โดยภาระของประเทศราชคือการส่งเครื่องราชบรรณาการที่แสดงถึงความภักดี และเกณฑ์กำลังมาช่วยรบยามสงคราม ยุคสอง เป็นยุคกฎหมายรัฐสมบูรณาญาสิทธิ หรือยุคที่เกิดการรวมตัวของรัฐชาติภายใต้กษัตริย์ผู้มียอำนาจสูงสุด ระบบกฎหมายในยุคนี้อยู่ภายใต้รัฐมีอาณาเขตแน่ชัดและการบังคับใช้กฎหมายแห่งรัฐแก่ประชาชนทุกคนในเขตดินแดน มีระบบกฎหมายของรัฐส่วนกลางและการบังคับใช้กฎหมายผ่านกลไกของรัฐ หากแต่ในยุคนี้ยังมีกษัตริย์เป็นผู้มีอำนาจสูงสุดและเป็นผู้บัญญัติกฎหมาย ยุคสาม เป็นยุคกฎหมายยุครัฐชาติ หรือยุคที่มีการปกครองภายใต้ระบบรัฐสมัยใหม่ (Nation State) และเปลี่ยนแปลงอำนาจการปกครองสูงสุดจากกษัตริย์มาอยู่ภายใต้กลไกการปกครองของรัฐ

ในประเทศไทยนั้นได้แบ่งยุคกฎหมายยุครัฐราชาธิราชเป็นช่วงเวลาระหว่างสมัยอยุธยาถึงรัตนโกสินทร์ในรัชกาลที่ 4 ส่วนยุคกฎหมายรัฐสมบูรณาญาสิทธิเป็นช่วงเวลาในสมัยรัชกาลที่ 5 จนกระทั่งมีการเปลี่ยนแปลงการปกครองในปี พ.ศ.2475 เป็นช่วงที่มีการเปลี่ยนแปลงจากแรงกดดันโดยตรงจากชาติตะวันตกที่เห็นว่าระบบกฎหมายไทยล้าหลังป่าเถื่อน และในยุคสุดท้ายอันเป็นยุคกฎหมายยุครัฐชาตินั้นเป็นช่วงหลังจากเปลี่ยนระบบการปกครองมาเป็นระบอบประชาธิปไตยจนถึงปัจจุบัน ในกระบวนการเปลี่ยนแปลงนั้นคณะผู้ก่อการเปลี่ยนการปกครองนั้นก็ล้วนได้รับอิทธิพลจากแนวคิดและอุดมคติของชาติตะวันตกมาทั้งสิ้น ซึ่งหากพิจารณาถึงวิวัฒนาการทางกฎหมายของชาติตะวันตกก็จะพบนัยสำคัญของระบบกฎหมายตะวันตกหลายประการที่มีอิทธิพลต่อระบบกฎหมายในปัจจุบัน

ในงานของ ปรีดี เกษมทรัพย์ (2560) ได้ทำการศึกษาแนวคิดทางนิติปรัชญาของโลกตะวันตกในแต่ละยุคและได้ชี้ให้เห็นถึงความเปลี่ยนแปลงทางอุดมคติแนวคิดที่ว่า แต่เดิมชาติตะวันตกและแหล่งอารยธรรมต่างๆ ล้วนแต่มีความเชื่อในเรื่องของภูตผีปิศาจ เทพเจ้า เทวดา และสิ่งลึกลับเหนือธรรมชาติ ความคิดในเรื่องของกฎหมายและความยุติธรรมของคนในยุคนี้ก็มาจากนิยายปรัมปรา (Myth) ซึ่งเรื่องที่เล่าผ่านต่อทางเทพนิยายได้กลายเป็นความเชื่อและเป็นสิ่งที่ผู้คนถือปฏิบัติเสมือนหนึ่งเป็นกฎหมาย ยกตัวอย่างเช่นกรณีชาวกรีกโบราณได้ให้ความยกย่องเทพ Themis เป็นเทพีแห่งสติปัญญา ซึ่งคำแนะนำของเทพ Themis ในเทพนิยายได้กลายเป็นจารีตของชาวกรีกโบราณและถูกแปลมาเป็นกฎหมายที่เรียกว่า Themistes กรณีที่มาของกฎหมายที่มาจากเทพนิยายปรัมปรานั้นก็สอดคล้องกับเรื่องของคัมภีร์พระธรรมศาสตร์ในกฎหมายไทยโบราณที่มีเรื่องเล่าเกี่ยวกับมะโนสารฤๅษีที่เหาะไปยังกำแพงจักรวาลแล้วนำพระธรรมศาสตร์ซึ่งเป็นหลักธรรมของพระพรหมมาเขียนเป็นคัมภีร์พระธรรมศาสตร์ซึ่งกลายมาเป็นต้นแบบของกฎหมายในสมัยอยุธยาและรัตนโกสินทร์ตอนต้น การที่มีเรื่องเล่าผ่านเทพนิยายจนกลายเป็นความเชื่อของผู้คนและได้ถูกบัญญัติเป็นกฎหมายโดยรัฐในยุคนั้นเป็นปรากฏการณ์ที่เกิดขึ้นในต่างชาติต่างวัฒนธรรมทั่วโลก กฎหมายในยุคนี้จึงเป็นกระบวนการที่ทำให้ยืนยันระบบความเชื่อที่ยึดถือกันมาอย่างยาวนานของผู้คนโดยนัยหนึ่งก็อาจจะกล่าวได้ว่ากฎหมายในระยะแรกเกิดขึ้นจากความเชื่อของผู้คนในเรื่องผิด ชอบ ชั่ว ดี ซึ่งอาจมีที่มาจากเรื่องเล่าหรือจินตนาการที่ผู้คนสามารถเข้าถึงได้ง่ายอย่างเช่นเทพนิยาย หรืออีกนัยหนึ่งการที่คนยุคนั้นมีความเชื่อในสิ่งลึกลับเหนือ

ธรรมชาติการใช้กระบวนการสร้างความเชื่อให้กับประชาชนผ่านเรื่องเหนือธรรมชาติก็อาจเป็นอุบายที่แยบยลของชนชั้นปกครองในช่วงเวลานั้นก็เป็นได้

ในประวัติศาสตร์ของชนชาติยุโรป กรีกเป็นชาติแรกที่ใช้หลักเหตุผลและสติปัญญาแทนความเชื่อเรื่องอำนาจลึกลับเหนือธรรมชาติ โดยในยุค 600-700 ปีก่อนคริสต์ศักราชเริ่มมีนักปราชญ์ชาวกรีกหันมาใช้สติปัญญาและการใช้เหตุผลมาอธิบายปรากฏการณ์ต่างๆ ด้วยความที่กรีกมีนครรัฐเล็กๆ หลายแห่งซึ่งแต่ละแห่งต่างก็มีอำนาจในการปกครองตนเองจึงเป็นเวทีของนักปราชญ์ในการนำเสนอแนวคิดต่างๆ และมีการพัฒนารูปแบบการปกครองและสร้างแนวคิดใหม่ทางการเมืองการปกครองในนครรัฐต่างๆ จากเดิมที่อารยธรรมโบราณมักจะใช้การปกครองแบบกษัตริย์เป็นผู้ปกครองเท่านั้น ดังเช่นที่ Aristotle ได้สรุปว่ารูปแบบการจัดการปกครองมีสามแบบคือ การปกครองโดยอำนาจของคนๆ เดียว การปกครองในอำนาจของหมู่คณะส่วนน้อย และการปกครองโดยมวลชนส่วนใหญ่ ซึ่งแนวคิดในการปกครองโดยมวลชนส่วนใหญ่ได้ถูกพัฒนามาเป็นระบบการปกครองแบบประชาธิปไตยในปัจจุบัน ในยุคนี้ได้มีการให้แนวคิดเกี่ยวกับกฎหมายและกระบวนการยุติธรรมที่น่าสนใจไว้หลายประการ ไม่ว่าจะเป็นในเรื่องทักษะการปกครองด้วยกฎหมายที่เป็นธรรมในหนังสือ The Laws ของ Plato ที่เป็นแนวคิดเกี่ยวกับหลักนิติรัฐ อย่างไรก็ตามก็ด้อยค่าของปรัชญากรีกถูกแทนที่ด้วยยุคโรมันจากการที่จักรวรรดิโรมันได้แผ่ขยายอำนาจไปทั่วยุโรป ซึ่งรากฐานทางวัฒนธรรมการปกครอง และกฎหมายของชาวโรมันก็มีอิทธิพลต่อระบบกฎหมายของชาติยุโรปในระยะต่อมาไม่ว่าจะเป็นแนวคิดในรวบรวมและชำระกฎหมายต่างๆ มารวบรวมและจัดทำประมวลกฎหมายให้เป็นระบบระเบียบแล้วนำมาเขียนเป็นลายลักษณ์แล้วมีการประกาศใช้ให้รับทราบอย่างชัดเจน หรือที่เรียกว่าระบบกฎหมายซีวิลลอว์ (Civil Law)² ก็มีที่มาจากวัฒนธรรมของชาวโรมันนั่นเอง

ระบบกฎหมายโรมันถือเป็นรากฐานในการพัฒนาระบบกฎหมายในชาติยุโรปอื่นๆ เช่น ฝรั่งเศส เยอรมัน และในช่วงเวลาเดียวกันก็มีมหาอำนาจยุโรปอีกชาติหนึ่งคือชาติอังกฤษซึ่งได้รับอิทธิพลจากกฎหมายโรมันเพียงเล็กน้อยเนื่องจากอังกฤษไม่ได้

²ระบบกฎหมายซีวิลลอว์ (Civil Law) หรือเรียกอีกอย่างว่าระบบประมวลกฎหมายหรือระบบกฎหมายลายลักษณ์อักษร เป็นระบบกฎหมายที่มีการรวมรวมหลักกฎหมายและจารีตประเพณีมาเขียนรวมเป็นประมวลกฎหมายในลักษณะลายลักษณ์อักษร อย่างไรก็ตามก็ด้อยค่าของปรัชญากรีกถูกแทนที่ด้วยยุคโรมันจากการที่จักรวรรดิโรมันได้แผ่ขยายอำนาจไปทั่วยุโรป ซึ่งรากฐานทางวัฒนธรรมการปกครอง และกฎหมายของชาวโรมันก็มีอิทธิพลต่อระบบกฎหมายของชาติยุโรปในระยะต่อมาไม่ว่าจะเป็นแนวคิดในรวบรวมและชำระกฎหมายต่างๆ มารวบรวมและจัดทำประมวลกฎหมายให้เป็นระบบระเบียบแล้วนำมาเขียนเป็นลายลักษณ์แล้วมีการประกาศใช้ให้รับทราบอย่างชัดเจน หรือที่เรียกว่าระบบกฎหมายซีวิลลอว์ (Civil Law)² ก็มีที่มาจากวัฒนธรรมของชาวโรมันนั่นเอง

ถูกยึดครองโดยโรมันอย่างเด็ดขาดและมีการพัฒนาระบบกฎหมายของตนเอง ระบบกฎหมายของอังกฤษเป็นระบบวินิจัยคดีตามหลักกฎหมายทั่วไป หรือเรียกว่าระบบกฎหมายคอมมอนลอว์ (Common Law)³ ซึ่งเป็นกฎหมายที่ผู้พิพากษาสร้างขึ้นจากหลักเหตุผลที่ได้จากการพิจารณาข้อเท็จจริงในข้อพิพาทแล้วถือเป็นบรรทัดฐานในการตัดสินคดีต่อมาในลักษณะที่ว่าหากข้อเท็จจริงเหมือนกันต้องตัดสินเหมือนกัน โดยระบบกฎหมายซีวิลลอว์ (Civil Law) และระบบกฎหมายคอมมอนลอว์ (Common Law) นั้นหากพิจารณาถึงหลักคิดและการกำเนิดของระบบกฎหมายก็จะมีลักษณะใกล้เคียงกันคือเกิดจากการที่สังคมเจริญขึ้น มีกรณีพิพาทและคดีต่างๆ เริ่มมีความหลากหลายและกระจัดกระจายไปในพื้นที่ต่างๆ จึงมีความพยายามที่จะรวมกฎหมายให้เป็นหมวดหมู่และเป็นระบบระเบียบ โดยในทางระบบกฎหมายซีวิลลอว์จะทำการรวบรวมกฎหมายหลายเรื่องมารวบรวมให้เป็นหมวดหมู่ ส่วนในทางคอมมอนลอว์ก็จะทำการรวบรวมแนวคำพิพากษาในการตัดสินคดีในลักษณะต่างๆ เพื่อใช้เป็นบรรทัดฐาน สังคมในยุคนี้จึงเริ่มมีการพัฒนาระบบกฎหมายให้เป็นระเบียบแบบแผนและเริ่มมีการพัฒนาการของแนวคิดให้กลายเป็นระบบระเบียบอย่างเป็นรูปธรรมหรืออาจกล่าวได้ว่ากฎหมายในยุคนี้คือเครื่องมือในการสร้างบรรทัดฐานของสังคมที่มีระบบระเบียบแบบแผน

จักรวรรดิโรมันล่มสลายลงในราวปลายศตวรรษที่ 5 ในช่วงเวลานั้นยุโรปได้เข้าสู่ยุคกลาง (ประมาณศตวรรษที่ 6-15) มีการแบ่งแยกกันปกครองกันเป็นแคว้นเล็กแคว้นน้อยและเริ่มมีชนชาติใหม่ตั้งตัวเป็นอาณาจักรแทนที่จักรวรรดิโรมันที่ล่มสลายลง เป็นช่วงที่มีการรบพุ่งแย่งชิงความเป็นใหญ่และเกิดความระส่ำระสายในทางการปกครอง ในยุคนั้นผู้คนเริ่มมุ่งไปหาที่พึ่งทางใจทำให้ศาสนาเริ่มเข้ามาอิทธิพลอย่างสูง หลังจากจักรวรรดิโรมันล่มสลายลงกลับเป็นศาสนจักรคริสเตียนที่รุ่งเรืองเข้มแข็งขึ้นในช่วงปลายสมัยโรมันที่ยังมีบทบาท ในช่วงนั้นแม้ยุโรปจะแบ่งแยกปกครองกันเป็นแคว้นเล็กแคว้นน้อยแต่ในแง่ความเชื่อทางศาสนายุโรปยังเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันภายใต้ศาสนจักรโรมันคาทอลิกซึ่งมีศูนย์กลางอยู่ที่กรุงโรม ในช่วงที่ศาสนจักรโรมันแคทอลิกมีความเจริญรุ่งเรืองนั้นศาสนจักรได้อ้างถึงกฎธรรมชาติด้านหนึ่งเดียวกับกฎหมายของพระ

³ระบบกฎหมายคอมมอนลอว์ (Common Law) หรือมักนิยมเรียกระบบกฎหมายจารีตประเพณี อย่างไรก็ตามก็ตีระบบกฎหมายคอมมอนลอว์แท้ที่จริงแล้วไม่ได้ใช้จารีตประเพณีเป็นกฎหมาย หากแต่ใช้การพิจารณาเหตุผลข้อเท็จจริงตามหลักกฎหมายในข้อเท็จจริงแต่ละเรื่อง นักวิชาการบางท่านเห็นว่าการเรียกกฎหมายคอมมอนลอว์ว่ากฎหมายประเพณีนั้นอาจทำให้เกิดความเข้าใจผิดได้ว่ากฎหมายคอมมอนลอว์มีที่มาจากจารีตประเพณี

ผู้เป็นเจ้าของซึ่งแม้แต่ราชาก็ต้องอยู่ภายใต้กฎเกณฑ์นั้น เป็นสมัยที่ศาสนาคริสต์มีอำนาจครอบงำทางการเมืองการปกครองรวมถึงมีบทบาทในการตั้งศาลพิพากษาคดีและมีอำนาจกำหนดบทลงโทษแก่ผู้ฝ่าฝืนหรือมีลักษณะเป็นภัยทางศาสนา โดยหลักคิดเรื่องกฎหมายเป็นสิ่งที่ศักดิ์สิทธิ์ซึ่งอยู่นเหนืออำนาจของกษัตริย์ที่ไม่อาจแก้ไขเปลี่ยนแปลงได้ตามใจชอบก็ตรงกับคตินิยมของชาวตะวันตกดังเช่นคติเรื่องพระธรรมศาสตร์ของไทยซึ่งไม่อยู่ในวิสัยที่กษัตริย์จะลบล้างได้ หรือแนวคิดของกฎหมายอิสลาม (Sariah) ซึ่งเป็นแนวคำสอนทางศาสนาที่วางกฎเกณฑ์การดำรงชีวิตของชาวมุสลิมที่กลายเป็นสิ่งที่ชาติมุสลิมทุกชาตินำไปใช้กำหนดเป็นหลักกฎหมาย ในยุคที่ศาสนารุ่งเรืองเป็นช่วงที่มีการยอมรับโดยทั่วไปว่ากฎหมายคือหลักธรรมชาติซึ่งอยู่นเหนืออำนาจของผู้ปกครองโดยมีศาสนาเป็นสื่อกลางในการเชื่อมโยงสังคมกับหลักธรรมชาตินั้น หลักการเรื่องหลักธรรมนำการปกครองนั้นในมุมหนึ่งก็ถือว่ามีคุณอย่างยิ่งในแง่ของการถ่วงดุลไม่ให้ราชาหรือผู้ปกครองในสมัยนั้นใช้อำนาจจนเกินขอบเขตหากแต่ต้องกระทำให้อยู่ภายใต้หลักธรรม อย่างไรก็ตามในอีกมุมหนึ่งบทบาทของศาสนจักรในยุคนั้นบ่อยครั้งก็ถูกประณามว่าเป็นความพยายามครอบงำการเมืองการปกครอง และการกระทำของศาสนจักรหลายเรื่องถือเป็นเรื่องร้ายแรงในยุคปัจจุบัน ไม่ว่าจะเป็นการตัดสินความคิดทางวิทยาศาสตร์เรื่องโลกกลมของกาลิเลโอว่าเป็นพวกนอกรีต การซ้อมทรมาน (Torture) การล่าแม่มดซึ่งก็เกิดโดยศาสนจักรในยุคกลาง การลงโทษโดยวิธีรุนแรงหลายอย่าง เช่น ปาหิน ช่าเผาให้ตาย ตัดอวัยวะ ก็ล้วนแต่มีที่มาจากคำสอนทางศาสนา หรือการทำสงครามครูเสดในปลายยุคกลางก็เกิดจากแรงจูงใจทางศาสนาและมีความเคลื่อนไหวของศาสนจักรให้การสนับสนุน

จุดเปลี่ยนที่สำคัญของชาติตะวันตกคือการล่มสลายของศาสนจักรและกระแสประชาธิปไตยในยุคที่เรียกว่ายุคสมัยใหม่ ในช่วงปลายยุคกลางได้เกิดราชวงศ์ที่เข้มแข็งจำนวนมากปฏิเสธการครอบงำของฝ่ายศาสนจักร และเกิดความเสื่อมศรัทธา ศาสนจักรโรมันคาทอลิกจนมีผู้คนจำนวนมากไม่ยอมรับนับถือและหันไปนับถือนิกาย Protestant (หมายความว่าผู้ต่อต้าน) ประกาศตัวต่อต้านศาสนจักรโรมันคาทอลิกที่กรุงโรมแต่ยังนับถือคริสต์ศาสนาอยู่ ด้วยเหตุดังกล่าวทำให้ศาสนจักรเสื่อมอิทธิพลลงและไม่มีบทบาทในทางการเมืองการพิพากษาและทางกฎหมายดังในยุคกลางรวมถึงการกระทำของศาสนจักรบางเรื่องเช่นการล่าแม่มดได้ถูกประณามจากฝ่ายอาณาจักรจนนำไปสู่การแก้ไขระบบกฎหมาย ในช่วงดังกล่าวได้เกิดระบบการปกครองรัฐที่เข้มแข็ง

ขึ้นเรียกว่าระบบสมบูรณาญาสิทธิราชย์ (Absolute Monarchy) โดยมีศูนย์รวมอำนาจอยู่ที่กษัตริย์ มีการสร้างชุมชนการเมืองการปกครองที่มีอาณาเขตแน่นอน และใช้กลไกเจ้าพนักงานของรัฐและระบบราชการในการปกครอง รวมถึงการใช้กองทัพประจำการแทนการให้ขุนนางเจ้าของที่ดิน (Feudal Lords) เป็นผู้ดูแลกำลังพลอย่างในสมัยยุคกลาง ในยุคสมบูรณาญาสิทธิราชย์นั้นกฎหมายถูกใช้เป็นเครื่องมือในการยืนยันอำนาจอธิปไตยของรัฐ และให้อำนาจแก่เจ้าพนักงานและกลไกของรัฐในการรักษาความสงบเรียบร้อยและรักษาอำนาจจากส่วนกลาง รัฐในยุคใหม่นั้นมีความเป็นระเบียบและทรงประสิทธิภาพกว่ารัฐในยุคกลางและได้เติบโตมีกำลังกล้าแข็งขึ้นอย่างไรก็ดีรัฐในยุคนั้นก็มีความพยายามในการขยายอิทธิพลของตนและมักจะกระทบกระทั่งกันตลอดเวลา จุดเปลี่ยนที่สำคัญของยุโรปคือการเติบโตของชนชั้นกลางที่มีความมั่งคั่งจากธุรกิจการค้าขาย เกิดการยอมรับแนวคิดด้านเศรษฐกิจเสรีนิยมที่เชื่อว่ารัฐควรปล่อยให้เอกชนทำการค้าขายโดยเสรีโดยมีการแทรกแซงจากรัฐบาลให้น้อยที่สุด และที่สำคัญคือความเคลื่อนไหวในการลดทอนอำนาจของกษัตริย์ที่เกิดผลอย่างเป็นรูปธรรมในช่วงศตวรรษที่ 18-19 กระแสความเปลี่ยนแปลงในช่วงเวลาดังกล่าวได้ทำให้เกิดรัฐยุคใหม่ที่เคารพสิทธิเสรีภาพของพลเรือน มีการออกกฎหมายรับรองสิทธิเสรีภาพให้กับพลเมืองอย่างเช่น Bill of Rights ในอังกฤษซึ่งกลายเป็นต้นแบบของรัฐธรรมนูญอเมริกา และกฎหมายคุ้มครองสิทธิเสรีภาพของประชาชนในประเทศต่างๆ มีการปฏิวัติล้มล้างระบอบกษัตริย์ในฝรั่งเศส (French Revolution) จนเกิดกระแสเคลื่อนไหวผลักดันให้เกิดระบอบประชาธิปไตยไปทั่วยุโรปจนทำให้ประเทศในยุโรปมีการล้มล้างระบอบกษัตริย์หรือแม้บางประเทศจะยังคงมีระบบกษัตริย์ก็เป็นกษัตริย์ที่อยู่ภายใต้กฎหมายและถูกจำกัดอำนาจไม่ได้มีสิทธิขาดในการปกครองดังเดิม (Constitutional Monarchy)

จากการสำรวจกฎหมายประเทศต่างๆ ในยุคนั้นน่าจะถือได้ว่ายุคของกฎหมายยุคใหม่ (MODERN LAW) ได้เกิดขึ้นอย่างเป็นรูปธรรมภายหลังเหตุการณ์ปฏิวัติฝรั่งเศสเมื่อปี ค.ศ. 1789 ที่มีการประกาศใช้ประมวลกฎหมาย 5 ฉบับในสมัยกษัตริย์นโปเลียน ซึ่งถือเป็นแบบฉบับของกฎหมายสมัยใหม่ (MODERN CODE) โดยลักษณะสำคัญของกฎหมายสมัยใหม่คือการยอมรับสิทธิเสรีภาพของปัจเจกชน รับรองสถานะของบุคคลที่มีความเท่าเทียมและมีสิทธิในทรัพย์สิน มีการจำกัดอำนาจของรัฐไม่ให้ใช้อำนาจตามอำเภอใจและกำหนดการแบ่งแยกและถ่วงดุลอำนาจสถาบันของรัฐ (SEPARATION OF POWER) หลักความเป็นอิสระของตุลาการ และการพิสูจน์ความผิดโดยใช้

พยานหลักฐานที่น่าเชื่อถือแทนการช้อมทรมานหรือการกล่าวหาเพียงลอยๆ ซึ่งผลของกฎหมายสมัยใหม่ได้ยุติยุคสมบูรณาญาสิทธิ เกิดการยอมรับแนวคิดเสรีนิยมและระบบกฎหมายที่ยึดถือหลักความเป็นธรรมที่เป็นรูปธรรมมากขึ้นซึ่งกลายเป็นแม่แบบของกฎหมายทั่วโลกในระยะต่อมา

การรับเอาระบบและแนวคิดของรัฐตะวันตกในช่วงการปฏิรูปประเทศในสมัยรัชกาลที่ 5 นั้นอาจไม่ใช่เพราะแรงกดดันบังคับจากชาติตะวันตกแต่อย่างเดียว ส่วนหนึ่งน่าจะเป็นความสนใจของพระองค์ท่านที่เล็งเห็นความจำเป็นจากที่เห็นแบบอย่างของรัฐยุคใหม่ที่มีประสิทธิภาพ ในช่วงที่ประเทศไทยมีการปฏิรูปกฎหมายในยุคสมบูรณาญาสิทธิราชย์นั้นประเทศได้รับเอาแนวคิดของกฎหมายยุคใหม่มาหลายอย่าง ไม่ว่าจะเป็นการออกประมวลกฎหมาย พัฒนาระบบตุลาการและกระบวนการยุติธรรมให้มีการรับฟังพยานหลักฐานเพื่อพิสูจน์ความผิด ให้การรับรองสถานะบุคคลโดยยกเลิกระบบไพร่/ทาส จัดตั้งกองทัพบกแทนการเกณฑ์กำลังพล และมีระบบกฎหมายที่เป็นระเบียบแบบแผน ขาดแต่การเปลี่ยนแปลงระบบการปกครองให้เป็นระบอบประชาธิปไตยเท่านั้น แต่ในท้ายที่สุดได้มีความเคลื่อนไหวของคนไทยที่ได้ไปเล่าเรียนในประเทศตะวันตกที่รับเอาระเบียบแนวคิดรัฐยุคใหม่จนเกิดความเคลื่อนไหวในการเปลี่ยนแปลงระบอบการปกครองจากสมบูรณาญาสิทธิราชย์มาเป็นประชาธิปไตย โดยลดบทบาทอำนาจของสถาบันกษัตริย์มาเป็นระบบกษัตริย์ภายใต้รัฐธรรมนูญ เกิดระบบกฎหมายใหม่ที่มีการยอมรับสิทธิเสรีภาพและสิทธิในทรัพย์สิน มีการรับฟังเสียงคนส่วนมากในการปกครอง มีระบบการถ่วงดุลอำนาจของสถาบันการปกครองตามแนวของชาติตะวันตกยุคใหม่

ซึ่งหากพิจารณาพัฒนาการของกฎหมายโบราณว่ากฎหมายมีไว้ทำไมนั้น โดยสรุปแล้วจะเห็นได้ว่ากฎหมายในยุคโบราณ (Pre-modern Law) นั้นความจำเป็นแรกสุดคือการรวมกลุ่มสังคมมนุษย์เพื่อให้ความช่วยเหลือร่วมมือกันทำให้สังคมมนุษย์มีขนาดใหญ่ขึ้นมีความจำเป็นจะต้องใช้กฎหมายเพื่อจัดระเบียบของสังคม และระบับข้อพิพาทเวลาคนในสังคมเกิดความขัดแย้ง ต่อมาเป็นยุคของสงครามการรวมชาติการบังคับใช้กฎหมายมักจะใช้เพื่อการจัดระเบียบการปกครองและเกณฑ์กำลังพลเป็นสำคัญ โดยกฎหมายในยุคนี้จะเป็นกฎหมายของ ชนชั้นปกครองที่มีการแบ่งชนชั้นของพลเมืองไว้อย่างชัดเจนโดยชนชั้นปกครองหรือขุนนางมักจะมีอภิสิทธิพิเศษเหนือประชาชนทั่วไป ซึ่งหากจะมีการรับรองสิทธิและสถานะของบุคคลก็มักจะเป็นการคุ้มครองสิทธิ

และการให้ความดูแลกับบุคคลที่สามารถเรียกเกณฑ์แรงงานหรือใช้เป็นกำลังรบได้เท่านั้น โดยบ่อยครั้งจะพบว่ากฎหมายสมัยโบราณมักจะเกี่ยวพันกับความเชื่อในเรื่อง เทพนิยายหรือสิ่งลี้ลับเหนือธรรมชาติ และมีตำนานหรือเรื่องเล่าที่แสดงว่าหลักคำสอนหรือแนวทางปฏิบัติที่คนเชื่อถือนั้นเป็นคำสอนจากเทพหรือพระเจ้าจนมีการยึดถือแนวคำสอนหรือแนวทางปฏิบัติของเทพหรือพระเจ้านั้นเป็นกฎหมาย หรือในบางยุคนั้นจะเห็นได้ว่าสถาบันทางศาสนาเข้ามามีอิทธิพลก็อาจมีการอ้างหลักธรรมทางศาสนาให้เป็นกฎหมายศักดิ์สิทธิ์ที่มีอิทธิพลเหนือชนชั้นผู้มีอำนาจปกครองได้ในยุคต่อมาเป็นยุคที่ผู้ปกครองปฏิเสธอำนาจของศาสนจักรและมีการพัฒนาระบบการปกครองในลักษณะรัฐชาติที่มีความเข้มแข็งมากขึ้น กฎหมายในยุคนี้ก็จะถูกใช้เป็นกลไกในการขับเคลื่อนระบบรัฐชาติและถูกสร้างให้เป็นระบบระเบียบแบบแผน ซึ่งที่กล่าวมาทั้งหมดนั้นถือเป็นความจำเป็นของระบบกฎหมายในยุคโบราณ (Pre-modern Law) ในทางการศึกษาเกี่ยวกับกฎหมายจะเห็นได้ว่าจุดเปลี่ยนที่สำคัญที่ผลักดันระบบกฎหมายจากยุคโบราณมาเป็นกฎหมายยุคใหม่ (Modern Law) นั้นอยู่ที่ชาติตะวันตกจากการที่สังคมเจริญเติบโตมีความเป็นพหุนิยมมากขึ้นและมีกลุ่มอำนาจใหม่อย่างชนชั้นกลาง นักธุรกิจเข้ามามีบทบาทแทนที่ฝ่ายราชวงศ์และขุนนางทำให้เกิดความเคลื่อนไหวในการล้มล้างหรือลดบทบาทของกษัตริย์ ซึ่งความเคลื่อนไหวดังกล่าวได้ทำให้เกิดการสนับสนุนแนวคิดในเรื่องของการรับรองสิทธิเสรีภาพและสิทธิในทรัพย์สินของบุคคล การแบ่งแยกอำนาจ ระบบกระบวนการยุติธรรม และการนำเอาหลักธรรมทางกฎหมายที่เคยพูดถึงในยุคโบราณให้กลายเป็นหลักกฎหมายที่เป็นรูปธรรม ซึ่งเราจะเห็นได้ว่าระบบกฎหมายยุคใหม่ของชาติตะวันตกดังกล่าวได้กลายเป็นแม่แบบของระบบกฎหมายทั่วโลกและทำให้กฎหมายในปัจจุบันในประเทศต่างๆ รวมถึงประเทศไทยหลีกเลี่ยงไม่ได้ที่จะต้องมีการกล่าวอ้างและกำหนดบทบัญญัติเพื่อรองรับหลักคตินกฎหมายยุคใหม่เหล่านี้

กฎหมายเทคนิค

หากนำทฤษฎีกฎหมายสามชั้นเข้ามาพิจารณาแล้วจะเห็นได้ว่าการพัฒนาทางกฎหมายตั้งแต่กฎหมายในยุคโบราณจนถึงยุคกฎหมายสมัยใหม่นั้นเป็นยุคแห่งพัฒนากฎหมายชาวบ้านมาเป็นยุคแห่งการพัฒนากฎหมายของนักกฎหมายที่เริ่มมีการพัฒนาหลักเหตุผลความชอบธรรมทางกฎหมายที่แตกต่างจากหลักเหตุผลทางศีลธรรม

และมีการปรุงแต่งสิ่งที่ชอบธรรมในทางกฎหมายที่ใช้ในการรักษาความสงบเรียบร้อย และการรับรองแนวคิดที่ยึดถืออย่างเช่นเรื่อง สิทธิ การแบ่งแยกอำนาจ เสรีนิยม ที่มีขอบเขตมากกว่าความชอบธรรมตามหลักศีลธรรมโบราณ อย่างไรก็ตามเมื่อสังคมมีความเจริญยิ่งขึ้นและมีความสลับซับซ้อนขึ้น เครื่องมือเครื่องใช้ในการทำมาหากินและความเจริญก้าวหน้าทางเทคโนโลยีต่างๆ มากขึ้นทำให้เกิดกฎหมายในยุคที่สามคือการกำหนดกฎเกณฑ์ที่มีลักษณะเจาะจงบางอย่างเพื่อใช้กับบางสถานการณ์เป็นการเฉพาะหรือใช้ในการแก้ปัญหาสังคมในเรื่องใดเรื่องหนึ่ง โดยหลักการเทคนิคทางกฎหมายดังกล่าวไม่เกี่ยวกับหลักศีลธรรมหรือความชอบธรรมตามหลักกฎหมายแต่เดิม ซึ่งหากเราพิจารณาช่วงรอยต่อของการพัฒนาการในเชิงหลักการทางกฎหมายไปจนถึงยุคที่มีการใช้หลักเทคนิคทางกฎหมายมาให้เหตุผลทางกฎหมายแล้วเราจะพบสิ่งที่น่าสนใจในพัฒนาการของกฎหมายเชิงเทคนิคหลายประการ ในบทความฉบับนี้ได้ให้สนใจในการวิเคราะห์เหตุผลและหลักการทางกฎหมายทางเทคนิคที่สำคัญเพื่อแสดงให้เห็นถึงหลักคิดทางกฎหมายที่เริ่มมีการเปลี่ยนแปลงและพัฒนาขึ้นมากในสังคมยุคปัจจุบัน ดังตัวอย่างดังนี้

1) กฎหมายพื้นฐานได้กลายเป็นกฎหมายที่มีแนวคิดเชิงเทคนิคเข้าไปผสม หากมีการศึกษาแนวคิดในการปรับปรุงประมวลกฎหมายต่างๆ ในระยะหลังจะเห็นภาพอย่างชัดเจนว่าการแก้ไขปรับปรุงกฎหมายดังกล่าวมักจะเป็นไปโดยเหตุผลทางเทคนิคมากกว่าการสร้าง ความชอบธรรมทางกฎหมายอย่างยุคกฎหมายสมัยใหม่ (Modern Law) ยกตัวอย่างเช่นการแก้ไขประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่งใน ปี พ.ศ.2560 ก็มีจุดเน้นอยู่ที่การกำหนดระยะเวลาในแต่ละขั้นตอนให้กระชับขึ้นการลดขั้นตอนการยื่นคำร้องต่อศาล และตัดสิทธิของลูกหนี้ในการคัดค้านราคาขายทอดตลาด⁴ ซึ่งเหตุผลการออกกฎหมายก็เพื่อ ลดขั้นตอนและระยะเวลาจากปัญหาการประวิงเวลาของลูกหนี้ หรือในการแก้ไขปรับปรุงประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาในปี พ.ศ.2550 ที่เปิดช่องให้มีการใช้สถานที่คุมขังอื่นแทนการใช้เรือนจำในการลงโทษจำคุก⁵ ก็เป็นเหตุผลเพื่อลดความแออัดของเรือนจำอันเป็นเหตุผลทางเทคนิคเพื่อการบริหารจัดการกระบวนการยุติธรรมในเรื่องของการปฏิบัติต่อผู้กระทำผิดให้มี

⁴พ.ร.บ.แก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง (ฉบับที่ 30) พ.ศ.2560

⁵พ.ร.บ.แก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา (ฉบับที่ 25) พ.ศ.2550

ประสิทธิภาพมากขึ้น หรือในปัจจุบันที่มีความก้าวหน้าทางเทคโนโลยีมากขึ้นก็เริ่มมีแนวคิดในการบังคับเก็บข้อมูลรหัสพันธุกรรม (DNA) เพื่อใช้เป็นข้อมูลในการติดตามตัวและยืนยันตัวผู้กระทำผิด และในปัจจุบันมีการพัฒนาเทคโนโลยีอุปกรณ์เครื่องมือรับส่งสัญญาณทางอิเล็กทรอนิกส์ติดตามตัว (Electronic Monitoring) มาใช้ในการควบคุมตัวผู้กระทำผิดที่กำลังมีแนวคิดการแก้ไขกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาเพื่อรองรับอุปกรณ์เทคโนโลยีดังกล่าว

จากตัวอย่างข้างต้นจะเห็นได้ว่าในปัจจุบันแม้จะเป็นในประมวลกฎหมายหลักก็มีความจำเป็นจะต้องมีการปรับปรุงแก้ไขด้วยเหตุผลทางเทคนิคเมื่อกฎหมายเดิมไม่สอดคล้องกับสภาพการณ์ในปัจจุบัน ซึ่งการวางหลักความชอบธรรมตามกฎหมายแต่เดิมที่ใช้หลักการกระบวนการพิจารณาดีที่เป็นธรรมและให้โอกาสในการต่อสู้คดีอย่างเต็มที่นั้นส่วนหนึ่งก็ทำให้เกิดปัญหาในอีกลักษณะหนึ่งคือทำให้กระบวนการยุติธรรมต้องมีขั้นตอนที่ยุ่งยากซับซ้อนจากการคุ้มครองสิทธิของผู้เกี่ยวข้องในทุกขั้นตอน เกิดกระบวนการยุติธรรมที่ล่าช้าและเป็นภาระแก่คู่ความทุกฝ่าย และในส่วนของการบังคับคดีถ้าเป็นคดีอาญาก็มักจะมีปัญหาว่าการจำคุกไม่สามารถแก้ปัญหาอาชญากรรมหรือถ้าเป็นการบังคับคดีแพ่งก็มักจะมีปัญหาความล่าช้าและการติดตามทรัพย์สิน ประกอบกับสภาพการณ์ในปัจจุบันที่มีปริมาณคดีเข้าสู่ศาลและนักโทษล้นคุกมากขึ้นจึงทำให้ปัญหามีความรุนแรงมากขึ้น หลักคิดทางกฎหมายในปัจจุบันจึงเริ่มเกิดแนวคิดในเชิงเทคนิคในด้านการเพิ่มประสิทธิภาพและความคุ้มค่า รวมถึงมีการพิจารณาถึงหลักคิดในเชิงเทคนิควิธีที่จะนำมาพัฒนาระบบกระบวนการยุติธรรมเดิมและทำให้เกิดกระบวนการยุติธรรมในเชิงทางเลือกที่มากขึ้น กฎหมายในยุคปัจจุบันจึงมีความสำคัญในแง่ของการเพิ่มประสิทธิภาพ และการสร้างทางเลือกเพื่อชดเชยจุดบกพร่องของระบบกฎหมายแบบเดิม

2) ที่ดินและกรรมสิทธิ์

ถ้าถือตามหลักกฎหมายยุคกฎหมายชาวบ้านผู้ใดเป็นผู้ลงแรงหักร้างถางพงปลูกพืชผลในที่ดินเท่าใดผลผลิตและพื้นที่ซึ่งลงแรงไปก็ควรตกเป็นของผู้นั้นด้วยความชอบธรรม หากแต่กฎหมายในยุคต่อมาที่สังคมเจริญขึ้นที่ดินได้กลายเป็นกลไกสำคัญในการปกครองรัฐดังที่กล่าวไว้ก่อนหน้านี้ว่ารัฐส่วนใหญ่ในยุคกลางใช้ระบบศักดินาโดยให้สิทธิการปกครองพลเรือนและที่ดินในเขตพื้นที่แก่ขุนนาง (Feudal Lords) แล้วใช้ที่ดินเป็นกลไกในการสร้างผลิตและเกณฑ์กำลังพลไปทำการสู้รบให้

กับ ผู้ปกครอง จนกระทั่งในยุคกฎหมายสมัยใหม่ที่ยกเลิกระบบการ ถือครองที่ดินโดย ชุมนางและยึดถือหลักให้มีกฎหมายประกันสิทธิในการถือครองทรัพย์สินของเอกชน ซึ่ง การจัดสรรที่ดินแก่เอกชนในยุครัฐสมัยใหม่นั้นถือเป็นความท้าทายและต้องใช้เหตุผล ในเชิงเทคนิคที่ซับซ้อนขึ้นในการกำหนดกฎหมาย ในช่วงเปลี่ยนผ่านระบอบการถือครอง จากระบบศักดินามาเป็นการมอบกรรมสิทธิ์ที่ดินให้กับเอกชนตามแนวรัฐยุคใหม่ที่ ถือว่าเอกชนควรมีเขตแดนในกรรมสิทธิ์ที่จะใช้ในการผลิตและประกอบธุรกิจบนที่ดิน ทรัพยากรของตนนั้น เป็นที่น่าสนใจรัฐส่วนใหญ่ไม่สามารถจัดสรรกรรมสิทธิ์ที่ดินให้กับ พลเรือนซึ่งเป็นคนส่วนมากได้ ส่วนใหญ่แล้วก็มักจะเป็นการถ่ายโอนกรรมสิทธิ์ให้กับ กลุ่มขุนนางผู้ถือครองที่ดินเดิมหรือกลุ่มคนชั้นสูงผู้มีอำนาจเพื่อหลีกเลี่ยงความขัดแย้ง โดยพลเมืองส่วนใหญ่ยังคงถูกทิ้งให้กลายเป็นเกษตรกรไร้ที่ทำกินหรือกลายเป็นลูกจ้าง ของเจ้าของที่ดินอีกที ซึ่งการที่แรงงานซึ่งเป็นคนส่วนใหญ่ยังคงถูกเอารัดเอาเปรียบจาก เจ้าของที่ดินที่เปลี่ยนสภาพมาเป็นนายจ้างก็เป็นประเด็นสำคัญที่ฝ่ายสังคมนิยมใช้ในการ โจมตีรัฐเสรีนิยมในสมัยนั้นจนยุคหนึ่งเกิดเป็นสงครามทางลัทธิขึ้นมาทีเดียว

ในประเทศไทยเริ่มมีการออกกรรมสิทธิ์ที่ดินให้เอกชนในยุครัฐ สมบูรณาญาสิทธิราชย์ในสมัยรัชกาลที่ 5 ตามแนวรัฐยุคใหม่และเริ่มมีการออก กฎหมายที่ดินซึ่งเป็นกฎหมายในเชิงเทคนิคที่รับรองกรรมสิทธิ์หรือสิทธิครอบครองใน ที่ดินให้กับเอกชนและทำให้ที่ดินกลายเป็นหลักทรัพย์ที่อ้างอิงได้ โดยก่อนหน้านั้นแม้ รัฐจะมีนโยบายสนับสนุนให้ชาวไร่ชาวนาผู้ทำการหักล้างถางเพื่อทำประโยชน์กับที่ดิน จะมีสิทธิเบื้องต้นในการถือครองที่ดินก็ตาม ภายหลังจากมีการออกกรรมสิทธิ์ทำให้ ที่ดินมีราคาและเป็นความต้องการซึ่งทำให้ที่ดินส่วนใหญ่กลับถูกจับจองโดยคนชั้น สูงในขณะที่คนส่วนใหญ่ยังกลายเป็นคนไร้ที่ทำกิน จนมีความพยายามในการออก กฎหมายเพื่อการปฏิรูปที่ดินเพื่อจัดสรรที่ดินจากนายทุนให้อยู่ในมือของเกษตรกรมากขึ้น แต่ไม่ประสบความสำเร็จ⁶ คงมีเพียงความสำเร็จในความพยายามในการจัดสรรที่ดิน รกร้างว่างเปล่าหรือที่ดินราชพัสดุของรัฐเพื่อการเกษตรซึ่งก็สามารถช่วยเหลือเกษตรกร

⁶ การปฏิรูปที่ดินตามเค้าโครงการพัฒนาเศรษฐกิจที่เสนอโดยนายปรีดี พนมยงค์ ภายหลังการเปลี่ยนแปลง การปกครอง พ.ศ.2475 และความพยายามในการแก้ไขกฎหมายที่ดินของ จอมพล ป. พิบูลสงคราม ในการจำกัด การถือครองที่ดินเพื่อการเกษตรและอุตสาหกรรมของเอกชน

ได้บ้างก็เพียงส่วนน้อย⁷ โดยเฉพาะอย่างยิ่งเมื่อสังคมเจริญขึ้นความจำเป็นในการรักษาสิ่งแวดล้อมที่กำลังเสื่อมโทรมลงไปทำให้เรื่องของการจัดสรรทรัพยากรที่ดินมีความซับซ้อนมากยิ่งขึ้น จากเหตุผลความจำเป็นในการออกกฎหมายกำหนดพื้นที่ป่าไม้ และเขตอนุรักษ์ไม่อนุญาตให้มีการแผ้วถางป่าได้อีกต่อไปด้วยเหตุผลความจำเป็นในการรักษาทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม⁸ จึงเป็นข้อจำกัดที่ไม่สามารถขยายพื้นที่เกษตรอีกได้ ประกอบกับแนวพื้นที่รักษาสิ่งแวดล้อมมีการทับซ้อนกับแนวเขตตามกฎหมายที่ดินเดิมซึ่งทำให้การบริหารจัดการที่ดินมีความยุ่งยากซับซ้อนขึ้นไปอีก ซึ่งกรณีกฎหมายที่ดินนั้นเป็นเพียงหนึ่งตัวอย่างที่แสดงให้เห็นถึงความท้าทายของกฎหมายในยุคกฎหมายเทคนิคที่จะมีบทบาทสำคัญมากขึ้นสำหรับการจัดระเบียบแบบแผนในการจัดสรรทรัพยากรของชาติที่นับวันจะมีจำกัดน้อยลง ในขณะเดียวกันก็จำเป็นที่จะต้องดำเนินการควบคู่กับการดูแลรักษาสิ่งแวดล้อมซึ่งถือเป็นความท้าทายที่ยากยิ่งขึ้นในโลกในยุคปัจจุบัน

3) กฎหมายกับธุรกิจ

โลกยุคปัจจุบันเป็นโลกในยุคแห่งธุรกิจการค้าทำให้ความสัมพันธ์ระหว่างกฎหมายกับธุรกิจจะมีขอบเขตกว้างมากขึ้นและมีความจำเป็นจะต้องใช้กฎหมายทางเทคนิคที่ซับซ้อนเช่นเดียวกัน ในทางการพัฒนากฎหมายจะเห็นได้ว่ากฎหมายในยุคสมัยใหม่ (Modern Law) ได้ให้การยอมรับหลักการหลายๆ อย่างที่ส่งเสริมให้เกิดความเจริญเติบโตทางธุรกิจไม่ว่าจะเป็นการยอมรับในหลักเสรีนิยมในการแข่งขันอย่างเสรีโดยมีการแทรกแซงจากรัฐน้อยที่สุดและการยอมรับในกรรมสิทธิ์ของเอกชนที่สามารถประกอบกิจการหรือดำเนินธุรกิจด้วยทรัพยากรของตนและสามารถเก็บเกี่ยวผลประโยชน์จากการประกอบกิจการได้เพื่อตนเอง ซึ่งกฎหมายสมัยใหม่ในยุคนั้นได้ทำให้เกิดการเจริญเติบโตทางธุรกิจของชาติตะวันตกที่ใช้กฎหมายสมัยใหม่ให้ก้าวแซ่งหน้าประเทศอื่นๆ ไปไกล

อย่างไรก็ดีในโลกยุคปัจจุบันนั้นอาจเป็นอันตรายมากกว่าที่จะปล่อยให้ธุรกิจหรือกลไกตลาดดำเนินการได้อย่างเสรี ยังมีความจำเป็นที่รัฐจะต้องเข้ามาแทรกแซงระบบเศรษฐกิจในระดับที่เหมาะสมเพื่อป้องกันปัญหาร้ายแรงต่างๆ และความล้ม

⁷ พ.ร.บ.ปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม พ.ศ.2518, พ.ร.บ.จัดรูปที่ดินเพื่อพัฒนาพื้นที่ พ.ศ.2547, พ.ร.บ.จัดรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม พ.ศ.2558

⁸ พ.ร.บ.ป่าสงวนแห่งชาติ พ.ศ.2507, พ.ร.บ.อุทยานแห่งชาติ พ.ศ.2504

แหล่งที่อาจเกิดขึ้นจากอำนาจตลาดผูกขาด ซึ่งในโลกยุคปัจจุบันเราจะเห็นกฎหมายในทางเทคนิคจำนวนมากที่มีไว้เพื่อแทรกแซงกลไกตลาดให้เป็นไปโดยเหมาะสม ไม่ว่าจะเป็นกฎหมายคุ้มครองแรงงานเพื่อป้องกันการเอารัดเอาเปรียบและขูดรีดแรงงานซึ่งรวมถึงการจัดการความขัดแย้งระหว่างนายจ้างและคนงานไม่ให้เกิดความรุนแรง⁹ กฎหมายการคุ้มครองผู้บริโภคที่รัฐกำหนดสิทธิขั้นพื้นฐานที่ผู้บริโภคควรจะได้รับจากการใช้สินค้าและบริการรวมถึงกำหนดมาตรการในการดำเนินการกับผู้ประกอบการที่มีพฤติกรรมเอารัดเอาเปรียบผู้บริโภค¹⁰ กฎหมายควบคุมธุรกิจบางประเภทที่อาจก่อให้เกิดอันตรายต่อประชาชน (เช่น ธุรกิจขายตรง¹¹) กฎหมายป้องกันธุรกิจผูกขาดหรือธุรกิจขนาดใหญ่ที่มีอำนาจเหนือตลาด¹² กฎหมายเกี่ยวกับมาตรฐานสินค้าและความปลอดภัยในสินค้า¹³ กฎหมายการควบคุมราคาในสินค้าจำเป็น¹⁴ กฎหมายที่กำหนดให้ผู้ประกอบการต้องแจ้งหรือขอใบอนุญาตต่างๆ ฯลฯ ในโลกยุคปัจจุบันจะเป็นยุคที่จะเห็นกฎหมายที่มีความเกี่ยวข้องกับการประกอบธุรกิจมากขึ้นเรื่อยๆ ทั้งในส่วนของกฎหมายที่ให้การยอมรับในหลักการค้าและสนับสนุนส่งเสริมการประกอบธุรกิจ และกฎหมายที่ให้อำนาจรัฐในการเข้ามาแทรกแซงการประกอบธุรกิจและกลไกตลาดในระดับที่เหมาะสม

4) เมื่อเจ้าพนักงานใช้อำนาจตามกฎหมายแต่ไม่ชอบธรรม

ในสังคมปัจจุบันจะเห็นว่ากฎหมายทางเทคนิคมีบทบาทมากขึ้น ซึ่งการออกกฎหมายในเชิงเทคนิคเหล่านี้รัฐจำเป็นต้องมีหน่วยงานและเจ้าพนักงานของรัฐในการบังคับให้เป็นไปตามกฎหมาย โดยกฎหมายอาจให้อำนาจหน่วยงานของรัฐหรือเจ้าหน้าที่ของรัฐมีอำนาจในการออกคำสั่งแก่เอกชนซึ่งอาจมีผลไปจำกัดสิทธิเสรีภาพของบุคคลขึ้นก็ได้โดยคำสั่งเหล่านี้เรียกว่าคำสั่งทางปกครอง อย่างไรก็ตามไม่ได้หมายความว่ากรณีที่กฎหมายให้อำนาจกับหน่วยงานของรัฐหรือเจ้าพนักงานของรัฐแล้วจะสามารถใช้อำนาจออกคำสั่งต่างๆ ได้ตามอำเภอใจ การออกคำสั่งทางปกครองจะต้องเป็นไปด้วยความชอบธรรมและอยู่ในขอบเขตที่เหมาะสม

⁹พ.ร.บ.คุ้มครองแรงงาน พ.ศ.2541

¹⁰พ.ร.บ.คุ้มครองผู้บริโภค พ.ศ.2522

¹¹พ.ร.บ.ขายตรงและตลาดแบบตรง พ.ศ.2545

¹²พ.ร.บ.การแข่งขันทางการค้า พ.ศ.2542

¹³พ.ร.บ.มาตรฐานผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรม พ.ศ.2511

¹⁴พ.ร.บ.ว่าด้วยราคาสินค้าและบริการ พ.ศ.2542

ในโลกยุคปัจจุบันไม่ยอมรับหลักอำนาจนิยมโดยรัฐและมีการพัฒนากลไกทางปกครองในการคุ้มครองคำสั่งทางปกครองที่มีลักษณะไม่เป็นธรรมต่อประชาชนอย่างกรณีของประเทศไทยก็มีการจัดตั้งศาลปกครอง¹⁵ เพื่อให้มีอำนาจพิจารณาคดีที่มีข้อพิพาททางการปกครองระหว่างเอกชนกับหน่วยงานของรัฐหรือเจ้าหน้าที่ของรัฐ หรือระหว่างหน่วยงานของรัฐหรือเจ้าหน้าที่ของรัฐด้วยกันเกี่ยวกับการกระทำ หรือการละเว้นการกระทำตามกฎหมายหรือการปฏิบัติหน้าที่ตามกฎหมาย เช่นในกรณีเจ้าพนักงานมีอำนาจเวนคืนที่ดินของเอกชน ซึ่งคำสั่งให้เวนคืนที่ดินถือเป็นการกระทำโดยอำนาจตามกฎหมาย หากแต่การเวนคืนที่ดินไม่ได้ทำเท่าที่จำเป็นหรือมีการชดเชยราคาไม่เหมาะสมเอกชนก็อาจใช้กลไกการคุ้มครองทางปกครองอย่างศาลปกครองฟ้องร้องเอากับหน่วยงานของรัฐหรือเจ้าหน้าที่รัฐได้ ซึ่งแสดงให้เห็นว่ากฎหมายในยุคปัจจุบันโดยเฉพาะในทางกฎหมายปกครองหรือกฎหมายมหาชนให้การยอมรับในการคุ้มครองเอกชนจากการใช้อำนาจไม่ชอบธรรมของรัฐ

5) กฎหมายมิใช่ข้อห้ามโดยเสมอไป

ในการศึกษากฎหมายทางนิติศาสตร์มักจะให้ความหมายว่ากฎหมายเป็นข้อบังคับที่กำหนดแผนหรือความประพฤติของคนในสังคม โดยในทางนิติศาสตร์มักจะเห็นว่ากฎหมายจะต้องมีกระบวนการในการกำหนดสภาพบังคับหรือหากไม่ปฏิบัติตามอาจถูกลงโทษซึ่งการให้ความหมายทางกฎหมายอย่างแคบนี้ก็อาจทำให้เข้าใจผิดได้ว่ากฎหมายเป็นข้อห้ามและข้อบังคับเท่านั้น ซึ่งมุมมองในการมองกฎหมายเป็นข้อห้ามหรือข้อบังคับนั้นอาจเป็นมุมมองในกฎหมายเอกชนที่มีหลักว่าเอกชนย่อมมีสิทธิเสรีภาพ หากเรื่องใดไม่มีกฎหมายห้ามไว้ย่อมสามารถกระทำได้ แต่ถ้ามองในมุมมองของกฎหมายปกครองที่วางหลักว่าการจำกัดสิทธิเสรีภาพของบุคคลจะกระทำได้ต่อเมื่อมีกฎหมายให้อำนาจก็ย่อมจะแสดงให้เห็นได้ว่ากฎหมายนั้นมิใช่เพื่อให้อำนาจหรือกำหนดขอบเขตอำนาจกับหน่วยงานหรือเจ้าพนักงานของรัฐในฐานะกลไกของรัฐในการรักษาความสงบเรียบร้อยหรือใช้ในการบริหารการปกครอง ซึ่งหากพิจารณาถึงบทบาทของกฎหมายในปัจจุบันนั้นเราจะเห็นทั้งกฎหมายที่ให้การรับรองสิทธิเสรีภาพ กฎหมายที่กำหนดโครงสร้างหน้าที่หน่วยงานภาครัฐและอำนาจของเจ้าพนักงานในการบริหารการปกครอง กฎหมายที่กำหนดขั้นตอนและกระบวนการในการติดต่อราชการ กฎหมายจัดตั้งองค์กรพิเศษเพื่อดูแลกิจการพิเศษบางอย่าง ฯลฯ ซึ่งแสดงให้เห็นว่า

¹⁵พ.ร.บ.จัดตั้งศาลปกครองและวิธีพิจารณาคดีปกครอง พ.ศ.2542

ขอบเขตของกฎหมายในปัจจุบันไม่ได้ทำหน้าที่แค่เพียงการกำหนดแบบแผนความประพฤติของคนในสังคมแล้วเท่านั้น

บางครั้งในทางเทคนิคกฎหมายมิได้เป็นเครื่องชี้วัดว่าสิ่งไหนถูกสิ่งไหนผิดดังที่ผู้คนมักจะเข้าใจ แต่อาจเป็นเพียงการกำหนดระเบียบแบบแผนให้เกิดระบบระเบียบอย่างเช่นกฎหมายจราจรในเรื่องการเดินรถที่กำหนดให้รถเดินทางเดียวกันเพื่อไม่ให้เกิดอันตราย บางประเทศก็ให้รถวิ่งขวาบางประเทศก็ให้รถวิ่งซ้าย ไม่ได้หมายความว่า การเดินทางซ้ายหรือขวาจะเป็นความผิดแต่อย่างใด เมื่อพิจารณาถึงกฎหมายจราจร จะเห็นมุมมองเกี่ยวกับกฎหมายที่น่าสนใจมากขึ้น โดยกฎหมายจราจรเป็นกฎหมายที่มีการนำหลักแห่งความปลอดภัยในการจราจรมากำหนดเป็นบทบัญญัติในกฎหมาย หลักความปลอดภัยหลายประการถือเป็นข้อห้ามและมีบทลงโทษบังคับตามความหมายของกฎหมายในแง่มุมทางนิติศาสตร์ แต่หลักความปลอดภัยหลายประการก็มีลักษณะเป็นคำแนะนำเช่นผู้ขับขี่รถจะต้องขับที่เว้นห่างคันหน้าในระยะที่จะหยุดรถได้โดยปลอดภัยเมื่อจำเป็น¹⁶ ซึ่งเป็นบทบัญญัติที่มีได้มีบทลงโทษไว้แต่ถ้าหากมีอุบัติเหตุโดยที่คันหลังไม่สามารถหยุดรถได้ทัน กฎหมายจราจรจะกลายเป็นเครื่องมือที่ให้การรับรองหลักความปลอดภัยที่ว่านี้ซึ่งมีผลทำให้รถคันหลังเป็นฝ่ายเสียเปรียบในคดี

จากตัวอย่างข้างต้นหากพิจารณาพัฒนาการของกฎหมายในเชิงเทคนิคว่ากฎหมายมีไว้ทำไมนั้น เราจะเห็นแง่มุมการพัฒนาการของกฎหมายในเชิงเทคนิคที่หลากหลายและซับซ้อนมากขึ้น ตั้งแต่ในเรื่องของระบบกฎหมายและกระบวนการยุติธรรมที่เป็นที่ยึดถือในระบบกฎหมายยุคใหม่ (Modern Law) เมื่อมีการใช้ผ่านมาช่วงเวลาหนึ่งก็เริ่มจะเห็นจุดอ่อนหรือข้อจำกัดซึ่งอาจจะต้องใช้แนวคิดในเชิงเทคนิคเพื่อแก้ปัญหาหรือชดเชยจุดบกพร่องนั้น พัฒนาการของกฎหมายที่ดินก็เป็นอีกตัวอย่างที่แสดงให้เห็นถึงจุดบกพร่องของระบบกฎหมายยุคใหม่ที่มีการรับรองสิทธิในการครอบครองที่ดินได้ก่อให้เกิดความเหลื่อมล้ำมากกว่าที่จะสร้างความเป็นธรรมในสังคม ซึ่งบทบาทของกฎหมายในเชิงเทคนิคในด้านการจัดสรรทรัพยากรได้ถูกพัฒนาขึ้นมาเพื่อตอบสนองต่อปัญหาดังกล่าว ในอีกมุมหนึ่งกฎหมายในเชิงเทคนิคที่เกี่ยวกับทางธุรกิจ ในยุคปัจจุบันจะมีความสำคัญมากขึ้นและมีความจำเป็นที่จะต้องมีการศึกษาทบทวนการเสริมธุรกิจการค้าหรือแทรกแซงกลไกตลาดอย่างเหมาะสม และเมื่อสังเกตถึงความ

¹⁶พ.ร.บ.จราจรทางบก พ.ศ.2522 ม.40

เปลี่ยนแปลงในยุคปัจจุบันจะพบจุดเน้นที่สำคัญในเรื่องของการมีกฎหมายเพื่อพัฒนา กลไกในคุ้มครองเอกชนจากอำนาจที่ไม่ชอบธรรมของรัฐที่เข้มแข็งขึ้น มีการพัฒนา บริบทของกฎหมายในฐานะเครื่องมือที่ใช้รับรองอำนาจอรัฐหรือหลักการแนวทางในการ ในการสร้างระบบระเบียบแบบแผนโดยกฎหมายไม่จำเป็นต้องมีสถานะเป็นข้อบังคับ แบบแผน แนวความประพฤติเท่านั้นตามความหมายดั้งเดิม

บทสรุป

บทความกฎหมายมีไว้ทำไมฉบับนี้เป็นความพยายามในการวิเคราะห์ให้เห็นถึง นัยสำคัญและความสำคัญของกฎหมายในแต่ละยุคที่จะต้องกฎหมายไว้เพื่ออะไร ใน บทความนี้ได้แสดงให้เห็นถึงบริบทที่แตกต่างของกฎหมายในแต่ละยุคตั้งแต่กฎหมาย สมัยที่มนุษย์ยังเป็นสังคมครอบครัวจนกลายเป็นสังคมเมืองสังคมประเทศ กฎหมายใน ยุคที่ผู้คนมีความเชื่อเรื่องจิตวิญญาณและสิ่งลี้ลับเหนือธรรมชาติ กฎหมายในยุคที่ได้ รับอิทธิพลจากศาสนา และยุคที่กฎหมายที่ใช้เป็นกลไกสำคัญในการสร้างความเข้ม แข็งของชาติ จนถึงจุดเปลี่ยนที่ทำให้เกิดกฎหมายสมัยใหม่ (Modern Law) ที่ให้การ คุ้มครองสิทธิเสรีภาพ ทรัพย์สินของบุคคล และการจำกัดอำนาจการปกครองด้วยการ ถ่วงดุลและแบ่งแยกอำนาจ อย่างไรก็ตามบริบทของการพัฒนาทางกฎหมายไม่ได้ยุติใน ยุคของกฎหมายสมัยใหม่ ซึ่งหากพิจารณาถึงการพัฒนาระบบกฎหมายในปัจจุบันก็จะ พบนัยสำคัญหรือความสำคัญของกฎหมายที่เน้นเรื่องประสิทธิภาพและความคุ้มค่า มี ความเป็นพหุนิยม มีความซับซ้อนหลากหลาย และเกี่ยวข้องกับภาคธุรกิจมากขึ้น

ในบทความฉบับนี้ไม่ได้มุ่งทำการวิเคราะห์ว่าระบบหรือกฎหมายในยุคใดมี ความเด่นหรือด้อยกว่ายุคใดซึ่งแม้แต่ในปัจจุบันก็ยังเป็นข้อถกเถียงที่ไม่ได้ข้อยุติ และ ไม่ได้มุ่งหวังว่าจะนำเสนอข้อสรุปว่ากฎหมายในยุคใดเป็นระบบกฎหมายที่ดีที่สุด หรือ นำเสนอข้อเสนอในการพัฒนาระบบกฎหมายไปในหนึ่งทางใดแต่อย่างใด หากแต่เป็น ความพยายามในการแสดงให้เห็นถึงแง่มุมการใช้ประโยชน์ของกฎหมายที่หลากหลาย เพื่อเพิ่มแง่คิดแก่ผู้อ่านซึ่งเป็นผู้สนใจศึกษาความรู้ด้านกฎหมายได้อย่างเข้าใจมากขึ้น สามารถเห็นภาพความเชื่อมโยงหลักคิดและอุดมคติทางกฎหมายในแต่ละยุคได้อย่าง ชัดเจนขึ้น อย่างไรก็ตามดีตัวอย่างการวิเคราะห์ที่คิดมานั้นคงไม่อาจนำเสนอได้ครอบคลุม ในทุกบริบทของการพัฒนาการทางกฎหมายในปัจจุบันซึ่งหวังว่าผู้อ่านจะสามารถนำ ไปศึกษาต่อยอดเพิ่มเติมเพื่อเติมเต็มและขยายแนวคิดในลึกซึ่งมากขึ้นได้ต่อไป

เอกสารอ้างอิง

- ปรีดี เกษมทรัพย์. (2560). *นิติปรัชญา (พิมพ์ครั้งที่ 15 แก้ไขเพิ่มเติมโดย กิตติศักดิ์ ปรกติ)*. กรุงเทพมหานคร: วิญญูชน.
- สมชาย ปรีชาศิลปปะกุล. (2549). *นิติศาสตร์เชิงวิพากษ์*. กรุงเทพมหานคร: วิญญูชน.
- สมยศ เชื้อไทย. (2560). *ความรู้กฎหมายทั่วไป (พิมพ์ครั้งที่ 23)*. กรุงเทพมหานคร: วิญญูชน.
- สมยศ เชื้อไทย. (2531). *ทฤษฎีกฎหมายสามชั้นของ ดร.ปรีดี .รวมบทความในโอกาสครบรอบ 60 ปี ดร.ปรีดี เกษมทรัพย์*.
- แสวง บุญเฉลิมวิภาส. (2560). *ประวัติศาสตร์กฎหมายไทย (พิมพ์ครั้งที่ 16)*. กรุงเทพมหานคร: วิญญูชน, 2560
- พระราชบัญญัติการแข่งขันทางการค้า พ.ศ.2542
- พระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง (ฉบับที่ 30) พ.ศ.2560
- พระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา (ฉบับที่ 25) พ.ศ.2550
- พระราชบัญญัติขายตรงและตลาดแบบตรง พ.ศ.2545
- พระราชบัญญัติคุ้มครองผู้บริโภค พ.ศ.2522
- พระราชบัญญัติคุ้มครองแรงงาน พ.ศ.2541
- พระราชบัญญัติจรรยาบรรณ พ.ศ.2522 ม.40
- พระราชบัญญัติจัดตั้งศาลปกครองและวิธีพิจารณาคดีปกครอง พ.ศ.2542
- พระราชบัญญัติจัดรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม พ.ศ.2558
- พระราชบัญญัติจัดรูปที่ดินเพื่อพัฒนาพื้นที่ พ.ศ.2547
- พระราชบัญญัติปฏิรูปที่ดินเพื่อการเกษตรกรรม พ.ศ.2518
- พระราชบัญญัติป่าสงวนแห่งชาติ พ.ศ.2507
- พระราชบัญญัติมาตรฐานผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรม พ.ศ.2511
- พระราชบัญญัติว่าด้วยราคาสินค้าและบริการ พ.ศ.2542
- พระราชบัญญัติอุทยานแห่งชาติ พ.ศ.2504
- Zimmerman, J. M. (2014). *China Law Deskbook: A Legal Guide to Foreign-Invested Enterprises* (4th ed.) ABA Section of International Law.

การลดความยากจนและความเหลื่อมล้ำ ทางการศึกษา

Ending Poverty and Inequality through Education

ทิพย์พาพร ตันติสุนทร¹

บทคัดย่อ

ความยากจนและความเหลื่อมล้ำมีอยู่ทั่วโลก และเป็นปัญหาใหญ่อันดับต้นของโลก ดังที่ UN ได้ประกาศเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน (Sustainable Development Goal) ไว้หลายเรื่องแต่เรื่องที่สำคัญสุดและเป็นอันดับแรกคือ การแก้ปัญหาความยากจน

สำหรับประเทศไทยก็เผชิญกับปัญหานี้เป็นอันดับต้นเช่นกัน และยังเป็นปัญหาที่ส่งผลกระทบต่อความยากจนและเหลื่อมล้ำ ดังที่พูดกันติดปากว่ารายกระจุกจนกระจาย แม้ว่าประเทศไทยจะลงทุนด้านการศึกษาด้วยงบประมาณที่สูงแล้วก็ตาม

และด้วยเหตุนี้องค์การ UNESCO ก็ให้ความสำคัญเรื่องนี้อย่างยิ่งและเห็นว่าการขจัดความยากจนหรือลดความยากจนถือเป็นเป้าหมายแรกของการศึกษา และต้องเป็นการศึกษาที่มีคุณภาพเท่านั้น จึงจะช่วยขจัดความยากจนนำไปสู่สุขภาพที่ดี สนับสนุนประชาธิปไตยและธรรมาภิบาล และรักษารัฐธรรมนูญสิ่งแวดล้อมไว้ได้

การที่สามารถเข้าถึงการศึกษาที่มีคุณภาพ ก็สามารถเปลี่ยนแปลงตัวเองได้ มีความสามารถในทางเศรษฐกิจ เป็นอิสระจากการพึ่งพา เพิ่มคุณภาพชีวิต ไม่เพียงเท่านั้น การศึกษาจะทำให้เขามีความรู้และข้อมูลเพียงพอในการเข้าไปมีส่วนร่วมสำคัญในการแก้ไขปัญหาของสังคมในมิติต่างๆ รวมถึงเป็นผู้สร้างการเปลี่ยนแปลงทางการเมืองได้ด้วย

การศึกษาที่มีคุณภาพให้คนทุกคนในสังคมเข้าถึงและได้รับโอกาส คือการสร้างโอกาสความเสมอภาคด้วยการสร้างโอกาส ไม่มีการเหลื่อมล้ำในทางการศึกษา และสามารถ

¹ผู้อำนวยการสถาบันนโยบายการศึกษา

ต่อยอดไปสู่การสร้างโอกาสทางเศรษฐกิจของแต่ละปัจเจก ไม่ให้โอกาสทางเศรษฐกิจกระจุกตัวอยู่เฉพาะคน เฉพาะกลุ่ม ซึ่งมีความเป็นไปได้สูงที่จะสร้างการกระจุกตัวของ การมีอำนาจทางการเมืองเฉพาะกลุ่มอีกด้วย

การศึกษาจึงเป็นช่องทางการหยุดยั้งการถ่ายทอดความยากจน จากรุ่นพ่อ แม่สู่รุ่นลูกหลานได้ และยังลดความไม่เท่าเทียมทางโอกาสในการสร้างเศรษฐกิจอีกด้วย และการศึกษายังช่วยสร้างโอกาสที่เท่าเทียมในการพัฒนาระหว่างเมืองและระหว่างภูมิภาคอีกด้วย

แนวทางการจัดการศึกษาที่มุ่งขจัดความยากจนและลดการเหลื่อมล้ำจึงมีข้อเสนอ ดังนี้

- 1) การจัดการศึกษาบนหลักแห่งการกระทำที่ทัดเทียมกัน (Equalization System) หรือเสมอภาคกัน เพื่อช่วยเหลือนกลุ่มคน หรือพื้นที่ที่ยังอ่อนแอ ลำห้หลังให้ตั้งตัว ตั้งไข่ เพื่อคงอยู่และพัฒนาขึ้นมาให้ใกล้เคียงหรือทัดเทียมกับกลุ่มคนหรือพื้นที่อื่นได้
- 2) การศึกษาฟรีมีคุณภาพถ้วนหน้าสำหรับเด็กทุกกลุ่มทุกคน ต้องสร้างกลไกให้เด็กทุกคนเข้าถึงการศึกษาที่ง่าย สะดวก มีความพร้อมที่จะอยู่ในระบบการศึกษาให้นานที่สุด เพื่อเสริมสร้างสมรรถนะ ความสามารถและวุฒิภาวะที่จะพึ่งตนเองและรับผิดชอบต่อสังคมได้
- 3) การศึกษาเพื่อสร้างพลเมือง (Civic Education) เป็นเครื่องมือปฏิรูปคนให้เป็นพลเมืองที่พร้อมจะรับผิดชอบต่อสังคมเป็นสำคัญ ซึ่งเป็นการศึกษาที่สร้างพลเมืองให้ยึดโยงอยู่กับผลประโยชน์ของส่วนรวมเป็นหลักก่อนส่วนตน และมีความพร้อมและความสามารถที่เพียงพอในการมีส่วนร่วมทางสังคมและการเมืองในระบอบประชาธิปไตย
- 4) การศึกษาที่ต้องตอบสนองการแก้ปัญหาความยากจน และความเหลื่อมล้ำที่มีอยู่ในระดับภูมิภาคและท้องถิ่นเป็นสำคัญ เพราะเป็นที่รวมอยู่ของคนส่วนใหญ่ของประเทศ
- 5) การศึกษาต้องมุ่งปฏิรูปครู เพื่อการผลิตสร้างครูทั้งระบบคือแนวคิดหลักสูตร และกระบวนการเรียนรู้ใหม่ เพื่อให้ครูเป็นต้นทางและตัวแบบของเด็กและเยาวชนของสังคมประชาธิปไตย
- 6) การพัฒนาการเรียนการสอนเสริมด้วยเทคโนโลยีที่เหมาะสมแก่สภาพพื้นที่ของผู้เรียน โดยเฉพาะในพื้นที่ห่างไกล ซึ่งจะไม่เป็นข้ออ้างในการขาดแคลนทรัพยากร

ทางการศึกษาที่จะส่งถึงตัวเด็ก

การลดความยากจนและความเหลื่อมล้ำทางการศึกษาด้วยคุณภาพเช่นนี้ก็เพื่อสร้างพลเมืองที่มีคุณภาพเป็นอิสระที่จะพึ่งตนเองได้ในทางเศรษฐกิจ และร่วมรับผิดชอบต่อการเปลี่ยนแปลงทางสังคมและการเมืองอย่างต่อเนื่องซึ่งไม่เพียงต้องลงทุนสูงด้วยงบประมาณ แต่หากต้องลงแรงและสติปัญญา ด้วยเจตจำนงทางการเมืองร่วมด้วยเป็นสำคัญ เราจึงจะเห็นพลเมืองคุณภาพที่เป็นอิสระได้ทั้งทางเศรษฐกิจและการเมือง

คำสำคัญ: ความยากจน ความเหลื่อมล้ำ การศึกษา

Abstract

The United Nations has set various sustainable development goals but has given top priority to reducing poverty and inequality which have been plaguing almost all parts of the world for a very long time.

In Thailand, poverty and inequality have been among its major chronic problems. The country has tried to cure these social and economic ills by allocating huge budget to educational development, however, to no avail. The gap between the rich and the poor has been widening. The rich, although much lower in number, own the biggest part of the country's wealth, leaving the people at the bottom of the income pyramid destitute.

The United Nations Educational, Scientific and Cultural Organization (UNESCO) itself recognizes that quality education is an effective tool for the fight against global poverty and equality promotion efforts. Education can help people escape poverty traps. An access to high-quality education is always a precursor to poverty alleviation. Valuable knowledge and skills pave the way to a brighter future where the poor will then have necessary resources to improve many areas of their lives, to stay healthy and to become financially and economically independent.

These people can even be a driving force behind efforts to make society better. Their knowledge and information can be used to raise public awareness on issues surrounding the environment, democracy and good governance and political development or any other serious political, economic and social problems. Some may eventually become key players in campaigns for political changes.

Accessible education and equal educational opportunity to all, therefore, are powerful weapons in the war on poverty. The growing number of educated people will reduce chances of any individuals or any particular groups to dominate the economy, the markets or the political power. This is why quality education must be provided fairly and equally for every member of society if the goal towards equitable distribution of economic opportunities and wealth is to be achieved.

Education is also a way to break the cycle of generational poverty and narrow the urban-rural gap. Guidelines on Poverty and Inequality Reduction through Education:

- 1) Education management must base on the equalization system to enable people or areas that are at a disadvantage to “stand on their own two feet” first.

- 2) Free quality education must be distributed to all children. There must be an easy access to education and efforts must be made to keep children in the education system as long as possible in a bid to help them rely on themselves, enhance their capabilities, develop maturity and turn them into responsible citizens.

- 3) Civic education needs support as it is one of the important tools in the development of good and responsible citizenry. Civic knowledge helps prepare the people to carry out civic duties and responsibilities which include engagement and participation in social and political activities under the democratic system and also to put public interest before anything else.

4) Education must respond to the need to reduce widespread poverty and inequality especially in rural and regional areas.

5) Teacher reform is essential in improving the quality of education. Teacher education programs may need a major revamp in key areas such as curriculums and learning and training process to produce quality teachers who can be top role models for students.

6) Distance learning via available technologies should be arranged for students in remote areas to stop repeated excuses for the shortages of school supplies and educational resources.

Creating good and quality citizens through quality education requires not only high investment budget but also tremendous efforts, wisdom and a strong political will. Returns on investment, however, are worthwhile – citizens who can enjoy economic and political freedom.

Keywords: Poverty Inequality Education

**“...เป็นพระเจ้าแผ่นดินนั้นลำบาก เหนื่อยยาก เพราะที่ต้องต่อสู้กับความยากจน
ของประชาชน และถ้าเอาชนะความยากจนได้ จึงจะทำให้เขามีอิสระทางการเมือง
และถ้าเขามีอิสระทางการเมืองได้ จึงจะได้ประชาธิปไตยที่แท้จริง”**

พระบาทสมเด็จพระบรมชนกาธิเบศร มหาภูมิพลอดุลยเดชมหาราช บรมนาถบพิตร ทรงรับสั่งกับคณะกรรมการพิเศษเพื่อประสานงานโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริและข้าราชการที่รอถวายงาน

ความยากจนและความเหลื่อมล้ำมีอยู่ทุกสังคมทั่วโลก และเป็นปัญหาใหญ่ของโลก ดังที่ UN ประกาศเป้าหมายเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน (Sustainable Development Goal) ไว้หลายเรื่อง แต่เรื่องที่สำคัญที่สุดและเป็นอันดับแรก คือ ความยากจนและความเหลื่อมล้ำ

สำหรับประเทศไทย มีตัวเลขจาก World Bank ที่ชี้วัดการเพิ่มขึ้นของความยากจนถึง 2 เท่า ในปี 2016 และ 2018 คือตัวเลขคนยากจนเพิ่มจาก 4.85 ล้านคน เป็น 6.7 ล้านคน และปรากฏอยู่ในภาคกลาง อีสานที่ตัวเลขคนยากจนเพิ่มขึ้นมากกว่าครึ่งล้านในปี 2016, 2018 และในปี 2017 เป็นครั้งแรกที่พบว่าภาคใต้ อัตราความยากจนสูงที่สุด ในปี 2018 ความยากจนขยายตัวในทุกภูมิภาค ครอบคลุม 61 จังหวัด จาก 77 จังหวัดทั่วประเทศ

ความยากจนล้วนเกิดจากปัญหาเศรษฐกิจ และสภาพแวดล้อมทางสังคม คือ ปี 2019 ไทยเป็นหนึ่งในประเทศที่การเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจตกต่ำกว่าประเทศอื่นในภูมิภาค East Asia และ Pacific จากความแห้งแล้งที่กระทบกับการใช้ชีวิตของเกษตรกร ซึ่งเป็นกลุ่มคนที่จนที่สุด

- เศรษฐกิจทั่วโลกตกต่ำข้ามภูมิภาค ส่งผลให้กระทบต่อการส่งออก ซึ่งพึ่งภาควัตถุดิบทางการเกษตร

- ความเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นคือ รายได้ต่อครัวเรือนส่งผลต่อความยากจนที่เปลี่ยนไปที่แยลง สภาพการดำรงชีพที่ต่ำลงกว่าเดิม เหล่านี้กลายเป็นแหล่งความยากจนที่ขยายตัวสูงขึ้น ทำให้ความไม่เสมอภาคมากขึ้น และความเหลื่อมล้ำยังเป็นประเด็นใหญ่ของประเทศไทย รายงานของ World Bank จึงเรียกร้องให้มีการลงทุนและการปฏิบัติเพื่อช่วยในการเปลี่ยนผ่านในระยะสั้น ที่ต้องการ Safety net ความปลอดภัยเนื่องด้วยประชากรที่อ่อนแอ ไม่มีความมั่นคง เขาต้องการการแก้ปัญหาที่จับใจ คือการสร้างงานที่ดีขึ้นให้กับครัวเรือนที่ยากจน เพื่อให้ทันกาลกับเศรษฐกิจที่เปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว ในระยะยาว การลงทุนเรื่องความยุติธรรมในคนรุ่นหน้า จะเป็นเรื่องหลัก (Key) ด้วยเหตุที่คนรุ่นหน้า (Next Generation) จะมีจำนวนน้อยลง เพราะการเปลี่ยนแปลงทางประชากรศาสตร์ เด็กทุกๆ คน ต้องการความยุติธรรม ความเท่าเทียม ที่จะได้รับในการดูแลทั้งสุขภาพ และโอกาสทางการศึกษาที่ไปถึงศักยภาพของแต่ละคน ด้วยช่องทางนี้จะช่วยให้แต่ละครัวเรือนไม่ตกบ่วงของความยากจนจากรุ่นสู่รุ่นได้ และจะทำให้สามารถช่วยดูแลคนสูงอายุได้ด้วย พร้อมๆ กับการทำให้ประเทศไทยมีการเติบโตในโฉมหน้าใหม่ด้วย

การจัดความยากจนคือเป้าหมายแรกของการศึกษา

องค์กร UNESCO พูดยเรื่องนี้ไว้นานแล้วว่า **การจัดความยากจนหรือการลดความยากจนถือเป็นเป้าหมายแรกของการศึกษา** และต้องเป็นการศึกษาที่มีคุณภาพที่จะให้ความรู้และวิชาการ วิชาชีพ ให้ทักษะชีวิตและทักษะวิชาชีพนั้นไปทำมาหากิน ไปรบกับความยากจน เพราะฉะนั้นการศึกษาที่มีคุณภาพจึงจำเป็นอย่างมาก

องค์กร UNESCO ได้ให้กรอบความสำคัญเรื่องการศึกษาไว้ว่า การศึกษาที่มีคุณภาพจะช่วยขจัดความยากจน นำไปสู่สุขภาพที่ดี สนับสนุนประชาธิปไตยและธรรมาภิบาล และรักษามรดกชาติสิ่งแวดล้อม

คนที่เข้าถึงการศึกษาคุณภาพจึงสามารถสร้างการเปลี่ยนตัวเองได้ คือ เป็นอิสระจากการพึ่งพาผู้อื่นเพราะสามารถสร้างงาน สร้างอาชีพ มีรายได้ที่จะสร้างคุณภาพชีวิตให้ดีขึ้นได้

การศึกษาที่ดีมีคุณภาพ จึงไม่เพียงสร้างความสามารถของปัจเจกให้บรรลุถึงศักยภาพทางเศรษฐกิจเท่านั้น แต่หากต้องให้เขามีความรู้และวิจรรณญาณที่เพียงพอจะเข้าร่วมในการตัดสินใจในประเด็นปัญหาทางสังคมและการเมืองได้อีกด้วย

การศึกษาจึงเป็นพื้นฐานสำคัญที่ทุกคนจะต้องมีและรัฐจะต้องเป็นบริหารจัดการให้แก่ประชาชนทุกคน เพราะการศึกษาจะเป็นเครื่องชี้วัดของคุณภาพคนของรัฐ ที่จะไปขับเคลื่อนภาคการผลิตทางเศรษฐกิจ และสร้างเสถียรภาพทางการเมือง โดยเฉพาะการเมืองแบบประชาธิปไตย ที่ต้องการให้สมาชิกของสังคมเป็นผู้มีส่วนร่วมกับการบริหารของบ้านเมือง คือการมีส่วนร่วมในทางการเมือง เศรษฐกิจและสังคม การศึกษาจึงเป็นเครื่องมือของทุกรัฐในการขัดเกลาให้คนในสังคมเป็นพลเมืองที่จะสามารถสร้างการเปลี่ยนแปลง และแบกรับภารกิจของสังคมประเทศชาติด้วยความรับผิดชอบในฐานะเจ้าของสังคมและประเทศ

การศึกษาที่มีคุณภาพ จึงเปลี่ยนทั้งคน เปลี่ยนสังคม เปลี่ยนเศรษฐกิจ และเปลี่ยนการเมือง ได้ครบทุกมิติ

การศึกษามีผลทางเศรษฐกิจ

..“แต่ระบบเศรษฐกิจที่ทำให้คนจำนวนหนึ่งที่ไม่ต้องโกงก็สามารถที่จะรวยได้อย่างเหลือล้น ขณะที่คนส่วนใหญ่ของประเทศจนได้อย่างเหลือเชื่อโดยไม่เกียจคร้าน” ...

ดร.เสกสรรค์ ประเสริฐกุล

- คนไทย 10% ที่มีรายได้สูงสุดและต่ำสุดห่างกันถึง 22 เท่า
- คนไทยมากกว่า 75% ไม่มีที่ดินเป็นของตนเอง
- โฉนดถึง 61% อยู่ในมือคนเพียง 10%
- การพัฒนาที่เน้นแต่ GDP ขาดการพัฒนาคนในแต่ละพื้นที่ที่ไม่ได้รับประโยชน์จากการพัฒนา

ผลจากการพัฒนาทำให้เศรษฐกิจยิ่งโต ผู้มีทุนมากยิ่งได้เปรียบ จึงทำให้เกิดความเหลื่อมล้ำและเป็นต้นตอไปสู่ความขัดแย้ง และเพราะความเป็นอยู่ที่แตกต่างกันมาก ก็จะเพิ่มความเสี่ยงในการแย่งชิงทรัพยากร จึงยากที่จะทำให้สังคมอยู่ร่วมกันเป็นสุข และขาดเสถียรภาพในสังคมในที่สุด

ภาพใหญ่ คือ การลดการกระจุกตัวของทรัพยากรในที่ใดที่หนึ่ง จังหวัดใด จังหวัดหนึ่ง และทำให้คนดีขึ้น คนไทยเชื่อว่าคนจะสามารถก้าวพ้นความยากจนได้ในช่วงชีวิตที่ได้ร่ำเรียน ได้ทำงานอย่างสุจริต นี่คือโจทย์ของการกระจายอำนาจไปให้คนในท้องถิ่นให้เขาคิดพัฒนาด้วยตัวเขาเองโดยไม่ต้องผ่านหัวคิวจากส่วนกลาง เพราะที่ผ่านมาเป็นการพัฒนาจากส่วนกลางสู่ท้องถิ่นที่ไม่คืบหน้า ไม่เกิดความมั่นคงในแง่ของบุคคลและของสังคม

โลกยุคโลกาภิวัตน์ (Globalization) เปลี่ยนประเทศพัฒนาแล้วต่างพลิกตัวไปเพื่อการศึกษาให้ทันโลก คนคิดเป็น รู้จักดัดแปลง และปรับตัวได้

สำหรับประเทศไทยยังอยู่ที่เดิม แม้จะปฏิรูปการเมืองและปฏิรูปการศึกษาโดยมี พ.ร.บ.การศึกษา 2542 ซึ่งมุ่งเน้นที่ปรับปรุงโครงสร้างอำนาจของกระทรวง แต่ไม่ได้ลงสู่การปรับเปลี่ยนเรื่องแนวคิด (Mindset) ของทั้งผู้บริหาร ครู จนถึงตัวเด็ก ในเรื่องการศึกษาให้ทันโลก เป็นพลเมืองคิดเป็น คิดเก่ง รับผิดชอบต่อตนเองและสังคม และเค้าโครงของตัว พ.ร.บ. ที่กำลังทำอยู่ในปัจจุบัน ก็ได้เปลี่ยนแปลงในสาระสำคัญนี้เช่นกัน

การพัฒนาของประเทศไทยจึงเน้นที่การเจริญเติบโตทางวัตถุ การพัฒนาเศรษฐกิจ รุดหน้า แต่ไม่สัมพันธ์กับการศึกษาที่ยังอยู่กับที่โดยละทิ้งการพัฒนาด้านศักยภาพของ มนุษย์ การพัฒนาเช่นนี้จึงทำให้รัฐเข้มแข็ง แต่ประชาชนอ่อนแอ ทั้งในแง่ทัศนคติและแง่การเป็นพลเมือง ประชาชนมีวัฒนธรรมทางการเมืองที่คอยฟังฟังรัฐ

ชุมชนอ่อนแอ เพราะการวางแผน การจัดการ และการแก้ไขปัญหาจากภายนอก

ดังนั้น การพัฒนาจึงเป็นการพัฒนาด้านวัตถุ จิตใจที่เป็นจิตอาสา ความร่วมมือซึ่งกันและกันจากภายในจึงเกิดยาก

เป้าหมาย ของการพัฒนาของรัฐ จึงควรอยู่ที่ทำให้คนเข้มแข็ง จัดการตนเองได้ ไม่ใช่การทอนพลังประชาชน จนพึ่งตนเองไม่ได้แม้ในทางเศรษฐกิจที่จะรักษาปัจจัย 4 พื้นฐานของชีวิตไว้ได้

เศรษฐกิจ และ การศึกษา มีผลต่อกันตรงที่หากประชาชนโดยทั่วไปสามารถเข้าถึงการศึกษาอย่างต่อเนื่อง กระทั่งสามารถที่จะอ่านออก เขียนได้ คิดเลขเป็นเท่านี้ ก็ทำให้เพิ่มอัตราการเติบโตทางเศรษฐกิจได้แล้ว ซึ่งมีรายงานวิจัยของ UN ระบุว่า การศึกษาเป็นตัวเพิ่มรายได้ และแม้เข้ารับการศึกษ 1 ปี ก็จะช่วยเพิ่ม 10% ของรายได้ การศึกษาจึงส่งผลให้เกิดทรัพยากรมนุษย์ที่เป็นปัจจัยการผลิตด้านการผลิตเพื่อการแข่งขันที่สำคัญ

การเพิ่มโอกาสทางการศึกษาให้ประชาชนอ่านออก เขียนได้ คิดเลขเป็น และรู้วิทยาศาสตร์ เป็นพื้นฐาน มีข้อยืนยันทางบวกลบมานานแล้วว่า มีผลต่อการเพิ่มรายได้ของประชากร และเพิ่มอัตราการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจ การศึกษาจึงเป็นการลงทุนในมนุษย์ (Human capital) ที่จำเป็นของทุกรัฐ เพื่อที่จะให้มั่นใจว่า มนุษย์จะสามารถมีความรู้และทักษะที่จำเป็นและเพียงพอในการบรรลุความสำเร็จของตน การศึกษาโดยพื้นฐานเช่นนี้ จึงเป็นช่องทางลดปัญหาทางสังคมในหลายๆ เรื่อง คือ

1) เด็กที่ออกจากโรงเรียน และสามารถอ่านออก เขียนได้ คิดเลขเป็นโดยพื้นฐาน จะไม่ตกอยู่ในสภาพที่ยากจน และจะลดทอนความยากจนได้มากถึง 30% จากการเรียนรู้ที่พัฒนาการศึกษาช่วยชะลอความยากจน

2) การศึกษาเป็นช่องทางการหยุดยั้งการถ่ายทอดความยากจนจากรุ่นพ่อแม่สู่รุ่นลูกหลานได้

- 3) การศึกษาช่วยส่งผลดีต่อสุขภาพและสิ่งแวดล้อม
- 4) การศึกษาสร้างความมั่นคงทางอาหาร เพราะช่วยให้มีงานทำ มีเศรษฐกิจดี
- 5) การศึกษาเป็นตัวช่วยในการสร้างสำนึกรับผิดชอบต่อตนเองและสังคม
- 6) การศึกษาลดความไม่เท่าเทียมทางเศรษฐกิจ คือ หากมีคนทำงานที่มาจากความรวยและจน แต่ได้รับการศึกษาที่เหมือนกัน ไม่แตกต่างกันอย่างสมอหน้า ก็จะสามารถลดความเหลื่อมล้ำได้ถึง 30% การศึกษาเช่นนี้ ในทางเศรษฐกิจ ถือว่ามีบทบาทในการส่งเสริมการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจ

การศึกษาไม่ใช่เป็นเพียงเครื่องมือเพื่อพัฒนาด้านเศรษฐกิจ แต่การศึกษาก็มีมิติด้านสังคมและการเมืองรวมอยู่ด้วย ซึ่งการศึกษาก็เป็นตัวสะท้อนความมีหรือไม่มีเสถียรภาพทางสังคมในทุกด้านอยู่ด้วยอย่างที่ไม่อาจแยกส่วนใดๆ ได้ เพราะคนเป็นผลผลิตทางการศึกษาที่เข้าไปแทรกตัวอยู่ในทุกมิติของสังคม

อีกทั้ง ด้วยภาวะเศรษฐกิจมั่งคั่งที่กระจุกตัว ยังผลทำให้อำนาจทางการเมืองก็มีลักษณะกระจุกตัว คนมั่งมีสามารถใช้อำนาจทางการเมืองที่เกิดจากการควบคุมทรัพยากรทางเศรษฐกิจ ความเหลื่อมล้ำต่ำสูงทางเศรษฐกิจ เป็นสิ่งกีดขวางการก่อตัวของโครงสร้างทางการเมืองประชาธิปไตย ที่ต้องการส่งเสริมอิสรภาพ เสมอภาค และยุติธรรมให้ปรากฏแก่พลเมืองของสังคม

การจัดการศึกษาเพื่อนำไปสู่การมีเสถียรภาพทางเศรษฐกิจ สังคมและการเมือง จึงอยู่ในอำนาจของทุกรัฐ และเป็นความปรารถนาที่จะไปสู่จุดนั้น

การศึกษา จึงเป็นทั้งเป้าหมายหลักและที่มั่นสุดท้าย ก็คือ ตัวสังคมที่เข้มแข็ง เป็นสังคมที่มั่นคง (Security) มีอิสระ ปลอดภัยจากการครอบงำของธุรกิจหรือการเมือง หรือของประเทศใดๆ และจะมั่นคงได้ต้องมีเอกภาพ

รัฐจึงเป็นผู้ออกแบบและกำหนดกฎ กติกา ระเบียบทั้งหลายให้ปรากฏเป็นทิศทาง และปฏิบัติได้ในการสร้าง ของรัฐตามที่ต้องการ ซึ่งปรากฏอยู่ในรัฐธรรมนูญ และพระราชบัญญัติของทุก “พลเมือง” หรือ “คน” รวมทั้งประเทศไทย ซึ่งปรากฏในรัฐธรรมนูญฉบับปัจจุบันที่ใช้อยู่ในปี 2560 ก็ระบุไว้หมวด 5 หน้าที่ของรัฐ มาตรา 54 คือ มาตรา 54

- รัฐต้องดำเนินการให้การศึกษามาตรับกับเด็กทุกคนโดยไม่เสียค่าใช้จ่าย
- รัฐต้องดำเนินการส่งเสริม สนับสนุนการศึกษาให้แก่ประชาชนตามความต้องการในระบบต่างๆ และจัดให้มีการร่วมมือกันระหว่างรัฐ ต่างประเทศ และภาค

เอกชน ในการจัดการศึกษาทุกระดับ โดยให้การจัดการศึกษาดังกล่าามีคุณภาพและได้มาตรฐานสากล...

....ให้เป็นคนดี มีวินัย ภูมิใจในชาติ สามารถเชี่ยวชาญได้ตามความถนัดของตน และมีความรับผิดชอบต่อครอบครัว ชุมชน สังคม และประเทศชาติ...

....รัฐต้องดำเนินการให้ผู้ขาดแคลนทุนทรัพย์ได้รับการสนับสนุนค่าใช้จ่ายตามความถนัดของตน ให้จัดตั้งกองทุนเพื่อช่วยเหลือผู้ขาดแคลนทุนทรัพย์เพื่อลดความเหลื่อมล้ำในการศึกษา

หมวดปฏิรูปประเทศ

มาตรา 257

(2) สังคมมีความสุข เป็นธรรม และมีโอกาสอันทัดเทียมกัน เพื่อขจัดความเหลื่อมล้ำ

(3) ประชาชนมีความสุข มีคุณภาพชีวิตที่ดี และมีส่วนร่วมในการพัฒนาประเทศ และการปกครองในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข

มาตรา 258

ด้านการศึกษา

- ให้ดำเนินการตามมาตรา 54 วรรคสอง เด็กเล็กต้องได้รับการดูแล
- ให้จัดตั้งกองทุนเพื่อช่วยเหลือด้านการศึกษาตามมาตรา 54 วรรคหก
- ปรับปรุงการเรียนการสอนเพื่อให้ผู้เรียนได้เรียนตามความถนัด
- ให้มีกลไกและระบบการผลิตครู เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการเรียนการสอน

การศึกษา คือ โอกาสที่เท่าเทียมระหว่างเมืองและระหว่างภูมิภาค

แม้ว่ารัฐจะระบุให้มีการจัดการศึกษา และการจัดกองทุนเพื่อช่วยเหลือทางการศึกษาในรูปแบบต่างๆ ด้วยงบประมาณที่สูงที่สุดเป็นอันดับต้นๆ มาอย่างต่อเนื่องหลายรัฐบาลแล้ว แต่การบริหารการศึกษาที่มุ่งเน้นในส่วนกลาง และให้ความสำคัญกับเมืองหลวง เมืองใหญ่เป็นสำคัญ นี่จึงเป็นประเด็นของการรวมศูนย์อำนาจในการใช้ทรัพยากรทั้งหมดของประเทศอันเป็นปัญหารากฐานในการแบ่งสรรทรัพยากรในการพัฒนาประเทศ ที่ได้สร้างความยากจนและเหลื่อมล้ำมาตั้งแต่แรกเริ่มแผนพัฒนา

ชาติ ซึ่งมีการนำเอาทรัพยากรของประเทศส่วนใหญ่ไปลงที่ภาคธุรกิจและอุตสาหกรรม ทั้งในการเงินและทรัพยากรคน ในระบบการศึกษาก็เป็นไปเพื่อผลิตคนรับใช้ภาคธุรกิจ อุตสาหกรรม และภาคราชการเป็นหลักใหญ่ ฉะนั้น ระบบการศึกษาของไทยก็เท่ากับว่าเอาทรัพยากรคนในชนบท ดึงเอาส่วนที่ดีที่สุดมา แทนที่จะสร้างส่วนที่ดีที่สุดเพื่อรับใช้ชนบท ก็เอามารับใช้ภาคธุรกิจอุตสาหกรรมและราชการมากกว่า ทำให้ชนบทเสียเปรียบและถูกละเลยในการพัฒนาทำให้ภาคชนบทอ่อนแอ เพราะทรัพยากรถูกแบ่งมาที่เมือง และทุ่มไปที่อุตสาหกรรม ไม่ใช่ภาคเกษตรและชนบท คนในชนบทจึงไม่มีอำนาจต่อรอง ภาคชนบทจึงขาดทรัพยากรคนที่มีความรู้และความสามารถ ทำให้ภาคชนบทและภาคเกษตรกลายเป็นภาคของคนยากจน

การศึกษาจึงต้องออกแบบเพื่อแก้ปัญหาความยากจนในพื้นที่นอกเมืองหลวง และเมืองใหญ่ที่อยู่ในภาคเกษตรและแรงงานในอุตสาหกรรมที่อยู่ในภูมิภาคต่างๆ โดยจัดและออกแบบให้เป็นระบบการศึกษาที่สนองความต้องการของส่วนภูมิภาค และภาคชนบท เป็นการศึกษาที่สร้างคนให้สามารถทำงานในภาคเกษตรและอุตสาหกรรม ในชนบท โดยการศึกษาต้องมีเป้าหมายที่จะมุ่งเป็นการศึกษาสำหรับส่วนภูมิภาคอย่างแท้จริง เพราะแต่ละภูมิภาคมีความแตกต่างกัน ระบบการศึกษาของประเทศจะต้องมีความแตกต่างหลากหลายกันไปตามสภาพภูมิประเทศ และทรัพยากร-ธรรมชาติรวมทั้งวัฒนธรรมต่างๆ ของแต่ละภูมิภาคซึ่งไม่เหมือนกัน เพื่อให้การศึกษาเป็นองค์รวมของการพัฒนาให้ชุมชนแต่ละพื้นที่ที่สามารถที่จะมีฐานของความสามารถในการพึ่งตนเองอย่างแท้จริง การพึ่งตนเองได้ของคนชนบทจะทำให้เขาเป็นอิสระในทางเศรษฐกิจและปลอดจากการครอบงำและถูกเอาเปรียบจากคนภายนอกโดยเฉพาะการถูกครอบงำจากเมืองใหญ่ หรือเป็นอาณานิคมของเมืองใหญ่ การจัดการศึกษาจึงมุ่งที่ลดความยากจนและลดความเหลื่อมล้ำระหว่างเมืองอีกด้วย คือ การศึกษาที่มุ่งสร้างโอกาสที่เท่าเทียมระหว่างเมืองและระหว่างภูมิภาค การจัดการศึกษาแบบใหม่จึงควรนำเอาเทคโนโลยี วิทยาศาสตร์ และคนจากเมืองใหญ่ได้มีส่วนไปช่วยคนชนบทพัฒนา จากความรู้ที่แตกต่างเพื่อเป็นการพัฒนาชาติให้ไปด้วยกัน จะทำให้คนในทุกภูมิภาคมีความสามารถที่จะพัฒนาตนเองในการสร้างงานและพึ่งตนเอง ทำให้ชนบทสามารถรักษาระบบครอบครัวของตนเองได้ รักษาชุมชนท้องถิ่นตัวเองได้ไม่ต้องแยกกย้าย อพยพหรือทิ้งบ้านทิ้งเรือนไปเหมือนที่เป็นอยู่ปัจจุบัน หากทำได้เช่นนี้ ชนบทที่กล้าแกร่งก็จะมีกำลังเงินซื้อ การพัฒนาชนบท ชุมชนท้องถิ่น ก็จะเป็นฐานที่ทำให้ภาค

อุตสาหกรรมได้พัฒนาก้าวหน้าพึ่งตนเอง เพราะสามารถพึ่งตลาดภายในประเทศ การพัฒนาอุตสาหกรรมโดยไม่สร้างคนในชุมชนท้องถิ่น จึงทำให้เราต้องพึ่งตลาดภายนอก เน้นการส่งออก เพราะกำลังซื้อภายในมันขาด การพัฒนาในชุมชนท้องถิ่นจะเกิดการ พัฒนาอุตสาหกรรมขนาดเล็ก อุตสาหกรรมครัวเรือนมากขึ้น ซึ่งเป็นทิศทางในการสร้าง ผู้ประกอบการใหม่ๆ ให้กระจายและขยายตัวให้มากและเร็วขึ้น และจะเป็นการเพิ่ม ผู้ประกอบการในระดับฐานรากชุมชนท้องถิ่น มากกว่าจะเป็นการจัดการศึกษาที่มุ่ง สร้างคนไปเป็นแรงงานราคาถูก ซึ่งประชากรส่วนใหญ่จากภาคเกษตรก็จะกลายเป็น ผู้ใช้แรงงานไปหมด ไม่ว่าจะเป็นถูกจ้างในเมืองหรือในท้องถิ่น สร้างสภาพความเหลื่อมล้ำ และยากจนไม่จบสิ้น

การเข้มแข็งของการจัดการศึกษา จึงควรเป็นไปในทิศทางของการพัฒนา ศักยภาพของมนุษย์ที่จะปลดปล่อยให้หลุดพ้นจากการครอบงำทางความรู้และทาง เศรษฐกิจเพื่อให้มนุษย์ได้ดำรงชีพอยู่อย่างมีศักดิ์ศรีและคุณค่าของความเป็นมนุษย์ ไม่ใช้การศึกษาที่ลดทอนความเป็นมนุษย์

แนวทางการจัดการศึกษา ขจัดความยากจนและลดความเหลื่อมล้ำ

1. การจัดการศึกษาบนหลักแห่งการกระทำที่ทัดเทียมกัน (Equalization System) หรือเสมอภาคกัน เพื่อช่วยเหลือกลุ่มคน หรือพื้นที่ที่ยังอ่อนแอ หรือล้าหลังให้ ตั้งตัว ตั้งไข่เพื่อคงอยู่และแข่งขันได้ หรือพัฒนาขึ้นมาให้ทัดเทียมกับกลุ่มคนหรือพื้นที่ อื่นๆ ได้ ซึ่งเท่ากับเป็นการลดความเหลื่อมล้ำ โดยนัยนี้ รวมถึงความเจริญก้าวหน้าหรือ ความเจริญของเมืองให้ใกล้เคียงกัน โดยมีให้เมืองต่างๆ เกิดความเจริญเติบโตที่แตกต่าง กันไม่ว่าจะเป็นขนาดของเมือง ทั้งในแง่การพัฒนาโครงสร้างพื้นฐาน ถนนหนทาง การคมนาคม ไฟฟ้า ประชากร ความเป็นอยู่ รายได้ และการพัฒนาเศรษฐกิจ สังคม เป็นต้น การพัฒนาเมืองในแนวทางนี้จะเอื้อต่อการจัดการศึกษาในระดับภูมิภาคหรือ ท้องถิ่นให้มีระดับทัดเทียมแต่ละเมือง ไม่เกิดช่องว่างทางการศึกษาและเศรษฐกิจ

2. การศึกษาฟรี มีคุณภาพถ้วนหน้าสำหรับเด็กทุกคน คือ การสร้างกลไกเพื่อ เอื้ออำนวยความสะดวกในการเข้าถึงการศึกษาที่มีคุณภาพสำหรับเด็กทุกคน ไม่ว่าจะเป็น เด็กปกติ เด็กพิการ เด็กพิเศษ รัฐต้องทุ่มเทจริงจังให้เด็กทุกคนได้รับความสะดวก และให้ความพร้อมที่จะอยู่ในระบบการศึกษาให้นานที่สุด เพื่อเสริมสร้างสมรรถนะ ความสามารถ และวุฒิภาวะที่จะพึ่งพาตนเองและรับผิดชอบต่อสังคมได้ เด็กทุกคน

ต้องได้เรียนฟรีในทุกโอกาส และสถานที่ที่เด็กอยู่เป็นการเรียนฟรีที่มีคุณภาพตามรัฐธรรมนูญที่รับรองไว้ แต่ในความเป็นจริง เด็กหลุดจากระบบการศึกษาจำนวนมาก เพราะการศึกษาไม่ฟรีจริง ข้างขาดคุณภาพ ซึ่งผู้ยากจน ด้อยโอกาส ขาดความพร้อม เช่น เสื้อผ้า เครื่องเขียน การเดินทาง และอาหาร เป็นต้น

3. การศึกษาเพื่อสร้างพลเมือง (Civic Education) เป็นเครื่องมือในการปฏิรูปคนให้มีความเป็นพลเมือง ที่มีค่านิยมเรื่องเสรีภาพ เสมอภาค และความยุติธรรม ซึ่งอยู่บนพื้นฐานของหลักสิทธิมนุษยชนและประชาธิปไตย การศึกษาเพื่อสร้างพลเมืองนี้จะช่วยให้ผู้เรียนมีความรู้ มีทักษะ และมีความรับผิดชอบที่พร้อมพอสำหรับการเข้าไปมีส่วนร่วมในการสร้างการเปลี่ยนแปลงทุกมิติของสังคม ทั้งเศรษฐกิจ การเมือง อย่างรู้เท่าทันต่อระบบการเมืองและการเปลี่ยนแปลงทางสังคม เป็นการยกระดับคุณภาพคนให้มีจิตสำนึกต่อส่วนรวม มีความรู้และเข้าใจในสังคมของตน และความเป็นไปของโลก เพื่อการปรับตัวต่อการเปลี่ยนแปลงที่อาจเกิดขึ้นในอนาคต การศึกษาเพื่อสร้างพลเมืองจึงยึดโยงอยู่กับผลประโยชน์ของส่วนรวมเป็นหลักก่อนส่วนตน การศึกษาในแนวนี้นี้จะทำให้คนมีสำนึกในความเป็นเจ้าของท้องถิ่นตนและประเทศชาติที่พร้อมจะปกป้องและเนื่องด้วยการศึกษานี้เน้นการปลดปล่อยจากการครอบงำและชี้้นำ ทั้งจากอำนาจรัฐและกระแสสังคม ก็จะช่วยเป็นช่องทางให้ผู้เรียนได้แสวงหาความคิด การค้นคว้า การประดิษฐ์คิดค้น เพื่อให้เกิดปัญญาในการพึ่งตนเอง จึงเป็นการส่งเสริมเสรีภาพที่เป็นประโยชน์ต่อตนเองและส่วนรวม ซึ่งจะช่วยให้สร้างประโยชน์ในระดับชุมชนท้องถิ่นจนถึงระดับชาติได้ เพราะคนเหล่านี้จะสามารถรังสรรค์กิจกรรมที่เป็นประโยชน์ทั้งทางเศรษฐกิจ สังคม และการเมืองได้อย่างต่อเนื่อง ทำให้ลดความยากจนและความเหลื่อมล้ำลงไปได้มาก จากความสามารถของพลเมืองเอง

4. การจัดการศึกษาควรคำนึงถึงการแก้ปัญหาความยากจนและลดความเหลื่อมล้ำที่มีอยู่ในระดับภูมิภาคหรือท้องถิ่นเป็นสำคัญ การจัดการศึกษาจึงต้องการการออกแบบที่สนองตอบต่อความต้องการของพื้นที่เป็นสำคัญ คือ การศึกษาเพื่อท้องถิ่นสำหรับแต่ละภูมิภาคที่แตกต่างกัน เพื่อตระหนักในศักดิ์ศรี คุณค่า และ อัตลักษณ์ของความ เป็นมนุษย์ในทุกพื้นที่ที่จะทำให้อันคนในทุกๆ ที่ได้บรรลุถึงศักยภาพ และความสามารถที่จะปกครองตนเอง และจัดการตนเองได้ การศึกษาจึงควรเป็นไปตามสภาพภูมิประเทศ และทรัพยากรธรรมชาติ ทำให้อันคนในชุมชนท้องถิ่นได้มีสถานที่เรียนที่เพียงพอ และได้เรียนตามภูมิสังคมของตนเอง และยึดโยงกับชุมชนของตนซึ่งจะเป็นพื้นฐานการพัฒนา

ความสามารถที่เพิ่มมากขึ้นต่อไปได้ การศึกษาเช่นนี้จึงรักษาภูมิปัญญา อัตลักษณ์ และความแข็งแกร่งของพื้นที่ชุมชนทั่วประเทศไว้ได้ โดยที่คนในท้องถิ่นต่างๆ ไม่ต้องอพยพไปเรียนในเมืองใหญ่ที่ห่างไกล และยังเป็นกำลังขับเคลื่อนทรัพยากรส่วนตนมากขึ้น และทำให้เสี่ยงต่อการเข้าไม่ถึงการศึกษา หรือ ไม่สามารถที่จะอยู่ในการศึกษาอย่างต่อเนื่องได้ ซึ่งจะยิ่งตอกย้ำความยากจนและความเหลื่อมล้ำมากขึ้น การศึกษาเพื่อท้องถิ่น ยังเป็นการรักษาความเป็นมาของท้องถิ่นที่มีที่มาทางประวัติศาสตร์ วัฒนธรรม อัตลักษณ์ และภูมิศาสตร์ที่มั่นคง มีทุนทางสังคมที่มีความต่อเนื่อง คือมีการพัฒนา และปรับตัวในท้องถิ่น (Localization) ไม่ถูกกลืนสลายหายไปกับโลกสมัยใหม่ที่เรียกว่า โลกาภิวัตน์ (Globalization)

5. การปฏิรูปครู คือ การปฏิรูปการศึกษาในการผลิตสร้างครูทั้งระบบ เนื่องจากครูคือต้นทางและตัวแบบ (Role Model) ของเด็กๆ และเยาวชนในระบบการศึกษา ที่รัฐมอบบทบาทให้ทำการกล่อมเกลายาวชนของชาติ ผ่านกระทรวงศึกษาธิการ ด้วยงบประมาณที่สูง และบุคลากรจำนวนมากที่ทำหน้าที่สนับสนุน กำกับ และควบคุมทิศทางการศึกษาที่ส่งลงไปให้ตัวเด็กในสถานศึกษาทั่วประเทศ ซึ่งจะส่งผลกระทบต่อความคิด และพฤติกรรมของเด็กว่ามีคุณภาพมากน้อยเพียงใด เพราะเด็กและคนไทย คือผลผลิตทางการศึกษาที่รัฐจัดทำ ด้วยเหตุผลนี้ จำเป็นที่จะต้องปฏิรูปที่ตัวหลักสูตร การเรียน การสอนของครู เพื่อสร้างครูที่มีคุณภาพ เพื่อไปสร้างเด็กที่มีคุณภาพ สร้างการศึกษาที่มีคุณภาพให้เยาวชนสามารถที่จะมีความคิดริเริ่ม กล้าสร้างสรรค์ มีความรับผิดชอบ และปรับตัวแก้ปัญหาพร้อมกับสังคมได้ ไม่ใช่การศึกษาในแบบเดิมที่ต้องจำตามครูบอก คือสอนให้จำแล้วนำไปสอบ แต่เปลี่ยนไปทางคุณภาพ คือ สอนให้ทำ นำให้คิด รู้จักดัดแปลงจึงจะปลดปล่อยทั้งครูและเด็กไทยให้หลุดจากการจองจำของระบบการศึกษาที่ผ่านมาและเป็นอยู่ ซึ่งเป็นระบบเผด็จการและอำนาจนิยมที่แฝงฝังอยู่ในการศึกษาไทย การปฏิรูปครูจึงเป็นการปลดปล่อย (Decolonize) อาณานิคมทางจิตวิญญาณของครูที่เคยขึ้นกับระบบความคิดเดิม แต่ระบบการศึกษาต้องการความเป็นอิสระ และเป็นพี่เลี้ยงการใช้เสรีภาพในการแสดงออก การใช้ความคิด อย่างมีวิจารณญาณ มีเหตุผลจนเป็นวัฒนธรรมของสังคม

6. การพัฒนาการเรียนการสอนเสริมด้วยเทคโนโลยีที่เหมาะสมแก่สภาพพื้นที่ของผู้เรียน นอกจากการสอนในแบบปกติ (Offline) ซึ่งมีหลายรูปแบบ ทั้งแบบการสอนผ่าน TV ทางไกล การสอนผ่าน Online อันเนื่องจากข้อจำกัดต่างๆ ทั้งในพื้นที่ห่างไกล

ครูขาดแคลน หรือเนื่องจากสถานการณ์โรคระบาด COVID-19 ต่างๆ เหล่านี้ ไม่เป็นข้อปิดกั้นโอกาส และสิทธิของเด็กที่จะได้รับการศึกษาอย่างต่อเนื่อง และเสมอภาคกัน โดยเฉพาะเมื่อจำนวนเด็กลดลง ทั้งจากโดยการเกิด และการย้ายถิ่นของพ่อแม่ รัฐก็มีหน้าที่ในการบริหารจัดการทรัพยากรทางการศึกษาให้ถึงเด็กทุกคนถ้วนหน้า แม้ในพื้นที่ห่างไกล โดยไม่จำเป็นต้องยุบโรงเรียนในชุมชนหมู่บ้าน เพราะโรงเรียนเป็นสัญลักษณ์ของการศึกษาที่ทำให้คนเจริญงอกงาม (Education is Growth) การยุบโรงเรียนคือการลดทอนความสำคัญการศึกษาของท้องถิ่น รวมทั้งคุณค่าและศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ที่อยู่ในท้องถิ่นนั้นๆ ด้วย

การสร้างการศึกษาในแนวทางที่จะลดความยากจนและความเหลื่อมล้ำ ด้วยการศึกษามีคุณภาพ สร้างคนให้เป็นพลเมืองที่มีคุณภาพ สามารถที่จะพึ่งตนเองได้ในทางเศรษฐกิจ และร่วมรับผิดชอบกับการเปลี่ยนแปลงของสังคมและการเมืองอย่างต่อเนื่อง จำเป็นต้องลงทุนไม่เพียงด้วยงบประมาณ หากแต่ต้องลงแรงด้วยเจตจำนงทางการเมือง (Political Will) ร่วมด้วยเป็นสำคัญ เราจึงจะเห็นการพึ่งตนเองและเป็นอิสระได้ทั้งทางเศรษฐกิจและการเมือง

เอกสารอ้างอิง

- เกษม วัฒนชัย. (2549). *ปาฐกถาพิเศษ การจัดการศึกษาเพื่อพัฒนาชีวิตอย่างยั่งยืน*.
นนทบุรี:สถาบันพระปกเกล้า.
- โกวิทย์ พวงงาม. (2556). *มองมุมใหม่การบริหารท้องถิ่น:ประสบการณ์เรียนรู้จากต่างประเทศสู่ไทย*. กรุงเทพฯ (พิมพ์ครั้งที่2): เสมาธรรม.
- ร่างยุทธศาสตร์ชาติ พ.ศ. 2561-2580 (2561). *เอกสารประกอบการประชุมประจำปี 2561*. สำนักงานเลขาธิการของคณะกรรมการยุทธศาสตร์ชาติ สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ.
- ศรีศักดิ์ ไทยอารี, ณัฐพล ศรีแก้ว และกานต์ เสริมชัยวงศ์. (2543). *สถานภาพการให้บริการการศึกษาสำหรับเด็กด้อยโอกาสในต่างประเทศ: สหรัฐอเมริกา สหราชอาณาจักร บราซิล ฟิลิปปินส์ และออสเตรเลีย*. กรุงเทพฯ: องค์การค้ำของครูสภา.
- สุวิทย์ เมษินทรีย์. (2556). *โลกเปลี่ยนไทยปรับ*. กรุงเทพฯ: กรุงเทพฯธุรกิจ.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ สำนักงานกฤษฎีกา (2543). *ยุทธศาสตร์การเรียนรู้ตลอดชีวิต: สหราชอาณาจักร*. กรุงเทพฯ: องค์การค้ำของครูสภา.
- สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ (2561). *รายงานการศึกษาไทย พ.ศ. 2561 (Education in Thailand 2018)*. กรุงเทพฯ: พรินทวาทกรฟิค.
- Branded Content. (2563). *เรื่องจริงที่ต้องรู้! ความยากจน ทำเด็กไทยกว่า 2 ล้านคนเสี่ยงหมดโอกาสการศึกษา เศรษฐกิจไทยสูญปีละ 1-3 % ของ GDP*. สืบค้น 22 มิถุนายน 2563 จาก <http://brandinside.asia/education-thailand>
- James A. Banks, editor. (2004). *Diversity and Citizenship Education: Global Perspective*. U S A: Jossey-Bass.
- The World Bank (2020). *Taking the Pulse of Poverty and Inequality in Thailand*. Retrieved June, 22, 2020 from <https://www.worldbank.org/en/country/thailand/publication/taking-the-pulse-of-poverty-and-inequality-in-thailand>.

การเข้ามากระทำผิด ในประเทศไทยของชาวลาว

Crime Committed by Lao Migrants in Thailand

วีรญา อังศุธรถาวรวิ¹

บทคัดย่อ

งานวิจัยชิ้นนี้มีความเกี่ยวข้องโดยตรงกับประชาคมอาเซียน ด้านประชาคมความมั่นคงอาเซียน (ASEAN Security Community: ASC) ซึ่งหนึ่งในวิสัยทัศน์ของประชาคมความมั่นคงอาเซียน คือ อาชญากรรมข้ามชาติและความท้าทายข้ามพรมแดนอย่างมีประสิทธิภาพและทันที่ โดยงานวิจัยชิ้นนี้มีวัตถุประสงค์คือ (1) เพื่อศึกษาสาเหตุและสภาพปัญหาการเข้ามากระทำผิดในประเทศไทยของชาวลาวที่เกิดจากการเข้าสู่ประชาคมอาเซียน (2) เพื่อวิเคราะห์แนวโน้มการเข้ามากระทำผิดในประเทศไทยของชาวลาวที่เกิดจากการเข้าสู่ประชาคมอาเซียนในเชิงลึก และ (3) เพื่อหาแนวทางในการป้องกันการเข้ามากระทำผิดในประเทศไทยของชาวลาวที่เกิดจากการเข้าสู่ประชาคมอาเซียน โดยใช้วิธีการเก็บข้อมูลแบบผสมผสาน (Mixed Methods Research) การศึกษาวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Study) โดยศึกษาข้อมูลสถิติย้อนหลัง ควบคู่ไปกับการศึกษาวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Study) โดยศึกษาข้อมูล เอกสาร งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง และได้มีการสัมภาษณ์เชิงลึกผู้ให้ข้อมูลคนสำคัญ (Key Informants) ควบคู่ไปกับการจัดสัมมนากลุ่ม 2 ครั้ง ผลจากการเก็บข้อมูลพบว่า 3 ปัญหาอาชญากรรมหลักๆ ที่เกิดขึ้นในประเทศไทยทั้งก่อนและหลังที่จะมีการเปิดประชาคมอาเซียนคือ ปัญหาเรื่องการลักลอบเข้าประเทศ ปัญหายาเสพติด และปัญหาการปลอมแปลงเอกสารราชการ แต่หลังจากที่มีการเปิดประชาคมอาเซียน เจ้าหน้าที่ตำรวจและทหารของประเทศไทยและลาว ก็ได้เพิ่มความสัมพันธ์ในการทำงานร่วมกันติดต่oprสานงานกัน แลกเปลี่ยนข้อมูลซึ่งกันและกันเพื่อป้องกันและติดตามจับกุมกลุ่มผู้กระทำความผิด นี่จึงเป็นเหตุผลสำคัญที่ทำให้แนวโน้มผลกระทบในการเข้ามากระทำผิดในประเทศไทยของชาวลาวลดลง

คำสำคัญ: กระทำความผิด, ประเทศไทย, ชาวลาว, ประชาคมอาเซียน

¹รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาอาชญาวิทยาและการบริหารงานยุติธรรม มหาวิทยาลัยรังสิต

Abstract

This research is directly relevant to the ASEAN Security Community (ASC). One of the fundamental visions is particularly associated with combatting transnational crime and international challenges effectively in a timely manner. This study has three objectives as follows; (1) to explore causes and current situation of crime resulting from cross-border migration from Laos to Thailand due to the establishment of ASEAN community, (2) to deeply analyse immigration and crime trends across Thai-Lao borders, and (3) to propose approaches to preventing the immigration from Laos to Thailand for criminal purposes. The study is considered a mixed-methods research, employing both quantitative and qualitative research methods. The quantitative study of historical statistics was combined with the qualitative study of documents, prior research, and literature. Furthermore, in-depth interviews were conducted to gather crucial information from key informants, followed by two focus group discussions. Research findings indicated that there were three main types of crime in Thailand both before and after the foundation of ASEAN community, including illegal immigration, drug-related crime, and forgery. However, after the establishment of ASEAN community, police and army from both Thailand and Laos have better strengthened their relationship and capacity to integrate forces, share information, and contact each other to arrest perpetrators. Therefore, the ASEAN community is an important factor that helps mitigate the impact of crime originating from the immigration of Lao people to Thailand.

Keywords: Perpetration, Thailand, Lao People, ASEAN Community

1. บทนำ

ปัจจุบันนี้แนวโน้มของอาชญากรรมข้ามชาติที่ประเทศสมาชิกอาเซียนต้องเผชิญคือ การขนส่งยาเสพติดข้ามชาติ การลักลอบจัดส่งหญิงไปค้าประเวณี การค้ามนุษย์ชาวโรฮีนจา การก่อการร้าย การหลอกลวงทางการเงินผ่านสื่อโทรศัพท์และทางออนไลน์ เป็นต้น ซึ่งคดีดังกล่าวนี้จะมีแนวโน้มของการไหลของจำนวนคดีจากประเทศที่มีการปราบปรามอย่างเข้มงวดและมีบทลงโทษที่รุนแรงไปสู่ประเทศที่มีการบังคับใช้กฎหมายไม่ดีพอ หรือการไหลไปสู่ประเทศที่สามารถแสวงหาผลประโยชน์หรือมีแหล่งผลประโยชน์ตอบแทนที่ดีกว่า นอกจากนี้สำหรับประเทศที่มีพรมแดนติดกัน เช่น พรมแดนระหว่างไทย-ลาว, ลาว-กัมพูชา, ลาว-เมียนมาร์ มีแนวโน้มคดีอาชญากรรมข้ามชาติที่เกิดขึ้น ได้แก่ การลักลอบขนยาเสพติดข้ามพรมแดน โดยผู้ผลิตเป็นชนกลุ่มน้อยตามชายแดนที่ต้องการเงินทุนสำหรับการต่อสู้กับฝ่ายรัฐบาล มีการลักลอบส่งออกยาเสพติดผ่านชายแดนไทย-ลาว เข้ามาจำหน่ายในประเทศไทยและส่งไปยังประเทศอื่นต่อไป (ปิยะ อุทาโย และ ปรีดา สถาวร, 2559)

ดังนั้น การวิเคราะห์แนวโน้มการเข้ามามีผลกระทบความผิดภายในประเทศของสมาคมประชาชาติ แห่งเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ (Association of South East Asian Nation: ASEAN) หรือ “อาเซียน” ทั้งในระยะสั้น ระยะกลาง และระยะยาว เป็นสิ่งจำเป็นอย่างยิ่ง ประกอบกับสภาพแวดล้อมทางการเมืองระหว่างประเทศที่ปรับเปลี่ยนไปอย่างรวดเร็วได้นำมาซึ่งโอกาสและความท้าทายที่ประเทศต่าง ๆ ต้องประสบ ไม่ว่าจะเป็นโอกาสในการเสริมสร้างความร่วมมือด้านการเมืองและความมั่นคงของประเทศต่าง ๆ ที่แข็งแกร่งยิ่งขึ้น หรือการเผชิญหน้ากับภัยคุกคามที่มาในรูปแบบใหม่ๆ เช่น การก่อการร้ายข้ามชาติ องค์กรอาชญากรรมข้ามชาติที่เกิดขึ้นจากการเปิดประชาคมอาเซียน ชาวต่างชาติที่เกิดจากการเข้าสู่ประชาคมอาเซียน การป้องกันและแก้ไขปัญหาการเข้ามามีผลกระทบความผิดในประเทศไทย การดำเนินการกับองค์กรอาชญากรรมข้ามชาติ การดำเนินการเกี่ยวกับชาวต่างชาติ และการแก้ไขปัญหาการหลบหนีเข้าเมือง เพื่อนำข้อมูลที่ได้มาจัดทำข้อเสนอแนะเพื่อกำหนดแนวทางการป้องกันการเกิดอาชญากรรมประเภทต่าง ๆ ตามกรอบแนวทางการป้องกันอาชญากรรมที่มีประสิทธิภาพ (มติคณะรัฐมนตรี วันที่ 24 มกราคม 2560) รวมถึงการพัฒนากฎหมายและแนวทางที่เกี่ยวข้อง และกำหนดยุทธศาสตร์ของประเทศเพื่อนำไปสู่การพัฒนากฎหมายและกระบวนการยุติธรรมที่มีประสิทธิภาพ และสอดคล้องกับเจตนารมณ์ของประชาคมอาเซียนต่อ

ไป นอกจากนี้การที่ประเทศไทยและประเทศลาวมีพรมแดนติดต่อกันขนาดใหญ่ และมีระบอบการปกครองที่ต่างกันอย่างสิ้นเชิง ซึ่งปัญหาการเคลื่อนย้ายแรงงานและอาชญากรรมที่ผิดกฎหมายจำนวนมาก จากความสำคัญของปัญหาดังกล่าวในข้างต้นนี้ “การวิเคราะห์แนวโน้มผลกระทบในการเข้ามกระทำความผิดในประเทศไทยของชาวลาวที่เกิดจากการเข้าสู่ประชาคมอาเซียน” จึงมีจุดมุ่งหมายที่จะศึกษาผู้กระทำความผิดที่เป็นคนต่างชาติชาวลาว ที่เข้ามกระทำความผิดในประเทศไทยใน 3 สถานความผิด คือ คดียาเสพติด คดีลักลอบเข้าเมือง และคดีปลอมแปลงเอกสารเท่านั้น

2. วัตถุประสงค์

2.1 เพื่อศึกษาสาเหตุและสภาพปัญหาการเข้ามกระทำความผิดในประเทศไทยของชาวลาวที่เกิดจากการเข้าสู่ประชาคมอาเซียน

2.2 เพื่อวิเคราะห์แนวโน้มการเข้ามกระทำความผิดในประเทศไทยของชาวลาวที่เกิดจากการเข้าสู่ประชาคมอาเซียนในเชิงลึก

2.3 เพื่อหาแนวทางในการป้องกันการเข้ามกระทำความผิดในประเทศไทยของชาวลาวที่เกิดจากการเข้าสู่ประชาคมอาเซียน

3. วิธีการดำเนินการวิจัย

ใช้วิธีการสัมภาษณ์จากผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key Informants) โดยทำการคัดเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง (Purposive Sampling) โดยมีเกณฑ์การคัดเลือก คือ เป็นผู้บริหารหรือบุคคลในหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับชาวต่างชาติ เพื่อที่ผู้วิจัยจะได้ทราบถึงสภาพปัญหาที่เกิดขึ้นจากการเปิดประชาคมอาเซียนในประเทศไทย

3.1 ศึกษาข้อมูลจากเอกสารทางวิชาการ งานวิจัย และความเห็นทางกฎหมาย (Documentary Research) ที่เกี่ยวข้องกับกฎหมายและกระบวนการยุติธรรมทางอาญา ทั้งในส่วนการบังคับใช้กฎหมายและการคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพของประเทศไทยและประเทศอาเซียนในด้านกระบวนการยุติธรรมทางอาญา การดำเนินคดีกับชาวต่างชาติที่เข้ามกระทำความผิดในประเทศไทย และการแก้ปัญหาการหลบหนีเข้าเมือง ความร่วมมือระหว่างประเทศในเรื่องอาญา

3.2 การสัมภาษณ์เชิงลึกผู้ให้ข้อมูลคนสำคัญ

ผู้ให้ข้อมูลคนสำคัญของสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาวมีอยู่ด้วยกัน 2 ท่านคือ 1) อัครราชทูตที่ปรึกษาสถานเอกอัครราชทูต ณ เวียงจันทน์ สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาวและ 2) ผู้ช่วยทูตทหารประจำสถานเอกอัครราชทูต ณ เวียงจันทน์ สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว

3.3 การจัดสัมมนากลุ่ม (Seminar) 2 ครั้ง

1) สัมมนากลุ่มครั้งที่ 1 ถูกจัดขึ้นเพื่อรับรู้ถึงสภาพปัญหาในการบังคับใช้กฎหมาย การคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพ และแลกเปลี่ยนความรู้เกี่ยวกับการเข้ามากระทำความผิดในประเทศไทยของชาวต่างชาติที่เกิดจากการเปิดประชาคมอาเซียน โดยมีกลุ่มเป้าหมายเป็นบุคลากรผู้ทรงคุณวุฒิ และผู้เชี่ยวชาญที่เกี่ยวข้องกับกระบวนการยุติธรรม ทั้งในประเทศและต่างประเทศ จำนวน 50 คน

2) สัมมนากลุ่มครั้งที่ 2 เป็นการจัดสัมมนาเพื่อวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้มาจากการสัมภาษณ์และข้อมูลจากหน่วยงานต่าง ๆ ในกระบวนการยุติธรรมที่เกี่ยวข้องกับปัญหาการลักลอบเข้าประเทศโดยผิดกฎหมาย ยาเสพติด และการปลอมแปลงเอกสารราชการ เพื่อวิเคราะห์แนวโน้มของการเข้ามามีกระทำความผิดในประเทศไทยของชาวต่างชาติที่เกิดจากการเข้าสู่ประชาคมอาเซียนทั้งในระยะสั้น (1-3 ปี) ระยะกลาง (3-5 ปี) และระยะยาว (5-10 ปี) และรวบรวมข้อสรุปและข้อเสนอแนะในการหาแนวทางการแก้ไขและการป้องกันปัญหาในอนาคต โดยมีกลุ่มเป้าหมายเป็นบุคลากรผู้ทรงคุณวุฒิและผู้เชี่ยวชาญที่เกี่ยวข้องกับกระบวนการยุติธรรม ทั้งในประเทศและต่างประเทศ จำนวน 20 คน

3.4 การจัดสัมมนาเผยแพร่ต่อผู้ปฏิบัติงานในการบังคับใช้กฎหมาย

เป็นการจัดสัมมนาเพื่อรวบรวมความคิดเห็นและข้อเสนอแนะจากหน่วยงานต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องในการป้องกันการเข้ามามีกระทำความผิดในประเทศไทยของชาวต่างชาติที่เกิดจากการเปิดประชาคมอาเซียน เพื่อให้ข้อเสนอแนะที่ถูกนำเสนอในงานวิจัยนี้สามารถนำไปปฏิบัติและบังคับใช้ได้จริง โดยมีกลุ่มเป้าหมายเป็นบุคลากรผู้ทรงคุณวุฒิและผู้เชี่ยวชาญที่เกี่ยวข้องกับกระบวนการยุติธรรม ทั้งในประเทศและต่างประเทศ จำนวน 100 คน

3.5 ข้อจำกัดของผู้ให้ข้อมูลสำคัญเกี่ยวกับประเด็นข้อกฎหมายที่เกี่ยวข้องกระบวนการพิจารณาคดี และอายุความของสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว ซึ่งเป็นประเทศที่มีการปกครองแบบสังคมนิยมคอมมิวนิสต์ที่ไม่มีการเปิดเผยข้อมูล

เกี่ยวกับข้อกฎหมาย กระบวนการพิจารณาคดี และอายุความของคดี ต่อสาธารณชน มากนัก ในขณะที่เดียวกันการที่แต่ละประเทศมีภาษาประจำชาติที่แตกต่างกัน และมีเอกสารที่เป็นภาษาอังกฤษน้อยมาก จึงส่งผลให้คณะผู้วิจัยไม่สามารถหาข้อมูลเพิ่มเติมในส่วนนี้ได้

4. ผลการวิจัย

ผลการวิจัยแบ่งออกเป็น 5 ส่วน ได้แก่ สภาพปัญหาและสาเหตุของการเข้ามาระทำคามผิดในประเทศไทย ข้อกฎหมายที่เกี่ยวข้อง กระบวนการพิจารณาคดี และการปรับเปลี่ยนกฎหมายที่เกี่ยวข้องเมื่อมีการเปิดประชาคมอาเซียน การวิเคราะห์แนวโน้มการเข้ามาระทำคามผิดในประเทศไทย และแนวทางในการป้องกันอาชญากรรม และข้อเสนอแนะ ดังมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

4.1 สาเหตุและปัญหาของการเข้ามาระทำคามผิดในประเทศไทย

การศึกษาสาเหตุที่เปลี่ยนแปลงจากการเปิดประชาคมอาเซียนของประเทศไทย มีวัตถุประสงค์เพื่อให้ผู้อ่านเข้าใจถึงสภาพปัญหาหรืออาชญากรรมที่เปลี่ยนแปลงหลังการเปิดประชาคมอาเซียนดังมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

4.1.1 สถานการณ์ของสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาวก่อนการเปิดประชาคมอาเซียน ประเทศลาวมีปัญหาลักๆ อยู่ด้วยกัน 2 ปัญหา คือ ปัญหาเรื่องยาเสพติด และการลักลอบเข้าประเทศไทย ซึ่งเป็นปัญหาที่ประเทศลาวมีอยู่ตั้งแต่ก่อนการเปิดประชาคมอาเซียน

1) ปัญหายาเสพติด สถานการณ์การผลิตยาเสพติดในประเทศลาวมีจำนวน 3 แห่ง และมีแหล่งยาบ้าขนาดใหญ่อยู่ที่นครหลวงเวียงจันทน์ โดยเป็นการนำยาบ้าจากพม่ามาอัดเม็ด แหล่งพักยาเสพติดในประเทศลาวมีอยู่ 9 แห่ง ที่สำคัญอยู่ที่นครหลวงเวียงจันทน์ และเมืองสองคอน แขวงสะหวันเขต ตรงข้ามจังหวัดมุกดาหาร และจังหวัดอุบลราชธานี พื้นที่ที่ลักลอบลำเลียงยาเสพติดจากประเทศลาว ด้านเขตชายแดนไทย-ลาว แรงงานต่างด้าวลาวที่เข้ามาในประเทศไทย มีทั้งลักลอบเข้ามาในช่วงเวลากลางวันโดยเส้นทางธรรมชาติ และการผ่านแดนชั่วคราว โดยการลักลอบนำเข้ามาจะกระทำโดยซุกซ่อนยาบ้าในร่างกาย เช่น นำยาบ้ามัดใส่ถุงยางอนามัย 2 ชั้น มัดเป็นปล้อง ปล้องละ 100 - 200 เม็ด จำนวน 10 - 20 มัด ยัดในช่องทวารหนัก หรือทางช่องคลอด รวมทั้งการอำพรางซุกซ่อนในที่ต่างๆ และการแยกเดินทางแบบเดี่ยวโดยการให้โดยสารรถประจำทางลักลอบมาทางสัมภาระ รับของที่จุดนัดพบเพื่อกระจาย

ยาเสพติดต่อไป (สุริย์ประภา ตรีเวช, 2551)

2) ปัญหาการลักลอบเข้าประเทศไทย ตามเขตรอยต่อชายแดนซึ่งมีแม่น้ำโขงกั้นระหว่างสองประเทศ คือ ประเทศไทยและประเทศลาว กลายเป็นปัญหาที่ยังไม่สามารถป้องกันหรือแก้ไขได้อย่างเป็นรูปธรรม โดยเฉพาะแถบภาคตะวันออกเฉียงเหนือ (ภาคอีสานแถบใต้) ได้แก่ พื้นที่จังหวัดอุบลราชธานี จังหวัดอำนาจเจริญ และจังหวัดมุกดาหาร โดยหน่วยทางความมั่นคงระบุว่า มีแรงงานคนลาวหลบหนีเข้าออกผ่านช่องทางเหล่านี้ปีละกว่า 200,000 คน อายุของแรงงานลาวที่ลักลอบเข้ามาทำงานมีอายุตั้งแต่ 12-50 ปี มาจากแขวงอัตตะปือ เซกอง จำปาสัก สาละวัน และแขวงสะหวันนะเขต โดยลักลอบผ่านเข้าทางจังหวัดอุบลราชธานี โดยแรงงานเกือบทั้งหมดผ่านขบวนการนายหน้าค้าแรงงานเถื่อนที่ส่งต่อกันมาเป็นทอดๆ ทั้งที่เป็นนายหน้าชาวลาวและนายหน้าชาวไทย เฉลี่ยค่านายหน้าที่ต้องจ่ายประมาณ 3,000-5,000 บาทต่อหัว เมื่อแรงงานลาวนั่งเรือข้ามฟากมาขึ้นที่ฝั่งไทย นายหน้าค้าแรงงานจะนำแรงงานมารวมกันไว้เป็นกลุ่มคราวละประมาณ 5-10 คน เพื่อรอขึ้นรถเดินทางเข้าพื้นที่ตอนใน โดยจุดพักและจุดส่งต่อแรงงานอยู่บริเวณบ้านดงหนองหลวง อำเภอเขมราฐ เพราะสามารถเดินทางมาตามถนนลูกรังออกมาเชื่อมต่อกับถนนอรุณประเสริฐ ที่เป็นถนนหลักใช้ขนส่งแรงงานเข้ากรุงเทพมหานคร วิธีการที่คนต่างด้าวชาวลาวนิยมใช้สำหรับการลักลอบเข้าประเทศไทยคือ ทางรถยนต์ โดยรถยนต์ที่ใช้นั้นแรงงานต่างด้าวคือรถกระบะ มีลักษณะเป็นรถกระบะตอนเดียวมีหลังคาหรือคอกเหมือนรถขนผัก แล้วจะใช้ผ้าใบคลุมทับ รถยนต์แค็บมีหลังคา รถปิกอัพ 4 ประตู และรถตู้ โดยในการขนย้ายจะขับตามกันครั้งละ 3-7 คัน ทุกครั้งจะมีรถนำและรถปิดท้าย ทำหน้าที่ตรวจเช็คว่ามีด้านตรวจของเจ้าหน้าที่หรือไม่

4.1.2 สถานการณ์ของสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาวหลังการเปิดประชาคมอาเซียน เมื่อกระแสของการเปิดประชาชาติแห่งเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ (Association of South East Asian Nations : ASEAN) นั้นกลายเป็นเรื่องของการเปิดรับการลงทุนตามกระแสโลกที่เปลี่ยนแปลงและปรับตัวให้ทันกับโลกสมัยใหม่ ซึ่งได้มีความร่วมมือกันมากขึ้น และมีอิทธิพลของกระแสโลกเป็นตัวกำหนดให้เกิดการพัฒนาทางเศรษฐกิจร่วมกันระหว่างประเทศสมาชิกอาเซียน ประเทศลาวพยายามที่จะมีการปฏิรูปประเทศ และมีการตั้งเศรษฐกิจพิเศษ โดยท่านทองลุน สีสูลิด นายกรัฐมนตรีของประเทศลาว ท่านได้มีนโยบาย 3 เปิดอันได้แก่ เปิดประตู เปิดอุปสรรค และเปิดใจ ซึ่ง

เป็นการดึงดูดการลงทุนให้เข้ามาในประเทศลาวมากยิ่งขึ้น สภาพปัญหาของประเทศลาวที่เกิดจากการเปิดประชาคมอาเซียนมีอยู่ด้วยกัน 2 ปัญหา คือ ปัญหายาเสพติด และปัญหาการลักลอบเข้าประเทศไทย ซึ่งมีรายละเอียดดังนี้

1) ปัญหายาเสพติด เมื่อมีการเปิดประชาคมอาเซียนขึ้น ปัญหายาเสพติดกลายเป็นปัญหาระดับชาติที่สร้างความสูญเสียมากมายมหาศาลให้กับประเทศลาว สถิติการจับกุมในคดียาเสพติด เช่น กัญชา ยาบ้า ยาไอซ์ เป็นต้น มีจำนวนมากขึ้นอย่างเห็นได้ชัดเจน รวมทั้งปริมาณที่จับกุมได้ในแต่ละครั้งก็มีปริมาณที่เพิ่มมากขึ้น เนื่องจากฝั่งประเทศลาวมีพื้นที่เขตชายแดนที่เปิดมากที่สุดในอาเซียนเพราะเป็นแม่น้ำระยะทางกว่า 1,100 กิโลเมตร ทำให้ยาเสพติดสามารถข้ามง่ายและตลอดเวลา ทำให้มีการขนส่งทั้งขาเข้า-ขาออกระหว่างประเทศไทยและประเทศลาว (บริเวณสามเหลี่ยมทองคำ) เป็นจำนวนมาก เพราะว่ามีมูลค่าในการขนส่งในแต่ละครั้ง เนื่องจากว่าสามารถขนส่งได้ครั้งละมาก ๆ และสามารถขายออกได้ในราคาที่ดี

2) ปัญหาการลักลอบเข้าประเทศไทย ปัญหาเรื่องการเคลื่อนย้ายแรงงานอาจจะไม่ได้เพิ่งเกิดขึ้นเพราะว่าเพิ่งมีการเปิดประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน (AEC) เนื่องจากว่าเศรษฐกิจกำลังเจริญเติบโตจึงต้องการดึงดูดแรงงาน จึงเป็นแรงจูงใจที่ทำให้เกิดความต้องการเดินทางเข้ามาในประเทศไทยของแรงงานต่างด้าวชาวลาว เพื่อเข้ามาค้าแรงงานตามความต้องการของนายจ้างในประเทศไทย เนื่องจากแรงงานต่างด้าวมีอัตราค่าจ้างที่ถูกกว่าแรงงานไทย เมื่อความต้องการแรงงานของนายจ้างในประเทศไทยมีมากขึ้นรวมทั้งการบอกต่อของแรงงานต่างด้าวชาวลาวที่เข้ามาทำงานในประเทศไทยจากที่เข้ามาก่อนหน้านี้ ทำให้แรงงานต่างด้าวชาวลาวต่างเริ่มเข้ามาในประเทศไทยมากขึ้น โดยมีทั้งการเข้าเมืองมาอย่างถูกต้องตามกฎหมายและไม่ถูกต้องตามกฎหมาย

4.2 ข้อกฎหมายที่เกี่ยวข้อง กระบวนการพิจารณาคดี และการปรับเปลี่ยนกฎหมายที่เกี่ยวข้องเมื่อมีการเปิดประชาคมอาเซียน

กระบวนการพิจารณาคดีของศาลจะเริ่มตั้งแต่ศาลชั้นต้น (ศาลนครเวียงจันทน์) ซึ่งจะรับทุกคดีความและไม่มีการกำหนดจำนวนทุนทรัพย์สูงสุดในคดีแพ่ง และยังมีการพิจารณาคดีความที่รวดเร็วในศาลชั้นต้น ซึ่งกฎหมายกำหนดไว้ว่า จะต้องมีการพิจารณาคดีไม่เกิน 2 เดือน แต่กระบวนการพิจารณาคดีของประเทศลาว ถึงแม้ว่าจะมีการตัดสินที่รวดเร็ว แต่กระบวนการพิจารณาคดีไม่ได้ทำอย่างเปิดเผย มี

เพียงแต่การเปิดเผยคำตัดสินต่อสาธารณะเท่านั้น นอกจากนี้ในบางคดีก็ไม่สามารถที่จะยื่นอุทธรณ์ได้ อย่างเช่น คดีที่มีความเกี่ยวข้องกับการเมือง (กระทรวงยุติธรรม, 2558; สำนักงานศาลยุติธรรม, 2558)

กลไกการระงับข้อพิพาททางเลือกของประเทศลาวมีการปรับแก้กฎหมายว่าด้วยการส่งเสริมการลงทุนจากต่างประเทศ ซึ่งมีการระบุไว้ว่า เมื่อมีข้อพิพาทเกิดขึ้นจากการลงทุน ข้อพิพาทดังกล่าวจะต้องถูกระงับโดยกระบวนการระงับข้อพิพาทภายในประเทศหรือโดยกระบวนการระงับข้อพิพาทระหว่างประเทศ โดยกระบวนการระงับข้อพิพาทภายในประเทศ ประกอบไปด้วย การเจรจา การไกล่เกลี่ย การประนีประนอม การอนุญาโตตุลาการ และศาลของประเทศลาว แต่ถ้าหากว่าเป็นข้อพิพาทเล็กน้อย หรือข้อพิพาทที่ทุนทรัพย์ไม่สูง เช่น ข้อพิพาทในครอบครัว และข้อพิพาทเกี่ยวกับการถือครองสัตว์เลี้ยง เป็นต้น จะต้องระงับข้อพิพาทโดยหน่วยไกล่เกลี่ยชั้นบ้าน และถ้าหากไม่สามารถตกลงกันได้ สำนักงานยุติธรรมประจำอำเภอจะต้องเป็นผู้เข้ามาให้ความรู้และทำหน้าที่ในการไกล่เกลี่ย (สำนักงานศาลยุติธรรม, 2558) ในกรณีที่มีคนต่างชาติดำเนินการถูกจับกุมในประเทศลาว จะต้องมีการแจ้งต่อสถานทูตโดยตรง แต่การเข้าเยี่ยมนั้นกระทำได้ยาก เนื่องจากเป็นกฎหมายเฉพาะของประเทศลาว นอกจากนี้คดีได้มีการฟ้องร้องแล้วผู้กระทำความผิดเข้าไปอยู่ในเรือนจำ หรือขึ้นศาลจึงจะสามารถเยี่ยมได้โดยทางกงสุลไทยจะเป็นผู้ดูแลเป็นธุระจัดหาให้สิ่งที่ผู้กระทำความผิดต้องการ

ด้านความร่วมมือในเรื่องของการส่งผู้ร้ายข้ามแดน (Extradition) นั้นประเทศไทยมีการสนธิสัญญาส่งผู้ร้ายข้ามแดนกับประเทศต่าง ๆ โดยมีบทบัญญัติที่ให้อำนาจทางกฎหมายได้แก่ พระราชบัญญัติส่งผู้ร้ายข้ามแดน พ.ศ. 2472 และพระราชบัญญัติส่งผู้ร้ายข้ามแดน พ.ศ. 2551 โดยเป็นเรื่องที่มีความเกี่ยวข้องกับความสัมพันธ์ระหว่างประเทศและอำนาจอธิปไตยของแต่ละรัฐ (เกษรา สุขรมย์, 2561) แม้ว่าในปัจจุบันประเทศไทยและประเทศลาวได้มีการลงนามสนธิสัญญาส่งผู้ร้ายข้ามแดน แต่ความสัมพันธ์ในด้านความร่วมมือระหว่างประเทศไทยและประเทศลาวในการส่งผู้ร้ายข้ามแดนยังคงเป็นไปด้วยความยากลำบาก เนื่องจากแต่เดิมประเทศไทยไม่มีข้อผูกพันกับประเทศลาว จึงต้องขอร้องไปในลักษณะต่างตอบแทน ซึ่งหากประเทศลาวต้องการตัวผู้ต้องหาที่กระทำผิดในประเทศ แต่หลบหนีเข้ามาในไทย ไทยก็จะหาตัวและส่งตัวกลับไปให้

4.3 การวิเคราะห์แนวโน้มการเข้ามกระทำความผิดในประเทศไทย

นับตั้งแต่การก้าวเข้าสู่ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียนเมื่อวันที่ 31 ธันวาคม 2558 ทำให้ประเทศไทยมีการตื่นตัวมากขึ้น ทั้งในด้านการค้าขายและความมั่นคง ประชาคมอาเซียนมีจุดประสงค์ให้กลุ่มประเทศอาเซียนรวมตัวกันเป็นหนึ่ง เพื่อความเข้มแข็งในการต่อรองทางการค้า หลังจากที่มีการเปิดประชาคมอาเซียน อัตราการกระทำผิดและผู้ที่ถูกตัดสินลงโทษที่เป็นชาวเมียนมาร์ ลาว และกัมพูชา นั้นไม่มีความแตกต่างกันมากนักกับก่อนการเปิดประชาคมอาเซียน ในส่วนของรายละเอียดในแต่ละฐานความผิดของแต่ละประเทศมีดังนี้

4.3.1 คดียาเสพติด

ประเทศลาวเป็นเพียงประเทศที่ถูกใช้เป็นทางผ่านในการลักลอบขนยาเสพติดเข้ามายังประเทศไทย และในอดีตประเทศลาวก็ไม่ได้มีปัญหาเรื่องของยาเสพติด แต่ประเทศลาวเพิ่งจะเริ่มมีปัญหาเรื่องการค้าลักลอบขนยาเสพติดเมื่อไม่นานมานี้ เนื่องจากว่าเส้นทางในการลักลอบขนยาเสพติดเส้นทางอื่นมีการตรวจตราที่เข้มงวดจากเจ้าหน้าที่ทำให้การลักลอบขนยาเสพติดค่อนข้างลำบาก ทางผู้ค้ายาเสพติดจึงจำเป็นต้องหาเส้นทางอื่นในการลักลอบขนยาเสพติด ทำให้ประเทศลาวกลายเป็นเส้นทางใหม่ในการลักลอบขนยาเสพติดเข้าสู่ประเทศไทย

1) การวิเคราะห์แนวโน้มระยะสั้น (1-3 ปี)

จำนวนผู้กระทำผิดที่เป็นชาวลาวในฐานความผิดยาเสพติดยังคงลดลงอย่างต่อเนื่อง และมีจำนวนผู้กระทำผิดลดน้อยลงอย่างเห็นได้ชัดหลังจากที่มีการเปิดประชาคมอาเซียน เนื่องจากว่าประเทศลาวเป็นอีกหนึ่งประเทศที่ถูกใช้เป็นทางผ่านในการขนยาเสพติดเข้ามาในประเทศไทย จากการเปิดประชาคมอาเซียนทำให้ความสัมพันธ์ระหว่างทั้งสองประเทศที่มีมาอย่างยาวนานแน่นแฟ้นมากยิ่งขึ้นและความร่วมมือระหว่างหน่วยงานต่าง ๆ ก็เพิ่มมากขึ้น ทำให้การแลกเปลี่ยนข้อมูลและการทำงานร่วมกันในการป้องกันและปราบปรามยาเสพติดมีประสิทธิภาพมากขึ้น การลักลอบขนยาเสพติดเป็นไปได้ยากมากยิ่งขึ้น จำนวนผู้ถูกจับกุมจึงน่าจะลดน้อยลงตามไปด้วย

2) การวิเคราะห์แนวโน้มระยะกลาง (3-5 ปี)

แนวโน้มผลกระทบในการเข้ามกระทำความผิดในประเทศไทยของชาวลาว ในช่วงระยะเวลา 3 – 5 ปีนี้ ในฐานความผิดยาเสพติด จำนวนผู้กระทำผิดชาวลาวจะลดลงอย่างต่อเนื่อง เพราะว่าการทำงานร่วมกันของหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับ

การบังคับใช้กฎหมายมีมากขึ้น และเข้าใจวัฒนธรรมการทำงานของแต่ละฝ่ายมากขึ้น มีการแลกเปลี่ยนข้อมูลข่าวสารกัน ทำงานร่วมกัน ดังนั้นการป้องกันและปราบปราม ยาเสพติดตามแนวชายแดนก็จะมีประสิทธิภาพมากขึ้นเพิ่มไปด้วย จำนวนผู้กระทำผิด ก็จะลดลงอย่างเห็นได้ชัด

3) การวิเคราะห์แนวโน้มระยะยาว (5-10 ปี)

แนวโน้มผลกระทบในการเข้ามากระทำความผิดในประเทศไทยของ ชาวลาว ในช่วงระยะเวลา 5-10 ปีนี้ในฐานความผิดคดียาเสพติด น่าจะมีจำนวนผู้ กระทำผิดที่เป็นชาวลาวลดน้อยลงอย่างเห็นได้ชัด เนื่องจากการประสานงานและทำงาน ร่วมกันของทุกฝ่ายจะช่วยให้การจับกุมยาเสพติดมีประสิทธิภาพมากขึ้น การตรวจตรา ตามแนวชายแดนในการลักลอบขนยาเสพติดมีประสิทธิภาพมากขึ้น ดังนั้นจำนวน ผู้กระทำผิดในคดียาเสพติดจึงลดลงอย่างเห็นได้ชัดเจน

4.3.2 คดีการลักลอบเข้าประเทศ

หลังจากที่มีการเปิดประชาคมอาเซียน รัฐบาลแห่งราชอาณาจักรไทย ได้ทำความร่วมมือกับรัฐบาลแห่งสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว เพื่อลดปัญหาการลักลอบเข้าประเทศให้ม่น้อยลงไปเรื่อย ๆ ในแต่ละปีซึ่งรัฐบาลแห่ง สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว ได้ทำบันทึกข้อตกลงด้านการจ้างแรงงานกับ รัฐบาลแห่งราชอาณาจักรไทย เมื่อวันที่ 6 กรกฎาคม พ.ศ. 2559 ซึ่งส่งผลเช่นเดียวกับ ที่มีผลกระทบกับชาวเมียนมาร์นั้น คือ มีผู้กระทำความผิดฐานนายจ้างรับต่างด้าวเข้า ทำงานโดยไม่ได้รับอนุญาตลดลงจาก 40 รายในปี 2558 คงเหลือเพียง 3 ราย ในปี 2559 และ 1 ราย ในปี 2560 และเช่นเดียวกันการกระทำความผิดฐานหลบหนีเข้าเมืองเพิ่ม ขึ้นเป็นเท่าตัวจาก 19,531 ราย ในปี 2558 เป็น 38,641 ราย ในปี 2559 และ 26,056 ราย ในปี 2560 (กระทำความผิดตามพระราชบัญญัติคนเข้าเมือง พ.ศ.2522 ของชาวลาว ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2551 – 2560)

1) การวิเคราะห์แนวโน้มระยะสั้น (1-3 ปี)

ผู้ที่ลักลอบเข้าประเทศสัญชาติลาวมีจำนวนลดลง โดยเฉพาะหลังจาก ที่มีการเปิดประชาคมอาเซียน เนื่องจากว่ารัฐบาลไทยและรัฐบาลลาวมีความร่วมมือ ระหว่างกันในการแก้ไขปัญหาเรื่องการลักลอบเข้าประเทศด้วยการทำให้แรงงานที่เข้า มาประเทศไทยแบบผิดกฎหมายกลายเป็นแรงงานที่ถูกกฎหมาย แต่ในช่วงระยะเวลา 1 – 3 ปีนี้ จำนวนผู้ที่ลักลอบเข้าประเทศสัญชาติลาวน่าจะยังคงสูงอยู่ เพราะแรงงาน

ต่างด้าวชาวลาวยังคงมองไม่เห็นถึงประโยชน์ในการเข้ามาทำงานในประเทศไทยแบบถูกต้องตามกฎหมาย

2) การวิเคราะห์แนวโน้มระยะกลาง (3-5 ปี)

ในช่วงระยะเวลา 3 – 5 ปีนี้ จำนวนผู้ที่ลักลอบเข้าประเทศจะลดน้อยลง เนื่องจากประชาชนเริ่มเข้าใจมากขึ้นถึงผลประโยชน์ที่จะได้รับจากการเข้าประเทศแบบถูกต้องตามกฎหมาย ซึ่งถ้าหากรัฐบาลประเทศลาว ให้ข้อมูลเหล่านี้กับประชาชนอย่างทั่วถึงและต่อเนื่อง ก็จะทำให้จำนวนผู้ที่ลักลอบเข้าประเทศลดน้อยลงได้ ซึ่งจะได้ชัดจากว่าจำนวนผู้ที่เข้ามาเป็นแรงงานในประเทศไทยแบบถูกต้องตามกฎหมายจากประเทศลาวเริ่มมีเพิ่มมากขึ้นอย่างเห็นได้ชัดเจน

3) การวิเคราะห์แนวโน้มระยะยาว (5-10 ปี)

จำนวนผู้กระทำความผิดชาวลาวในฐานะลักลอบเข้าประเทศในอีก 5 – 10 ปีข้างหน้าจะมีน้อยลงอย่างเห็นได้ชัด เมื่อคนลาวมีความเข้าใจถึงข้อดีและข้อเสียของการเข้ามาทำงานในประเทศไทยแบบถูกต้องตามกฎหมาย ก็จะทำให้แรงงานส่วนใหญ่อยากเข้ามาทำงานแบบถูกต้องตามกฎหมายในประเทศไทย และไม่ต้องไปเสี่ยงกับการหลบหนีเข้าประเทศไทยหรือต้องมีค่าใช้จ่ายที่สูงกว่าในการลักลอบเข้าประเทศ

4.3.3 คดีปลอมแปลงเอกสารราชการ

การเข้ามากระทำความผิดในประเทศไทยของชาวลาว ในช่วงระยะสั้น จำนวนผู้กระทำความผิดที่เป็นคนต่างชาติในฐานะความผิดนี้ยังคงน้อยอยู่ แต่ในช่วงระยะกลางและระยะยาวจะมีจำนวนผู้กระทำความผิดที่เป็นคนต่างชาติเพิ่มมากขึ้น เพราะเมื่อแรงงานต่างด้าวส่วนใหญ่ต้องการเข้ามาทำงานในประเทศไทยแบบถูกต้องตามกฎหมาย แน่แน่นอนว่าการปลอมแปลงเอกสารราชการน่าจะมีเพิ่มมากขึ้นตามไปด้วย การจับกุมก็ยากขึ้นมากด้วยเช่นกัน เพราะว่าเทคโนโลยีที่มีความทันสมัยมากขึ้นทำให้ความเหมือนของเอกสารที่ถูกปลอมแปลงอาจจะยากต่อการตรวจสอบ

1) การวิเคราะห์แนวโน้มระยะสั้น (1-3 ปี)

ผู้กระทำความผิดชาวลาวในฐานะความผิดปลอมแปลงเอกสารราชการน่าจะยังคงมีไม่มากนัก เนื่องจากว่ารัฐบาลไทยมีนโยบายที่จะทำให้แรงงานผิดกฎหมายกลายเป็นแรงงานที่ถูกกฎหมาย ซึ่งนี่จะทำให้ในช่วง 1-3 ปีนี้ จำนวนผู้กระทำความผิดชาวลาวในฐานะปลอมแปลงเอกสารราชการน่าจะลดลงอย่างต่อเนื่อง เพราะว่าแรงงานชาวลาวที่เข้ามาทำงานในประเทศไทยแบบผิดกฎหมายก่อนหน้านี้ด้วยการปลอมแปลง

เอกสารต่าง ๆ จะกลายเป็นแรงงานต่างด้าวที่ถูกกฎหมาย และไม่มีผลบังคับใช้ที่จะต้องใช้เอกสารราชการปลอมอีกต่อไป

2) การวิเคราะห์แนวโน้มระยะกลาง (3-5 ปี)

ในช่วงระยะเวลาอีก 3–5 ปีข้างหน้า จำนวนผู้กระทำผิดที่เป็นชาวลาวน่าจะมีเพิ่มมากขึ้น เมื่อแรงงานต่างด้าวส่วนใหญ่ต้องการเข้ามาทำงานในประเทศแบบถูกกฎหมาย เพื่อที่จะได้รับสิทธิประโยชน์ต่าง ๆ ดังนั้นการปลอมแปลงเอกสารราชการต่าง ๆ น่าจะมีเพิ่มมากขึ้นตามไปด้วย

3) การวิเคราะห์แนวโน้มระยะยาว (5-10 ปี)

ในระยะยาว หากว่ารัฐบาลยังไม่มียุทธศาสตร์ที่จะแก้ไขปัญหาเรื่องการปลอมแปลงเอกสารราชการอย่างจริงจัง ปัญหาเรื่องการปลอมแปลงเอกสารน่าจะกลายเป็นปัญหาใหญ่ และน่าจะยากแก่การจับกุมมากขึ้น ด้วยเทคโนโลยีที่ทันสมัยและความเหมือนของเอกสารที่ถูกปลอมแปลง อาจจะทำให้ยากต่อการตรวจสอบโดยเฉพาะการปลอมแปลงหนังสือเดินทาง ที่เจ้าหน้าที่บางท่านอาจจะไม่มีความเชี่ยวชาญพอทำให้ยากต่อการตรวจสอบและจับกุม

4.4 แนวทางการป้องกันอาชญากรรม

แนวทางการป้องกันของประเทศลาวนั้นมีความคล้ายคลึงกับของประเทศเมียนมาร์ คือ ประเทศไทยยังคงต้องส่งเสริมความสัมพันธ์อันดีกับรัฐบาลประเทศลาวในการป้องกันปัญหาอาชญากรรมและการลักลอบเข้าประเทศ ในปัจจุบันนี้ และปัญหาเรื่องการปลอมแปลงเอกสารราชการในอนาคต และส่งเสริมให้มีความร่วมมือระหว่างหน่วยงานเพิ่มมากขึ้น เนื่องจากว่าประเทศลาวเป็นประเทศที่มีระบบการปกครองแบบสังคมนิยมคอมมิวนิสต์ ทำให้รูปแบบการทำงานค่อนข้างแตกต่างกับประเทศไทย รวมถึงการแลกเปลี่ยนข้อมูลข่าวสารระหว่างกันอาจจะทำได้ค่อนข้างยาก เนื่องจากระบบการปกครองแบบสังคมนิยมคอมมิวนิสต์ทำให้ประเทศลาวไม่ค่อยเปิดเผยข้อมูลต่าง ๆ มากนัก ดังนั้นความสัมพันธ์อันดีระหว่างรัฐบาลและหน่วยงานที่บังคับใช้กฎหมายจึงมีความสำคัญเป็นอย่างยิ่ง ในการทำงานร่วมกันเมื่อมีการจับกุมผู้กระทำผิดที่เป็นชาวลาวในประเทศไทย รวมถึงทางรัฐบาลไทยควรมีการทำข้อตกลงกับสถานเอกอัครราชทูตสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว ณ ประเทศไทย ในการระบุเจ้าหน้าที่ที่รับผิดชอบหรือติดต่อได้โดยตรงเมื่อมีการจับกุมผู้กระทำผิดที่เป็นชาวลาว เพื่อเป็นการลดปัญหาในเรื่องของการส่งตัวผู้กระทำผิดกลับประเทศในภายหลัง

5. ข้อเสนอแนะ

จากผลการสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลคนสำคัญ ณ สถานเอกอัครราชทูตไทย ณ กรุงเวียงจันทน์ สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาวและการจัดสัมมนากลุ่มทั้ง 2 ครั้ง พบข้อเสนอแนะงานวิจัยแบ่งออกเป็น ข้อเสนอแนะต่อรัฐบาล ข้อเสนอแนะต่อต่อคณะกรรมการพัฒนาการบริหารงานยุติธรรมแห่งชาติ (กพยช.) ข้อเสนอแนะต่อสำนักงานตำรวจตรวจคนเข้าเมืองและสำนักงานปราบปรามยาเสพติด และข้อเสนอแนะต่อสำนักงานตำรวจตรวจคนเข้าเมืองและสำนักงานปราบปรามยาเสพติด ดังมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

5.1 ข้อเสนอแนะต่อรัฐบาล

- 1) ควรมีการจัดการและจัดระเบียบในชุมชนระดับเมือง เพื่อควบคุมดูแลพื้นที่ที่มีแรงงานต่างด้าวชาวอย่างเข้มงวด ในการจัดการรองรับพร้อมกับลดปัญหาการก่ออาชญากรรมของแรงงานต่างด้าวในสังคม และการป้องกันปัญหาอาชญากรรมข้ามชาติ
- 2) เจ้าหน้าที่ผู้ใช้กฎหมายจะต้องปฏิบัติหน้าที่อย่างเคร่งครัด ซื่อตรง และต้องมีการปราบปรามเจ้าหน้าที่ที่ทุจริตประพฤติมิชอบในหน้าที่ ให้เป็นเยี่ยงอย่าง
- 3) สร้างความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ โดยเน้นความสัมพันธ์ทางด้านการทูตที่ดีให้มากยิ่งขึ้น เพื่อเป็นการเสริมสร้างความไว้วางใจ การเสริมสร้างความสัมพันธ์อันดีระดับสูง
- 4) การให้ความสำคัญในเรื่องปัญหายาเสพติดและอาชญากรรมข้ามชาติ โดยผลักดันให้ประเทศเพื่อนบ้านและประเทศไทยมีการขับเคลื่อนด้านนโยบายในการแก้ไขปัญหายาอย่างเป็นรูปธรรมมากขึ้น
- 5) พัฒนาความร่วมมือเกี่ยวกับการปราบปรามอาชญากรรมข้ามชาติในประเทศแถบอาเซียน โดยการแลกเปลี่ยนความรู้ในเรื่องอัตลักษณ์ที่มีความเฉพาะของแต่ละประเทศ เพื่อทำความเข้าใจในการหาแนวทางป้องกันภายในประเทศของตนเองให้มากยิ่งขึ้น

5.2 ข้อเสนอแนะต่อคณะกรรมการพัฒนาการบริหารงานยุติธรรมแห่งชาติ (กพยช.)

- 1) ส่งเสริมความสัมพันธ์ระหว่างหน่วยงานในกระบวนการยุติธรรมกับประเทศเพื่อนบ้าน เพื่อให้เกิดความสัมพันธ์อันดีในการแลกเปลี่ยนข้อมูล และทำงานร่วมกันในการป้องกันปัญหาอาชญากรรมในรูปแบบต่าง ๆ

2) มีการแลกเปลี่ยนความรู้และข้อมูลต่าง ๆ เกี่ยวกับรูปแบบของปัญหาอาชญากรรมในรูปแบบใหม่ๆที่มีความซับซ้อนเพิ่มมากยิ่งขึ้น เพื่อให้การป้องกันปัญหาอาชญากรรมในประเทศไทยมีประสิทธิภาพมากขึ้น

3) ส่งเสริมและตรวจสอบการทำงานของเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องให้ปฏิบัติงานอย่างเคร่งครัด ชัดตรง และมีการปราบปรามเจ้าหน้าที่ที่ทุจริตในหน้าที่อย่างชัดเจน

4) พยายามผลักดันผู้กระทำความผิดที่เป็นคนต่างชาตินำกลับประเทศของตนเองอย่างเร็วที่สุด เพื่อเป็นการช่วยประหยัดงบประมาณและลดจำนวนผู้กระทำความผิดในเรือนจำในประเทศไทยลง

5.3 ข้อเสนอแนะต่อสำนักงานตำรวจแห่งชาติ

1) ตรวจตราการทำงานและกำกับเจ้าหน้าที่ที่มีส่วนเกี่ยวข้องให้มีการทำงานอย่างเข้มงวด เพื่อป้องกันการเข้าประเทศแบบผิดกฎหมาย และลักลอบขนยาเสพติดเข้ามาในประเทศไทย

2) มีการจัดการฝึกอบรมเจ้าหน้าที่ระดับปฏิบัติการ เพื่อพัฒนาในเรื่องกลยุทธ์และทักษะการปฏิบัติงาน ในด้านการตรวจสอบเอกสารต่าง ๆ ของแรงงานต่างด้าวที่เข้ามาทำงานภายในประเทศ

3) มีการทำงานร่วมกันกับตำรวจในประเทศต่าง ๆ เพื่อให้มีการแลกเปลี่ยนข้อมูลกันและมีการทำงานร่วมกันมากขึ้น เพื่อให้การป้องกันปัญหาเรื่องการเข้าประเทศแบบผิดกฎหมาย การลักลอบขนยาเสพติดเข้ามาในประเทศไทย และการปลอมแปลงเอกสารราชการมีประสิทธิภาพมากขึ้น

4) สำนักงานตำรวจแห่งชาติควรสนับสนุนให้โรงเรียนนายร้อยตำรวจให้ทุนการศึกษาแก่ตำรวจในประเทศเพื่อนบ้านมาศึกษาที่โรงเรียนนายร้อยตำรวจ เพื่อให้การทำงานร่วมกันระหว่างตำรวจในประเทศไทยและประเทศเพื่อนบ้านมีประสิทธิภาพมากขึ้นและสามารถลดปัญหาการกระทำความผิดของชาวต่างชาติในประเทศไทยลงได้ในอนาคต

5) ทางสำนักงานตำรวจควรส่งเสริมให้มีผู้ช่วยทูตฝ่ายตำรวจประจำอยู่ที่สถานเอกอัครราชทูตในประเทศเพื่อนบ้าน โดยเฉพาะประเทศในภูมิภาคอาเซียนในทุกประเทศ เพื่อให้การประสานงานและการทำงานร่วมกันในการป้องกันอาชญากรรมมีประสิทธิภาพมากขึ้น

5.4 ข้อเสนอแนะต่อสำนักงานตำรวจตรวจคนเข้าเมืองและสำนักงานปราบปรามยาเสพติด

- 1) หน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรเร่งดำเนินการจัดระเบียบแรงงานต่างด้าวให้เกิดความชัดเจน และสามารถตรวจสอบได้อย่างรวดเร็ว
- 2) ดำเนินการสร้างมาตรการและเงื่อนไขในการเข้าเมืองอย่างเข้มงวดดูแลตามแนวเขตชายแดนทั้งหมด ตั้งแต่จุดผ่านแดนระหว่างประเทศเพื่อนบ้านทั้งหมด และช่องทางธรรมชาติ เพื่อสกัดกั้นไม่ให้มีการเข้าเมืองอย่างผิดกฎหมายและลักลอบขนยาเสพติดเข้ามาในประเทศไทย
- 3) จัดฝึกอบรมเจ้าหน้าที่ระดับปฏิบัติการ เพื่อพัฒนาในเรื่องกลยุทธ์และทักษะการปฏิบัติงาน ในด้านการตรวจสอบแรงงานต่างด้าวที่เข้ามาทำงานภายในประเทศ
- 4) ปรับเปลี่ยนรูปแบบการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ที่ตรวจสอบ และรับผิดชอบในการดูแลเรื่องปัญหาของแรงงานต่างด้าวให้มีความละเอียดและเข้มงวดมากขึ้น
- 5) ปรับข้อมูลในการทำงานให้มีความสอดคล้องกับสถานการณ์ในปัจจุบันที่เปลี่ยนแปลงไป ในการจัดการปัญหาแรงงานต่างด้าวเพื่อให้เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ

6. สรุป

สาเหตุการเข้ามากระทำความผิดในประเทศไทยของชาวลาวที่เกิดจากการเข้าสู่ประชาคมอาเซียนคือการเปิดรับการลงทุนตามกระแสโลกที่เปลี่ยนแปลงรวมถึงปรับตัวให้ทันกับโลกสมัยใหม่ของทั้งสองประเทศซึ่งส่งผลให้การเคลื่อนย้ายสินค้าและแรงงานระหว่างประเทศสามารถกระทำได้ง่ายขึ้น การเปลี่ยนแปลงดังกล่าวส่งผลต่อสภาพปัญหาที่มีอยู่เดิมนั้นคือ ปัญหายาเสพติดและปัญหาการลักลอบเข้าประเทศไทย อย่างไรก็ตามแนวโน้มการเข้ามากระทำความผิดในประเทศไทยของชาวลาวที่เกิดจากการเข้าสู่ประชาคมอาเซียนขัดแย้งกับสมมุติฐานและความหวาดกลัวของคนทั่วไปซึ่งเชื่อว่าการเกิดขึ้นของการผ่อนปรนการเคลื่อนย้ายสินค้าและแรงงานดังกล่าวจะส่งผลให้ปัญหายาเสพติดและปัญหาการลักลอบเข้าประเทศไทยของชาวลาวทวีความรุนแรงขึ้น แต่จากผลการวิจัยพบว่าทั้งปัญหายาเสพติดและปัญหาการลักลอบเข้าประเทศไทยของชาวลาวกลับมีจำนวนลดลงเนื่องจากการเข้าสู่ประชาคมอาเซียนมีอิทธิพลให้รัฐบาลไทยและรัฐบาลลาวมีความร่วมมือระหว่างกันมากขึ้น กล่าวได้ว่าแนวทางในการป้องกันและแก้ไขปัญหาการกระทำความผิดระหว่างประเทศที่ประสบความสำเร็จคือการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างประเทศโดยเน้นความสัมพันธ์ทางด้านการทูตที่ดีให้มากยิ่งขึ้น

เอกสารอ้างอิง

- กระทรวงยุติธรรม. (2558). *กฎหมาย กฎ ระเบียบ ข้อบังคับ ระบบงาน และแนวปฏิบัติของกระทรวงยุติธรรม และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับระบบงานยุติธรรม*. กรุงเทพฯ: บริษัท พี เอส พรินติ้ง แอนด์ ดีไซน์ จำกัด.
- กระทรวงแรงงานและสำนักงานบริหารแรงงานต่างด้าว. (2560). *สถิติ นโยบาย และกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับแรงงานข้ามชาติ*. สืบค้น 30 มิถุนายน 2561 จาก <https://mwgthailand.files.wordpress.com/2017/09/migrant-policy-and-law-by-mwg-july-august-17-th.pdf>
- เกชา สุขรมย์. (2561). *การส่งผู้ร้ายข้ามแดน: วิถีเอาตัวผู้กระทำความผิดที่หลบหนีในต่างประเทศกลับมาเพื่อดำเนินคดีหรือลงโทษ*. สืบค้น 30 มิถุนายน 2561 จาก <http://fad.go.th/th/articles/108431-การส่งผู้ร้ายข้ามแดน>
- ปิยะ อุทาโย และ ปรีดา สถาวร. (2559). อาเซียน 2025 มุ่งหน้าไปด้วยกัน รับมือกับอาชญากรรม. *วารสารวิชาการอาชญาวิทยาและนิติวิทยาศาสตร์โรงเรียนนายร้อยตำรวจ*. 2(1), หน้า 1-12.
- สุริย์ประภา ทรัพย์เวช. (2551). *แรงงานต่างด้าวกับกระบวนการค้ายาเสพติดในประเทศไทย*. วิทยาลัยการยุติธรรม สำนักงานศาลยุติธรรม.
- สำนักงานศาลยุติธรรม. (2558). *รอบรู้ระบบกฎหมายและระบบศาลในกลุ่มประเทศอาเซียน*. กรุงเทพฯ: กองการต่างประเทศ สำนักงานศาลยุติธรรม.

สิทธิประโยชน์หลักประกันสุขภาพถ้วนหน้า กรณีทันตกรรม

The Universal Health Care Coverage and Right of Dental Treatment

เดโช โกมินทร์ รัฐพินิจสกุล¹ สุณี ไชยรส²

บทคัดย่อ

วัตถุประสงค์ของการเขียนบทความครั้งนี้เพื่อที่จะอธิบายถึงผลศึกษาสิทธิประโยชน์ระบบหลักประกันสุขภาพถ้วนหน้า กรณีสิทธิการรักษาทางทันตกรรม ซึ่งเป็นผลการศึกษาจากสารนิพนธ์หลักสูตรศิลปศาสตรบัณฑิต โดยศึกษาระบบหลักประกันสุขภาพถ้วนหน้าและสิทธิการรักษาทางทันตกรรม ภายหลังจากการมีหลักประกันสุขภาพถ้วนหน้าเกิดขึ้นในประเทศไทยจากนโยบาย 30 บาทรักษาทุกโรค

โดยใช้วิธีการศึกษาจากการสัมภาษณ์เชิงลึกกับผู้ป่วยที่เคยเข้ารับบริการจากสถานพยาบาลต่างๆ ทั้งในโรงพยาบาลรัฐและคลินิกเอกชนที่สามารถใช้สิทธิได้นักศึกษาทันตแพทย์ชั้นปีที่ 6 ซึ่งได้มีประสบการณ์การรักษาผู้ป่วย นักวิชาการด้านสังคม คือ อาจารย์สุณี ไชยรส และ ดร.บุญส่ง ชเลธร รวมทั้งจากข้อมูลด้านวิชาการและผลการศึกษาสถิติต่าง ๆ

ผลการวิจัยพบว่ามีเสียงสะท้อนและความเห็นของผู้ใช้สิทธิหลักประกันสุขภาพในการรักษาทางทันตกรรมว่าควรมีการปฏิรูปเพื่อพัฒนาสิทธิดังกล่าวให้สมบูรณ์มากยิ่งขึ้นคือ สถานที่ให้บริการหรือโรงพยาบาลของรัฐต้องมีการพัฒนาและปรับปรุง การจัดคิวเข้ารับการรักษาจะต้องมีความรวดเร็วและประสิทธิภาพมากขึ้นกว่าเดิม บุคลากรที่ให้บริการจะต้องมีความพร้อมในการดูแลผู้ป่วย และสิทธิการรักษาโรคในช่องปาก

¹ปริญญาตรี หลักสูตร ศิลปศาสตรบัณฑิต สาขา ผู้นำทางสังคม ธุรกิจและการเมือง มหาวิทยาลัยรังสิต

²รองคณบดีฝ่ายกิจการนักศึกษา และผู้อำนวยการศูนย์ส่งเสริมความเสมอภาคและความเป็นธรรม

และพึงควรครอบคลุมโรคให้มากกว่าปัจจุบัน อีกทั้งยังมีประเด็นข้อแตกต่างของสิทธิประกันสังคมและสิทธิหลักประกันสุขภาพถ้วนหน้าด้านการรักษาทางทันตกรรม รวมทั้งแนวทางในการรักษาของคลินิกทันตกรรมมหาวิทยาลัยรังสิตที่สามารถนำไปเป็นตัวอย่างของการให้บริการของหน่วยบริการภาครัฐแก่ประชาชน

คำสำคัญ : ระบบหลักประกันสุขภาพถ้วนหน้า, สิทธิการรักษาทางทันตกรรม, คลินิกทันตกรรมมหาวิทยาลัยรังสิต

Abstract

The purpose of this article is to explain about the research findings of the Universal Health Care Coverage and Right of Dental Treatment which is the research findings from the independent study of Bachelor of Arts by studying the Universal Health Care Coverage and Right of Dental Treatment after the Universal Health Care Coverage program already exist in Thailand according to the policy 30 Baht Universal Healthcare Scheme.

By studying from an in-depth interview with the patients who used to receive the treatment from any health facilities both Government Hospital and Private Clinic where the right is accepted. The 6th year Dental student who has an experience to treat the patients which are Sunee Chaiyaros and Dr.Boonsong Chalaythorn as a social scholars including the academic information and the statistic results will be used with this research study.

For the research findings has shown that some of the patients has a voice reflection and feedback about the Universal Health Care Coverage and Right of Dental Treatment as should be reform for developing the right to be more perfect by developing and improving the health facilities and government hospital as follows. Queue arrangement must be faster and effective, staff must always ready to treat the patients and the right of Oral and Dental disease must

be wider coverage than the present. Moreover, the difference of the Social Security and the Universal Health Care Coverage in terms of Dental treatment. Including the treatment guideline from the Rangsit University Dental Center which can be implemented as an example of public service to the people.

Keywords: Universal Healthcare Coverage, Right of Dental Treatment, Rangsit University Dental Center

1. บทนำ

ปัญหาด้านสุขภาพฟันและช่องปากอาจจะดูเหมือนกับว่าเป็นปัญหาด้านสุขภาพที่ไม่สำคัญเพราะเป็นประเด็นปัญหาที่ไม่ได้ร้ายแรงหรืออันตรายที่จะสามารถส่งผลถึงชีวิตผู้ป่วยทันที แต่ในความเป็นจริงแล้วถือว่าเป็นปัญหาที่มีความสำคัญระดับประเทศซึ่งรัฐบาลให้ความสำคัญ เนื่องจากปัญหาด้านทันตสุขภาพของประชาชนคนไทยสามารถส่งผลกระทบต่อการดำเนินชีวิตของผู้คนทั้งในด้านสุขภาพจิต สุขภาพกาย และด้านสังคมแวดล้อม ทำให้ระดับคุณภาพชีวิตของประชาชนลดลง เนื่องจากจะต้องทนทุกข์ทรมานกับความเจ็บปวด ทั้งมีปัญหาด้านการบดเคี้ยวอาหาร และปัญหาด้านบุคลิกภาพในเรื่องของความมั่นใจในการดำเนินชีวิต ตลอดจนปัญหาที่ก่อให้เกิดความสูญเสียทางด้านเศรษฐกิจรายได้ของประเทศในการป้องกันและรักษาโรคที่เกี่ยวข้องกับสุขภาพฟันและช่องปาก ซึ่งใช้งบประมาณในการจัดการมูลค่าหลายพันล้านบาทต่อปี

สาเหตุที่สำคัญของการทำให้เกิดปัญหาด้านทันตสุขภาพของคนไทย ได้แก่ การขาดความรู้และความเข้าใจถึงวิธีการดูแลรักษาและป้องกันโรคที่เกี่ยวข้องกับฟันและช่องปากอย่างถูกต้องเหมาะสม ประกอบกับการเปลี่ยนแปลงในด้านพฤติกรรม การบริโภคที่ไม่เหมาะสม ตามกระแสสังคมหรือตามแฟชั่นในปัจจุบัน รวมไปถึงการเข้าไม่ถึงระบบบริการสุขภาพ สาเหตุเหล่านี้ส่งผลให้ปัญหาด้านทันตสุขภาพมีความรุนแรงเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง ทั้ง ๆ ที่ปัญหาด้านทันตสุขภาพจัดว่าเป็นปัญหาที่สามารถป้องกันแก้ไขให้ลดลงได้ ถ้าหากมีมาตรการในการสร้างความรู้ความเข้าใจทั้งส่งเสริมให้เกิดพฤติกรรมที่ถูกต้องในการดูแลป้องกันทันตสุขภาพให้กับประชาชนในประเทศ (สำนักทันตสาธารณสุข, 2560)

บทบาทหน้าที่ของภาครัฐกับการดูแลสุขภาพหรือด้านสาธารณสุขของคนในรัฐถือเป็นเรื่องที่แต่ละรัฐพึงปฏิบัติเหมือนกันทุกรัฐ แต่ว่ารูปแบบอาจจะต่างกันออกไปตามนโยบายของพรรคการเมืองที่เป็นรัฐบาลในประเทศที่มีการปกครองแบบระบอบประชาธิปไตย สำหรับประเทศไทยภายหลังจากที่มีพระราชบัญญัติหลักประกันสุขภาพแห่งชาติ พ.ศ. 2545 ได้มีการพัฒนาระบบบริการสาธารณสุขไปอย่างก้าวหน้าในด้านการคุ้มครองสิทธิมนุษยชน (Human Right) ด้านการสาธารณสุขโดยประชาชนภายในประเทศเกือบทั้งหมดของประเทศจะได้รับสิทธิในการรับการรักษาพยาบาลจากหนึ่งในสามระบบหลักตามสิทธิของตน คือ สวัสดิการข้าราชการและรัฐวิสาหกิจ ระบบประกันสังคม และระบบหลักประกันสุขภาพถ้วนหน้า อีกทั้งยังได้รับสิทธิในการเข้ารับบริการในการกรณีอุบัติเหตุและฉุกเฉินโดยไม่ต้องถูกถามว่ามีสิทธิประเภทใดและไม่ต้องสำรองเงินตนเองจ่ายไปก่อน อย่างไรก็ตาม ก็ยังมีประเด็นท้าทายที่สำคัญทางด้านสาธารณสุขว่าควรจะมีการผลักดันเพื่อพัฒนาระบบสาธารณสุขของประเทศให้สมบูรณ์กว่าปัจจุบันทั้งในด้านการเข้ารับบริการสุขภาพ การพัฒนาคุณภาพของบริการ และการสร้างความเท่าเทียมและเป็นธรรมในการได้รับบริการสุขภาพ (Health Equity) ของผู้อยู่ในหลักประกันสุขภาพที่แตกต่างกันทั้ง 3 ระบบ (เดโช โกมินทร์ รัฐพินิจสกุล, 2563)

สิทธิในการเข้าถึงการรักษาพยาบาลของประชาชนในประเทศขึ้นอยู่กับปัจจัยสำคัญ 3 อย่าง นั่นก็คือ 1.ค่าใช้จ่าย (Cost) 2.คุณภาพการให้การดูแลรักษาพยาบาล (Quality) และ 3.ความสะดวกในการเข้าถึงการดูแลรักษาพยาบาล (Access) (ประสิทธิ์ วัฒนาภา, 2561)

การที่หน่วยงานสาธารณสุขมีระบบอำนวยความสะดวกในการเข้าถึงการบริการและมีคุณภาพการบริการที่ดีย่อมต้องมีค่าใช้จ่ายที่สูงไม่ว่าจะเป็นในด้านค่าแรงบุคลากร ค่าอุปกรณ์ต่าง ๆ หากต้องการลดค่าใช้จ่ายอาจจำเป็นต้องใช้วิธีลดคุณภาพหรือลดความสะดวกในการเข้ารับบริการ (เช่น โรงพยาบาลปิดหอดูผู้ป่วยทำให้ระยะเวลารอคอยนานขึ้น) ขณะเดียวกันคุณภาพการให้บริการจะลดลง หากการเข้าถึงบริการไม่สะดวกสบายหรือกำหนดอัตราค่าใช้จ่ายไว้ต่ำ ระบบการให้บริการด้านสุขภาพของแต่ละประเทศจึงอยู่ที่จุดสมดุลของปัจจัยทั้ง 3 ดังที่กล่าวมา (ประสิทธิ์ วัฒนาภา, 2561)

ในปัจจุบันประเทศไทยมีการแบ่งประเภทสิทธิของการใช้บริการด้านสาธารณสุข ในส่วนของการรักษาทางทันตกรรมออกเป็นสามระบบเช่นกัน คือ

1. สิทธิสวัสดิการข้าราชการ คือ ข้าราชการมีสิทธิได้รับค่ารักษาพยาบาลจากทางราชการสำหรับตนเอง บิดาและมารดา คู่สมรส และบุตร กรณีบุตรนั้นให้ไม่เกิน 3 คน เรียงลำดับก่อนหลัง โดยต้องเป็นบุตรโดยชอบด้วยกฎหมาย และยังไม่บรรลุนิติภาวะหรือบรรลุนิติภาวะแต่เป็นผู้ไร้ความสามารถหรือเสมือนไร้ความสามารถที่อยู่ในอุปการะเลี้ยงดูของข้าราชการ (กรมบัญชีกลาง, 2555)

2. สิทธิประกันสังคม คือ เป็นกองทุนที่ให้หลักประกันแก่ผู้ที่อยู่ในระบบประกันสังคมให้ได้รับประโยชน์ทดแทน เมื่อประสบอันตรายหรือเจ็บป่วย ทูพพลภาพ หรือตาย ซึ่งไม่เกิดจากการทำงาน รวมทั้งกรณีคลอดบุตร สงเคราะห์บุตร ชราภาพ และว่างงาน (สำนักงานประกันสังคม กระทรวงแรงงาน, 2561)

3. สิทธิประกันสุขภาพถ้วนหน้าหรือบัตรทอง คือ สำหรับคนไทยที่มีเลขประจำตัวประชาชน 13 หลัก ที่ไม่ได้รับสิทธิสวัสดิการข้าราชการ หรือสิทธิประกันสังคม หรือสิทธิสวัสดิการรัฐวิสาหกิจหรือสิทธิอื่นๆ จากรัฐ ให้ได้รับบริการสาธารณสุข ทั้งการส่งเสริมสุขภาพ การป้องกันโรค การตรวจวินิจฉัย การรักษาพยาบาล และการฟื้นฟูสมรรถภาพที่จำเป็นต่อสุขภาพและการดำรงชีวิตตาม พ.ร.บ.หลักประกันสุขภาพแห่งชาติ พ.ศ. 2545 โดยมีสำนักงานหลักประกันสุขภาพแห่งชาติ (สปสช.) ทำหน้าที่บริหารจัดการระบบ (สำนักงานหลักประกันสุขภาพแห่งชาติ (สปสช.) , 2556)

สิทธิในการรักษาทางทันตกรรม ถือว่ามีความแตกต่างกันอยู่พอสมควร ระหว่างสิทธิทั้ง 3 ระบบ ที่ได้กล่าวมา เช่น หากเป็นข้าราชการที่มีอยู่ทั่วประเทศประมาณ 5 ล้านคน เมื่อเจ็บป่วยเป็นโรคฟันแล้วจะมีสิทธิในการรักษาฟันในรายการดังต่อไปนี้ คือ อุดฟัน ถอนฟัน ผ่าฟันคุด ขูดหินน้ำลาย รักษาโรคปริทันต์ รักษาโรคเหงือก ฟันเทียมฐานพลาสติกและฐานโลหะ เดือยและครอบฟัน ฯลฯ แต่ถ้าหากเป็นประชาชนไทยประมาณ 48 ล้านคนที่มีบัตรทองหรือหลักประกันสุขภาพถ้วนหน้า จะได้รับสิทธิที่ใกล้เคียงกับข้าราชการ แต่ก็มีเพียงบางรายการที่ใช้สิทธิไม่ได้ เช่น ไม่สามารถรักษารากฟันแท้ได้ ไม่สามารถทำฟันเทียมฐานโลหะ เดือยและครอบฟันได้ แต่ก็จะมีบางรายการที่สิทธิบัตรทอง มีมากกว่าสิทธิสวัสดิการข้าราชการ แต่ที่น่าเป็นห่วงมากที่สุดก็คือพนักงานบริษัทหรือโรงงาน ประมาณ 10 ล้านกว่าคน ที่ใช้สิทธิประกันสังคม เพราะจะมีแค่สิทธิ

ในการอุดฟัน ถอนฟัน ผ่าฟันคุด ชูดหินน้ำลาย และใส่รากฟันเทียมฐานพลาสติกเท่านั้น และที่สำคัญยังกำหนดเพดานค่ารักษาไม่เกิน 900 บาทต่อปี ซึ่งทั้ง 3 ระบบนี้ ถือว่ามีความแตกต่างกันมากอยู่พอสมควรในเรื่อง สิทธิของการรักษาทางทันตกรรม (ธงชัย วชิรโรจน์ไพศาล, 2559)

ดังนั้น ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะวิจัยเรื่อง สิทธิประโยชน์ระบบประกันสุขภาพถ้วนหน้ากรณี ทันตกรรม เพราะนอกจากจะเป็นสิทธิที่คนส่วนใหญ่ในประเทศกว่า 76 เปอร์เซ็นต์มีแล้ว ผู้วิจัยยังต้องการชี้ให้เห็นถึงการมีระบบประกันสุขภาพถ้วนหน้าว่าส่งผลอย่างไรต่อการรักษาทางทันตกรรมและความเป็นจริงจากการได้รับบริการในการรักษาทางทันตกรรม ผ่านการใช้สิทธิระบบประกันสุขภาพถ้วนหน้า ทั้งในมุมมองของผู้ป่วยและผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกันนโยบายนี้ เพื่อที่จะเป็นแนวทางในการผลักดันเพื่อพัฒนาระบบสาธารณสุขของประเทศให้สมบูรณ์ยิ่งขึ้นทั้งในด้านการรักษาทางทันตกรรม และการสร้างความเท่าเทียมและเป็นธรรมจากการได้รับบริการด้านสุขภาพในประเทศ

2. วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาระบบหลักประกันสุขภาพถ้วนหน้า และสิทธิการรักษาทางทันตกรรม
2. เพื่อศึกษาความคิดเห็นและข้อเสนอแนะของผู้ใช้บริการระบบหลักประกันสุขภาพถ้วนหน้าในการรักษาทางทันตกรรม

3. การดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ศึกษาและเก็บข้อมูล ระหว่างเดือนมีนาคม-มิถุนายน พ.ศ.2563 โดยเก็บข้อมูลสัมภาษณ์บุคคลทั่วไปที่เกี่ยวข้องกับสิทธิในการได้รับบริการทางทันตกรรมจากระบบประกันสุขภาพถ้วนหน้า ไม่ว่าจะเป็นผู้ป่วยที่เข้ารับบริการและบุคลากรผู้ที่เกี่ยวข้อง เพื่อที่จะสะท้อนผลของการรับบริการจากนโยบายหลักประกันสุขภาพถ้วนหน้าจากผู้ที่ใช้บริการและผู้ให้บริการ

การวิจัยนี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) โดยเน้นการค้นคว้าจาก

1. เอกสารและสถิติต่าง ๆ (ข้อมูลทุติยภูมิ) ได้แก่ รายงานผลการสำรวจสภาวะสุขภาพช่องปากแห่งชาติ ครั้งที่ 8 สำนักทันตสาธารณสุข มติสมัชชาสุขภาพ

แห่งชาติ ครั้งที่ 11 พ.ศ. 2561 “การคุ้มครองผู้บริโภคด้านบริการทันตกรรม” อัตราค่าบริการทันตกรรม สถาบันทันตกรรม กรมการแพทย์ กระทรวงสาธารณสุข เป็นต้น

2. การสัมภาษณ์เชิงลึกจากประสบการณ์การเข้ารับบริการรักษาทางทันตกรรมของกลุ่มประชาชนที่เคยใช้สิทธิระบบประกันสุขภาพถ้วนหน้า สิทธิระบบประกันสังคม และผู้ให้บริการทางทันตกรรม ดังนี้

- กลุ่มผู้ใช้สิทธิระบบประกันสุขภาพถ้วนหน้า จำนวน 3 คน
- กลุ่มผู้ใช้สิทธิระบบประกันสังคม จำนวน 2 คน
- นักศึกษาที่เคยใช้สิทธิระบบประกันสุขภาพถ้วนหน้า ณ คลินิก

ทันตกรรมมหาวิทยาลัยรังสิต จำนวน 1 คน

- นักศึกษาทันตแพทย์ชั้นปีที่ 6 จำนวน 3 คน และรองผู้อำนวยการด้านสวัสดิการสุขภาพ มหาวิทยาลัยรังสิต

3. นักวิชาการ (ผู้ให้ข้อมูลหลัก) คือ

- อาจารย์สุณี ไชยรส รองคณบดีฝ่ายกิจการนักศึกษาวิทยาลัยนวัตกรรมสังคม มหาวิทยาลัยรังสิต
- ดร.บุญส่ง ชเลธร อาจารย์ประจำวิทยาลัยนวัตกรรมสังคม มหาวิทยาลัยรังสิต

4. ประสบการณ์ของผู้วิจัย (จากการสังเกต) ผู้วิจัยเคยมีประสบการณ์เข้ารับการรักษาทางทันตกรรมโดยใช้สิทธิหลักประกันสุขภาพถ้วนหน้า ณ คลินิกทันตกรรมมหาวิทยาลัยรังสิตโดยอุดฟัน 10 กว่าซี่ ขูดหินปูน 2 ครั้ง ถอนฟัน 4 ซี่ ครอบฟัน 2 ซี่ ใช้เวลารักษาเป็นเวลา 1 ปี

ผู้วิจัยได้แบ่งเป็นขั้นตอน คือ การศึกษาจากสถิติและเอกสาร แนวคิด หลักการ ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ไม่ว่าจะเป็น รายงานการวิจัย สถิติจากการวิจัย เอกสาร บทความ ตำรา รวมถึงฐานข้อมูลออนไลน์ ซึ่งถือเป็นข้อมูลทุติยภูมิ และจากการสัมภาษณ์ โดยศึกษาในลักษณะการวิเคราะห์เชิงลึก คือ ผลจากการเข้ารับบริการรักษาทางทันตกรรมโดยใช้สิทธิระบบประกันสุขภาพถ้วนหน้า

การวิเคราะห์ข้อมูลในการศึกษาวิจัยนี้ เป็นการนำข้อมูลที่ได้จากเครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาวิจัยเชิงคุณภาพ เช่น การค้นคว้าจากเอกสาร ตำรา หรือสถิติต่าง อีกทั้งการสัมภาษณ์เชิงลึก และ ประสบการณ์จริงจากผู้ที่เคยรับบริการและให้บริการ การรักษาทางทันตกรรม รวมไปถึงนักวิชาการ ดังนั้น การศึกษาวิจัยครั้งนี้ จะวิเคราะห์ข้อมูลโดย

การรวบรวมข้อมูล หรือผลการศึกษาสถิติต่าง ๆ ทั้งบทสัมภาษณ์เชิงลึก เพื่อหาผลลัพธ์จากการเข้ารับบริการรักษาทางทันตกรรม โดยใช้สิทธิระบบประกันสุขภาพถ้วนหน้าและแนวทางในการแก้ไขและพัฒนาาระบบสาธารณสุข ในเรื่องสิทธิการรักษาทางทันตกรรมของประเทศไทยให้สมบูรณ์ยิ่งขึ้น

4. ผลการวิจัย

นโยบาย 30 บาทรักษาทุกโรค เป็นนโยบายที่ให้สิทธิสวัสดิการด้านการรักษาพยาบาลแบบถ้วนหน้าแก่ประชาชนในประเทศอย่างแท้จริง บุคคลในการผลักดันโครงการ 30 บาทรักษาทุกโรค คือ นายแพทย์สงวน นิตยารัมภ์พงศ์ ซึ่งเป็นฝ่ายข้าราชการในกระทรวงสาธารณสุขที่คิดโครงการดังกล่าว การผลักดันแนวคิดสวัสดิการด้านการรักษาพยาบาลแบบถ้วนหน้าในประเทศไทยมีกระแสที่เพิ่มมากขึ้นช่วงหลังจากเกิดวิกฤตต้มยำกุ้ง ในปี พ.ศ.2540 ซึ่งเศรษฐกิจของประเทศอยู่ในภาวะซบเซาเป็นอย่างมาก ส่งผลต่อชีวิตความเป็นอยู่ของประชาชนให้มีความยากลำบากมากยิ่งขึ้น โดยเฉพาะเมื่อเกิดเจ็บป่วยแล้วต้องเข้ารับการรักษาพยาบาล หากไม่มีเงินรักษาตามโรงพยาบาล ก็จะต้องหาทางรักษาเองหรือเลือกที่จะไม่เข้ารับการรักษา นี่เป็นเหตุผลหนึ่งที่ทำให้เกิดการผลักดันโครงการสวัสดิการเรื่องการรักษาพยาบาลแบบถ้วนหน้าในขณะนั้น แม้ว่ายังมีกลุ่มที่ไม่เห็นด้วยกับการที่รัฐจะจัดให้มีสวัสดิการถ้วนหน้าหรือโครงการ 30 บาท รักษาทุกโรคด้วยเหตุผลและความเชื่อต่าง ๆ แต่โครงการดังกล่าวก็ได้เกิดขึ้นในเวลาถัดมา จากการผลักดันให้เป็นนโยบายหลักของพรรคไทยรักไทย หลังจากชนะการเลือกตั้งทั่วไป พ.ศ.2545 รัฐบาลพรรคไทยรักไทยได้นำนโยบายดังกล่าวประกาศใช้จนครอบคลุมทั่วประเทศภายในเวลาประมาณ 1 ปี (สุนทร ตันมันทอง, 2553)

1. ระบบหลักประกันสุขภาพและสิทธิการรักษาทางทันตกรรม

ระบบหลักประกันสุขภาพถ้วนหน้า เป็นสิทธิตามกฎหมายที่รัฐบาลจัดให้คนไทยทุกคนตั้งแต่แรกเกิดและตลอดช่วงชีวิต ซึ่งผู้ใช้บัตรทองจะต้องลงทะเบียนไว้กับสถานพยาบาลที่ตนต้องการเข้ารับการรักษา โดยทั่วไปจะเลือกสถานพยาบาลใกล้บ้าน ล่าสุดได้ยกเลิกเก็บ 30 บาท ในกลุ่มประชาชนที่ถือบัตรสวัสดิการแห่งรัฐ กรณีที่เจ็บป่วยฉุกเฉินซึ่งผู้ใช้สิทธิบัตรทองกับสถานพยาบาลอยู่คนละพื้นที่ สามารถใช้สิทธิบัตรทองแบบฉุกเฉินกับสถานพยาบาลนอกเขตพื้นที่ได้ แต่ถ้าเจ็บป่วยทั่วไปและใช้สิทธิข้ามเขต ต้องรับผิดชอบค่าใช้จ่ายยาเองทั้งหมด

ส่วนของสิทธิการรักษาทางทันตกรรมจากระบบหลักประกันสุขภาพถ้วนหน้า คือ การอุดฟัน การรักษาโรคปริทันต์ การถอนฟัน การผ่าฟันคุด, การผ่าตัดอื่น ๆ เกี่ยวกับช่องปากและขากรรไกร การเคลื่อนหูลมร่องฟันในเด็กอายุไม่เกิน 15 ปี การรักษารากฟัน น้ำนม การใส่เครื่องมือปิดช่องเพดานโหว่ การใส่ฟันเทียมพลาสติกแบบถอดได้ ระยะเวลา 5 ปี / ขึ้น และการขูดหินปูน (สิทธิประโยชน์ทางทันตกรรม ทันตแพทยสภา, 2551) จากการศึกษาวิจัยในครั้งนี้พบว่าโดยหลักการแล้วเป็นระบบที่ดีมาก แต่ยังมีปัญหาอีกจำนวนมากทั้งในเรื่องการให้บริการของสถานพยาบาลที่ร่วมโครงการ คุณภาพของอุปกรณ์การรักษา หรือสิทธิประโยชน์ในการรักษาโรคด้านทันตกรรมที่ยังต้องมีการพัฒนาให้ดีกว่าเดิมและเพียงพอต่อผู้ป่วย การจะสร้างภูมิคุ้มกันโรคต่างๆ รวมถึงด้านทันตสุขภาพ แน่แน่นอนว่า จะสำเร็จได้หรือไม่ขึ้นขึ้นอยู่กับระบบสาธารณสุขของประเทศ ด้วยเช่นกัน การรักษาทางทันตกรรมโดยสิทธิหลักประกันสุขภาพถ้วนหน้ายังมีจุดอ่อนสำคัญหลายประการ ไม่ว่าจะเป็นในเรื่องสิทธิการรักษาที่ยังไม่ครอบคลุมในโรคที่มีความรุนแรงต่อผู้ป่วย ซึ่งมีประชาชนจำนวนมากที่ต้องรับภาระการจ่ายค่ารักษา รวมทั้งระบบประกันสุขภาพถ้วนหน้าที่ยังไม่ถ้วนหน้าหรือทั่วถึง แม้ว่าจะมีสิทธิก็ตามแต่ในการใช้สิทธิแต่ละครั้งนั้นยังมิอุปสรรคอยู่มาก ไม่ว่าจะเป็นการเดินทางมารับบริการที่ไปด้วยความลำบากเพราะภูมิประเทศหรือหน่วยบริการอยู่ห่างไกล อีกทั้งได้รับการปฏิบัติอย่างไม่เท่าเทียมจากผู้ให้บริการ ปัญหาสำคัญอีกอย่างหนึ่งที่มีมาอย่างช้านานก็คือในเรื่องการขาดแคลนบุคลากรในการให้บริการต่อผู้ป่วย ซึ่งนำมาสู่ปัญหาด้านการจัดคิวเข้ารับการรักษาและระยะเวลาในการรักษาผู้ป่วยแต่ละครั้งนั้นต้องใช้เวลาที่นานหากแก้ไขในจุดบกพร่องต่างๆรวมทั้งเพิ่มเติมสิทธิการรักษาทันตกรรมให้มีความเหมาะสมแก่ประชาชนแล้ว ผู้วิจัยเชื่อว่าในด้านการสาธารณสุขของไทยจะมีประสิทธิภาพและเป็นประโยชน์ต่อประชาชนอย่างยิ่ง (เดโช โกมินทร์ รัฐพินิจสกุล, 2563)

ในเรื่องหลักการและการมีระบบหลักประกันสุขภาพถ้วนหน้าที่ให้สิทธิด้านการรักษาโรคต่าง ๆ ถือเป็นเรื่องที่ดีและมีประโยชน์ต่อประชาชนอย่างยิ่ง เป็นการลดภาระด้านค่าใช้จ่ายในการรักษาพยาบาลของประชาชน แต่ในด้านสิทธิและการให้บริการด้านทันตกรรมนั้น จำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องมีการปฏิรูปหรือแก้ไขให้มีการพัฒนาในเรื่องสิทธิประโยชน์และการให้บริการให้เพียงพอต่อความต้องการประชาชนตามหลักการของนโยบายหลักประกันสุขภาพถ้วนหน้าที่มุ่งสร้างระบบสาธารณสุขให้มีมาตรฐานและไม่เกิดความเหลื่อมล้ำกันในหมู่ประชาชนทุกกลุ่ม (เดโช โกมินทร์ รัฐพินิจสกุล, 2563)

2. ความคิดเห็นของผู้ใช้บริการระบบหลักประกันสุขภาพถ้วนหน้าในการรักษาทางทันตกรรม

ข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์นั้นมีหลายแง่มุมที่มีความคิดเห็นแตกต่างกันไปในเรื่องรายละเอียดเพราะมีประสบการณ์หรือมีที่มาที่แตกต่างกัน โดยผู้วิจัยได้สรุปประเด็นความคิดเห็นของผู้ใช้บริการระบบหลักประกันสุขภาพถ้วนหน้าในการรักษาทางทันตกรรม ดังต่อไปนี้

ประการแรก คือ สถานที่ให้บริการหรือโรงพยาบาลของรัฐ ซึ่งมีผู้ป่วยที่มาใช้สิทธิจำนวนมาก จนบางครั้งไม่มีสถานที่ให้ผู้พวยนั่งรอการรักษา ซึ่งแสดงให้เห็นว่าผู้ป่วยที่ต้องการเข้ารับการรักษา นั้นมีจำนวนที่มากเกินไปจนความจุของสถานที่ให้บริการอย่างชัดเจน จำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องมีการเพิ่มเติมหรือปรับปรุงในเรื่องสถานที่ให้บริการให้มีความพร้อมในการบริการแก่ผู้มารับรักษาพยาบาลโดยเฉพาะแผนกทันตกรรมของโรงพยาบาลรัฐ

ประการที่สอง คือ การจัดคิวเข้ารับการรักษา โดยการจัดระเบียบในโรงพยาบาลหรือสถานที่ให้บริการสาธารณสุขของภาครัฐนั้น มีจุดอ่อนและด้อยกว่าการจัดระเบียบการให้บริการของเอกชน ในทุก ๆ ด้าน ซึ่งเป็นเรื่องภาครัฐจะต้องมีมาตรการในการจัดการและปรับปรุง เพื่อให้การบริการสาธารณสุขในโรงพยาบาลของรัฐนั้นมีมาตรฐานและคุณภาพเช่นเดียวกับภาคเอกชน

ประการที่สาม คือ ความพร้อมและคุณภาพในการให้บริการโดยคลินิกทันตกรรมของโรงพยาบาลรัฐหรือคลินิกที่ร่วมโครงการกับ สปสช. โดยทำการรักษาผู้ป่วยสิทธิหลักประกันสุขภาพ ซึ่งสร้างความไม่มั่นใจให้แก่ผู้ป่วยอย่างมากเพราะความสะอาดของเครื่องมือแพทย์หรือห้องตรวจนั้นมีสภาพที่เก่าหรือทรุดโทรม ซึ่งภาครัฐโดยกระทรวงสาธารณสุขต้องมีการกำกับดูแล และมีมาตรการในการตรวจคุณภาพเพื่อสร้างความมั่นใจแก่ผู้ป่วยที่มาใช้บริการให้รู้สึกว่ามีคุณภาพ อยากมาใช้บริการ

ประการที่สี่ คือ ในเรื่องบุคลากรที่ให้บริการ โดยในบางครั้งจากประสบการณ์การเข้ารับบริการในคลินิกทันตกรรมของโรงพยาบาลรัฐ มีขั้นตอนในการให้บริการที่ล่าช้า ซึ่งนอกจากสาเหตุที่มีผู้เข้ารับบริการมีจำนวนมากหรือสถานที่คับแคบแล้ว จำนวนบุคลากรที่ให้บริการนั้นยังไม่เพียงพอต่ออัตราการเข้ารับบริการของผู้ป่วยซึ่งส่งผลกระทบในหลายด้าน เช่น บุคลากรเหนื่อยล้าจากการทำงานทำให้ประสิทธิภาพการทำงานลดลง หรือ ผู้ป่วยที่มาขอรับการรักษาจำเป็นต้องใช้เวลารอรับการรักษานานกว่าเดิม เป็นต้น

ประการสุดท้าย คือ สิทธิประโยชน์ด้านการรักษา เพราะยังไม่เพียงพอต่อความต้องการของผู้ป่วยที่ใช้สิทธิหลักประกันสุขภาพถ้วนหน้า สาเหตุที่ยังไม่เพียงพอ คือ สิทธิดังกล่าวไม่ได้ครอบคลุมโรคที่มีความรุนแรงซึ่งประชาชนต้องรับภาระจ่ายค่ารักษาเอง เช่น การรักษาโรคฟันซึ่งมีสาเหตุมาจากฟันผุที่รุนแรงกว่าปกติ และการทำฟันปลอมอันเนื่องมาจากการถอนฟันหรือเลือกที่จะไม่รับการรักษาโรคฟันเพราะไม่อยู่ในสิทธิหลักประกันสุขภาพถ้วนหน้า ดังนั้นจึงเลือกที่จะถอนฟันแทน การรักษาเหล่านี้มีประชาชนจำนวนมากที่ต้องแบกรับค่าใช้จ่าย ถ้าหากเพิ่มสิทธิการรักษาดังกล่าวแล้ว จะถือเป็นการช่วยเหลือประชาชนอย่างตรงจุดและยกระดับการให้บริการของระบบหลักประกันสุขภาพถ้วนหน้าประเทศไทย

นอกจากนี้ผู้วิจัยได้มีการรวบรวมข้อมูลในประเด็นที่สัมภาษณ์ผู้ให้บริการระบบหลักประกันสุขภาพถ้วนหน้าในการรักษาทางทันตกรรมที่คลินิกทันตกรรมมหาวิทยาลัยรังสิต และความเห็นจากการใช้บริการของผู้วิจัยเอง อีกทั้งความเห็นของผู้ให้บริการบางส่วน ซึ่งสามารถนำจุดเด่นหรือข้อดีไปเป็นแนวทางการให้บริการในหน่วยบริการของรัฐได้ซึ่งมีประเด็นดังนี้

ประการแรก คือ อัตราค่ารักษา ซึ่งมีราคาถูกกว่าคลินิกหรือโรงพยาบาลเอกชนภายนอก เพราะเป็นอัตราค่ารักษาที่เน้นช่วยเหลือหรือกำหนดสำหรับนักศึกษาในมหาวิทยาลัยรังสิต แต่ก็จะแบ่งเป็น 2 ส่วนในเรื่องอัตราค่ารักษา ก็คือคลินิกที่ทำการรักษาโดยอาจารย์ทันตแพทย์ และคลินิกที่ทำการรักษาโดยนักศึกษาทันตแพทย์

ประการที่สอง คือ กรณีที่มีผู้ป่วยที่มีอาการเจ็บปวดอย่างรุนแรงหรือผู้ป่วยฉุกเฉิน ทางคลินิกก็จะมีห้องฉุกเฉินในการรักษาผู้ป่วย โดยจะมีอาจารย์และนักศึกษาทันตแพทย์เข้าเวรอยู่ จะเป็นผู้ทำการรักษาให้ในเบื้องต้น จะทำให้ผู้ป่วยสามารถที่จะรักษาได้โดยไม่ต้องต่อคิวที่นานและกลับบ้านได้โดยไม่มีอาการปวดฟัน ซึ่งถือว่าเป็นวิธีที่ช่วยเหลือผู้ป่วยอาการหนักได้เป็นอย่างดี ต่างจากโรงพยาบาลรัฐที่ต้องรอคิวตามลำดับ แม้จะมีอาการปวดรุนแรงก็ตาม

ประการสุดท้าย คือ การใช้ระบบการรักษาผู้ป่วยแบบครบถ้วนทุกโรคในช่องปากและฟัน (Complete case) คือจะมีการตรวจฟันและประเมินการรักษาแบบองค์รวม โดยจะรักษาทุกกรณีที่สามารถทำการรักษาได้ตั้งแต่ต้นจนจบ แต่ถ้าหากเป็นส่วนหนึ่งของโรงพยาบาลรัฐหรือเอกชนนั้น จะทำการรักษาหรือให้บริการเฉพาะสิ่งที่ผู้ป่วยต้องการหรือไม่ได้มีการอธิบายในรายละเอียดการรักษามากนัก แต่ทั้งนี้การรักษา

ดังกล่าวก็ขึ้นอยู่กับการตัดสินใจในการที่จะเลือกการรักษาของผู้ป่วยด้วย ซึ่งถือเป็นการเพิ่มทางเลือกให้แก่ผู้ป่วยในการตัดสินใจต่อวิธีการรักษา และให้ความรู้ในเรื่องการรักษาแก่ผู้ป่วยเพื่อเป็นข้อมูลประกอบการตัดสินใจ

ส่วนจุดอ่อนของคลินิกทันตกรรมมหาวิทยาลัยรังสิต คือ ระยะเวลาการรอคิวและใช้เวลาในการรักษาที่นานซึ่งมีส่วนคล้ายกับโรงพยาบาลรัฐ แต่ก็มีจุดเด่นที่เป็นประโยชน์ต่อผู้ป่วยดังยกตัวอย่างไว้ ผู้วิจัยมีความเห็นว่าหากนำจุดเด่นของคลินิกทันตกรรมมหาวิทยาลัยรังสิตไปปรับใช้กับหน่วยบริการด้านทันตกรรมของรัฐ เชื่อว่าจะเป็นประโยชน์ต่อผู้ใช้บริการอย่างมาก

3. ความเห็นของนักวิชาการด้านสังคมศาสตร์ต่อระบบหลักประกันสุขภาพถ้วนหน้าในการรักษาทางทันตกรรม

ดร.บุญส่ง ชเลธร (สัมภาษณ์, 2563) อาจารย์ประจำวิทยาลัยนวัตกรรมสังคม มหาวิทยาลัยรังสิต ท่านเคยมีประสบการณ์การทำงานและพำนักอาศัยในประเทศสวีเดนประมาณ 30 ปี ถือว่ามีประสบการณ์ในด้านสวัสดิการของประเทศสวีเดนเป็นอย่างมาก อาจารย์บุญส่งได้สะท้อนความคิดเห็นซึ่งสามารถนำมาวิเคราะห์หรือเปรียบเทียบในเรื่องระบบสาธารณสุขของไทย กรณีสิทธิทันตกรรม ดังนี้

หลักการของประเทศสวีเดน คือ หลักการสาธารณสุขแบบถ้วนหน้า ไม่ได้เฉพาะแต่เรื่องทำฟันเท่านั้น โรคอื่นๆ นั้นก็ถ้วนหน้าหมด ประชาชนทุกคนในประเทศสวีเดนต่างได้รับการรักษาการปฏิบัติอย่างเท่าเทียมและถ้วนหน้า ซึ่งไม่ได้เฉพาะแต่ประชาชนชาวสวีเดนเท่านั้น แต่ชาวต่างชาติที่เข้าพำนักหรืออาศัยในประเทศสวีเดนอย่างถูกต้องตามกฎหมาย ก็จะได้รับสิทธิในการรักษาพยาบาลอีกด้วย

ในเรื่องการรักษาทางทันตกรรม ประชาชนจะได้รับสิทธิในการรักษาตั้งแต่แรกเกิดจนถึงอายุ 20 ปีบริบูรณ์ ทุกโรคที่เกี่ยวกับฟันหรือช่องปาก เช่น อุดฟัน ถอนฟัน แม้แต่เป็นหนองในเหงือกก็ตาม รัฐบาลสวีเดนจะเป็นผู้รับผิดชอบค่าใช้จ่ายทั้งหมด ส่วนสิทธิที่ยกเว้น ก็คือ ทันตกรรมเพื่อความสวยงาม เช่น การจัดฟันเพื่อความสวยงาม เป็นต้น กรณีการนำนโยบายด้านทันตกรรมของประเทศสวีเดนมาเปรียบเทียบกับสิทธิบัตรทองของประเทศไทยนั้น เปรียบเทียบกันค่อนข้างยากพอสมควร เพราะสิทธิหลักประกันสุขภาพถ้วนหน้าของไทย ไม่ได้ดูแลไปทุกอย่างที่เกี่ยวกับฟันหรือช่องปาก และบริบทในด้านความพร้อมของไทยและสวีเดนค่อนข้างต่างกันพอสมควร เช่น งบประมาณในการสนับสนุนโครงการ เป็นต้น

อาจารย์สุณี ไชยรส (สัมภาษณ์, 2563) เคยดำรงตำแหน่ง สมาชิกสภาร่างรัฐธรรมนูญ เมื่อ พ.ศ.2539 (สสร.40) และเป็นกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ (พ.ศ.2544-2558) ได้เสนอความเห็นประเด็นเรื่องระบบประกันสุขภาพถ้วนหน้าและการรักษาทางทันตกรรมในประเทศไทยไว้ดังนี้

กรณีการทำฟัน เป็นเรื่องที่มีความหมายอย่างมาก เพราะนอกจากฟันแล้วยังรวมไปถึงสิ่งต่างๆ มากมายในปากของเรา และมีลักษณะที่มีการครอบคลุมมาก เช่น การผ่าฟันคุด การเสริมเพิ่มเติมสิ่งต่าง ๆ การทำฟันปลอม เป็นต้น สิทธิบัตรทองในการทำฟันนั้น จะให้แบบเป็นขั้นเป็นตอนไม่ใช่ที่จะให้แบบไม่มีขีดจำกัด เช่น ให้สิทธิอุดฟัน ถอนฟัน ขูดหินปูน ฯลฯ ซึ่งนอกเหนือจากการรักษาเหล่านี้ก็จะต้องเสียค่าใช้จ่ายเพิ่ม แต่ส่วนหนึ่งก็จะทำให้ประชาชนมีความอุ่นใจบ้าง ในเรื่องการรักษาขั้นพื้นฐาน

ระบบประกันสุขภาพถ้วนหน้าและการรักษาทางทันตกรรมในประเทศไทย นั้นมีหลายอย่างที่รัฐบาลจะต้องรับดำเนินการและสามารถดำเนินการได้เลย เช่น เพิ่มสิทธิการรักษาทางทันตกรรม ซึ่งไม่จำเป็นจะต้องใช้เวลาหรืองบประมาณมหาศาลในการจะพัฒนาสิทธิการรักษาดังกล่าว ต่างจากปัญหาอย่างอื่นเช่น สิทธิระหว่าง ระบบประกันสุขภาพถ้วนหน้า กับ ประกันสังคม หรือสิทธิสวัสดิการรักษายาบาลของข้าราชการ ซึ่งอาจถูกมองว่ามีความไม่เท่าเทียมกันในสังคม หากจะพัฒนาให้เท่าเทียมกันในเรื่องสิทธิการรักษา หรือนำมารวมกันนั้น เป็นเรื่องที่รัฐจะต้องศึกษาให้อย่างละเอียดรอบคอบ อีกทั้งยังต้องให้เวลาในการเปลี่ยนแปลง และจะขาดไม่ได้เลยก็คือ การมีส่วนร่วมของประชาชนกับผู้ที่เกี่ยวข้องทุกกลุ่มในสังคม ถึงจะสามารถพัฒนาหรือแก้ไขได้เพราะเป็นเรื่องใหญ่ในสังคมไทย

5. การอภิปรายผลและข้อเสนอแนะ

การอภิปรายผล

จากวัตถุประสงค์ในข้อที่ 1 คือ เพื่อศึกษาระบบหลักประกันสุขภาพถ้วนหน้าและสิทธิการรักษาทาง ทันตกรรม พบว่าเป็นระบบหรือนโยบายที่ได้ให้สิทธิการรักษาพยาบาลขั้นพื้นฐานแก่ประชาชนในประเทศอย่างถ้วนหน้าทุกคน ซึ่งมีความสอดคล้องและตอบรับกับแนวคิดตามกฎหมายรัฐธรรมนูญ ตั้งแต่ฉบับ พ.ศ.2540, 2550 และ 2560 โดยมีหลักการและใจความสำคัญว่า “บุคคลย่อมมีสิทธิได้รับบริการสาธารณสุขของรัฐ บุคคลผู้ยากไร้ย่อมมีสิทธิได้รับบริการสาธารณสุขของรัฐโดยไม่เสียค่าใช้จ่าย

ตามที่กฎหมายบัญญัติ บุคคลย่อมมีสิทธิได้รับการป้องกันและขจัดโรคติดต่ออันตรายจากรัฐโดยไม่เสียค่าใช้จ่าย ” (รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย , 2560)

จะเห็นได้ว่าในเนื้อหาจากรัฐธรรมนูญนั้นได้กำหนดให้รัฐ มีหน้าที่ในการให้บริการด้านสาธารณสุขแก่ประชาชนอย่างเท่าเทียม และไม่เสียค่าใช้จ่ายตามที่กฎหมายบัญญัติ เมื่อพิจารณาระบบหลักประกันสุขภาพถ้วนหน้า ด้านสิทธิการรักษาด้านทันตกรรม จะเห็นว่าในเรื่องการรักษาขั้นพื้นฐานนั้น ถือว่าครอบคลุมอยู่พอสมควร แต่อย่างไรก็ตาม นโยบายนี้ถือเป็นนโยบายสาธารณะและเป็นสวัสดิการที่รัฐจัดให้แก่ประชาชนทุกกลุ่มในประเทศ จำเป็นอย่างยิ่งที่รัฐจะต้องรับฟังเสียงสะท้อนจากการใช้นโยบายดังกล่าวจากประชาชน ซึ่งนำไปสู่วัตถุประสงค์ของการศึกษาวิจัยในข้อที่ 2

ในวัตถุประสงค์ข้อที่ 2 คือ เพื่อศึกษาความคิดเห็นและข้อเสนอแนะของผู้ใช้บริการระบบหลักประกันสุขภาพถ้วนหน้าในการรักษาทางทันตกรรม โดยผลลัพธ์จากการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้คือเสียงสะท้อนในการด้านต่างๆตามที่อธิบายไว้ในผลการวิจัย ซึ่งในการวิเคราะห์วัตถุประสงค์ข้อนี้ ผู้วิจัยได้นำแนวคิด ตัวแบบนโยบายสาธารณะโดยเฉพาะตัวแบบกระบวนการ (Process Model) มาเป็นแนวคิดในการวิเคราะห์

นักรัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์ได้พัฒนาแนวคิด (Concepts) ตัวแบบ (Models) และทฤษฎี (Theories) ขึ้นมา เพื่อเป็นกรอบในการศึกษาและการวิเคราะห์การกำหนดนโยบายสาธารณะและองค์ประกอบอื่นๆ ที่เกี่ยวข้องกับการตัดสินใจใช้นโยบาย วัตถุประสงค์สำคัญประการหนึ่งของการศึกษานโยบายสาธารณะ (ตัวแบบกระบวนการ) เพื่อต้องการจะจำแนกรูปแบบของกิจกรรม (Activities) หรือกระบวนการ (Processes) โดยพยายามที่จะจัดกลุ่มของกิจกรรมและพิจารณาความสัมพันธ์ระหว่างกิจกรรมทางการเมืองกับนโยบายสาธารณะโดยกำหนดชุดของกระบวนการนโยบายสาธารณะไว้เป็นขั้นตอน ดังนี้ 1.การจำแนกลักษณะปัญหา 2.การจัดทำทางเลือกนโยบาย 3.การให้ความเห็นชอบนโยบาย 4.การนำนโยบายไปปฏิบัติ 5.การประเมินผลนโยบาย (เจตน์สถิตย์ อังศุกาญจนกุล, 2563)

ในการศึกษาตามวัตถุประสงค์ข้อที่ 2 ถือว่าเป็นการประเมินผลนโยบาย ตามตัวแบบนโยบายสาธารณะ (ตัวแบบกระบวนการ เพราะเป็นการศึกษาผลลัพธ์จากการใช้บริการจากนโยบายจากรัฐในด้านการรักษาพยาบาล ในส่วนการรักษาทันตกรรม โดยในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ ผู้วิจัยได้สัมภาษณ์ประชาชนที่ใช้บริการจากนโยบายดังกล่าวอย่างละเอียด ทั้งได้สัมภาษณ์ในส่วนของผู้ที่ใช้สิทธิในการรักษาจากระบบประกันสังคม เพื่อ

เปรียบเทียบให้เห็นถึงความแตกต่างกัน ระหว่างสิทธิการรักษาทันตกรรมโดยใช้สิทธิจากหลักประกันสุขภาพถ้วนหน้าและสิทธิจากประกันสังคม

อีกทั้งในส่วนของ การให้บริการคลินิกทันตกรรมมหาวิทยาลัยรังสิต เพื่ออาจเป็นแนวทางในการพัฒนาหรือปรับปรุงระบบการให้บริการดังที่อธิบายในผลการวิจัย ข้อค้นพบในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้คือ การที่ประชาชนสะท้อนความเห็นว่ามีสิทธิในการรักษาและความพร้อมของโรงพยาบาลหรือบุคลากรทางการแพทย์ควรมีการพัฒนาหรือปรับปรุงให้ดียิ่งขึ้นกว่าเดิม รวมทั้งสิทธิประโยชน์ในการรักษาโรคทางทันตกรรม ว่าควรมีการเพิ่มเติมสิทธิให้มากยิ่งขึ้นกว่าเดิม เช่น จากเดิมที่อุดฟัน ถอนฟัน ขูดหินปูนฟรี ควรมีเพิ่มเติมในส่วนของการรักษารากฟัน หรือการทำฟันปลอมโดยไม่ต้องเสียค่าใช้จ่ายแก่โรงพยาบาล เป็นต้น นี่คือการประเมินผลอย่างหนึ่ง ในขั้นตอนกระบวนการแนวคิดนโยบายสาธารณะ ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งที่จะทำให้รัฐบาลนำผลการประเมินไปพัฒนาหรือปรับปรุงนโยบายดังกล่าวให้สอดคล้องกับความต้องการของประชาชน ตามหลักการแห่งรัฐธรรมนูญและแนวคิดนโยบายสาธารณะ

มีบทความงานวิจัยที่เกี่ยวข้องและสอดคล้องกับการวิจัยในครั้งนี้ คือ การเข้าถึงบริการทันตกรรมของผู้สูงอายุในเขตอำเภอเมือง จังหวัดเพชรบูรณ์ โดยผลการวิจัยพบว่า การเข้าถึงบริการทันตกรรมของผู้สูงอายุในเขตอำเภอเมือง จังหวัดเพชรบูรณ์ในภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง ด้านที่ได้คะแนนน้อยที่สุด คือ ด้านความเพียงพอของบริการโดยเฉพาะการให้บริการฟันเทียมปัจจัยที่มีผลต่อการเข้าถึง บริการทันตกรรมของผู้สูงอายุ (เพิ่มรัตน์ะ ศรีระเทวิน, 2562)

งานวิจัยดังกล่าวชี้ให้เห็นถึงปัญหาในเรื่องสิทธิการรักษาทางทันตกรรม โดยเฉพาะ การทำฟันเทียมในกลุ่มผู้ป่วยสูงอายุ ที่ควรเพิ่มสิทธิการรักษาและจัดระบบการให้บริการประชาชนในพื้นที่ต่างๆ สามารถเข้าถึงบริการได้มากยิ่งขึ้น ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยในครั้งนี้

ข้อเสนอแนะ

จากการวิจัยในครั้งนี้พบว่าสิทธิระบบหลักประกันสุขภาพถ้วนหน้า กรณีการรักษาด้านทันตกรรมนั้นยังมีประเด็นที่ต้องมีการแก้ไขอีกหลายประเด็น ผู้วิจัยได้รวบรวมและสรุปประเด็นข้อเสนอแนะดังนี้

1. ควรมีการเพิ่มเติมสิทธิประโยชน์หลักประกันสุขภาพถ้วนหน้าด้านทันตกรรม

ในส่วนของผู้ป่วยที่ต้องได้รับการรักษา โดยการรักษารากฟันแท้และการทำฟันปลอมทุกชนิดโดยเร่งด่วน

2. ประชาสัมพันธ์แจ้งสิทธิประโยชน์ของบัตรทองให้ประชาชนเข้าใจมากยิ่งขึ้นซึ่งอาจประชาสัมพันธ์ผ่านสื่อออนไลน์ของหน่วยงานรัฐ โฆษณาทางโทรทัศน์ หรือมีประกาศผ่านทางผู้นำชุมชนเพื่ออธิบายและแจ้งสิทธิที่ประชาชนได้รับให้เกิดความเข้าใจอย่างถูกต้อง เพราะในบางครั้งอาจจะถูกสถานให้บริการสาธารณสุขที่ไปใช้สิทธิบัตรทองนั้นละเมิดสิทธิ หรือไม่แจ้งสิทธิให้แก่ประชาชนที่ไปรับบริการ ซึ่งบางครั้งทำให้ประชาชนที่ไม่มีความรู้ต้องจ่ายค่ารักษาพยาบาลเพิ่ม ในส่วนที่สิทธิบัตรทองครอบคลุมอยู่ และให้ความรู้แก่ประชาชนในเรื่องความสำคัญของฟัน อีกทั้งการดูแลรักษาฟันอย่างถูกวิธี เช่น แปรงฟันให้ถูกวิธี หรือรักษาช่องปากให้สะอาด ซึ่งจะทำให้สุขภาพฟันของประชาชนนั้นดีขึ้นและยังจะทำให้จำนวนผู้ป่วยลดลงอีกจำนวนมาก

3. กรณีที่ผู้ป่วยมีอาการปวดฟันอย่างรุนแรง เช่น ปวดฟันคุด ควรจะมีการส่งตัวฉุกเฉินเพื่อเข้ารับการรักษาทันที เพราะอาการเจ็บปวดเกี่ยวกับฟันนั้นทรมานมาก

4. ควรมีการแก้ปัญหาด้านคิวของผู้ป่วยโดยอาจจะให้สิทธิโรงพยาบาลรัฐบาลกระจายผู้ป่วยมายังคลินิกเอกชนเพื่อลดระยะเวลาในการรอคิวของผู้ป่วยและให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องหรือโรงพยาบาลรัฐจ่ายค่ารักษาต่อหัวคนใช้ที่มาทำการรักษาในจำนวนที่เหมาะสมแก่คลินิกเอกชนซึ่งรับผู้ป่วยไปรักษา

5. พัฒนาและปรับปรุงสิทธิการรักษาทางทันตกรรมในประเทศให้มีมาตรฐานและสิทธิในการรักษาหรือรับบริการเท่าเทียมกัน ไม่ว่าจะเป็นผู้ป่วยที่ให้สิทธิบัตรทอง ประกันสังคม สิทธิสวัสดิการข้าราชการ หรือแม้กระทั่งผู้ที่จ่ายเงินค่ารักษาเองก็ควรจะทำให้มีมาตรฐานเดียวกัน

จากทุกข้อที่กล่าวมานั้นถือเป็นข้อเสนอแนะในการพัฒนาหลักประกันสุขภาพถ้วนหน้าด้านทันตกรรมซึ่งทุกประเด็นที่กล่าวมานั้นหากสามารถกระทำได้จริงในอนาคต ผู้วิจัยคิดว่าจะทำให้ประชาชนได้รับประโยชน์อย่างมากโดยการให้บริการรักษาทันตกรรมจากสิทธิประโยชน์หลักประกันสุขภาพถ้วนหน้า แต่ที่จะขาดไม่ได้คือ การปฏิรูปหรือแก้ไขเพื่อปรับปรุงในเรื่องสิทธิและบริการต่าง ๆ นั้นจะต้องมีกระบวนการที่โปร่งใสและมีส่วนร่วมของผู้คนทุกกลุ่มในสังคม เพราะเป็นเรื่องที่มีผลต่อทุกคนในสังคม อีกทั้งต้องใช้ระยะเวลาในการดำเนินการให้เป็นไปโดยลำดับตามความเหมาะสมทั้งในเรื่องของเวลาและบริบททางสังคม

ข้อที่ควรพัฒนาในการศึกษาต่อไป คือทำอย่างไรที่จะสามารถพัฒนาและยกระดับระบบประกันสุขภาพทั้ง 3 ระบบในอนาคตให้มีคุณภาพ มาตรฐานในการให้บริการแก่ประชาชนอย่างเท่าเทียมกัน โดยยึดหลักการมีส่วนร่วมของประชาชนทุกกลุ่มในประเทศ ซึ่งจะสามารถยกระดับคุณภาพชีวิตของประชาชนให้ดีขึ้นและสร้างความพร้อมด้านสาธารณสุขของประเทศไทยในอนาคต

6. บทสรุป

ผลการวิจัยในครั้งนี้พบว่าผู้ใช้สิทธิหลักประกันสุขภาพถ้วนหน้า ในการรักษา ด้านทันตกรรมจำนวนหนึ่งได้แสดงความเห็นในมุมมองที่ควรมีการปฏิรูปและพัฒนา เพื่อให้สิทธิการรักษาทางทันตกรรมให้ครอบคลุมต่อโรคต่างๆที่เกี่ยวกับฟัน ทั้งยังได้นำเสนอประสบการณ์การเข้ารับบริการดังกล่าวว่าได้รับการบริการอย่างไร จากหน่วยงานหรือโรงพยาบาลรัฐซึ่งมีทั้งข้อดีและสิ่งที่จะต้องปรับปรุง อีกทั้งกลุ่มผู้ใช้สิทธิประกันสังคมได้ให้ความเห็นจากการใช้บริการทางทันตกรรม ที่มีข้อแตกต่างระหว่างสิทธิประกันสังคมและสิทธิหลักประกันสุขภาพถ้วนหน้ากรณีทางทันตกรรม

นอกจากนี้ในส่วนของผู้ให้บริการและผู้รับบริการด้านทันตกรรมที่คลินิกทันตกรรม มหาวิทยาลัยรังสิต ซึ่งได้ให้ข้อมูลจากประสบการณ์ใช้บริการที่คลินิกดังกล่าวว่ามีข้อดีหรือต่างจากคลินิกอื่นๆอย่างไรบ้าง และแนวทางในการรักษาของคลินิกทันตกรรม มหาวิทยาลัยรังสิตนั้น ในบางประเด็นสามารถนำไปเป็นตัวอย่างของการให้บริการของหน่วยบริการภาครัฐแก่ประชาชน

จากการวิจัยนี้จะเห็นได้ถึงถึงความสำคัญและจำเป็นอย่างยิ่งของระบบหลักประกันสุขภาพถ้วนหน้าด้านการรักษาทางทันตกรรมต่อประชาชน ซึ่งถือเป็นนโยบายสวัสดิการที่สามารถยกระดับชีวิตความเป็นอยู่อย่างหนึ่งของประชาชนในประเทศ

เอกสารอ้างอิง

- กรมบัญชีกลาง.(2563).คู่มือสวัสดิการรักษายาบาลพ.ศ.2555. สืบค้น 16 กันยายน2563. จากhttps://home.kku.ac.th/praudit/law/07_medical_fee/22_Medical_guide_government%20officer_CGD_2553.pdf
- เจตน์สุชัย อังศุกาญจนกุล.(2563). ตัวแบบนโยบายสาธารณะ. สืบค้น 5 กรกฎาคม 2563.จากhttp://www.elfhs.ssru.ac.th/jetsalid_an/pluginfile.php
- เดโช โกมินทร์ รัฐพินิจสกุล. (2563). สิทธิประโยชน์หลักประกันสุขภาพถ้วนหน้า กรณีทันตกรรม. (สารนิพนธ์ ศิลปศาสตรบัณฑิต) .วิทยาลัยนวัตกรรมการสังคม มหาวิทยาลัยรังสิต.
- ทันตแพทยสภา.(2563). สิทธิประโยชน์ทางทันตกรรม ปี 2551. สืบค้น 19 กันยายน 2563. จากhttp://www.dentalcouncil.or.th/public/health_coverage_service.php
- ธงชัย วชิรโรจน์ไพศาล.(2563). สิทธิในการทำฟันที่ไม่เป็นธรรม. สืบค้น 18 กันยายน 2563.จาก https://www.matichon.co.th/columnists/news_95506
- บุญส่ง ชเลธร. อาจารย์ประจำวิทยาลัยนวัตกรรมการสังคม มหาวิทยาลัยรังสิต. สัมภาษณ์, 5 มิถุนายน 2563.
- ประสิทธิ์ วัฒนาภา. (2563). ระบบบริการสุขภาพยุคใหม่เชื่อมสังคมไทยเป็นหนึ่งเดียว. สืบค้น 16 กันยายน 2563. https://www.qualitythestory.com/healthcare/system/?fbclid=IwAR0ay1mJVQv7F5WZGUbdPLGiF_c7x4pmDj1KlbZGrECBGlgewQgyiMFVGN0
- ประสิทธิ์ วัฒนาภา.(2563). สิทธิในการเข้าถึงการรักษาพยาบาลของประชาชนไทย ในทศวรรษที่ผ่านมาสืบค้น 15 กันยายน 2563 จาก https://www.constitutionalcourt.or.th/occ_web/ewt_dl_link.php?nid=1491
- เพิ่มรัตน์ะ สิริระเวิน.(2563). การเข้าถึงบริการทันตกรรมของผู้สูงอายุ ในเขตอำเภอเมือง จังหวัดเพชรบูรณ์ สืบค้น 6 พฤศจิกายน 2563. จาก <https://www.tcithaijo.org/index.php/TDNJ/article/download/182587/129180/>
- รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ.2560. สืบค้น 20 มีนาคม 2563. จาก <http://www.ratchakitcha.soc.go.th/DATA/PDF/2560/A/040/1.PDF>

- สุนทร ตันมันทอง.(2563).โครงการหลักประกันสุขภาพถ้วนหน้า 30 บาทรักษาทุกโรค พ.ศ.2545 – 2552. สืบค้น9 กรกฎาคม 2563 จาก <http://econ.tu.ac.th/class/archan/RANGSUN/โครงการวิจัยเมธีวิจัยอาวุโส%20สกว/Thak sinomics/806%20โครงการหลักประกันสุขภาพถ้วนหน้า.pdf>
- สุนี ไชยรส. รองคณบดีฝ่ายกิจการนักศึกษา วิทยาลัยนวัตกรรมการพัฒนาระบบสุขภาพ. รังสิต. สัมภาษณ์, 5 มิถุนายน 2563.
- สำนักงานประกันสังคม กระทรวงแรงงาน.(2563). สิทธิประกันสังคม สิทธิประโยชน์ที่คนทำงานควรรู้และต้องได้รับ. สืบค้น18 กันยายน 2563. จาก <https://flowaccount.com/blog/%E0%B...>
- สำนักงานหลักประกันสุขภาพแห่งชาติ (สปสช.). (2563). 10 เรื่องควรรู้สิทธิหลักประกันสุขภาพ. สืบค้น 18 กันยายน 2563. จาก <https://www.nhso.go.th/files/userfiles/file/PR..>
- สำนักทันตสาธารณสุข.(2563).รายงานผลการสำรวจ สภาวะสุขภาพช่องปากแห่งชาติ ครั้งที่ 8. สืบค้น 14 มีนาคม 2563. จาก http://dental2.anamai.moph.go.th/main.php?filename=dental_health_survey

ศาสนาและสิทธิมนุษยชนต่อโทษประหารชีวิต

Religion and human right about death penalty

เศรษฐศิลป์ พรหมพะเนา¹ ดร.เอกพจน์ คงกระเรี่ยน²

บทคัดย่อ

การวิจัยฉบับนี้เป็นงานวิจัยเชิงคุณภาพโดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาการลงโทษประหารชีวิตในทัศนะในทางสิทธิมนุษยชนและศาสนาโดยศึกษาจากตัวอย่างที่เป็นบุคคลท่านหนึ่งซึ่งเป็นอดีตนักโทษประหารชีวิตที่ได้รับการปล่อยตัวออกมา โดยมุ่งศึกษาแนวทางหนึ่งที่ตั้งคมจะสามารถให้ออกาสแก่บุคคลเช่นนี้ซึ่งเป็่นนักโทษประหารชีวิตมาก่อนนี้ให้ได้รับการพัฒนาจิตใจและพัฒนาทักษะความรู้ความสามารถเพื่อคืนคนดีสู่สังคมอันเป็นการสร้างบุคลากรมาเป็นตัวขับเคลื่อนสังคม

ผลจากการศึกษาพบว่าหลักการสิทธิมนุษยชนนั้นมีความสำคัญอย่างยิ่งอันเป็นหลักการที่ที่ผลต่อการสร้างโอกาสให้กับบุคคลเหล่านี้ด้วยหลักการซึ่งรับรองสิทธิเสรีภาพของพลเมืองด้วยการเปิดโอกาสให้ผู้เป็นอาชญากรที่แม้ว่าต้องโทษร้ายแรงถึงขั้นประหารชีวิตแต่ก็ได้รับโอกาสในขณะที่รับโทษทัณฑ์อยู่ในเรือนจำให้สามารถแสดงศักยภาพและความสามารถทางด้านกีฬาที่มีอยู่อย่างโดดเด่น คือ การชกมวย มาใช้ประโยชน์อันเป็นการสร้างชื่อเสียงให้กับตัวบุคคลนั่นเองและทางเรือนจำโดยจุดสำคัญที่เน้นย้ำ คือ การสร้างชื่อเสียงของคุณเฉลิมพลจากการคว้าแชมป์รายการชกมวยและสร้างผลงานอันโดดเด่นจนได้รับรางวัลต่างๆ มาอย่างมากมายจนในที่สุดได้นำไปสู่การทำพักโทษกรณีพิเศษ คือ ได้รับการลดโทษ 5 ปี เป็นคนแรกของประเทศไทยและจากจุดเล็กๆ นี้ยังสามารถต่อยอดพัฒนาให้ก้าวหน้ามากขึ้นไปอีกเมื่ออดีตนักโทษได้พ้นโทษออกมาจากเรือนจำเพราะการให้ออกาสจากเรือนจำโดยเฉพาะอย่างยิ่งทางกรมราชทัณฑ์

¹ นักศึกษาปริญญาตรี หลักสูตรสาขาผู้นำทางสังคม ธุรกิจและการเมือง วิทยาลัยนวัตกรรมการสังคม มหาวิทยาลัยรังสิต

² อาจารย์ประจำสาขาผู้นำทางสังคม ธุรกิจและการเมือง วิทยาลัยนวัตกรรมการสังคม มหาวิทยาลัยรังสิต

ผลจากการสร้างชื่อเสียงทางด้านกีฬาได้นำไปสู่การสนับสนุนให้มีการทำพักโทษกรณีพิเศษแก่ตัวนักอดีตนักโทษผู้นี้ซึ่งนับว่าการกระทำนี้ได้ปฏิบัติตามหลักการสิทธิมนุษยชนที่กล่าวถึงในงานวิจัย

ในส่วนของมุมมองทางศาสนากับโทษประหารชีวิตจะมีความเกี่ยวเนื่องไปถึงเนื้อหาที่ถอดความมาจากการสัมภาษณ์คุณเฉลิมพล สิงห์วังชา ด้วยว่าเป็นแรงจูงใจหลัก ที่ทำให้คุณเฉลิมพลเปลี่ยนแปลงตัวเองได้และสามารถขัดเกลากฎติกรรมจนเกิดความเปลี่ยนแปลงเพราะโดยหลักคำสอนที่ดีงามและนำมาสู่กระบวนการขัดเกลาเปลี่ยนแปลงชีวิตอย่างซื่อตรงถนอมคนและที่สำคัญเป็นอย่างยิ่ง คือ การได้รับโอกาสจากสังคมเพื่อที่จะกลับใจใหม่ได้เพราะด้วยความที่คุณเฉลิมพลเป็นอดีตนักโทษประหารชีวิตทำให้ติดภาพลักษณ์ที่คนส่วนใหญ่มักจะมองอย่างอคติแต่การได้รับโอกาสจากพี่น้องคริสตชนเป็นกลุ่มคนที่สำแดงความรักความเมตตาและเกื้อกูลเป็นอย่างมากในการสร้างชีวิตขึ้นมาใหม่นั้นนับว่าเป็นตัวอย่างที่ดีที่น่าเป็นกรณีศึกษาซึ่งผู้วิจัยได้หยิบยกขึ้นมากล่าวในงานวิจัย

และจากการศึกษาวิจัยนี้จึงได้สังเคราะห์ประเด็นต่างๆดังที่ได้กล่าวถึงไปแล้วเป็นแนวทางที่เสนอมาในทางที่มุ่งเน้นให้ยกเลิกโทษประหารเป็นหลัก แม้กระนั้นก็ต้องคำนึงถึงเสียงคัดค้านจากบรรดาผู้ที่ไม่เห็นด้วยกับการให้ยกเลิกโทษประหารชีวิตซึ่งผู้วิจัยได้ยกเอาข้อคิดเห็นของคนเหล่านั้นมานำเสนอในเล่มวิจัยเพื่อชี้ถึงทัศนะที่แตกต่างออกไปจากแนวทางที่กล่าวมาแล้ว ซึ่งเป็นธรรมดาที่จะมีฝ่ายที่เห็นด้วยและไม่เห็นด้วยโดยที่ต่างฝ่ายก็มีเหตุผลมาสนับสนุน

คำสำคัญ: สิทธิมนุษยชน โทษประหารชีวิต ศาสนา

Abstract

This research study uses qualitative methods in the purpose to study the death penalty through the perspective of human and religious rights, by studying an example of a former prisoner who was sentenced with the death penalty and was later released. Also the study focuses on how society can provide opportunities for former prisoners to develop their minds, skills and knowledge helping them to leave prison as a better person and even becoming a person who contributes a valuable part in society. The results of the study found that the human rights principle had great impact in giving the offenders another chance by ensuring civil liberties by enabling criminals who, despite being in prison and having been put under the death penalty can still demonstrate their athletic abilities in boxing to regain better reputation for that person and also the prison. A good example of this which is emphasized in this case study is about Mr. Chaloempol who was an offender and was given the opportunity to return to society after success in winning a boxing championship and many other awards. After his jail sentence was reduced by 5 years being the first prisoner in Thailand to be given this type of reduction in time served. This small example could develop to new cases of prisoners who have been considered for reduced time in prison if given the opportunity especially the by the Department of Correction. The result of the gaining better reputation through sports has led to the consideration of reduce sentenced time, which in this case we can consider it to be according to the human rights principles discussed in this research.

Observing from a religious perspective taken from an interview with a former prisoner who was given the death sentence Mr. Chaloempol Singhawangcha stated that his main motivation for his repenting and change has come from his commitment in religious teachings that had an impact and brought dramatic changes to his life along with the support given by society

and especially by the people in Christian faith because most people will have a negative view towards formal prisoners but those in the Christian faith have shown their love, mercy and encouragement towards him. This is a great example that this research study has focused on and chosen to mention as an example in this study. From the main areas studied and explored through this research it can be said that there should be support in eliminating the death penalty but nonetheless opposite opinions regarding this view should not be overlooked, therefore there are both views and opinions that have been collected and included in this research study. It is normal to have separate view point on these types of issues along with different sets of reasoning.

Keyword: Human rights Death Penalty Religions

1. บทนำ

การทำวิจัยครั้งนี้ซึ่งผู้วิจัยได้กำหนดหัวข้อเรื่อง คือ ศาสนาและสิทธิมนุษยชน ต่อโทษประหารชีวิต โดยมีที่มาและมูลเหตุจูงใจของการทำวิจัย คือ เพื่อศึกษาศาสนา กับการลงโทษประหารชีวิตและเพื่อศึกษาหลักสิทธิมนุษยชนกับการลงโทษประหารชีวิต โดยทั้งสองประเด็นเป็นเหตุผลหลักและเป็นวัตถุประสงค์ในการทำวิจัยสารนิพนธ์นี้ใน ส่วนขอบเขตของการศึกษาวิจัยผู้วิจัยได้กำหนดขอบเขตของเนื้อหาเอาไว้ตามหัวข้อ ที่กำหนด คือ ประเด็นทางศาสนาและสิทธิมนุษยชน หัวใจสำคัญของเนื้อหา คือ ผู้ให้ สัมภาษณ์อันเป็นแหล่งข้อมูลที่ดีและเป็นเหตุจูงใจหลักในการทำวิจัยที่ผู้วิจัยต้องการ ตีแผ่นำเสนอชีวิตของอดีตนักโทษประหารชีวิตที่กลับใจจากการได้รับโอกาสให้เป็น แบบอย่างแก่สังคม คือ คุณเฉลิมพร สวัสดิ์สุข หรือชื่อที่เป็นที่รู้จักกันในชื่อ เฉลิมพล สิงห์วังชา โดยตัวผู้ให้สัมภาษณ์ได้ผันตัวตนเองมาเป็นนักกีฬามวยอาชีพที่สร้างผลงาน อย่างมากมาย ในงานวิจัยนี้ผู้วิจัยได้ใช้ชื่อเรียกผู้ให้สัมภาษณ์ว่า เฉลิมพล สิงห์วังชา เพราะเป็นที่รู้จักกันดีในวงการมวย

สำหรับทฤษฎีที่ใช้ในอ้างอิงในการวิจัยนี้ด้วยเหตุที่งานวิจัยนี้ได้มุ่งไปยัง 2 เรื่องคือ สิทธิมนุษยชนกับศาสนาและเมื่อดำเนินการทำไปแล้วขอบเขตของข้อมูลได้ ขยายเพิ่มเข้าไปถึงเรื่องอาชญาวิทยา เพราะการจะศึกษาโทษประหารชีวิตให้เข้าใจ

นั้นจำเป็นต้องใช้หลักการและทฤษฎีเหล่านี้เข้าด้วยกัน ในการวิจัยขั้นนี้ผู้วิจัยได้ใช้หลักการต่างๆ ดังนี้ โดยจำแนกตามลำดับไปจากเรื่องสิทธิมนุษยชน คือ ทฤษฎีทางสิทธิมนุษยชนและความคิดเห็นของนักสิทธิมนุษยชน เริ่มจากการให้นิยามคำว่า “สิทธิมนุษยชน” (Human Right) ไปจนถึงการแบ่งประเภทของสิทธิมนุษยชน ในด้านความคิดเห็นของนักสิทธิมนุษยชนต่อโทษประหารชีวิตผู้วิจัยได้ยกเอาความคิดเห็นจาก 2 ท่านที่เป็นทนายความ ได้ให้ความคิดเห็นแตกต่างกันในประเด็นนี้ คือ

เกิดผล แก้วเกิด (2561) กล่าวว่า “ถ้าเป็นอาชญากรรมก่อกรรมอย่างร้ายแรง และเป็นภัยต่อสังคมอย่างมากทำผิดซ้ำซากควรจะประหารชีวิต แต่ไม่ใช่ผิดครั้งแรก แล้วต้องประหารชีวิตเสมอไป ต้องพิจารณาว่ามีโอกาสกลับตัวกลับใจได้แค่ไหน” (เกิดผล แก้วเกิด, 2561)

รณรงค์ แก้วเพชร (2561) กล่าวว่า “หากมองในบริบทนักสิทธิมนุษยชนก็มองว่าเป็นการละเมิดสิทธิ แต่ในสังคมบางส่วนก็ยังต้องการให้มีเพราะต้องการให้มีการลงโทษเด็ดขาดในคดีอุกฉกรรจ์” ท่านยังกล่าวถึงกรณีโทษคดียาเสพติดที่แม้ว่ามีโทษประหารชีวิตแล้วแต่ก็ยังมีความผิดแนวทางส่วนหนึ่งในการแก้ไขปัญหาดังกล่าว คือ กรมราชทัณฑ์ ทำหน้าที่บำบัดเยียวยาผู้ต้องขังให้สามารถกลับตัวกลับใจและคืนคนดีสู่สังคม แต่อย่างไรก็ตามด้วยหลักสิทธิมนุษยชนไม่มีบุคคลใดที่จะมีสิทธิในการพรากชีวิตผู้อื่น (รณรงค์ แก้วเพชร, 2561)

และพิธัสารว่าด้วยสิทธิมนุษยชนที่เกี่ยวข้องกับการยกเลิกโทษประหารชีวิต ซึ่งมีหัวใจหลักที่มุ่งคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพ พิธัสารที่เกี่ยวข้องกับโทษประหารชีวิต ซึ่งสาระเนื้อหาในพิธัสารได้มุ่งเน้นไปที่การคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพและโดยสำคัญคือการยกเลิกโทษประหารชีวิตในพิธัสารเลือกรับฉบับที่สองแห่งกติการะหว่างประเทศว่าด้วยสิทธิพลเมืองและสิทธิทางการเมือง

หลักการศาสนาที่กล่าวถึงนั้นทุกศาสนาได้ชี้แนะให้มนุษย์มีความรักและมีเมตตาธรรมต่อเพื่อนมนุษย์ทุกคน ในด้านศาสนาในงานวิจัยนี้ผู้วิจัยพบว่าเป็นตัวขับเคลื่อนสำคัญของชีวิตของผู้ให้สัมภาษณ์ คือ คุณเฉลิมพร สวัสดิ์สุข ซึ่งผู้วิจัยได้ใช้ชื่อเรียกว่า คุณเฉลิมพล สิงห์วังชา อันเป็นชื่อที่เป็นที่รู้จักกันมากกว่า สามารถเปลี่ยนแปลงตัวเองโดยกระบวนการขัดเกลาพัฒนาจิตใจซึ่งเป็นกระบวนการที่เกิดขึ้นหลังจากตัวคุณเฉลิมพลได้พ้นโทษออกมาแล้ว ในงานวิจัยนี้จะพบได้ว่าศาสนาโดยที่บุคคลในศาสนาในที่นี้ คือ ศาสนาคริสต์ได้ให้โอกาสคุณเฉลิมพลเป็นอย่างมากและ

ได้ช่วยเหลือคุณเฉลิมพลในด้านต่างๆ ทั้งที่อยู่อาศัย อาหารรวมไปถึงการหาอาชีพให้ทำ ซึ่งเป็นเหตุการณ์ภายหลังจากที่พ้นโทษออกมาแล้ว การที่พี่น้องชาวคริสตชนได้ให้โอกาสและการดูแลด้วยความรักทำให้คุณเฉลิมพลได้รับการปลอบประโลมใจอย่างที่ไม่เคยได้รับมาก่อนซึ่งทัศนคติของคนในสังคมส่วนใหญ่มักจะมองอดีตนักโทษด้วยอคติแต่ทว่าในสังคมของคริสตชนนั้นกลับไม่สำแดงความรังเกียจตัวคุณเฉลิมพลเลยแม้แต่น้อย ซึ่งโดยหลักธรรมที่เป็นคตินิยมที่อยู่เบื้องหลังการกระทำนี้ก็คือการยกโทษการให้อภัยบุคคลที่เคยทำผิดมาก่อนซึ่งมีตัวอย่างจากคำสอนของพระเยซูที่ถูกกล่าวถึงในพระคริสตธรรมคัมภีร์จากพระธรรมยอห์นบทที่ 8 ข้อ 1-12 เป็นเรื่องพระเยซูกับหญิงที่ถูกจับฐานล่วงประเวณีเป็นตัวอย่างในการยกโทษและอภัยโทษต่อผู้กระทำความผิดให้ได้รับโอกาสที่จะกลับใจใหม่เพื่อที่ผู้ที่ได้รับโอกาสจะกลับใจใหม่เปลี่ยนแปลงตัวเองให้เป็นคนดีเป็นคตินิยมเบื้องหลังในการช่วยเหลือสังคมของพี่น้องคริสตชนกลุ่มนั้นและสำหรับการปฏิบัติต่อคุณเฉลิมพลด้วย

ทฤษฎีด้านอาชญาวิทยา คือ ทฤษฎีการลงโทษและวัตถุประสงค์การประหารชีวิตเป็นส่วนต่อเติมเข้ามาเพื่อขยายขอบเขตเนื้อหาได้ยกมาถึง 4 ทฤษฎีใหญ่ด้วยกัน คือ

1. ทฤษฎีการลงโทษเพื่อแก้แค้นทดแทน
2. ทฤษฎีการลงโทษแบบอรรถประโยชน์
3. ทฤษฎีการลงโทษเพื่อแก้ไขฟื้นฟูผู้กระทำความผิด (Rehabilitative Theory)
4. ทฤษฎีการลงโทษเพื่อคุ้มครองสังคม (Social Protection Theory)

วัตถุประสงค์ในการลงโทษอาจกล่าวได้เป็น 4 กลุ่ม ตามทฤษฎีที่กล่าวไป คือ

1. เพื่อเป็นการแก้แค้นการกระทำความผิด (Punishment as a Retribution, retaliation or revenge)
2. เพื่อเป็นการยับยั้งหรือการป้องกัน (Punishment as a Deterrence or Restraint or Prevention)
3. เพื่อเป็นการคุ้มครองสังคม (Punishment as a Protection of Society or an Incapacitation)
4. เพื่อเป็นการปรับปรุงและแก้ไขฟื้นฟูผู้กระทำความผิด (Punishment as a means of Reformation or Rehabilitation)

2. วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาศาสนากับการลงโทษประหารชีวิต
2. เพื่อศึกษาหลักสิทธิมนุษยชนกับการลงโทษประหารชีวิต

3. การดำเนินการวิจัยหรือขั้นตอนการศึกษาวิจัย

งานวิจัยนี้ผู้วิจัยได้ใช้ขั้นตอนและกระบวนการตามนี้ในการศึกษาเก็บรวบรวมข้อมูลจนออกมาเป็นรูปเล่มวิจัยโดยรูปแบบการดำเนินการวิจัยมีรายละเอียด คือ

3.1 การวิจัยเอกสารโดยศึกษาจากเอกสารและงานวิจัย หนังสือและบทความที่เกี่ยวข้องเพื่อใช้เป็นแหล่งข้อมูลอ้างอิงและเพื่อประกอบการวิจัยโดยผู้วิจัยได้ใช้ข้อมูลที่เป็นประโยชน์อย่างมากจากหนังสือซึ่งส่วนใหญ่เป็นของสำนักสิทธิมนุษยชนในเรื่องของการลงโทษประหารชีวิตที่จะมีเนื้อหาสาระที่กล่าวถึงหลักการต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับการลงโทษประหารชีวิต เช่น สิทธิมนุษยชน อาชญาวิทยา ศาสนา ประวัติศาสตร์การลงโทษประหารชีวิต

3.2 การสัมภาษณ์เชิงลึกโดยการสัมภาษณ์คุณเฉลิมพร สวัสดิ์สุขหรือที่รู้จักกันในชื่อว่า คุณเฉลิมพล สิงห์วังชา โดยจุดเด่นที่พยายามนำเสนอในงานวิจัยนี้ คือ งานวิจัยนี้จะมุ่งเน้นการสัมภาษณ์เพื่อใช้เป็นข้อมูลจากบุคคลคนเดียวแทนการสัมภาษณ์หลายๆ คนเพื่อนำเสนอชีวิตของคุณเฉลิมพล สิงห์วังชาให้ชัดเจนเป็นปรากฏการณ์ที่สร้างความแตกต่างไปจากการวิจัยเรื่องโทษประหารชีวิตอื่นๆ ที่ไม่ได้มุ่งเจาะจงตีแผ่หรือนำเสนอตัวบุคคลที่เคยอยู่ในกระบวนการที่ลงโทษความผิดของตัวบุคคลผู้นั้นในฐานะนักโทษประหารชีวิตที่นำมาศึกษาวิจัยในงานวิจัยนี้

เมื่อได้รวบรวมเก็บข้อมูลต่างๆ เหล่านี้จึงนำมาวิเคราะห์เชื่อมโยงระหว่างสมมติฐานที่ตั้งไว้ และทฤษฎีที่ใช้กับข้อมูลที่ได้มาว่าสอดคล้องหรือขัดแย้งกันอย่างไร แล้วจึงสรุปออกมาเป็นผลลัพธ์การวิจัย

4. สรุปผลการวิจัย

ผลการวิจัยที่ได้จากการเก็บรวบรวมและวิเคราะห์ข้อมูลต่างๆ ได้ผลออกมาโดยวิเคราะห์ตามหลักการของสิทธิมนุษยชนและศาสนาได้ว่า “ในทางสิทธิมนุษยชนจากเนื้อหาสาระในพิธีสารอันเป็นแกนหลักที่ใช้และความคิดเห็นในทางสิทธิมนุษยชนโดยรวมมีความเห็นว่าการประหารชีวิตเป็นการละเมิดสิทธิมนุษยชนและไร้มนุษยธรรม

เพราะการลงโทษตามกฎหมายควรมุ่งใช้เพื่อการปราบปรามมิใช่เพื่อความสะใจ อีกทั้งการประหารชีวิตอาจไม่ได้ช่วยทำให้อาชญากรรมลดลงจริงๆ เพราะหลักการสิทธิมนุษยชนนั้นคือการเคารพในการมีชีวิตอยู่และการไม่ทำลายชีวิตอันเป็นที่ยอมรับกันโดยทั่วไป"

เมื่อได้ศึกษาวิจัยในประเด็นของสิทธิมนุษยชนจากที่ได้ทำการสัมภาษณ์ คุณเฉลิมพล สิงห์วังชาแล้วพบว่าทำให้โอกาสที่เกิดขึ้นกับตัวคุณเฉลิมพลโดยทางเรือนจำนั้นสอดคล้องหลักการสิทธิมนุษยชนที่ไม่ประหารชีวิตแต่ให้โอกาสที่สามารถนำไปสู่การต่อยอดอย่างมหาศาล เรื่องราวของคุณเฉลิมพลที่ได้จากการเก็บรวบรวมข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์มีจุดที่ชี้ชัดถึงจุดเริ่มต้นของการกลับใจของคุณเฉลิมพลระหว่างอยู่ในเรือนจำ คือ การถูกเตือนสติโดยผู้คุมและการที่ทางเรือนจำได้รับรู้ถึงทักษะความสามารถทางด้านกีฬาที่มีติดตัวอยู่ของคุณเฉลิมพล คือ ทักษะการชกมวย จึงนำไปสู่การสนับสนุนคุณเฉลิมพลให้เข้าร่วมการแข่งขันกีฬายอดนิยมที่จัดขึ้นภายในเรือนจำนับแต่ปี พ.ศ.2552 เป็นเวลา 4 ปีที่คุณเฉลิมพลได้ขึ้นชกทั้งหมดประมาณ 20 ไฟต์ โดยที่ไม่แพ้เลย โดยกล่าวถึงคร่าวๆ ได้ตามนี้ คือ

ปีพ.ศ.2552 เข้าร่วมการแข่งขันชกมวยแดนสามัคคีเกมส์ที่จังหวัดจันทบุรีและได้เหรียญทองระดับภาคและเป็นตัวแทนกรมราชทัณฑ์ไปต่อยมวยชิงแชมป์ประเทศไทย โดยได้แชมป์ระดับประเทศ 3 ปีซ้อน เหรียญทองจากรายการแข่งขันมวยสากลสมัครเล่นและได้แชมป์มวยไทยกรมราชทัณฑ์ 4 รุ่น คือ 1.รุ่น 69 กิโลกรัม 2.รุ่น 70 กิโลกรัม 3.รุ่น 75 กิโลกรัม 4.รุ่น 77 กิโลกรัม และได้รับรางวัลเป็นเข็มขัดจากกรมราชทัณฑ์

เพราะผลงานนี้เองจึงทำให้เกิดการสนับสนุนที่สำคัญอันได้รับมาจากทางเรือนจำโดยทางอธิบดีกรมราชทัณฑ์ในขณะนั้น คือ ท่านสุชาติ วงศ์อนันต์ชัย เป็นผู้ขับเคลื่อนหลักในการทำพักโทษกรณีพิเศษ ลดโทษ 5 ปีเป็นคนแรกของประเทศไทย เพราะสร้างชื่อเสียงให้กับเรือนจำเป็นกรณีพิเศษที่แตกต่างเพราะนับเป็นรายแรกโดยมีจุดประสงค์เพื่อให้เป็นแบบอย่างแก่นักโทษคนอื่น ๆ อีกทั้งระหว่างอยู่ในเรือนจำยังได้รับการปฏิบัติเป็นอย่างดีในฐานะนักกีฬามวย เช่น การได้รับอาหารที่ดี ผลิตภัณฑ์บำรุงต่างๆ ที่จำเป็นสำหรับนักมวย ซึ่งการที่เรือนจำได้ให้โอกาสแก่คุณเฉลิมพลที่เป็นนักโทษได้แสดงและใช้ศักยภาพที่มีอยู่มาสร้างผลงานชื่อเสียงขึ้นมามากมายจนเป็นที่ประทับใจจากทางผู้ใหญ่ของกรมราชทัณฑ์และในที่สุดนำไปสู่กระบวนการทำพักโทษทั้งหมดในส่วนนี้คือผลที่ได้มาจากการวิจัยตัวคุณเฉลิมพลซึ่งทำให้ได้ทราบถึงกระบวนการพัฒนาที่เกิดขึ้นภายในเรือนจำระหว่างที่คุณเฉลิมพลยังคงเป็นนักโทษที่

รับโทษอยู่ภายในเรือนจำตลอดคล้อยอยู่เป็นการปฏิบัติตามหลักการสิทธิมนุษยชนที่ปรากฏในพิธีสารและความคิดเห็นของสิทธิมนุษยชน

ด้านทัศนะในทางศาสนาที่เกี่ยวข้องโดยหลักๆ คือ ศาสนาคริสต์เพราะตัวคุณเฉลิมพลเป็นคริสตชนนิกายโปรเตสแตนต์ซึ่งมีที่ไปที่มาที่ไปที่เกิดขึ้นรวมทั้งกระบวนการการให้โอกาสและนำไปสู่การพัฒนาชีวิตจากพี่น้องคริสตชนเป็นสิ่งที่สำคัญเป็นอย่างยิ่งที่เกิดขึ้นในช่วงชีวิตของคุณเฉลิมพลหลังจากพ้นโทษออกมาแล้วได้เกิดเหตุการณ์ที่ประสบพบเจอโดยตัวเองและคนรอบข้างใกล้ชิดซึ่งในงานวิจัยนี้ผู้วิจัยได้กล่าวถึงคุณจำซึ่งเป็นแฟนของคุณเฉลิมพลเป็นบุคคลที่มีอิทธิพลต่อชีวิตคุณเฉลิมพลเป็นอย่างมากเพราะเป็นผู้ที่มีส่วนสำคัญที่ทำให้คุณเฉลิมพลเลิกใช้ยาเสพติดได้ ในส่วนนี้ผู้วิจัยได้กล่าวถึงกระบวนการที่คุณจำใช้ทำให้คุณเฉลิมพลเลิกยาเสพติดอย่างเด็ดขาดในงานวิจัยแต่โดยหลักแล้วเป็นผลการวิจัยที่สอดคล้องกับวัตถุประสงค์การวิจัยคือประเด็นที่เกี่ยวข้องกับศาสนาและสิทธิมนุษยชน ซึ่งเมื่อวิเคราะห์ข้อมูลออกมาจะเห็นได้ว่าชีวิตของคุณเฉลิมพลหลังจากพ้นโทษด้วยการใช้ความสามารถทางด้านการชกมวยที่มีติดตัวมาเพราะได้รับโอกาสจากทางเรือนจำจนพ้นโทษออกมาแล้วก็ยังประสบปัญหาจากพฤติกรรมการใช้ยาเสพติดอยู่ เมื่อปัญหาเกิดขึ้นเนื่องจากไม่มีผู้สนับสนุนเพราะว่าอาชีพนักกีฬามวยจำเป็นต้องมีผู้สนับสนุนทำให้มีปัญหาเรื่องรายได้ทั้งยังไม่มีผู้จ้างในการแข่งขันกีฬาในช่วงหนึ่งทำให้ในที่สุดคุณเฉลิมพลได้กลับไปพัวพันกับยาเสพติดเหมือนเดิมจนกระทั่งเมื่อได้มาพบคุณจำ

ชีวิตของคุณเฉลิมพลเมื่ออยู่อาศัยกับคุณจำนั้นทั้งสองพากันประกอบประกอบซึ่งกันและกันและด้วยการแนะนำจากผู้หวังดีและประสบการณ์ที่เกิดขึ้นของทั้งสองจนในที่สุดคุณเฉลิมพลกับคุณจำได้หันมาเชื่อในพระเจ้าและระหว่างที่ทั้งสองประสบปัญหาในการดำรงชีวิตอย่างหนักและอยู่ในสภาพของผู้ไร้บ้านทั้งยังตกงานได้ไปอาศัยอยู่ที่คริสตจักรแห่งหนึ่งเป็นเวลา 2 เดือนโดยได้รับการต้อนรับเป็นอย่างดีและการดูแลเอาใจใส่จัดหาสนับสนุนทั้งปัจจัย 4 ในการดำรงชีวิต รวมถึงหางานให้ทำงานไปสู่การต่อยอดที่ทำให้คุณเฉลิมพลกลับมาตั้งหลักในชีวิตได้อย่างมั่นคงอีกทั้งทางกายและจิตใจเป็นการเปลี่ยนแปลงทั้งภายในและภายนอก ทั้งจิตใจและบุคลิกภาพทั้งช่วงเวลานี้ได้เป็นกระบวนการขัดเกลาพัฒนาตัวคุณเฉลิมพลเป็นอย่างมากเพราะบรรดาพี่น้องคริสตชนเหล่านั้นลำแสงความรักความเมตตา ความรักที่คุณเฉลิมพลได้รับจากคุณกลุ่มนี้เป็นสิ่งประทับใจคุณเฉลิมพลเป็นอย่างมากอย่างที่ไม่เคยได้รับมาก่อนเพราะ

คนส่วนใหญ่ในสังคมมักจะแสดงท่าทีปฏิเสธเพราะสาเหตุจากการเป็นอดีตนักโทษ ประหารชีวิตที่ต้องโทษและเรื่องราวสักที่คนมักจะรังเกียจคนมีรอยสักแต่พี่น้องคริสตชนที่พบเจอกลับไม่ได้รังเกียจแต่อย่างใด ผู้วิจัยจึงทำการศึกษาค้นคว้าได้ผลจากการศึกษาพบว่า หลักธรรมอันเป็นเหตุจูงในการสร้างโอกาสให้กับบุคคลผู้เคยกระทำผิด คือ หลักธรรมในพระธรรมยอห์นบทที่ 8 ที่มีเนื้อหาเป็นตัวอย่างการให้อภัยต่อผู้ทำความผิดโดยไม่ตัดสินโทษประหารชีวิต

โดยสรุปแล้วผลจากการศึกษาการลงโทษประหารชีวิตในทางสิทธิมนุษยชน และศาสนาโดยอิงข้อมูลจากการสัมภาษณ์ตัวคุณเฉลิมพลอย่างเจาะลึกเป็นการมุ่งศึกษาชีวิตของอดีตนักโทษประหารชีวิตได้พบว่าชีวิตคุณเฉลิมพลมีวิวัฒนาการที่เป็นจุดเปลี่ยนในชีวิตซึ่งนำไปสู่การกลับใจหันเหจากพฤติกรรมที่ไม่ดีอยู่ 3 ประการหลักๆ ดังนี้

ประการแรก คือ การให้โอกาสจากทางเรือนจำโดยกรมราชทัณฑ์ซึ่งนำไปสู่การทำพักโทษกรณีพิเศษรายแรกของประเทศไทยเพื่อเป็นแบบอย่างแก่นักโทษคนอื่น ครั้งนี้คุณเฉลิมพลกลับใจเพราะทางเรือนจำให้โอกาสและได้ใช้ความสามารถของตัวเองขับเคลื่อนจนเกิดการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมระหว่างอยู่ในเรือนจำจากนักโทษประหารชีวิตที่เป็นนักโทษชั้นเลวเพราะมีพฤติกรรมที่แย่มากมาก่อนได้กลายbecome นักมวยอาชีพอย่างจริงจังและมีความมุ่งมั่นที่จะสำแดงพฤติกรรมที่ดีขึ้นว่ากลับเนื้อกลับตัวแล้ว

ประการที่สอง คือ การมาพบกับคุณจำนำไปสู่การละทิ้งหรือเลิกยุ่งเกี่ยวกับยาเสพติดอย่างเด็ดขาดเพราะด้วยการเอาใจใส่ดูแล เป็นเหตุการณ์ภายหลังออกจากเรือนจำมาแล้วตามวิธีที่คุณจำใช้ในการบำบัดคุณเฉลิมพลซึ่งผู้วิจัยกล่าวถึงในงานวิจัย

ประการที่สาม คือ การขัดเกลาร่างกายโดยศาสนา โดยเฉพาะการได้รับการสนับสนุนเลี้ยงดูโดยพี่น้องคริสตชนที่คริสตจักรซึ่งได้ให้โอกาสแก่คุณเฉลิมพลในการเปลี่ยนแปลงชีวิตเป็นอย่างมาก และเป็นการเปลี่ยนแปลงที่จะนำไปสู่การสร้างโอกาสในระยะยาว

ในส่วนของประการที่สอง คือ การมาพบกับคุณจำเป็นข้อมูลที่คุณเฉลิมพลได้กล่าวถึงในระหว่างการทำสัมภาษณ์ซึ่งแม้ว่าจะเป็นเรื่องราวส่วนตัวที่เกิดขึ้นระหว่างคุณเฉลิมพลกับคุณจำก็ตามแต่ก็เป็นส่วนสำคัญที่ชี้ให้เห็นถึงการเปลี่ยนแปลงสำคัญอย่างหนึ่งในชีวิตคือการเลิกยาเสพติด ในสองประการที่เหลือคือผลลัพธ์จากการวิเคราะห์ข้อมูลจากชีวิตของคุณเฉลิมพลคือประการแรกและประการที่สามเป็นผลลัพธ์จากการวิจัยที่สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของงานวิจัยที่มุ่งศึกษาศาสนากับการลงโทษประหาร

ชีวิตและเพื่อศึกษาหลักสิทธิมนุษยชนกับการลงโทษประหารชีวิตโดยกล่าวแจ่มแจ้งตามจุดประสงค์ที่ตั้งไว้ได้ดังนี้ว่า

เมื่อศึกษาหลักสิทธิมนุษยชนกับการลงโทษประหารชีวิตกรณีที่คุณเฉลิมพลได้รับการสนับสนุนจากกรมราชทัณฑ์จนพ้นโทษออกมานั้นสอดคล้องกับเนื้อหาสาระในพิธีสารเลือกรับฉบับที่สองแห่งกติการะหว่างประเทศว่าด้วยสิทธิพลเมืองและสิทธิมนุษยชน (Second Optional Protocol to the International Covenant on Civil and Political Rights) โดยพิธีสารนี้มีวัตถุประสงค์สำคัญที่ต้องการให้ประเทศต่างๆ ยกเลิกโทษประหารชีวิตสำหรับอาชญากรรมร้ายแรงทั่วไป (Ordinary Crime) ซึ่งในกรณีที่เกิดขึ้นกับคุณเฉลิมพลนั้นนับว่ากรมราชทัณฑ์ได้ทำสิ่งที่สอดคล้องกับหลักการดังกล่าวในพิธีสารเป็นการเคารพในหลักการสิทธิมนุษยชน

ในทั้งสามอย่างนี้สองประการแรกนำไปสู่การละทิ้งพฤติกรรมที่ผิดกฎหมายซึ่งอาจกลายเป็นเหตุที่ทำให้คุณเฉลิมพลกลับเข้าไปสู่วงจรเดิมได้ คือ

1. พฤติกรรมการใช้ความรุนแรงซึ่งติดตัวคุณเฉลิมพลมาตั้งแต่เป็นวัยรุ่นซึ่งนำไปสู่การก่อคดีฆ่าคนตายและเป็นสาเหตุที่ทำให้คุณเฉลิมพลต้องโทษประหารชีวิต
2. พฤติกรรมการใช้ยาเสพติดซึ่งเช่นเดียวกับข้อที่ผ่านมาคือคุณเฉลิมพลใช้ยาเสพติดมาตั้งแต่วัยรุ่นแล้วเป็นสิ่งที่ส่งผลกระทบและก่อความเสียหายต่อการดำรงชีวิตของคุณเฉลิมพลเป็นอย่างมาก อีกทั้งเป็นพฤติกรรมที่คุณเฉลิมพลยังคงมีอยู่แม้ว่าเป็นนักมวยมืออาชีพภายหลังจากที่ได้พ้นโทษออกมาจากเรือนจำแล้ว

ในประการที่สาม คือ เรื่องศาสนาเป็นแง่ของหลักธรรมและแรงบันดาลใจในการใช้ชีวิต เมื่อศึกษาศาสนากับการลงโทษประหารชีวิตพบว่ากรณีของคุณเฉลิมพลพบว่าอิทธิพลจากศาสนาถือว่าเป็นส่วนสำคัญที่ทำให้คุณเฉลิมพลเปลี่ยนแปลงอุปนิสัย พฤติกรรมการพูด การควบคุมอารมณ์ การกระทำ การพัฒนาบุคลิกและเป็นแรงบันดาลใจในการใช้ชีวิตที่เหลืออยู่ของคุณเฉลิมพลในการทำความดีเพื่อสังคมและเป็นส่วนสำคัญในการริเริ่มสร้างชีวิตขึ้นมาใหม่

เป็นการพบโอกาสอย่างแท้จริงที่ได้ช่วยให้คุณเฉลิมพลกลับมามีที่ยืนในสังคม โดยที่ได้ทำอาชีพนักมวยอย่างเต็มที่ในฐานะครูสอนมวยโดยมีyimมวยเป็นของตัวเอง มีผู้สนับสนุนและมีสังคมพี่น้องคริสตชนที่ส่งเสริมคุณเฉลิมพลที่เป็นอดีตนักโทษประหารชีวิตให้มีชีวิตที่เติบโตอย่างมั่นคงโดยที่พี่น้องคริสตชนกลุ่มนั้นได้ให้ดูแลเป็นอย่างดี คุณเฉลิมพลได้เป็นตัวอย่างในการทำความดี เดินหน้าชีวิตโดยไม่หันกลับไป

เกี่ยวข้องกับสิ่งผิดกฎหมายอย่างเด็ดขาดจวบจนถึงปัจจุบัน

โดยรวมแล้วทัศนะในทางศาสนาโดยทุกศาสนาล้วนส่งเสริมความเมตตาธรรมต่อมนุษย์ทั้งสิ้น ในมุมมองที่ศาสนามีต่อโทษประหารชีวิตทุกศาสนามีแนวโน้มส่งเสริมให้หลีกเลี่ยงการใช้โทษประหารชีวิตทั้งนั้น แต่จำเป็นต้องมีการทำความเข้าใจถึงเจตนาอันแท้จริงและสภาวะการณที่เกิดขึ้นในสังคม

5. การอภิปรายผลและข้อเสนอแนะ

ในส่วนนี้เป็นการวิจารณ์และอภิปรายผลที่ได้จากการวิจัยในงานวิจัยเรื่องศาสนาและสิทธิมนุษยชนต่อโทษประหารชีวิตโดยกล่าวถึงความสอดคล้องและขัดแย้งกับทฤษฎีที่ยกมาในงานวิจัย โดยผลจากการวิจัยศึกษาคุณเฉลิมพล สิงห์วังชา พบว่าสอดคล้องกับหลักการและทฤษฎีที่ยกมา ดังนี้

1. หลักการสิทธิมนุษยชน สิทธิการมีชีวิตอยู่กล่าวคือมนุษย์ทุกคนไม่ได้เกิดมาเป็นคนเลวทันทีแต่สามารถทำผิดพลาดได้โดยสิ่งที่เกิดขึ้นกับตัวคุณเฉลิมพลนั้นสอดคล้องกับความคิดเห็นของนักสิทธิมนุษยชนที่มีความเห็นในทางให้ยกเลิกโทษประหารชีวิตและสอดคล้องกับสาระอันเป็นหัวใจหลักของพิธีสารเลือกรับฉบับที่สองแห่งกติการะหว่างประเทศว่าด้วยสิทธิพลเมืองและสิทธิมนุษยชน (Second Optional Protocol to the International Covenant on Civil and Political Rights) ซึ่งมีวัตถุประสงค์สำคัญที่ต้องการให้ประเทศต่างๆ ยกเลิกโทษประหารชีวิตสำหรับอาชญากรรมร้ายแรงทั่วไป (Ordinary Crime) เพราะโดยตัวคุณเฉลิมพลได้รับการสนับสนุนให้ทำผิดโทษเป็นกรณีพิเศษแม้ว่าเป็นนักโทษประหารชีวิตที่ไม่มีแนวโน้มว่าจะได้ออกจากเรือนจำแล้วแต่ก็สามารถได้รับการอภัยโทษจนออกมาจากเรือนจำได้

2. หลักอาชญาวิทยาสสมัยใหม่ที่เชื่อว่าอาชญากรสามารถกลับตัวเป็นคนดีได้มีชีวิตใหม่ได้เมื่อได้รับการบำบัดฟื้นฟูอย่างเหมาะสม คุณเฉลิมพลเข้าข่ายเป็นลักษณะที่สอดคล้องกับหลักการดังกล่าวนี้โดยได้มีการเปิดโอกาสให้ใช้ความสามารถที่มีติดตัวมาสร้างผลงาน คือ การชกมวยและปรับปรุงพฤติกรรมจากที่เคยเกรเป็นนักโทษชั้นเลวมากก็ดีขึ้นและมีแรงจูงใจที่จะสร้างผลงานทางด้านกีฬาต่อเนื่องมาจนถึงปัจจุบันและกลับใจเป็นคนดีของสังคมได้

3. หลักการทางศาสนาดังที่กล่าวไปแล้วจากการศึกษาวิจัยพบว่าเป็นหลักธรรมและเป็นแรงจูงใจแรงบันดาลใจที่มีอิทธิพลอย่างมหาศาลต่อการใช้ชีวิตของคุณ

เฉลิมพลโดยมีจุดเริ่มต้นผ่านการชักชวนของคนรู้จักและพัฒนาความเชื่อมาเรื่อยๆ ตลอดระยะเวลาสามถึงสี่ปีที่ผ่านมา ซึ่งเป็นส่วนที่ผู้วิจัยกล่าวถึงในงานวิจัยในบทที่สี่ เป็นส่วนหนึ่งของการฟื้นฟูหลังพ้นโทษออกมาจากเรือนจำ

ทฤษฎีทางศาสนาที่ยกมาคือหลักธรรมของศาสนาคริสต์ซึ่งคุณเฉลิมพลเป็น คริสตชนนิกายโปรเตสแตนต์ มีการได้รับโอกาสและสนับสนุนอย่างพิเศษจากพี่น้อง คริสตชนนิกายเดียวกันโดยมีคติในการช่วยเหลือสังคมมาจากหลักคำสอนในทางศาสนา

5. กรณีคุณเฉลิมพลยังสอดคล้องกับสมมติฐานที่ตั้งไปในงานวิจัยที่ตั้งเอา ไว้ว่า “การให้โอกาส อาชญากรผู้กระทำความผิดพัฒนาตนเองสามารถสร้างคนดีกลับ คืนสู่สังคมได้” ซึ่งจากการที่คุณเฉลิมพลก็เป็นจริงตามสมมติฐานการวิจัยนี้ที่ได้ตั้งไว้ การให้โอกาสเป็นสิ่งสำคัญอย่างยิ่งซึ่งในการสัมภาษณ์ตัวคุณเฉลิมพลได้กล่าวถึงสิ่ง นี้โดยธรรมชาติว่า “นักโทษก็มีดี แต่บางที่ไม่มีโอกาสเพราะคุณไม่ให้โอกาส” จึงเป็น ข้อเสนอแนะต่อสังคม คือ การให้โอกาสจากสังคมเป็นสิ่งที่สังคมควรให้โอกาสต่อ นักโทษโดยไม่คิดแต่ควรให้เฉพาะคนที่พร้อมพิสูจน์ตัวเอง มิเช่นนั้นแล้วจะเป็นการ ยัดเยียดให้สังคมมากจนเกินไป อีกส่วนหนึ่งก็คือตัวอดีตนักโทษเองที่พร้อมพิสูจน์ตัว เองว่ากลับใจอย่างแท้จริง ในขณะที่นักโทษเหล่านี้จำเป็นต้องมีกระบวนการ ชัดเจน พัฒนาเปลี่ยนแปลงให้เกิดผลอย่างชดวราถอนโค่นจากภายในสู่ภายนอกและต้องมีผู้ สนับสนุนในการประกอบอาชีพที่สุจริตอีกด้วย

6. เปรียบเทียบกับทฤษฎีและความเห็นต่างที่เกี่ยวข้องกับประเด็นเรื่องโทษ ประหารชีวิตมีความคิดเห็นที่แตกต่างกันซึ่งจากการศึกษาตัวคุณเฉลิมพลแล้วจะสอดคล้องกับแนวทางและทัศนะที่มุ่งให้ยกเลิกโทษประหารชีวิตแต่ก็ควรกล่าวถึงทัศนะที่เห็น ต่างออกไปด้วย

ข้อเสนอแนะโดยย่อเกี่ยวกับการวิจัยครั้งต่อไป คือ การวิจัยนี้เป็นการวิจัยที่ผู้ วิจัยมีจุดประสงค์เพื่อศึกษาการลงโทษประหารชีวิตโดยมุ่งศึกษาในหลักการสิทธิมนุษยชน กับศาสนาทั้งสองอย่างเป็นหลัก และงานวิจัยผู้วิจัยมุ่งเน้นไปที่บุคคลเพียงคนเดียวถึง แม้ว่าตัวผู้ให้ข้อมูลให้ผู้วิจัยได้ทำการศึกษาจะเป็นอดีตนักโทษประหารชีวิตก็ตามซึ่งก็ เป็นการดีที่ได้สัมภาษณ์เก็บข้อมูลจากผู้เป็นตัวอย่างของกลับใจแต่หากมีการวิจัยครั้ง ต่อไปผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะต่อการทำวิจัยว่า ควรเพิ่มพูนการเก็บข้อมูลสัมภาษณ์ตัวบุคคล ให้มากขึ้นหรือสัมภาษณ์ตัวบุคคลเดียวเช่นเดิมแต่ใช้คำถามที่เจาะลึกมากขึ้นและมี จำนวนของคำถามที่เพิ่มขึ้นเพื่อเก็บรายละเอียดข้อมูลปลีกย่อยต่างๆ ให้ได้มากขึ้น ซึ่ง

น่าจะใช้วิธีหลังเพื่อจะคงไว้ซึ่งรูปแบบการวิจัยที่เน้นการนำเสนอชีวิตของบุคคลแบบอย่างเพียงคนเดียวแทนการสัมภาษณ์เก็บข้อมูลจากหลายๆคน

ฝ่ายที่เห็นด้วยกับโทษประหารชีวิตคือคนในสังคมส่วนใหญ่ นักกฎหมายส่วนหนึ่งบรรดาคนเหล่านี้มีเหตุผลที่สนับสนุนให้มีโทษประหารชีวิต คือ 1.การจัดการกับนักโทษยังไม่ดีพอ ด้วยเกรงว่าภาษีของพวกเขาที่เสียไปจะต้องถูกนำไปใช้เพื่อเลี้ยงนักโทษเหล่านั้น 2.นักโทษที่ได้รับการลดโทษบ่อยครั้งก็มีความเสี่ยงที่จะกลับไปก่อเหตุซ้ำๆ ขึ้นอีกเมื่อถูกปล่อยตัว 3.เหตุฆาตกรรมที่เกิดขึ้นในปัจจุบัน ทั้งการฆ่าข่มขืนลวนแล้วแต่ส่งผลกระทบต่อผู้คนที่เห็นว่าบ้านเมืองควรมีความยุติธรรมในการกับอาชญากรอย่างจริงจังเพื่อเห็นแก่ครอบครัวของเหยื่อ ที่สำคัญคือพวกเขาต่างรู้สึกว่าการใช้โทษประหารชีวิตนั้นจะเคลื่อนไหวเพื่อเรียกร้องไม่ให้เกิดโทษประหารมากกว่าที่จะมาเคลื่อนไหวเพื่อให้เห็นแก่เหยื่อที่ถูกทำร้าย โดยส่วนใหญ่คนมักจะมองกันว่าการใช้โทษประหารชีวิตนี้เป็น “ยาแรง” ที่จะทำให้คนทั่วไปรู้สึกกลัวการลงโทษ ทั้งยังไม่เชื่อมั่นในการบำบัดในคุกเพราะมองว่าคุกหรือเรือนจำว่ากลายเป็นแหล่งบ่มเพาะอาชญากรมากกว่าที่จะเป็นแหล่งฟื้นฟูพฤติกรรม การประหารชีวิตจึงช่วย “ตัดตอน” อาชญากรไม่ให้ก่อเหตุอีกครั้งเพราะเสียชีวิตไปแล้ว

ฝ่ายที่ปฏิเสธโทษประหารชีวิตได้แก่ นักสิทธิมนุษยชนกับนักอาชญาวิทยา นักสิทธิมนุษยชนได้แก่ องค์การแอมเนสตี้ อินเตอร์เนชั่นแนลประเทศไทย โดยมีเหตุผลในการสนับสนุนการไม่ลงโทษประหารชีวิต คือ

1. การลงโทษไม่ได้ทำให้อาชญากรลดลงและเป็นการแก้ปัญหาที่ปลายเหตุ เพราะโทษประหารชีวิตนั้นมีมาหลายปีแล้วแต่เหตุใดอาชญากรรมจึงยังคงมีอย่างต่อเนื่อง
2. การเอาโทษตายไปตัดสินอาชญากรก็ได้ต่างจากการเป็นอาชญากรเสียเอง
3. ปัญหาที่กระบวนการสืบสวนสอบสวนซึ่งจะมั่นใจได้อย่างไรว่ากระบวนการสืบสวนสอบสวนมันจะชัดเจนมากพอที่จะตัดสินว่าผู้ต้องหากระทำผิดจริงหรือเป็นแพะที่ถูกใส่ความ เนื่องจากกระบวนการยุติธรรมในประเทศไทยยังไม่มีประสิทธิภาพมากพอและมักมีการจับแพะเกิดขึ้นบ่อยครั้งมีคนในคุกเป็นจำนวนมากที่เป็นแพะทำให้มีแนวโน้มที่จะประหารชีวิตผิดคน

กล่าวโดยรวมแล้วการลงโทษประหารชีวิตขัดต่อหลักสิทธิมนุษยชนเนื่องจากหลักการสิทธิมนุษยชนนั้นให้ความสำคัญต่อการมีชีวิตอยู่ทั้งการลงโทษประหารชีวิตยังขัดต่อหลักอาชญาวิทยาสมัยใหม่อีกด้วย

ข้อเสนอแนะในด้านเนื้อหา คือ การกำหนดขอบเขตของเนื้อหาอันเป็นปัญหาอย่างยิ่งที่พบเจอในงานวิจัย ด้วยเพราะเหตุเรื่องโทษประหารชีวิตมักจะต้องเกี่ยวโยงกับเรื่องอื่นๆ ที่มีนอกเหนือไปจากหลักการสิทธิมนุษยชนและศาสนา เรื่องการลงโทษประหารชีวิตยังพัวพันไปยังเรื่องอื่นๆ อย่างอาชญาวิทยา หรือมากไปกว่านั้น ฉะนั้นแล้วหากมีวิจัยในเรื่องโทษประหารชีวิตอีกควรจะมีการกำหนดหลักการตั้งแต่หัวข้อวิจัยให้ชัดเจนมากขึ้นซึ่งจะช่วยกำหนดขอบเขตเนื้อหาของงานวิจัยให้ดีขึ้น

ประโยชน์ที่อาจจะได้รับจากการประยุกต์ผลการวิจัยที่ได้เพราะโดยจุดประสงค์ของงานวิจัยนี้ผู้วิจัยมีเจตนาที่อยากนำเสนอชีวิตของคุณเฉลิมพล สิงห์วังชา ให้เป็นแบบอย่างหรือเป็นแนวทางหนึ่งที่สังคมจะสามารถใช้เป็นตัวอย่างเป็นกรณีศึกษาตัวบุคคลผู้ซึ่งเป็นอดีตนักโทษประหารชีวิตที่พ้นโทษออกมาประกอบอาชีพสุจริตและสร้างชื่อเสียงเป็นคนดีของสังคม ซึ่งอาจเป็นแนวทางให้ขบคิดถึงวิธีแก้ปัญหาสังคมที่เกิดขึ้น เพราะการลงโทษประหารชีวิตก็เป็นประเด็นหนึ่งที่สังคมให้ความสนใจเป็นอย่างมาก เมื่อมีกระแสข่าวอาชญากรรมเกิดขึ้น ก็มักจะมีการแสดงความคิดเห็นต่างๆ นานา บ้างก็เห็นว่าควรประหารชีวิต บ้างก็ว่าควรละเว้นโทษเอาไว้ เป็นความขัดแย้งถึงวิธีการแก้ปัญหาอาชญากรรมผู้วิจัยจึงคาดหวังให้งานวิจัยนี้เป็นหนึ่งในรูปแบบวิธีการในการแก้ปัญหาที่เกิดขึ้นนี้ได้โดยศึกษาจากคุณเฉลิมพลเป็นตัวอย่างหนึ่ง

6. บทสรุป

การวิจัยนี้มีที่มาจากการที่มองเห็นประเด็นเรื่องการลงโทษประหารชีวิตเป็นปัญหาสังคมและเป็นที่ถกเถียงกันมาอย่างยาวนานทั้งในทางทฤษฎีและปฏิบัติในแนวคิดทัศนคติต่างๆ ทั้งทางสิทธิมนุษยชน หลักกฎหมาย อาชญาวิทยาและในทางศาสนา ในสังคมประเทศต่างๆ ยังคงเป็นปัญหาที่ข้อถกเถียงกันอยู่ว่าสมควรหรือไม่ที่จะยังให้มีการลงโทษประหารชีวิตคงไว้

เมื่อได้ทำการศึกษาวิจัยแล้วจึงสามารถสรุปประเด็นสำคัญๆ ที่ค้นพบจากการศึกษาวิจัยเรื่องศาสนาและสิทธิมนุษยชนต่อโทษประหารชีวิตโดยศึกษาชีวิตของคุณเฉลิมพลผู้เป็นอดีตนักโทษประหารชีวิตได้ข้อมูลอันเป็นประเด็นที่สอดคล้องตามวัตถุประสงค์ของงานวิจัยที่มีวัตถุประสงค์ดังนี้

1. เพื่อศึกษาศานากับการลงโทษประหารชีวิตเป็นวัตถุประสงค์อย่างแรก

ประเด็นแรกคือ ศาสนากับการลงโทษประหารชีวิต จากการวิจัยค้นพบว่าหลักในทางศาสนามุ่งเน้นการมีเมตตาธรรมเป็นหลักซึ่งก็คือการให้อภัยต่อทุกคนแม้ว่าจะเป็นนักโทษผู้กระทำความผิดอย่างร้ายแรงก็ตาม ในกรณีของคุณเฉลิมพลนั้นศาสนาเป็นสิ่งที่นำไปสู่กระบวนการฟื้นฟูตัวคุณเฉลิมพลภายหลังจากพ้นโทษออกมาแล้วและที่ค้นพบมากไปกว่านั้นในส่วนเนื้อหาที่เกี่ยวข้องกับกระบวนการฟื้นฟูนี้ยังพบอีกว่าหลักธรรมในเรื่องความรักความเมตตาทางศาสนามีคุณค่าเป็นอย่างมากที่จะทำให้คนที่เคยทำผิดกลับเนื้อกลับตัวได้จำต้องได้รับการเอาใจใส่ทุ่มเทโดยเฉพาะอดีตนักโทษที่ใช้ชีวิตอยู่ในเรือนจำทั้งยังต้องโทษคดีร้ายแรง

2. เพื่อศึกษาหลักสิทธิมนุษยชนกับการลงโทษประหารชีวิตเป็นวัตถุประสงค์ข้อถัดมา

ประเด็นที่สองคือ หลักสิทธิมนุษยชนกับการลงโทษประหารชีวิต จากการวิจัยค้นพบว่าหลักการทางสิทธิมนุษยชนมุ่งเคารพในการมีชีวิตอยู่ในทางปฏิบัตินี้เป็นสิ่งที่เกิดขึ้นกับตัวคุณเฉลิมพลระหว่างที่ต้องโทษอยู่ในเรือนจำและโดยผลจากการที่เรือนจำเคารพในหลักสิทธิมนุษยชนจึงได้นำไปสู่กระบวนการฟื้นฟูที่เกิดขึ้นกับตัวคุณเฉลิมพลในระหว่างต้องโทษอยู่ในเรือนจำเป็นการจุดประกายโอกาสให้คุณเฉลิมพลได้กลับมาใช้ทักษะความสามารถอันเป็นพรสวรรค์ที่มีติดตัวมาสร้างอาชีพซึ่งจะต่อยอดพัฒนาฝีมือมาจนถึงปัจจุบัน

โดยสรุปแล้วกระบวนการฟื้นฟูชีวิตของคุณเฉลิมพลได้ปรากฏว่ามีอยู่สองช่วงใหญ่ๆ และในกระบวนการทั้งสองช่วงนี้ได้อาศัยหลักการทั้งสองอย่างซึ่งน่าจะบังเกิดผลสำเร็จ คือ หลักการสิทธิมนุษยชนกับหลักการศาสนาสอดคล้องกับวัตถุประสงค์การวิจัยที่ได้นำเสนอมาข้างต้นคือ มุ่งศึกษาศานากับโทษประหารชีวิตและมุ่งศึกษาสิทธิมนุษยชนกับโทษประหารชีวิต โดยการปฏิบัติตามสิทธิมนุษยชนบุคคลจะได้รับโอกาสขึ้นมา โดยทางศาสนาเขาจะได้รับการเติมเต็มในจิตใจ

เอกสารอ้างอิง

เศรษฐศิลป์ พรหมพะเนาว์. (2563). ศาสนาและสิทธิมนุษยชนต่อโทษประหารชีวิต. (วิทยานิพนธ์มหาบัณฑิต). วิทยาลัยนวัตกรรมการสังคม. มหาวิทยาลัยรังสิต, ปทุมธานี.